OSVALDS AKMENTIŅŠ

Lielais kurzemnieks Amerikā

Gauja

Osvalds Akmentiņš

LIELAIS KURZEMNIEKS AMERIKA

13,L

Šīs grāmatas izdošanu atbalstījis J. Zīberga fonds ar $1000 un Amerikas Latviešu Tautiskā Savienība ar $1300

L 93-4/90 dulel. L 9

OSVALDS AKMENTIŅŠ

LIELAIS KURZEMNIEKS AMERIKĀ

GAUJAS APGĀDS

1984

43

Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA
95- 14.516
03010280432

Copyright 1984
By Osvalds Akmentiņš

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any form without permission in writing from the publisher, except by a reviewer who may quote brief passages in a review.

Printed in the United States of America

IEVADS

Varu iedomāties — pats liktenis ir gādājis, ka tieši man jāraksta grāmata par veco kurzemnieku. Nezinu vai kādam citam interesētu to darīt. Autoram vajadzētu būt no tās pašas pilsētas, kur pirmie kurzemnieki piestājušies ostmalā uz pastāvīgu dzīvi pagājušā gadsimteņa 80-tos gados. Man pašam laimējās nedaudz vērot Zīberga tēvu. Tiesa — ar viņu sāku sarakstīties jau tad, kad vēl mitinājos pārvietoto personu nometnē Vācijā. Taču toreiz ir iedomāties nevarēju, ka man radīsies izdevība kārtot iespiešanai viņa plašo materiālu krājumu, kas bija radies ilgos gados. Šo materiālu krājumā ir vēstules un citi dokumenti, kas saistās ar Latvijas valsts starptautisku atzīšanu un valsts iestāžu darbu. Tāpat tur ir vērtīgi foto attēli, kas nekur nav agrāk publicēti.

Piedzīvojumi rāda, ka drošākie mūzeji ir grāmatas. Tajās dokumentētais neizgaist un nepazūd. To var liecināt arī, par nožēlošanu, pats Zīberga fonds par vērtībām, kas tam jau pazudušas. Daudz dokumentu jau iznīkuši, palikuši neiztaujāti laikmeta liecinieki, un viņu balsis neviens vairs nedzirdēs. Par maz pazīstams paša Zīberga mūža stāsts. Autoram šie uzdevumi gāja pāri

spēkiem. Viņš nebrauca uz Ameriku „kā vecu laiku pētnieks, drīzāk gan kā lielu namu sētnieks," strādnieks, kas līdzīgi miljoniem citu ieceļotāju pēc II pasaules kaŗa, stājās fabrikas darbā pelnīt maizi, lai uzturētu ģimeni un skolotu bērnus.

Sevišķi aizrāva vēl dzīvā latviešu tautas vēsture ap 1905. gadu. Cauri daudzām nodzeltējušām rakstu rindām izjutu piektgadnieku cīņas elpu, sāpes un vilšanos, vēlāk paša paaudzes emigrāciju kad pakāpeniski zuda cerības uz atgriešanos.

Kam dzimtene pēc II pasaules kaŗa ar varu atņemta, tiem pie debesīm nespīd neviena gaiša zvaigzne, pat ne trīs spožās Latvijas zvaigznes, ģērbonī.

Izdevās vēl izlapot vairākus laikrakstu komplektus, kas iespiesti latviešu valodā Bostonā. Tie pavēra jaunu ainu, ko retais pazīst. Latvijas vēstures grāmatās, diemžēl, latviešu emigrācijai piešķirta maza vērība.

Arvien stāv prātā latviešu mācītāja H. Rebanes ievadvārdi J. Zīberga sastādītajam „Amerikas latviešu konkordijas rakstu krājumam," kas iznāca 1906. gadā. Rebane saka: „Cik es pazīstu apstākļus — gan caur rakstiem, gan caur pieredzējumiem pasaulē — varu sacīt ka luterticīgiem ļaudīm nekur citur pasaulē nav jāiztur lielāka atvieglināšana un nomaldināšana no pareizas ticības un skaidras Dieva vārda mācības, kā taisni še Amerikā ..." Ko Rebane teicis par luterticīgiem, tas pats sakāms par latvietību — „kā niedra svešā malā būsi tu ..."

Zīberga tēvu apciemoju viņa saulrietā. Tiesa, viņš glabāja Amerikas latviešu vēsturi, bet tā klusēja. Ko gan varēja nedaudz reizēs vēl no vecā vīra izklaušināt par aizvadīto mūžu, kas tinās jaunā teiksmā! Tāpēc laikmeta raksturojumi un Zīberga persona pievienota no agrākajām publikācijām. Orģinālvēstules un foto attēli draudēja izbālēt, un tagad varam priecāties par katru dokumen-

tāciju, kas tika saglabāta šai publikācijai. Vismazāk zūd grāmatā iespiestais. Līdz šim, mēs, latvieši, bijām Amerikā visneievērotākā tautību grupa, mēs nerakstījām paši savu vēsturi, un neviens tāpēc neatcerējās, ka pastāv latviešu tauta.

Blakām Zībergam te soļo nacionālo latviešu pulks, kam dārga bija dzimtene, kas pielika savu roku, lai latviešu tauta iznirtu pasaulē no pusnakts tumsības.

Ja latviešu būtu vairāk, arī mūsu panākumi varētu būt ilgstošāki, bet pašreiz ir jācīnās ar mazumu.

Šīs rindiņas ir Zīberga tēva kluss vēlējums, lai parādītos kāda publikācija par viņu, gan ne tik plašos apmēros, kā šī grāmata, kas laista tautā ar pašaizliedzīga izdevēja gādību.

Autors

Bostonā — Dorčestrā, 1984. gada pavasarī.

Nākamais Kurzemes emigrants

(Jēkabs Zībergs 1863 - 1963)

1868. gada pavasarī Kurzemē, Strazdes muižā raudāja kučiera Zīberga trīs bērni un atraitne. Kapu zvani izvadīja muižas kalpu Girenu Zībergu, gados vēl jaunu, un guldīja viņu vēsajā zemes klēpī. Starp nelaimē atstātajiem bija pieci gadi vecais zēns, ģimenes pastarītis Jēkabs un viņa divas māsas.

Pakaļpalicēju puduris varēja būt daudz lielāks, bet septiņi bērni Zībergiem bija jau agrāk nomiruši, tēvs zārkā apgūlās pie viņiem. Māte palika ar rūpēm, kā bērnus izaudzināt un izvadīt dzīvē, jo no pagasta un muižas nekādu palīdzību nevarēja gaidīt. Vienalga kādos apstākļos, cilvēkiem toreiz bija jārūpējas pašiem par sevi — lūzti vai krīti.

Latvijā toreiz valdīja liela mirstība kā Vidzemē, tā Kurzemē. Visvairāk mira bērnu. Piemēram, Piebalgā dzejnieka Skalbes ģimenē dzīvi palika tikai nākamais dzejnieks un viņa brālis. Apstākļi bija ļoti nehigiēniski, trūka visnepieciešamākās medicīniskās palīdzības un ārstu padoma. Ja šie apstākļi būtu toreiz novērsti — lat-

vieši būtu izauguši par vairāku miljonu tautu, jo vitālitāte toreiz bija augsta, bet vājie neizdzīvoja, — tikai stiprākie.

Jēkabs Zībergs piedzima 1863. gadā. Tajā pašā gadā Vidzemē dienas gaismu ieraudzīja divi latvju milži — Rūdolfs Blaumanis un Jāzeps Vītols. Neparasts ir Zīberga tēva priekšvārds: Girens. Zībergs minēja iespēju, ka tēva dzīslās ritot zviedru asinis. Māte, kuŗas vārds pat netika uzzināts, jaunībā bija kalpojusi Strazdes muižas pilī pie baroneses fon Firksas par istabeni. Kādu laiku pēc apprecēšanās Zībergi apsaimniekojuši paši savu zemi, bet pēc dažiem gadiem 3 vai 4 saimniecības pagastā likvidētas, un viņu gabali piedalīti blakus mājām. Tas noticis arī ar Girena Zīberga māju, tie kļuvuši atkal par kalpiem.

Jēkaba māsas apprecējušās, viņu vīri Vilsons un Kampersāls salīga par kalpiem Strazdes muižā, un dzīvoja tuvējā lielajā kalpu mājā, kur vēlāk pārgāja Jēkabs ar māti. Tā visa ģimene jutās drošāka. Vecākā māsa Ieva ar vīru drīzi pārcēlās uz Talsiem, kur iepirka mājiņu. Tiem bija amati: vīrs strādāja par sūkņu meistaru un sieva par audēju. Jaunākā māsa izgāja pie Kampersāla, dzīvoja Jaunpagastā, netālu no vīnu dārzu pilsētas Sabiles, kur viņiem bija maza saimniecība. Pie barona Firksa kalpiem nebija nākotnes. Latvieši mēģināja izrauties no vācu ietekmes. Vilsonu un Kampersālu bērni sekoja tēvocim uz Ameriku šī gadu simteņa sākumā, viņus redzēja Bostonas draudzēs un biedrībās.

Jēkabs Zībergs (vecajā rakstībā Sieberg) piedzimst 1863. g. 5. martā (pēc jaunā stila) Strazdes muižā. Tur kokos kliedz kovārņi un pa ēnaino ceļu rikšo vieglās baronu karietes blakām zemnieku divjūgiem ar ilksi vidū. Te svešie kungi valdījuši jau sen. Tēva nāves gadā Strazdē uzceļ pirmo skolu, jo māju nomnieki sāk rosīties nevien saimnieciskā cīņā, bet arī tiekties pēc izglītības. Ar baroneses aizrunāšanu atraitne dabū darbu skolā par

Jēkabs Zībergs 25 gadu vecumā, drīz pēc iecelošanas Bostonā

skolotāja Zeimaņa saimnieci. Bija nodrošināts dzīvoklis un iztika, bet tas vēl nenozīmēja, ka Jēkabs varētu arī skolā mācīties. Skola maksāja naudu, toreiz diezgan lielu.

Jēkabs gan spēlējās ar skolas zēniem, bet klasē iet nevarēja. Viņš tikai skolā dzīvoja! Juzdams kāri pēc izglītības, Jēkabs mācās pazagšus. Aizņemas grāmatas no spēļu biedriem, jautā, ja kaut ko nesaprot, un tā „nelegālais" skolēns iegūst elementāru pamatizglītību.

Neparasto stāvokli atklāj skolotājs Zeimanis, iztaujā zēnu, ir pārsteigts par zināšanām, ko tas jau ieguvis, un dabīgo atjautību. „Tā nevar palikt," pēc daudziem gadiem Zībergs Bostonā atkārtoja vārdus, ko teicis Zeimanis. „Tik gaišu galvu nevar atstāt bez skolas," nospriedis līdzjūtīgais skolotājs un izkārtojis, ka Jēkabs drīkst ierasties klasēs. Še zēns mācās 5 ziemas un vienu vasaru. Toreizējos apstākļos šāds izglītības līmenis nebija zems. Viņš iemācās divas svešvalodas — vācu un krievu, bet tas arī ir viss, ko jaunais censonis sasniedzis skolā. Visu pārējo viņš iegūst pašmācības ceļā, pats sevi veidojot, īpaši Amerikā, kur katram ieceļotājam pirmie gadi ir kā jauni skolas gadi. Amerikāņi šādu vīru, kas pats sevi dzīvē parādījis, sauc par „self made man." Jaunajam censonim stāv priekšā dzīve ar neparastu stāstu.

Pirmās darba gaitas — cūkgans

Deviņu gadu vecumā māte nodod Jēkabu pirmajā peļņā par cūkganu pie krusttēva Strazdenieka. Kurzemē šī nodarbošanās zēniem bija tik pat pazīstama, kā ASV avīžu pārdošana. Cūku ganīšana nebija viegla. Gudrie mājkustoņi prata aizzagties uz sakņu dārzu, labības laukiem vai citur. Cūkganam bija jāsaprot dzīvnieku pasaule. Dienas pagāja uz lauka, neaizsargātam pret sauli un lietu. Darbs prasīja nevien veiklas kājas, pacietību un atbildību, bet bija arī jāattīsta „stratēģija", kā kustoņus saturēt kopā, lai tie neizklīstu. Dienas, kad cūkas ganītas ceļmalā, likušās kā svētdienas. Pa ceļu uz Talsiem arvien kaut kas kustējās. Tur rikšoja muižas kariete ar vācu kungiem un madāmām, saceļot putekļu mākoņus. Tad parādas kāds „vanderzellis" vai ceļa vīrs ar paunu uz muguras, ar spieķi pie rokas. Aiziet un pazūd aiz kalna, aiz meža, tad nāk atkal citi braucēji un gājēji. Ceļš uz Talsiem viņam paliek atmiņā visu mūžu.

Senā Kurzemes pilsēta Kandava. Šo pastkarti bija izdevis J. Birznieks. 1913. gada 1. janvārī J. Kalnozols to sūtījis no Kandavas uz Ameriku Fr. Krūklim. Uz kartītes šāds teksts: „Dievs palīdz! Lielais paldies par apsveicinājumu, ļoti labi, ka vecus kaŗa biedrus atminies. Kā labi nosvinēji tos lielos svētkus un to jauno gadu? Labas sekmes vēlu Tev tai jaunajā gadā! Dzīvo sveiks! Kandavā, 1913. gada 1. janv.

Galdnieka mācekļis Kuldīgā

Pēc iesvētīšanas Nūrmuižas baznīcā, 15 gadu veco Jēkabu māte nodod mācīties galdnieka amatu pie vācu meistara Heinricha Roserta. Kuldīgā, Liepājas ielā, viņam ir liela darbnīca, ko pazīst visi kurzemnieki. Amatu mācīties ieteic mātes tuvākais radinieks, kas arī pats dzīvo Kuldīgā.

Amats jāmācās četrus gadus un šis darbs Jēkabam patīk. Par strādāšanu viņš saņem brīvu istabu un uzturu. Cauru dienu atrazdamies vācu amatnieku sabiedrībā viņš iegūst veiksmi un pamazām ieauga amata mācekļu un zeļļu tradicijās. Māceklim bija ierobežojumi, līdz tas tika pie zeļļa goda. Māceklis, piemēram, nedrīkstējis nēsāt spieķi. Viņā ieaudzināta pieklājība un paklausība.

1882. gada oktobris ir Zīberga pirmā lielā diena — no galdnieka mācekļa viņš kļūst par zelli ar amata kvalifikāciju. Viņš saņem zeļļa diplomu īpašā ceremonijā, kuŗā piedalās Kuldīgas amatpersonas. Šis diploms uzglabājies, uz tā redzams Kuldīgas attēls — tilts pār Ventu.

Latvijas Nacionālā
BIBLIOTĒKA
95- 14.516

Labs amatnieks visos laikos ir cienīts, un viņa darbs krietni samaksāts. Divdesmitais gadu simtenis, rūpniecībai uzplaukstot, sāka amatniekus konkurēt ar masu produkciju. Tomēr pēc lietpratīgiem amatniekiem ir pieprasījums, un roku darbs skaitās vērtīgāks.

Liepājas iela Kuldīgā, kur Zībergs pavadīja četrus gadus mācoties galdnieka amatu.

Pāris gadus pēc diploma saņemšanas Zībergs vēl strādā Roserta darbnīcā, kur viņam maksā četrus rubļus nedēļā un dod brīvu uzturu. Ar šo algu viņš atbalsta savu māti. Vēlāk Roserts norīko Zībergu uz darbu Enavas muižā un dod līdz savus amata rīkus un lielo galdnieka solu. Ēvelēm slīdot un skaidām cirtojoties spirālēs, veidojas skaisti izstrādājumi. Pēc tam meistars sauc viņu atpakaļ uz Kuldīgu, kur esot daudz darba. Taču Enavas muižkungs — tas ar spalvu pie cepures — to nevēlas.

„Enavas muižkungs ieteica man pašam nopirkt amata lietas un strādāt uz savu roku," atcerējās Zībergs savu aiziešanu no Roserta. Viņš aizbrauca uz Liepāju, nopirka darba rīkus un sāka savas zeļļa gaitas, ceļojot no muižas uz muižu. Tā ir patriarchālā, jautrā Kurzemes dzīve, kad satiekas barons ar muižas ļaudīm, ko notēlojis Janševskis savos biezajos romānos. Viņš taisa uz pasūtinājumu baroniem gultas, baronesēm kumodes, pilīm labo durvis, logus un veic vēl citus darbus. „Vanderzeļļi" parasti klejoja kā bezbēdīgi jaunekļi no vienas vietas uz otru, tādējādi iepazīdami pasauli un amatniekus. Citās malās tāda dzīve nebija bez savas romantikas un nevainīgiem priekiem, kas tagad sen aizmirsti.

Skrundas romantika

Darba gaitās jaunais amatnieks nonāk Skrundā, kur saņem lielu darbu. Vispirms jāiekārto apmēbelējums Aizputes aptiekaram, kas Skrundā atver jaunu aptieku. Pa darba laiku muižā mainās arendātori. Jaunais nomnieks no Zlēkām vēlas remontēt pili, tai jāieliek jaunas durvis, logi, parkets, un Zībergs pieņem vēl divus palīgus. „Vanderzeļļiem" iet jautri, jo laukos, kur ierodas amatnieki, tur tūlīt dzīvība. Kurzemes saimnieki, kas nesen iepirkuši mājas vai tās vēl nomā, nespēj mācītam galdniekam dot darbu. „Kundes" visumā ir muižnieki.

Vakaros Zīberga istabā plūst gaisma, pulcējas vietējā inteliģence, aptiekars, skolotāji, garnizona virsnieki. No Liepājas jātnieku eskadrons ir aizkomandēts uz Skrundu. Kur karavīri, tur troksnis, dziesmas un izpriecas. Zībergs manierēs veikls, valodās asprātīgs. Kāds vakars viņam liktenīgs. No pirmā acu skata viņš iemīlas Emīlijā Silevicā, jaukā meičā, kuŗai dzimtā puse ir Ugāle. Šurp viņa, tāpat kā Zībergs, atnākusi darbā, mācīties virtuvenes arodu. Pa mācības laiku principāli neko nemaksā. Abi ir bāŗu bērni, jo Emīlijai arī tēvs miris.

Kurzemes tipiskās vējdzirnavas

Uz klaja pakalna
stāv vecas vējdzirnavas
un ļaudis noraugās
kas mūžam gaŗām brauc.

P. Aigars

Zībergs sevi raksturo:

„Biju nabaga bārenis, kam vajadzēja labāku drēbju un amata lietu. Tāpat mana līgaviņa, kuŗai tēvs jau sen bija miris. Pāris gadus viņa neko nepelnīja, kamēr mācījās būt par labu virēju. Tā abi bijām trūcīgi. Uz laukiem dzīvojot, gribēju iepirkt mājiņu, zirgu, ratus, lai varētu braukt uz darba vietām, bet kur ņemt naudu? Tā mēs sarunājāmies, ka ar precībām vēl jāpagaida pāris gadu.

Avīzē lasījām, ka Amerikā var vairāk pelnīt. Zībergam — mācītam amatniekam — neinteresēja Krievijas tukšie apvidi, kurp devās kalpi un bezzemnieki. Vācu darbnīcas amatniekam pasaulē bija daudz plašākas izredzes uz labklājību. Kādam Skrundas saimniekam brālis bija jūrnieks, apmeklējis Amerikas ostas. Kad viņš pārbrauca mājās, es kopā ar Šturmu aizbraucu pie viņa izrunāties, ko viņš par Amerikas dzīvi zina un ir dzirdējis. Viņš stāstīja mums diezgan daudz laba. Tā mana līgaviņa Emilija apmierinājās, un apsolīja mani gaidīt, kamēr atbraucu viņai pakaļ. Viņa solījumu turēja ...”

Tikai uz Ameriku, nekur citur! Lai citi brauc uz Jeisku, bet Zībergu kā magnets pievilka Jaunā pasaule. Viņš vēlas būt kaut kas, un sapņus enerģiski cilvēki var piepildīt vienīgi brīvā zemē. Tāda ir Amerika. Mazturīgā cilvēka sapnis ir kļūt turīgam, tādēļ vien ir vērts braukt tālu, tālu pāri jūŗām!

Valodas par Ameriku nāk arī no Lietuvas. Ir fantasti, kas domā, ka nauda Amerikā viegli pelnāma, gandrīz paceļama no ielas, vajaga tikai nedaudz pieliekties. Jūrniekam mugurā bija zīda krekls, smalka auduma bikses un kurpes, neredzētas vietējos veikalos. Tā uz mūžu paliek Skrunda...

Divi latvieši aiziet

Ir1888. g. karsta vasara. Laukos balo kviešu lauki, un upes kļuvušas seklākas. Lauku ļaudis kust darbu skubā, bet pa lielceļu uz Jelgavu dodas divi puiši. Zemkopja darbs viņus nesaista, domas klīst nezināmā tālumā. Dēku dēmons viņus paņēmis savā varā un zīmē fantastiskas ainas un aicina doties prom no dzimtenes uz kontinentu, ko latvieši toreiz tik maz vēl pazina! Ar pionieŗa garu apveltīti viņi arvien vairāk tuvojas Jelgavai, lai tur kārtotu izceļošanu.

Viena puiša vārds ir Jēkabs Zībergs, otra — Alberts Šturms. Pēdējais gadus piecus jaunāks, bezrūpīgāks, un lauku dzīve tam nemaz nepatīk. Viņu pievelk pilsētas straujums, kustība, nemiers! Mechanika viņam patīk. Laukos ir vienīgi kalēju kalves, kur apkausta dubļainos zirgus, labo lemešus nolauztiem arkliem. Kaut ko smalkāku veidot no metalla te nevienam nav vajadzības. Šturms vēl nebija pilngadīgs, bet ar vecākiem viņš bija jau galā ticis, tie atļāva dēlam doties pasaulē laimi meklēt.

Toreizējā Kurzemes kārtībā bija noteikums, ka izceļotājam vispirms jāizņem atļauja no sava pagasta valdes. Ja nodokļi samaksāti, ar „lozēm" kārtībā, tad

pagasta vecākais var izdot apliecību, ar ko var doties uz sava apriņķa pilsētu — Jelgavu. A. Šturms telegrafē uz pagastu, un apliecība viņam drīz pienāk. Ne tā veicas Zībergam. Viņa pagasta vecākais nav tik viegli sasniedzams, dzīvo patālu no Pagasta mājas, tikai reizi nedēļā aiziet uz savu kanceleju.

Kurzemes lauku ainava Bārbelē

Abi jaunie cilvēki klaiņo pa pilsētu nezinādami, ko iesākt. Kāds gubernātora ierēdnis dod praktisku padomu, lai braucot pa „tumšo" bez kādiem izceļošanas dokumentiem. Tas būšot daudz vienkāršāk.

Cara ierēdņiem nebija nekāda interese ierobežot to brīvību, kas vēlējās izceļot. Padoms, ko saņēma jaunie cilvēki, maksāja tikai nelielu dzeramnaudu!

Pie Annas vārtiem stāv pasta aizjūgs, zirgi krata galvas, atgaiņājas no mušām, saule nonākusi pēcpusdienā un diližans sāk ripot uz rietumiem, aizvezdams divus jaunus cilvēkus tālu pasaulē.

Dienas grāmata — ieceļošanas dokuments

Jēkaba Zīberga dienas skopās piezīmes sāktas Skrundā un nobeigtas Meinas valstī Amerikā pie dzelzceļa būves. Viņš sīki precīzējis stundas un dienas, vietas pa mēnesi garo ceļu, sākot no Skrundas Kurzemē. Par ceļa biedru Albertu Šturmu neko tuvāku nav atzīmējis, vien izjutis tā trūkumu šķiroties.

Viņš ieradās ar kuģi „Kansas" no Liverpūles Bostonas ostā 3. aug. (pēc vecā stila), tā bija ceturtdiena, 1888. gadā. Savu pirmo piestātni Zībergs atrod Sēlemas ielā (Salem Street) 16. numurā tagadējā Siena tirgus (Haymarket) tuvumā. Māja Sēlemas ielā tagad nav vairs atrodama, to noplēsa sakarā ar jaunā satiksmes tīkla izbūvi 50-to gadu beigās. Zīberga piezīmēs ierodas pirmie angļu vārdi, kā piem. „tank", „steamshowel" uc., kas Kurzemē nebija pazīstami darba rīki vai lietas. Tur atrodam, ka ap to pašu laiku Bostonā ieradies un Sēlemas ielā sastapts vēl trešais latvietis, ar ko kopā visi aizbraukuši uz dzelzceļa būvdarbiem Meinas valstī pie Morzeheda ezera.

Viņiem ierodoties Bengorē, vasaras vējš dzenā cepta cāļa smaržu, kas nāk no demokratu partijas rīkotā zaļumu

saieta — „barbekjū." Tur notikusi aģitācija par priežu štata, Meinas, gubernātoru, Viljemu Patnemu. No apkārtējām mazpilsētām sapulcējušies ap 15.000 vīru. Tiek slavēts prezidents Grovers Klīvlends. Demokrati organizē spēkus, lai atsistu republikāņus, deklarējot, ka stāv par „godīgu valdību."

Bostonas pilsētas galva ir Hjūzs Obraiens. Laikraksts „Boston Globe" spriež, ka ieceļotāji nospiežot algas, jo strādājot lētāk nekā vietējie, īpaši to darot mājkalpotāji. Tā rodas aizspriedums, bet latvieši ir tālu Meinā, kur kaujas ar utīm un odiem, tie nedzird, ko runā Bostonā. Kāds laikraksta lasītājs uzsveŗ:

„Mūsu sauklis ir aizstāvēt amerikāņu mājas pret Eiropas lēto darba spēku. Miljoniem sabraukušo ieceļotāju rada depresiju, tāpēc būtu labāk, ja viņi dotos atpakaļ, no kurienes tie nāk ..."

Dzīve Amerikā tomēr bija lēta, algas tikai līdz $1.50 dienā. Uzvalks toreiz maksāja 10 dol., jēra gaļa 12 centu mārciņā, samērā dārgi bija augļi un dārzeņi. Vīrieši nēsāja kuplas bārdas nevien Baltajā namā un Kongresā, bet arī tautā. „Boston Globe" maksāja 2 centi par numuru (tagad 25 centi un svētdienās 75 centi), publicēja arī ziņas par valdības pensionāriem, kas no Vašingtonas saņēma izkalpotas pensijas. Ziņu no Eiropas bija maz, no Krievijas reti kāda. Tas pats laikraksts ziņoja, ka drīzumā kaut kur uz Austrijas robežas satikšoties Vācijas, Krievijas un Austrijas ķeizari ...

Zīberga kabatas grāmatiņas piezīmēs tuvāk nav attēlots, kā divi bēgļi — latvieši pārkļuvuši Krievijas un Vācijas robežai, kas bija apsargāta.

Agrāk noklausītās sarunās Zībergs apliecināja, ka viņam palīdzējuši robežai pārkļūt žīdi. Tie par labu samaksu bēgļus iepakojuši siena vezumā un pārveduši no vienas valsts otrā. Šķiet, daudziem tā bijusi „profesija."

Zībergs piemin Šneidemīli, ko daudzi otrā pasaules kara bēgļi atcerēsies, jo tur 1944. g. rudenī bija ierīkota plaša transitnometne Austrumeiropas bēgļiem.

Toreizējā Berlīnē Zībergu saistījušas impozantās strūklakas, bet tālākā ceļā redzētais un vērotais palicis neuzrakstīts. Katra diena nesusi pārāk daudz jaunu iespaidu, kuŗus nespējis atzīmēt.

Ierodoties no Hamburgas Anglijā un braucot pa dzelzceļiem, izceļotājs paturējis visu tikai personīgai atmiņai.

Dzimteni Zībergs atstājis ar 160 rubļiem, grūti sapelnītu naudu. Kad nonācis savā pirmajā darba vietā Amerikā, viņam vēl atlikuši 7 dolāri. Sākumā viņš pelna $1.50 dienā. 50 centi jāmaksā par uzturu. Latvietis ir vesels, viņam nekas nekait, viņš 25 gadus vecs ar visām iespējām tikt Amerikā uz priekšu. Gan jau svešo valodu iemācīsies, tad sāksies vieglākas dienas.

Visi trīs latvieši, kas pirmajā ieceļošanas dienā satiekas Bostonā, tur arī nodzīvo pilnu vasaru līdz pat vēlam rudenim. No Kanadas atplūstot stindzinošam salam, Meinas ezerus pārklāj bieza ledus kārta.

Ceļojuma piedzīvojumi, sākot no Skrundas 10. jūlijā 1888. g.:

„Jelgavā ienācu 11. jūlijā plkst. 6-os vakarā un izbraucu iz Jelgavas 14-tā plkst. 4-os pēc pusdienas. No Annas vārtiem ar diližānu līdz Janišķiem 43 verstes, tad Šauļiem 42 verstes. Piektdienas rītā plkst. 5-os izbraucām no Šauļiem, un vakarā 7-os biju Taurogā, kopā 95 verstes.

Par taisno šoseju un leišu kalnaino un lapu koku apaugušām ielejām, ļoti patīkama braukšana.

Taurogā palieku 16-tā jūlijā, un svētdien 8-ņos no rīta braucu uz Tilzīti. Tur palieku visu pēcpusdienu un nakti pie Goldsteina kunga, tad pirmdien

5-os rītā no Tilzītes uz Insterburgu un Karalaučiem, Elbinu, Diršavu, Šneidemīli uz Berlīni.

Otrdien 19. jūlijā ienācu Berlīnē un maksā 14 markas un 70 feningi. Visu pēcpusdienu apskatīju Berlīni, lielo jauko Napoleona pieminekli, jauko izstādes parku, ķeizara, Dirama un daudz strūklakas. Trešdienas rītā 8-os iebraucu Hamburgā kādas 150 jūdzes no Tilzītes 21 Marķu, tad trešdienas vakarā plkst. 10-tos izbraucu ar „Esperanza" kuģi uz Hullu Anglijā. Hullā ienācu piektdien 22. jūlijā. Diezgan jauka pilsēta ar kādiem 200 tūkstoš iedzīvotājiem. Pēc pusdienas izbraucu iz Hulles un pēc 5-cu stundu brauciena caur kādiem 12 tuneļiem nonācu vakarā Liverpolē tai lielajā ostas pilsētā, kur kā saka esot kādi 125 rakti kanāļi. Liverpolē paliku pa nakti pie Mr. N. Normana aģenta: 39 Ashton Street. Sestdien pagāja visa diena, iekams visi pasažieri kuģī tapa sarīkoti, tātad sestdienas vakarā ar „Kansas" kuģi tik izbraucam iz Liverpoles. Svētdien gar Īru zemes krastiem braucot gan bija ļoti labi, bet pirmdien un otrdien bija drusku jācieš jūŗas slimība, bet tad tomēr pēc 11 dienu ilgas braukšanas visi itin sveiki un laimīgi ienācām Bostonas ostā. Tā tad esmu 3. augustā plkst. 8-os rītā (pēc vecā stila) Amerikā iereisojis.

Bostonā uzturējos vienu dienu un nakti 16 „Salem Street gastūzī", kur arī vēl vienu latvieti Anitevica kungu satiku. Ceturtdien 4-tā augustā devāmies kādi deviņi strādnieki uz Maini pie dzelzceļa būves.

No Bostonas ar „Loeviston" kuģi 2 dolarus samaksājis nonācu piektdien uz vakaru Bangorē. Tur paliku nakti un rītā plkst. 6-os izbraucu iz Bangores un nonācu pusdienā Grīnvilles (Greenville)

Jumetionē, kur tad tapām pie dzelzceļa strādniekiem piedalīti. Grīnvillē palikām pa nakti, un svētdien pēc pusdienas braucām visi kādas 12 jūdzes aiz Grīnvilles, pie lielā Morzeheda (Moorsehead). Tā tad biju četras nedēļas ceļojis iekams tapu pie ceļa mērķa.

Še nu pelnīju 1.50 pa dienu un maksāju 50 centu par kosti. Piecas nedēļas nostrādāju pie ceļa būves, tad dabūju darbu Grīnvillē pie būvmeistera, kur tapa ūdens pumpja ietaise būvēta.

No mājām esmu ar 160 rubļiem izceļojis un Grīnvillē pie ceļa gala, tad tik bija 7 dolāri atlicies. Par pieciem dolāriem iepirkos amata lietas un tā varēja tik mierīgi strādāt viena pus darba vietas bija lielais Mooshead Lake, kur kuģi nāca un gāja, un otrā pusē raka ar mašīnu lielu kalnu. Trīs nedēļas Grīnvillē strādāju, tad nogājām visi 17. oktobrī uz Misery strādāt, kādas 20 jūdzes aiz Grīnvilles, kur būvējām atkal tādu pašu ūdens ietaisi.

Ar Šturmu un Anitovicu gan ar vien satikāmies, bet kad 24. oktobrī viņi no manis atvadījās un nogāja uz Manchester (N.H) sev darbu meklēt, tad paliku viens pats bez kāda drauga un tautas biedra.

No 17. oktobra līdz 5. decembrim strādāju iten jauki iekš Misery jeb Askeviču. Kad tur nobeidzām, tad braucām uz Lebovis. 6-tā decembrī strādājām Grīnvillē, tad naktī uz 7-to dec. izbraucu uz Old Town pār Bangoru un Peskaticus R.R. Old Town 4 stundas uzkavējāmies, braucām tālāk pa Meinas Central R.R. uz Matavamkeagu, kur mēs vakarā plkst. pus 7-os ienācām. Tanī pašā vakarā, tas ir piektdien 7-os, izbraucām pa Canadian Pacific Railway uz Sebovis, tas ir 20 jūdzes no Mata-

vamkeag uz Braunvilles pusi, kur tad mēs būvējām atkal tādu pašu tanku. Šis apgabals drusku patīkamāks kā Askiviče, jo nav tik daudz kalnu un akmeņu, tādēļ ir vairāk farmeri. Še apmetušies pie dzelzceļa arī strādā kādi 300 cilvēku, rok ar „steamshowel" un būvēja pār Sebovis upi dzelzs tiltu."

Tai pašā 1888. gadā pēc abu vīru ierašanās, pienāk arī ziņas par 30 latviešiem, kas mēģinājuši nokļūt Amerikā. Šī braucēju grupa apturēta uz Lietuvas-Vācijas robežas, vairāki aizturēti, daži aizbēguši mežos un par viņu likteni nav nekas vairāk dzirdēts.

Ziņas saniedz Bostonu, ka 1888. gadā it kā Čikagā manīti pieci latvieši, kas izbēguši no Krievijas, lai nebūtu jāiet 12 gadu garajā kara dienestā tālu no savas dzimtenes, kādā Sibirijas nomalē. Šie 5 nav atstājuši nekādas pēdas. Pazuduši lielajā Amerikā kā sīki ūdens pilieni.

Pēc gada, kad nodibina pirmo latviešu biedrību Amerikā, ziņas sāk staigāt pāri kontinentam, latvieši pa vienam vai vairāki ierodas Filadelfijā, Ņujorkā, sazinās ar vēstulēm. Daudz dara arī Bostonas latviešu biedrības apkārtraksti, draudžu paziņojumi, bet vēl vairāk izdotais „Amerikas Vēstnesis." Līdz tam ieceļotāji staigājuši pa ielām un klausījušies, vai kāds ielas drūzmā nerunā latviski. Ja kādu tā notvēruši, priekiem tad nav bijis gala.

Odi un utis

Bostonas ostā ar dziļām iegrimēm peldēja kuģi iekšā un ārā. Toreiz tas bija rosīgs tirdzniecības centrs. Bostonas vārds (pēc uzvalku drānām) bija pazīstams Latvijā daudz vairāk ne kā Ņujorkā. Kad še pieauga latviešu skaits, sāka iznākt laikraksti, un Bostona latviešiem kļuva pazīstama. Uz šejieni traucās laimes meklētāji un sociālās taisnības cīnītāji, kaut viņi savā starpā bija idejiski pretinieki. Drāmatiskos brīžos, kad dzīvība apdraudēta, šie aizspriedumi pazūd.

Pēc Otrā pasaules kaŗa nelaikis rakstnieks Pāvils Gruzna, kas pats nespēja izceļot, šo rindiņu autoram šķiroties teica: „Brauc uz Bostonu, tur tu atradīsi citus latviešus un nepazudīsi!" Gruzna jau labi zināja, cik daudz aktieŗu no Rīgas mazajām skatuvēm 1905. gadā aizlaidās uz Ameriku, nemaz nerunājot par fabrikas strādniekiem, kas cīnījās par brīvību.

Aina bija citāda 1888. gada augustā, kad te enkuru izmeta „Kansas stīmeris." Pa koka trepītēm juku jukām ar paunām un koka apkaltām kastēm pie rokas kāpa jaunie ieceļotāji: īri, poļi, žīdi, lietuvieši un arī divi latvieši, kas ieradās spirgti, daudz neciezdami no jūŗas slimības.

Ostas ierēdņi abiem ieteica doties uz Sēlemas ielu. Ar ierēdni viņi sarunājās vāciski. Sēlemas ielā esot „boarding house" (viesnīca) un tur saimniece runājot ir vāciski ir krieviski.

Puiši apstājās pie 16-tā numura. Te mājas nav neko labākas kā Liepājā, logi vaļā, jo gaiss karsts. Pa tiem plūst virtuves smaržas no sīpoliem, dillēm ... Pēkšņi viņi kļūst nervozi. Vai tik te ir laba apmešanās vieta? Ir jau dzirdēts par šaubīgām mājām, kur vīriešus ieviļina glītas meičas, jo te neieradās tikai vajātie, bet arī tādi, kas citus vajāja. Zībergs iet iekšā, bet Šturms piesardzības nolūkos paliek ārpusē, lai uzmanītu, kas notiek. Ja Zībergs nenāks ārā, viņš kliegs un sauks policiju. Logā parādas pinkainas sievietes galva un žargonā pārmetoši Šturmam saka: „Ak tu dumme puike, ko tu baides, ko tu īsti domē? Te nav melnā Krievija, nāc tik iekšē!" Viesnīcas īpašniece ir žīdiete un puišiem dod pirmos padomus: „Nezināju, ka jūs gribet braukt uz Kondelaikem, labāk palecet tepat." Šis Zīberga sapnis atklājas tik tagad, to viņš klusībā bija auklējis, rakt zeltu un braukt mājās kā bagāts cilvēks. „Paliksim tepat," arī Šturms piekrīt un rāda savam ceļa biedram, ka viņam palikuši pāri tikai daži rubļi. „Lai zelta meklēšana paliek citiem!" viņš beidzot piekāpjas ar mazu nožēlu.

Nākošā dienā viņus darbā pieņem dzelzceļa sabiedrība, kas būvē dzelzceļu Meinas valstī uz Montrealu. Tālākās dienas īsumā raksturotas piezīmju grāmatiņā. Tur autors pats vēl reiz sīkāk raksturoja šo dzīves posmu.

No šīs pilsētas daļas vēl kaut kas atstāts tūristiem, lai tie redzētu, kāda Bostona izskatījās agrāk. Uz šejieni ceļi gāja arī Otrā pasaules kara bēgļiem. Pazīstams kļuva Lietuvas žīds Džordžs Jafe, kas runāja arī latviski un te bija nodzīvojis savus 40 vai vairāk gadus. Jauniem

iedzīvotājiem vēl veikalos nebija kredita un atsauksmju, tāpēc grūti bija kaut ko nopirkt dzīvei uz nomaksu. Izņēmums bija „pašu māju cilvēks" — Jafe. Viņš latviešiem ticēja un pārdeva visu, ko vien kāds gribēja, bez kādām garantijām, no ledusskapjiem līdz uzvalkiem — viss kas bija Jafes plašajā veikalā pie Siena tirgus. Ja kāds nedroši aizbildinājās, ka nav naudas, tad Jafe tūliņ drošināja: „Vai es jums naudu prasu, maksāsi kad būs!" Jafe tiešām bija zelta vērts tajos laikos.

Kāds jaunāks cilvēks, kam drīz bija jāaiziet uz karа lauku Korejā, Jafem teicis: „Bet ja nu es karā krītu —?

„Nu tad es zaudēšu! Bet ja paliksi dzīvs, tad zaudēsi tu!" Līdzīgas anekdotes ilgi glabājās tautas mutē par šo izpalīdzīgo cilvēku.

Zībergam darbs un dzīve sākās ļoti primitīvos apstākļos. Teltīs atradās četras gultas, tām nebija ne palagu, ne īstu segu. Vasaras karstajās naktīs to arī nevajadzēja. Naktīs neganti koda odi. Strādnieki ar sapampušām sejām puskaili kaplēja karstajā saulē un raka. Raka un kaplēja. Tad uzbruka utis, un ar tām grūti galā tikt; kaut lika gultas vietās papardes, un peldējās ezerā, tā cīnīdamies ar kukaiņiem cauri visam lapkritim, krāšņajai „indiāņu vasarai."

Iestājoties aukstam laikam, zemes darbi apstājās. Sals bija negants. Bija grūti paciest. Cits Zīberga ceļa biedrs Antonovics, kas tikai nesen bija ieradies Bostonā no Lietuvas, atvadījās un aizbrauca darbu meklēt uz Mančesteras pilsētu Ņūhempšīrā. Tur dodas arī Šturms.

Zībergs jau pierādījis, ka prot galdnieka arodu un dabū darbu darbnīcā, kur nav vairs jāsalst un naktīs var gulēt uz ēveļu skaidām. Pazūd arī utis. Bet tad izbeidzas darbs, jo, ziemai iestājoties, apstājas satiksme. Viņš dodas atpakaļ uz Bostonu, kur cer saņemt kādu ziņu no saviem biedriem. Tos viņš satiek diezgan noskumušus, jo

ne Šturmam, ne Anatovicam darbu atrast nav izdevies. Nodzīvojuši gandrīz visu nopelnīto, tie Zībergā saskata vienīgo cerību.

Satiek vēl citus tautiešus no Kurzemes, kas ieradušies pēdējos mēnešos. Viens no tiem ir Bērtulis Bīdermanis, vēlākais Bostonas „Domino" cukurfabrikas strādnieks un latviešu draudzes ilggadīgs sekretārs. Izrādās, ka nevienam no viņiem nav kārtīgas profesijas, tāpēc darbu atrast ziemas laikā grūti. Zībergs tomēr darbu atrod mūzikāliju veikalā, salabot iedauzītās vijoles, bendžo un citus stīgu instrumentus. Var nopelnīt un atlicināt. Arī Šturmam beidzot izdodas darbu atrast kādā mechaniskā darbnīcā, tomēr viņš vienmēr ir naudas trūkumā — puisis nedomā par nedienām.

„Kaut vēl atbrauktu kāds savējais!" viņi satikušies prāto. Taujā vai nav redzēti latvieši, pat ielas drūzmā klausās starp svešajām mēlēm, vai tur kāds nerunā mūsu valodu! Atrodas arī viens otrs. Tās ir ļoti laimīgas dienas, taujājot un stāstot, kad var satikt kādu savējo. Tā aiziet pirmais gads Amerikā.

1889. gads iet uz beigām, nāk Ziemassvētki. Ir jau saradušies septiņi latvieši, visi vīrieši, bet dzird, ka no Filadelfijas vēloties šurpu braukt Anna Miķelsone. Šī ziņa puišiem ļoti patika. Viņi prātoja, ka vismaz vienam no grupiņas nebūs jābrauc atpakaļ uz Kurzemi sievu meklēt.

Strazdes pagasts.

Šī puse, kur dzimis Jēkabs Zībergs, nav pazīstama ar izciliem sabiedriskiem darbiniekiem, kā dažuviet Vidzemē. Taču saimnieciski Strazdes pagasta slava sniedzas tālu, par ko liecina arī pagasta darbveža F. Grīntāla raksts Brīvā Zemē:

„Strazdes pagasts ar savām 140 saimniecībām un 982 iedzīvotājiem ir viens no mazākajiem Talsu apriņķī, bet saimnieciskā ziņā viens no pirmajiem. Pagasta budžets realizējies bez iztrūkuma. Šī gada budžets ir 15.300 Ls. Nodokļi uz š.g. 1. aprīli iekasēti 100 % apmērā. Lauksaimnieku galvenais ienākumu avots ir kartupeļi. 15. maija garu labvēlīgi ietekmētā pagasta valde, enerģiskā pagasta vecākā Graudiņa vadībā, 1935. gadā uzcēla jaunu pagastnamu, tā otro stāvu aizņem pagasta rajona ārsts. Pagastā ir 6 kl. pamatskola ar četriem skolotājiem un 140 skolēniem."

Pēc enciklopēdiju ziņām, Strazdē dzīvoja ap 100 vāciešu. Pagājušā gadu simtenī to rokās atradās pagasta

Strazdes baznīca no Tukuma puses

rūpniecība, spirta brūži, veikali. No viņiem ietekmējušies arī latvieši.

1596.g. celtā baznīca ir vēsturisks piemineklis, tāpat muižas parks. Baznīckalnā atrastas kuršu dzelzs laikmeta senvietas. Pagasts daudz cietis no svešām varām. 1919.g. te ļaudis terorizēja sarkanā Kretuļa banda, bet 1944.g. Padomju Krievijas iesūtītie „partizāņi" bija ierīkojuši raidāmstaciju. Notikušas asiņainas cīņas, ielenktie nav padevušies, slēptuve sadedzināta līdz ar sarkano diversantiem.

Tautskolu inspektors vācu okupācijas laikā Fricis Andersons, ko sastapu Bostonā, 1963.g. 27. maija vēstulē raksta:

„1943.g. vasarā kā Talsu apriņķa skolu inspektors apmeklēju dažas apriņķa skolas, starp citu arī Strazdes tautskolu. Pēdējā mani interesēja tāpēc, ka Strazdes pagasts tai laikā bija pazīstams ar ko-

mūnistiski noskaņotu elementu aktivitāti, kas brīžiem, atkarībā no frontes stāvokļa, izpaudās sevišķi spilgti sākumā pagrīdē, vēlāk diezgan atklāti. Zīmīgi bija tas, ka komūnistiski noskaņotais elements bija sastopams lielā mērā lauku māju īpašniekos, neizslēdzot arī tā saucamos „vecsaimniekus." Kādā vecsaimniecībā bija izveidojusies īsta komūnistu citadele, kas jo dzīvi sazinājās ar aizrobežu. Mājā bija iekārtota pat slepena raidāmstacija, kas veicināja „citadeles" atklāšanu. Māju beidzot ielenca policija un karaspēka daļas, notika nikna apšaudīšanās. Neviens no ielenktajiem dzīvs nepadevās, ielencēji bija spiesti māju aizdedzināt. Pārrunās ar skolas pārzini gribēju noskaidrot, kā komūnistiski noskaņotie strazdenieki ietekmējuši skolas darbu. Pārrunās noskaidrojās, ka Strazdes pagasts savā laikā devis daudz izceļotāju uz ASV un Krieviju. No aizbraucējiem uz ASV tika pieminēts

Strazdes agrākā muižas māja, tagad pamatskola

arī Zībergs, kas dzimtenē izmācījies par galdnieku, Amerikā ar darbu un centību ticis pie turības un kļuvis tur pazīstams kā īsts latviešu patriots. Latvijas valdība viņam uzticēja goda konsula pienākumus Bostonā."

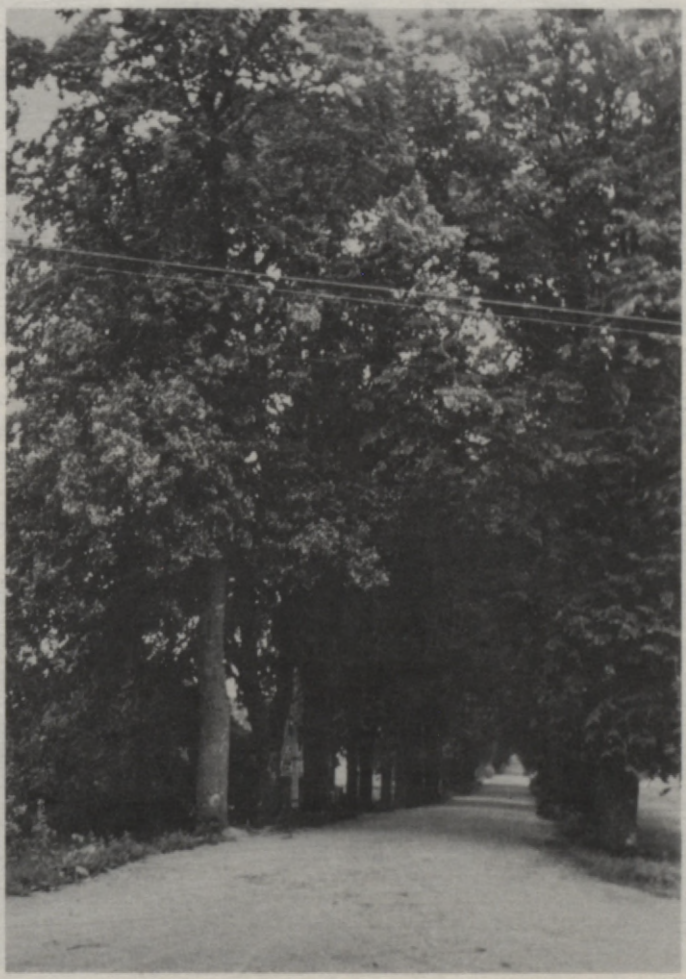

Strazdes muižas aleja

Pirmie kurzemnieki Amerikā

Izceļošana un laimes meklēšana otrā debess pusē.

Vēsturnieki pieņem, ka pirmie kurzemnieki ASV ieradušies 17.g.s. reizē ar zviedru ieceļotājiem. Zviedru kolonisti iebrauca Devalēras ostā 1637.g. un domā, ka starp viņiem varētu būt arī latvieši, resp. kurzemnieki. Par šo varbūtību liek domāt notikumi toreizējā Baltijas telpā, jo 1621.g. zviedru karalis Gustavs Ādolfs ieņēma Rīgu, nākamo Latvijas galvas pilsētu, un 30 gadus cīnījās pret savu katolisko brālēnu, Polijas karāli Sigismundu Augustu. Vēlākie „zviedru laiki" Vidzemē šķiet atbalsta iespēju, ka latvieši ASV ieceļojuši reizē ar zviedriem.

Cita versija norāda, ka latvieši ieradušies Amerikā no Tobago, būdami kolonisti un jūrnieki, kas bija spiesti šo Rietumindijas salu atstāt, jo tai bija mainījušies valdnieki, krītot Kurzemes Hercoga Jēkaba varai.

1687.g. 16. jūlijā Bostonas ostā iepeldēja kuģis „Fortuna" ar karavīriem un kolonistiem no Tobago, kur varu pēc asiņainām kaujām bija pārņēmuši holandieši. Uz kuģa brauca līdz Tobago gubernātora vietnieks, kapt. Bartolds Otto Šmolls. Par šo gadījumu Sanhozē vēsturnieks Dr. Edgars Andersons raksta:

„Kurzemnieki un kāds angļu kaŗa kuģis sveica viens otru ar 49 lielgabala salūtšāvieniem. Kurzemniekus draudzīgi apsveica Masačuzetas gubernators. Nākamajās dienās uz kuģa ieradās daudzi tirgotāji. 19. jūlijā Šmolls nolēma kuģi un lielāko daļu mantu pārdot, lai nopirktu mazāku barku, un ar kolonistiem un jauniem pārtikas krājumiem atgrieztos Tobago salā. Neviens kurzemnieks tomēr nevēlējās doties atpakaļ uz Tobago Šmolla vadībā. Šmolls pārdeva kuģi bagātajam Amerikas tirgonim Samuelam Šrimptonam par 250 mārciņām sterliņu, visai niecīgu summu. 7. aug. kapteinis atlaida savus kaŗavīrus, katram iedodams vienu valsts dālderi. Kareivji rūgti raudāja, saņemot tikai vienu dālderi par ilgo dienestu un daudzajām ciešanām. Daži devās zemes iekšienē sākt jaunu dzīvi, bet citi mēģināja nokļūt Eiropā. 18. augustā kapteinis atlaida jūrniekus, katram iedodams 18 dālderus, 29. augustā daudzi kurzemnieki devās uz Eiropu. Viņi sasniedza dzimteni 3. decembrī"(1).

Tā noslēdzās Kurzemes hercogistes epopeja, bet latviešu saskare ar ASV veidojās sporadiski tālāk. Parasti tie bija garīdznieki, kuŗiem atvērās jaunas darba iespējas milzīgajā kontinentā, tirgotāji, skolotāji, jūrnieki, tikai pēdējo vārdi palikuši nezināmi, kapsētās — pat viņu krustus nevar vairs atrast.

1659.g. Ņujorkā ieradies skolotājs Carlos Cursius. Pirms ieceļošanas viņš darbojies par latīņu valodas profesoru Lietuvā. Pieņem, ka Cursius varētu būt bijis kursis, bet nav izslēgts, ka viņš bija lietuvietis.(2).

Jau agri uz Ameriku brauc Rendas mācītāja dēls Georgs H. Loskīls, kas latviešu luterāņiem devis daudzas garīgas dziesmas. (Vēl tagad 29 Loskīla dziesmas dzied baznīcās). 1802.g. Loskīls uzņēmās brāļu draudzes aprūpi

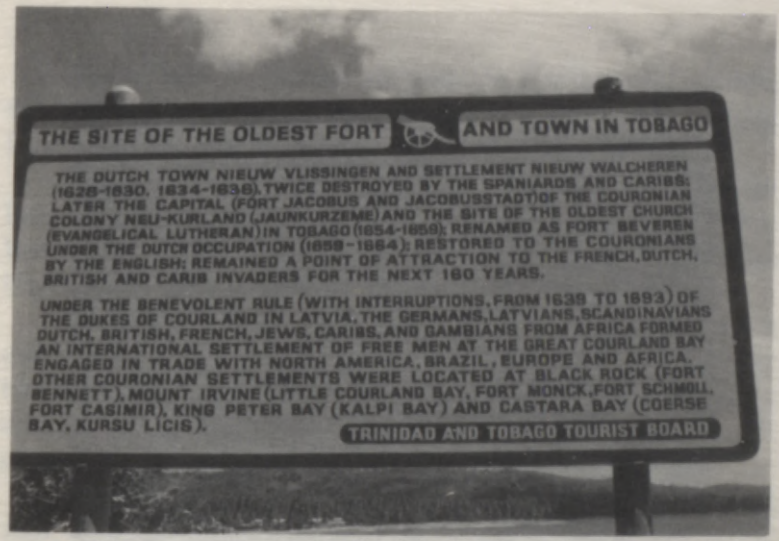

Piemiņas plāksne senajiem kurzemniekiem Plimutā, Tobago salā.

Betlēmes kolonijā Pensilvēnijā, vēlāk kļuva par Pensilvēnijas bīskapu. Loskīls, mūža vakaram tuvojoties, bija vēlējies atgriezties Kurzemē, bet šo nodomu izjauca Napoleona karš ar Krieviju. Ievērojamais kurzemnieks, latviešu garīgās kultūras cēlējs, mira Amerikā, te atrodas viņa kaps.

Par tā laika cilvēkiem biografijās pieminēts: „viņš aizbrauca uz Ameriku" un ar to izbeidzās tālāka dokumentācija, itkā cilvēks pēc tam tūlīt būtu miris.

Ir arī īsas ziņas par latviešu muižnieku — Jāni Akmiņkalnu — Šteinhaueru, kas simts gadus pirms Kr. Valdemāra Rīgā sekmēja latviešu tautisko kustību.

Rīgā Šteinhauers vadīja mastu brāķeru cunfti. Ģimenē piedzimuši 12 bērni, piedzīvojis 24 mazbērnus. Šteinhauera bērni izklīda pa pasauli, pa lielākai daļai brāļu draudzes misijās — Pievolgas apgabalā, Silēzijā un Ziemeļamerikā. Viens viņa dēls Jānis, kas mācās Anglijā, vēlāk tur arī kļuva mācītājs.

Piemineklis seniem kurzemniekiem, ko atklāja 1978. g. 25. jūnijā — Jāņu dienā, piedaloties Tobago-Trinidadas valdības pārstāvjiem un latviešu trimdiniekiem. Pie pieminekļa dzejniece L. Mūrmane no Madisonas, ASV, viena no 250 svinīgā akta dalībniecēm.

Žurnālists F. Krusa, dzīvodams Kalifornijā, atradis arī rīdzinieka Andreāsa Hepnera pēdas, kas līdzīgi Loskīlam bija pazīstams kā nemiera pilns gars.

Viskonsīnas un Illinojas valstīs par vācu draudžu luterāņu mācītāju no 1844.g. darbojies Johans Reneke, kuŗa dzimtene ir Kapsēda pie Liepājas. Norādījumi liecina, ka viņš bijis latvietis.

Parādās un nozūd Jāņa Priedīša tēls, kas te darbojies par menonistu mācītāju. Priedītis dzimis 1857.g. studējis teoloģiju Tērbatas universitātē, dēkainā kārtā nokļuvis salās starp Filipīnām un Jaungvinēju, tad gados vēl samērā jauns ieradies Amerikā.

Vieni no veiklākajiem visās dzīves nozarēs, Latvijas žīdi, izceļojuši uz Ameriku jau sen pirms Zīberga. Pieminām ārsts un rabīns Šēfers no Rīgas, kas bija viens no izsauktajiem ārstiem pie atentāta smagi ievainotā prezideta Linkolna. Vēl mināmi Ābrams Īdelsons no Liepājas, Jākobs Izraelsons no Jelgavas, ēbreju valodas speciālists — Ārons Ginsbergs un Haskalalin kustības vadītājs, Ņujorkas pilsētas bibliotēkas slavu nodaļas pārzinis 1898.g. Hermans Rozentāls. No Jelgavas nāk Hiršhornu ģimene, kas ASV pazīstami kā ievērojami filantropi, veiksmīgais fotografs Filips Halsmanis, uc.

Vēl piecdesmitajos gados Takomā sastapti žīdi, kas Amerikā ieceļojuši pirms Zīberga. Tie brāļi Zušmaņi no Valdemārpils (Sasmakas), kas ar Otrā pasaules kaŗa bēgļiem sarunājušies „sasmak valodā," kā viņi paši to teikuši. Kā zināms Valdemārs savās skolas gaitās pelnījās, mācīdams žīdu bērnus.

Vēl pieminām slavenais Amerikas „zelta drudža" laiks, kad pa baiso Oregonas ceļu no visām pasaules malām sanākuši dēkaiņi un laimes meklētāji! Šo laiku dzīvi attēlojis romānā *Jaunā zeme* zviedru rakstnieks Múbergs. Par Ameriku Eiropā klīda visfantastiskākie

Riga-Londona-Amerika-Afrika-Auſtralija

u. t. pr.

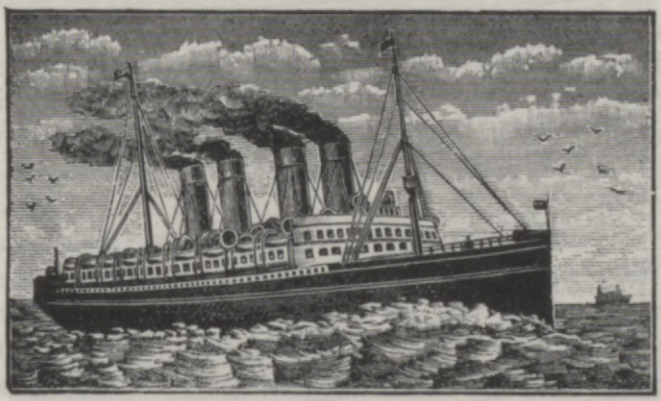

Ikkatru peektdeenu ſuhtam kahdu no muhſu pirmklaſigeem twaikoneem' no **Rigas** uſ **Angliju** ar teeſchu ſatikſmi ar **ahtreem paſta-twaikoneem** uſ:

Nu-Jorku, Boſtonu, Baltimoru, Filadelfiju, Tſchikagu, Kwebeku, Montrealu u. t. pr. uſ **Afriku: Kapſchtati, Johannisburgu** u. t. pr., uſ **Auſtraliju** un uſ wiſeem **Anglijas** pilſehteem.

☛ Sewiſchku uſmanu greeſcham uſ **Braſilijas Liniju**, ihpaſchi preekſch teem, kas iſzelo uſ **San Paulo.**

Twaikonis top cerihkots pehz **tirdſneezibas** un **kugneezibas** wirspahrwaldes tagadejeem preekſchrakſteem.

Tuwakus iſſkaidrojumus par pahrbrauzeeneem dod **beſ makſas** un peenem peteikumus

Сѣверное Пароходное Общество.

Seemela Twaikonu Beedriba,

Leelajâ Pilſeelâ Nr. 8.

Adreſe preekſch telegramas: „Bielby".

Sludinājums š.g. simteņa sākumā „Avotā," par iespējām izceļot uz Amerikas kontinentu.

stāsti kā par brīnumzemi, un tāpēc jau jauni cilvēki vēlējās Ameriku redzēt un tur dzīvot.

Latvijā dzimtbūšana gan jau bija atcelta pirms piecdesmit gadiem, bet divas paaudzes vēl bija par maz, lai tauta iestiprinātos, īpaši ievērojot, ka zemniekus palaida brīvā bez zemes. Saimnieciski latvieši vēl arvien bija pilnīgi atkarīgi no vācu muižniekiem, bet sīkstums un centība uzvarēja. Pirmie māju rentnieki un īpašnieki pilnīgi pārveidoja savas zemes seju. Bet tie, kam dzimtenē neveicās, lūkoja laimi atrast ārpus Latvijas robežām.

1889.g. uz Braziliju izceļoja mācītājs, vēlākais tautsaimnieks un profesors Kārlis Balodis un meklēja tur latviešiem apmešanos.

Ilgas pēc sava „zemes stūrīša," ko tik dzīvi attēlojis rakstnieks Purapuķe, bija neaprakstāmas. Ansis Gulbis romānā *Oļģerts Silarājs* attēlo muižnieku Kalniņu, kam muiža netālu no Pēterpils, jo latviešiem nebija tiesības savā zemē muižas turēt.

Otrā pasaules kara radītā lielā emigrācija latviešiem nav pirmā.

• • •

Te jāpievieno kāds drāmatisks epizods no Vidzemes. Arī tur bija nonākušas ziņas par Viskonsinas valsts brīvajiem zemes gabaliem, kur ap gadu simteņa sākumu izveidojās divas latviešu zemkopju kolonijas Linkolnas un Merilas apriņķos.

Vai uz turieni patiešām gribējuši doties divi Vidzemes puiši? Viens no tiem ir Lasmaņu Pauls, vēlāk pazīstams dzejnieks, kas nokļuvis uz apsūdzēto sola, tiek uz mūžu izsūtīts uz Sibiriju, kaut zēnam toreiz bija tikai 17 gadu ... 1884. gada avīzēs aprakstīta tiesas prāva pret 21 g. v. Kārli Plato un Pauli Lasmani no Nītaures. Viņi piedraudējuši Meierhofas lielmātei Ramkā, ka viņu

nošaušot, ja tiem neizmaksāšot 1000 rubļus. Puiši apcietināti un tiesā paskaidrojuši, ka šo naudu gribējuši izlietot, lai izceļotu uz Viskonsinu ASV. Vidzemes hoftiesa Cēsīs abus bargi sodīja — ar mūža izsūtījumu Sibirijā. Prāva saviļņojusi cilvēku prātus. Liels ļaužu pūlis pēc tiesas pavadījis jaunos cilvēkus lielu gabalu aiz pilsētas, kur viņus saķēdētus pavadīja policisti — pretī tālajam, bargajam liktenim.

Kaudzītes Matīss antoloģijā *Smaidi un asaras jeb dzejnieku labdienas* uzņēmis arī Lasmaņu Pauli, ievietojot vairākus viņa dzejoļus un biografiju. Izrādās, ka Lasmanis no izsūtījuma Latvijā atgriezies pēc 16 gadiem — 1900. gadā. Darbojies pie latviešu preses izdevumiem, tad aizceļojis atpakaļ uz Tālajiem austrumiem, bijis krievu laikraksta izdevējs un redaktors Portarturā, vēlāk Ķīnā, Charbinā, kur miris 1923.g. Kaut arī literātūras vēsturēs teikts, ka Lasmaņu Pauls uzbrukumu izdarījis revolūcionāru motīvu dēļ, viņa kriminālajam solim par cēloni varēja būt agrāri apstākļi. Tautā ilgus gadus populārs bija viņa dzejolis „*Māt, es nākšu, kad vakars būs vēls.*"

Uz divdesmitā gadsimta sliekšņa

1898.g. *Amerikas Vēstneša*, kā arī draudžu interesēs uz Kurzemi no Bostonas izbrauc mācītājs H. Rebane. Viņš cer, ka Kurzemes luterāņu sinode sniegs kādu atbalstu latviešu jūrnieku nama iekārtošanai un aprūpēšanai Ņujorkā Pilgeru namā. Bet šīs cerības ir veltīgas. Tās izjauc kāds A. Btc. raksts laikrakstā *Tēvija*, kas pārmet Rebanem mantkārību un labo nodomu izjauc pašā sākumā. To bija darījušas vācu aprindas, tāpēc mācītājs raksta *Amerikas Vēstnesī:*

„Es
nepagehreju wis, kà A. Btz kgs sino,
no kursemes mahzitajeem, lai winà
pahrkahpj 7. bausli un sog no tás nau
das, kuru laudis samet preeksch paganu

misiones nn preeksch palihdsibas lah-
des, lai dod to preeksch Latweeschu ga-
rigas a[illegible] Seemel-Amerikâ,
bet es luhdsu sinodi laipni preeksch
tà gahdat, ka weena kolekte tiktu no-
tureta gadâ preeksch Latweeschu gariga

darba pabalstiſchanas mineta ſemê. No tàs naudas, kura tad buhtu eenahkuſe, luhdſu es tad un minetu darbu weizinat Tas tak nebuhtu bijis ſakſchana? — Es eſmu no ta ſtipri pahrleezinats, ka Latwju tauta ſawas mihleſtibas dahwanas preekſch mineta darba pabalſtiſchanas wis netaupitu, kad winai tiktu ſawu behrnu behdigs ſtahwoklis Amerikâ garigàs apkopſchanas ſinâ pee ſirds likts. Skaidri peerahdijumi rahda, ka tur, kur muhſu leeta ir draudſem tikuſe preekſchâ likta no winu ganeem, ka tur laudis naw taupijuſchi ſawas mihleſtibas dahwanas preekſch winas pabalſtiſchanas. Tà par prowi eepaſihſtinaja mahzitajs Federr kgs Zehſis Widſemê ſawu draudſi ar muhſu garigu ſtahwokli Seemel-Amerikâ, un azu mirkli bij 40 rubli ſameſti preekſch Nu-Jorkâ dibinajamas Latweeſchu juhrneeku patwerſmes. Ka Kurſemê preekſch mineta noluhka, kà A. Btz kgs ſino, wehl kapeizina naw meſta, kantgan naw gluſchi pateeſiba, naw man nekahds brihnums. Kur naw luhdſeju tur ari naw deweju; bet kur tahds ir, tur ari netruhkſt meteju.— Mahzitajs Katterfeldt kgs Jelgawâ, eekuſtinaja muhſu leetu ſawâ draudſê un es wareju no wina ar pateizibu 10 rubkus ſanemt preekſch muhſu darba pabalſtiſchanas.

Kur ir ta derigakà weeta Amerikâ preekſch Latweeſchu un Igaunu juhrneeku patwerſmes eerikteſchanas?

Ka wiſos tàs eeriktet mums naw eeſpehjams un ka Nu Jorka ir weena no tàm wisgalwenakam oſtpilſehtam, kura gan ari no Latweeſchu un Igaunu juhrneekeem Amerikâ wiswairak teek apmekleta, par to naw ſche gan wajadſigs dot garaku iſſkaidroſchanu. Kà peerahdijumi rahda, apmekle pa leelakai daļai wiſi tee juhrneeki Nu Jorku, kuri Amerikas kraſtus apzeemo. Ka Anglijâ kà widus punktê ir ļoti wajadſigs preekſch muhſu juhrneekeem patwerſmi nodibinat, ir jau no ſewis ſaprotams. Tak peeminet gribu es pee ta to, ka dehl garigas apkopſchanas ir Nu-Jorkâ pehz manam domam tahda eerikteſchana wajadſigaka ne kà Anglijâ; jo tee, kûri Anglijàs oſtas apmekle, apzeemo ahtraki ſawu tehwiju kâ tee, kuri Amerikas oſtas apmekle. Sawâ tehwijâ war wini ſawas baſnizas papilnam atraſt un pehz patikſchanas apmeklet. Wai naw teeſa?

Ka pa leelakai daļai Kurſemes mahzitaji weenaldſigi, ja pat aukſti ir bijuſchi ſawu eſoſchu un bijuſchu draudſchu lozeklu garigâ labklahſchanas ſinâ, kuri ſweſchatne badu zeeſch pehz Deewa wahrdeem un Kritus ſchehlaſtibas galda, to tak A. Btz kgs newar leegt. Jau otru gadu mehs iſdodam Amerikâ maſu lapu „Amerikas Wehſtneſis“, kuras ſkaidris atlikums nahk Latweeſchu Luteranu

mišiones darbam Seemel-Amerikâ par labu un weenu gadu wehlak mehs eesahkam sche išdot ari weenu otru lapu Igaunu waloda „Eesti Amerika Postimees", kuras skaidris atlikums nahk Igaunu mišiones darbam Seemel-Amerikâ par labu. Katram mahzitajam tika prowes nummuri peesuhtiti ar luhgumu winu palihdset isplahtit un tá muhsu mišiones darbu pabalstit. Igaunu draudschu mahzitaji bij paschi tee pirmee, kuri muhsu „Eesti Amerikas Postimees" abonee-reja un tad ari ar silteem, pee sirds eijoscheem wahrdeem wini sawam draudsem eeteiza dehl Igaunu mišiones darba pabalstischanas minetâ semê bet no Kursemes Latweeschu draudschu mahzitajeem naw neweens, kursch lihdsschim buhtu paz winu abonesis un ari preeksch ziteem pastellejis. —Waj wini tad ari winu saweem draudschu lozekleem ir eeteikuschi preeksch aboneereschanas dehl muhsu mineta Latweeschu mišiones darba pabalstischanas, tas naw man sinams. To sin jau wini paschi wislabaki! Turpretim ir wairak Widsemes Latweeschu draudschu mahzitaji un daschu Latweeschu draudschu gani diasporâ muhsu „Amerikas Wehstnesi" paschi nehmuschi un ari saweem draudschu lozekleem eeteikuschi dehl mine ta mišiones darba pabalstischanas. Itippaschi esam mehs zaur mahzitaju Sander kgu Peter-

burgâ ſchinî ſinâ leelu pabalſtiſchanu dabujuſchi muhſu darbam. Deews lai to winam tad atlihdſina bagatigi!

Rebanem veltīgi nācās klaudzināt pie mācītāju durvīm Kurzemē tās neatvērās. Noteicēji sinodē bija vācieši un tiem vairs neinteresēja pazudušās avis, to kristīgā mīlestība izbeidzās līdz ar draudzes locekļu aizbraukšanu uz Ameriku. Kāda bēda šiem mācītājiem bija par kaut kādu latviešu jūrnieku lietu, tālu, tālu pasaulē ...

Rebane ir saticies ar daudziem vācu un latviešu kultūras darbiniekiem un centies viņiem iestāstīt, kas tik ļoti vajadzīgs latviešiem svešumā. Viņš vācis abonementus laikrakstam, bet arī šai lietā nav bijis lielu sekmju. Visur dzirdama atrunāšanās. Latvieši bijuši un ir kūtri laikrakstu lasītāji.

Savus piedzīvojumus Kurzemē un Vidzemē Rebane attēlo tā paša *Amerikas Vēstneša* nākamos izdevumos, rakstot:

No grahmatu tirgotajeem es ſche apmekleju Allunana un Schablowsky kungus, kuri ari ar preeku apſolija muhſu darbu, itihpaſchi „Amerikas Wehſtueſcha" iſplatiſchanas ſinâ laudis, weizinat. — Tà kà nu ſchinî laikâ bij Jelgawâ leela dahrſu auglu-un biſchu kopibas iſſtahde, tad es apmek-

leju ari winas. Isstahde, atrodas „Latweeschu Beedribas“ sahlê un bij labi no laudim apmeklets. Itihpaschi bij swehtdeenâ no wisam puſem apmekletaji leela skaitlâ eeraduschees tà ká wisas malas ar laudim bij pilnas. Un kapehz tad ari laudis nenahza? Laiks bij jauks un isstahde jauka. Ari pamahzoschas runas no leetupratejeem netruhka. Tik drihs ka laudis zits zaur zitu bij sasinajuschi, ka es no Amerikas ari winu starpâ atrodos, tad tiku es no wineem ar preeku apsweizinats. Winu widû atradàs daschi jaunekli un daschas jaunawas, kureem brahli, mahsas, draugi un draudsenes ir Amerikâ. Tee waizaja mani par winu peederigeem; ja dascham labam bira asaras schehlodamees pehz sawejeem par waigeem. Labpraht es pasinoju wineem to par winu peederigeem, ko es sinaju. Ari wisâ sinodes laikâ netruhka tahdu, kureem kahdi radi jeb pasihstami ir Amerikâ un kuri labpraht kaut ko wehlejas no wineem sinat. Ak zik preezigs jutàs dasch tehws un zik laimiga bij dascha-mahte, kad wini dsirdeja, ka winu behrneem sche sweschatne labi klahjas un ka wini ari sche turas pee sawas mihlas ew.-lut. tizibas, eekſch kuras mahzibas wezaki winus ir nsaudsinajuschi! Ari tee mahzitaji, no kuru draudsêm daschi ir iszelojuschi uſ Ameriku, wehlejas labpraht sinat, kà winu agrakeem

draudſes lozekleem Amerikâ klahjas. Wiſi: wezaki, brahli un mahſas, radi un draugi luhdſa mani ſawus peederigus un mahzitaji ſawus wezus draudſes lozeklus ſirſnigi no wineem ſweizinat.

No Jelgawas es pahrbrauzu tuhlit pehz ſinodes beigſchanas uſ Rigu. Sche es apmekleju daſchus grahmatu tirgotajus ka: Hoerſchelmanna, Kapteina un t. pr. kgus, kurus es ari eepaſihſtinaju ar muhſu darba lauku. Daſcheem no wineem nepatika muhſu lapa „Amerikas Wehſtneſis“ dehl winas neeziga uſkata un tadehl negribeja wini neko darit preekſch winas pabalſtiſchanas un daſcheem nepatika wina tadehl, ka winâ eſot tikai ſinas no ſweſcham ſemem, tikai Kapteina kgs ar Schablowsky jkdſi ſolijas labpraht ari uſ preekſchi ſawus pirzejus eepaſihſtinat ar muhſu „Am. Wehſtneſi“ un tà muhſu darbu weizinat, kà to jau lihdſſchim bija darijuſchi.

No Rigas es pahrbrauzu uſ Walku. Sche es apmekleju wezu prahweſtu Kupffer kgu un wiſus ſcheijeenes mahzitajus: Undritz, Dietrich un Gaigal kgus, kuri wiſi wehlejas labpraht ko ſinat par Amerikas garigo dſihwi, itihpaſchi ſtarp Luteraneem. Ar preeku wini apzweizinaja manu ſinojumu par miſiones darbu ſtarp Latweeſcheem un Igauneem Seemel-Amerikâ un nowehleja no ſirds muhſu eeſahktam

darbam ari uſ preekſchu Deewa ſwehtibu un muhſu Kunga Jeſus Kriſtus ſchehlaſtibu. Nu es apmekleju ſcheijeenes grahmatu tirgutajus: Rudolfa, Paulina un Murrika kgus, lai waretu ar wineem pahrrunat dehl muhſu lapu iſplatiſchanas. Par iſſkaidroſchanu gribu ſche tuhlit peeminet, ka es Amerikâ ari iſdodu weenu Igaunu lapinu „Eesti Amerika Postimees“ Igaunu miſiones darbam pa labu, kuru ſtarpâ es ari ſtrahdaju. Walkas pilſſehts atrodas uſ Latweeſchu un Igaunu robeſchu un teek pa leelakai dalai no abam tautam apdſihwots. Tà wareju es tur ſtrahdat muhſu abam lapinam par labu.

Skaidrības labad ir vietā dažas rindas sniegt par pirmo latviešu un igauņu mācītāju ASV Hansi Rebani. Viņš dzimis Vidzemē, netāļu no Valkas, lauksaimnieka dēls. Tēvs bijis igaunis, māte — latviete. Sākumā gatavojies tautskolotāja karjērai, pēc tam nodomājis studēt teoloģiju un devies uz Vāciju. Pēc studiju beigšanas, viņam ieteikts doties uz Ameriku, jo latviešiem un igauņiem tur neesot sava mācītāja.

1896. g. viņš ieradies Ņujorkā, pēc tam dzīves vietu izraudzījis Bostonā, kur tieši viņu gaidīja. No Bostonas šo misionāru ved daudzi ceļojumi pa ASV latviešu kolonijām ASV un Kanādā. Tur viņam jāpiedalās draudžu dibināšanā un jānotur dievkalpojumi, kā arī jāveic citi mācītāja darbi. Tālie ceļojumi līdz Kalifornijai prasa lielu izturību, jo braukšana notiek vilcienos un no stacijām uz latviešu apmetnēm — zirgu aizjūgos, pat jāšus.

1896.g. Bostonā kopā ar J. Zībergu tas sāk izdot *Amerikas Vēstnesi* un arī igauņu laikrakstu. Nodibināja latviešu draudzes — Ņujorkā, Filadelfijā, Baltimorē, Klīvlandē, Čikagā, Blumvilē, Josefsburgā, Siftonā. Bez tam bija jāapmeklē latvieši, kas dzīvoja izkaisīti toreiz kādās 9 valstīs.

Miris ar vēža kaiti 49 g. vecumā 1911.g. 18. dec. Bostonā, apbedīts Getzamenes kapos, kur viņam uzcelts piemineklis no Kvinsijas cietā granita.

Šai kapsētā apgūlušies arī amata brāļi — mācītāji. Kārlis Selmers, Jēkabs Graudiņš, Osvalds Blūmītis, Freimanis un māc. Nikolajs Ozols.

BOSTONAS LATWEESCHI!

atklas un notures Swetdeen tai 5. July, sch. g. pulksten 3 jos pez pusdeenas Wahzu Trisweenadibas-basniza Roxbury, 714 Parker Street.

Latweeschu Luthera Deewkalposchanu! un to paschu kartigi turpinas sem Bostonas Latweeschu Beedribas un Wahzu Trisweenadibas-draudses mazitaju Adolf Biewend kga. wadischanas, ka seko: 5. July, 19. July, 2. August, u. t. t. Deewgaldneeki tiks peenemti swetdeen 19. July. Atklaschanas zeromoni just tures mazitais A. Biewend kgs. Tuwakas sinas peeprasamas pee B. L. B. preekschneeka.

J. SIEBERG, KGA.

Room 12. 30 Hanover St.,

BOSTON, MASS.

B. L. B. rakstweelis B. Biedermann, Bostona 1. July, 1891.

Pirmais iespiestais uzsaukums latviešu valodā sakarā ar pirmā dievkalpojuma noturēšanu.

Pēc sievas uz Kurzemi

Pagājušā gadsimta deviņdesmitie gadi ASV bija smagi. Valdīja bezdarbs. Pilsētās vairs nekūpēja rūpnīcu dūmeņi, nekauca svilpes, kas parasti aicināja darbā miljonus, galvenā kārtā ieceļotājus no Eiropas. Bēdu stāsti ir dzirdēti par šo laiku, bet par spīti tam, arvien ieradās jauni ieceļotāji, arī latvieši.

Tai pašā laikā pieauga Amerikas saspīlējums ar Spāniju un tai pakļauto Kubu, kas drīzi izvērtās asiņainā karā. Prezidenta Teodora Rūzvelta vadībā ASV ne vien sakāva Spāniju, bet deva arī neatkarību Kubai, pakļāva Filipīnas, Havaiju, Portoriko un nostiprināja savu prestīžu visā pasaulē. Ar Savienotajām Valstīm citas varas tad nejokojās, to neuzdrīkstējās. Ne vien oficiālie diplomāti, bet arī parastie ASV pavalstnieki tika aizsargāti.

Jaunās pasaules tā laika nelaimēs un laimēs latvieši dzīvoja līdz, piedalījās karos Kubā, pārcieta saimnieciskās krizes nedienas.

Pēc biedrības un draudzes nodibināšanas Zībergs lūkojās pēc vēl labāka darba, devās tālāk uz Čikagu. Tur

viņš atrod darbu slavenajā Pulmaņa vagonu fabrikā. Tas bija interesants laika posms, jo tur darbs patiešām bija, bet izbeidzās, kad aptrūka pasūtinājumu.

Anglu walodas mahziba.

Paſchmahzifchanai

weegli ſaprotama un praktiſki ſaſtahdita

lihdſ ar

wahrdnizu latweeſchu un anglu walodâs

no

J. Sieberg'a.

Treſchais papildinatais iſdewums.

Published by J. Sieberg,
299 Washington St. Cambridge Mass.

Jelgawâ,
drukata un dabujama pee J. F. Steffenhagena un dehla.
—
1910.

J. Zīberga angļu valodas mācības grāmatas tituļlapa.

Tai pašā laikā tomēr rosība notika citā virzienā, citā pilsētas daļā. Čikāga gatavojās pasaules izstādei. Tur Zībergs sāka strādāt par tulku, jo krievos maz bija tādu, kas prastu angļu valodu, bet Zībergs pa pieciem gadiem to jau bija pietiekami iemācījies. Ar šo pasaules izstādi saistās arī latviešu gara mantu ceļojums uz Ameriku. Te pirmo reizi izstādītas Kr. Barona latviešu dainas, ko izdeva H. Visendorfs; ar gleznām piedalījās klasiķis ainavnieks Jūlijs Feders. Šo izstādi apmeklēt brauca arī *Austruma* korespondents Miķelis Klusiņš. Kaut nebija daudz par latvisko rakstīts, tomēr šis gadījums cēla latviešu pašapziņu.

Miķelis Klusiņš

Zībergam Čikāgas posms nozīmīgs tāpēc, ka viņš, šai laikā būdams samērā brīvs, saraksta angļu valodas pašmācības grāmatu saviem tautiešiem.

Angļu valoda bija pati galvenā lieta, un ja bija vēl kāds amats vai izglītība, tad cilvēks Amerikā pazust

nevarēja. Līdz tam dzimtenē nebija izdotas nevienas angļu valodas mācības grāmatas.

Dzimteni pa sešiem gadiem neviens nevar aizmirst, kur nu vēl Zībergs, kuŗu tur gaidīja saderinātā. Vientulības ilgās viņš tai rakstīja vēstules un pat dzejoļus — tā ilgojās pēc iecerētās dzīves biedres. Centīgi lasīja J. Ćakstes rediģēto *Tēviju* no Jelgavas, kas deva daudz ziņu par Kurzemi. Tur teikts ka ļaundaris nozadzis Kandavas baznīcai kroņlukturus. Šis notikums dziļi saviļņo Zībergu. Kā gan tāda nelietība iespējama! Viņš nosūta māc. Bernevicam naudu, lai baznīcai nopērk jaunus svečturus. Šo mācītāju ķer ļauns liktenis 1905. gadā — kā revolūcionāru viņu nošauj.

Kad Zībergam ir darbs, viņš pelna deviņus dolārus nedēļā, dzīvo taupīgi un iekrāj. Nav nevienam nekāds brīnums, ka Zībergam nauda ir un tāpēc bieži vien pienāk kāds lūdzējs no savējiem, lai aizdod naudu uzturam. Daži atdevuši, citi pazuduši kā „žīdi pa Miķeļiem."

1894. gadā, kuģojot pāri Atlantikam uz Latviju, Zībergam padomā divi mērķi: dzimtenē jāizdod grāmata un tad uz Ameriku jāpārved sieva. Ko var darīt, ja trīs gadu vietā līgavai bija jāgaida seši. Meitene Skrundā viņu gaidīja.

Zībergs bija sarakstījies ar grāmatu izdevēju Stefenhāgenu Jelgavā, kas apsolījās iespiest viņa angļu valodas pašmācības grāmatu. Grāmatiņas formātam vajadzēja būt tādam, ko var ērti nēsāt svārku kabatā. Tad tā varēs kalpot visiem tiem, kas ieradušies Amerikā meklēt darbu. Katra fraze būs jāiekaļ.

Ģērbies kā īsts „misters" no ārzemēm labā amerikāņu drānas uzvalkā, ar salmeni galvā ierodas dzimtenē bijušais kurzemnieks. Šo braucienu Zībergs arvien, dzīvs būdams, mīlēja atstāstīt, jo tas saistas ar diezgan sarežģītu gadījumu.

Amerikas Latweeschu

Konkordijas Rakstu-krahjums.

J. Sieberga sastahdits un isdots.

Pirmà grahmata

Maksá 25 zenti.

Published by J. Sieberg
299 Washington St. Cambridgeport Mass.
1906

J. Zīberga garīgo rakstu izdevums „Konkordijas rakstu krājums," iespiests 1906.g. Kembridžā, Mas.

Lietuvā uz bargāko krievu administrācija bija noliegusi ievest no ārzemēm jebkādu literātūru, un reizē bija noliegts lietuviešiem iespiest rakstus savā valodā. Cars iedomājies pārkrievot lietuvjus, tautu, kam tik spoža vēsture! Protams, cars arī baidījās no sociālisma ieplūdināšanas, kas sūcās pa visiem caurumiem Krievijā. Tāpēc varbūt tik liela uzmanība tika pievērsta tieši Lietuvai, jo īpaši Krievijas-Vācijas robežai.

No Vācijas Zībergs nonāca tanī pašā robežas pārejā, kur priekš sešiem gadiem bija devies pretējā virzienā.

Toreiz Zībergs vēl nebija ASV pavalstnieks, bet, ja tāds būtu, varbūt dzimteni ērtāk varētu sasniegt braucot ar kuģi tieši uz Liepāju.

No kuģa nokāpt ar manuskriptiem ir vēl mazākas izredzes, tāpēc „zaļā robeža" likās iespējamāka. Tur operēja tie paši žīdi, kas toreiz. Dabūjuši zināt, ka Zībergam līdzi kādi papīri, tie saķēruši galvas un iesaukušies: „Ui, Zīberge, tu esi pagalam! Mēs tevi nevaram glābt!"

Veca patiesība — žīds daudz ko spēj tādu, ko citi nevar. Amerikas dolāriem bija maģiska vara, un kad tos dabūja robežsargi, arī tie palika mīksti un neredzīgi ...

Jauno pāri uzsauca māc. Glēzers Sabiles baznīcā, bet kāzas svinēja Skrundā. Sievasmāte dāvināja znotam ilgi saglabāto Manceļa spredikļu grāmatu un vecu, Pēterpilī iespiestu bībeli.

Satiekoties ar mācītāju notikusi šāda saruna:

„Kas tu tāds esi, ka nebučo man roku?"

„Es esmu Zībergs no Amerikas," uzrunātais lepni atbildējis.

„Ā — jūs tas esat," mācītājs sadurstījies. „Kandavā jau esam par jums dzirdējuši ...!" neērti juzdamies atteicis Glēzers. Zībergs jutās aizskarts, bet mācītājam nācies grūti samierināties, ka latvietis aizmirst tradi-

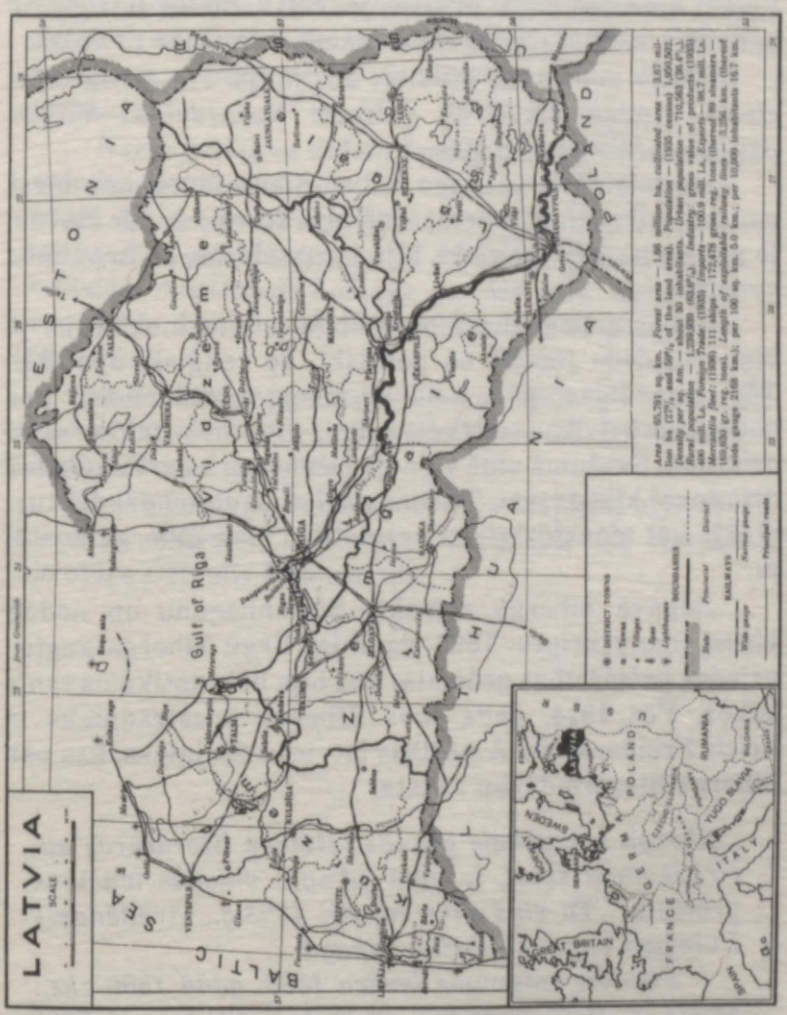

Latvijas karte (1938. g.) Ar aploci atzīmēts Strazdes - Talsu novads Kurzemē no kurienes uz Ameriku devās pirmie latviešu izceļotāji.

cionālo padevību. Ka demokratiskajā Amerikā roku bučošanu absolūti noraida, tas še bija kaut kas jauns. Vēlāk Amerikā viņš piedzīvoja vēl kaut ko līdzīgu ar baltvācu mācītāju, pats savā draudzē. Bet par to vēlāk.

Kāzas nodzertas 1894. g. 25. jūlijā. No šī Latvijas ciema atmiņā visvairāk palikuši Vasarsvētki Virbes pagasta „Alksūnu" mājās.

Jaunais pāris apciemo radus. Simts jautājumu birst par Ameriku. Uz Kurzemi viņš bija atbraucis pēc sievas, jo pašam jau bija 30 gadu, bija jāpasteidzas, lai nepaliktu vecpuisī.

Nevar noliegt, ka Zībergs bija laimes meklētājs, jo viņu nespieda izceļot ne politiski, ne reliģiski apstākļi. Tās bija ilgas pēc saimnieciskas neatkarības, pēc politiskas brīvības. Atradis laimi, viņš neaizmirsa savu dzimteni. Svešumā viņš vienoja latviešus, lai arī tie palīdz dzimtenei kļūt brīvai. To viņš darīja, kaut arī daudzi turpināja būt vienaldzīgi vai pat naidīgi pret Zīberga nostāju.

Jelgavā Zībergs apmeklē Stefenhāgenu un nodod viņam manuskriptu. 1895. gadā iet tirgū Zīberga angļu valodas pašmācības grāmata. Tas bija liels notikums tanīs laikos. Pēc 1914. gada tuvs Zīberga līdzstrādnieks ir Fricis Freidenfelds, Amerikas latviešu dzejnieks, kas par Zīberga literāro darbu raksta:

„Zīberga smagākais grauds latviešu literātūras apcirknī, man šķiet, ir viņa „Angļu valodas mācības grāmata." To viņš sāka rakstīt 1893.g., strādādams Pulmaņa vagonu fabrikā Čikagā.

Pirmais izdevums iznāca 1895. gadā 1500 eks., otrais — 1902. gadā 200 un trešais 1910. gadā 3000 eksemplāros. No pēdējā iespieduma autors saņēma tikai 500 līdz 600 eksemplāru, bet liels skaits

grāmatu gāja bojā līdz ar Stefenhagena spiestuvi, Pirmā pasaules kaŗa dienās. Saimnieciski autors daudz zaudēja. Dažus gadus vēlāk iznāca Fr. Sandera angļu valodas mācības grāmata. Tanī trūka vārdnīcas. Tādēļ vēl arvien visi meklēja Zīberga grāmatu.

Neraugoties uz dažām fonētiskām kļūdām angļu valodas izteiksmē, darbs tomēr cildināms, īpaši tādēļ, ka to bija sarakstījis nevis profesionāls valodnieks, bet gan diletants. Tā bija liels palīgs angļu valodas mācīšanai Latvijā un latviešu kolonijās svešumā, kur to iegādājās ceļotāji, tirgotāji un jūrnieki."

Freidenfelda apgalvojumam var ticēt. To liecina arī tas, ka vairāki latvieši ir gājuši meklēt darbu, nesot kabatā Zīberga vārdnīcu.

Uz Kurzemi — meklēt sievas — ceļojuši arī vēl citi Bostonas latvieši, piemēram draudžu un biedrību sekretārs Bērtulis Bīdermanis.

Organizēšanās sākumi

Bostonas Latviešu biedrība (1889 - 1966)

Atzīmējot Amerikas latviešu pirmās biedrības 75 gadu pastāvēšanu, 1964. gada 16. decembrī, Bostonā, Amerikas Latviešu Tautiskās Savienības namā, Sigorneja ielā, notika īpaša sanāksme. Tur satikās divas — jau pasvešas — emigrantu straumes.

Garšīgos pīrādziņus ēdot un jubilejas torti baudot, jauno ieceļotāju grupa it kā „taustīja" veco un otrādi. Tiesa — vieni bija jauni, otri — veci. Nedaudzi bija dzimuši un auguši Amerikā. Viņi saprata latviski, bet runāja tikai angliski, jo nespēja izteikties latviešu valodā. Svešums bija jūtams šajā latviešu saimē: šķīra ne vien pārdzīvotais, bet arī ilgas, to motīvi un dziļums.

No agrākiem ieceļotājiem biedrībā bija palicis maz. Tiem visiem bija baltas galvas, drebēja rokas. Dažam staigāt palīdzēja līdz ņemtā „trešā kāja" — spieķis. Runājot — dažam labam — trīcēja balss. Savā starpā viņi sarunājās pus-latviski, pus-angliski.

Vienā vai otrā apdrošināšanas sabiedrībā bija iestājušies arī daži jaunie ieceļotāji, cerot uz materiāliem

Bostonas Latweeschu Beedribas lozekli.

Sie **B** erg, Jekabs.
R **O** se, Fritzis.
O **S** e, Juris.
S **T** ein, Kristaps.
H **O** lzman, Matis.
A **N** son, Hermans.
K **A** irit, Matis.
Jan **S** on, Fritzis.

L isner, Aleksanders.
St **A** mberg, Indrikis.
Kairi **T** Lawise.
Anito **W** itz, Andreis.
Fried **E** nberg, Ana.
Kro **E** ger, Woldemar.
S ambursky, Adolfs.
C onrad, Ottos.
Sc **H** önberg, Ernsts.
A **U** sin, Ans.

B iederman, Bertuls.
Mik **E** lson, Maria.
Zim **E** rman, Ernsts.
Bog **D** anoff, Janis.
R uputz, Fritzis.
Ka **I** rit, Fritzis.
Hede **B** erg, Rudolfs.
A mon, Carlis.

Drukats Dr. Martin Luthera Bahrinu-namâ,
West Roxbury, Mass. 1891.

Bostonas latviešu biedrība savā 1891.g. statūtu burtnīcā, kas iespiesti latviski un angliski, veidojusi interesantu 26 biedru vārdu kombināciju.

labumiem. Viņu skaits tomēr nebija liels. Apdrošināšanas lietas pakāpeniski bija pārņēmis Amerikas Latviešu Palīdzības Fonds Filadelfijā, kur tūkstoši iestājās par biedriem.

Ar vecajiem statūtiem biedrībai vairs nebija vietas jaunajā latviešu sabiedrībā. Vienīgi savu atdzimšanas dziesmu uzsāka Amerikas Latviešu Tautiskā Savienība, jo pie tās stāvēja Zībergs.

Vecie biedri visu mūžu bija brīvprātīgi ziedojuši savai biedrībai nesaņemdami par to nekādas atlīdzības, pat ne atzīšanas.

Latviešu iecelotāji Ņujorkā Ellis salā. ap 1900. gadu.

Biedrības darbu viņi veica ar prieku, jo patika būt savējos un kaut ko dot kopējiem mērķiem.

Toreiz vēl neviens nevarēja paredzēt, ka šī 75 gadu jubileja būs biedrības „bēres," ka tā drīz nozudīs no lat-

viešu sabiedriskā apvāršņa un pievienosies vēsturei tāpat, kā daudzas citas lietas, kas zināmas un nezināmas par latviešiem Amerikā. Tas notika divus gadus vēlāk. Kristīgi sadalot biedrības iekrāto kapitālu, biedrību likvidēja. Tās vērtīgo bibliotēku mantoja ALTS, protokolu grāmatas glabājas pie Džamaika Plēnes mācītāja. Taču neviens nezin, kur palicis biedrības karogs, uz kā bijis rakstīts — Vienībā spēks. Karogs jau daudzas reizes noliecies pār mirušiem biedriem.

Tomēr Bostonas latviešu biedrībai ir vēsturiska loma. Tā piedzīvoja samērā garu mūžu, tā pirmā bija šai kontinentā. Tikai pēc tam izauga citas biedrības. J. Zībergs pats to apliecina:

„Tā tad tikai no 1888. gada var sākt rēķināt Amerikas latviešu vēsturi, jo tikai kopš tam, ir kaut kas zināms par latviešu sabiedrisko dzīvi Ziemeļamerikā."

Par pirmajiem septiņiem latviešiem Bostonā viņš saka: *„Šie pirmie latviešu iecelotāji bija viens otram nezināmi un sveši, bet caur Dieva valdīšanu viņi nāca laimīgi viens ar otru satiksmē un iepazīšanā. Šī satikšanās starp toreiz Bostonā ienākušiem latviešiem tapa turēta dārgā cieņā un vērtībā, un viņi dzīvoja mīlestības vienprātībā kā brāļi."*

Darba un peļņas atrašana jauniem ienācējiem tajā laikā nebija tik viegla lieta. Lai latviešu dzīvi Amerikā varētu daudzmaz atvieglināt, bezdarba vai slimību gadījumos, 1889, g. 24. dec. Prince ielā J. Zīberga vadībā tapa nodibināta pirmā latviešu biedrība Amerikā, ar septiņiem toreiz Bostonā dzīvojošiem latviešiem.

Bostonas Latviešu Biedrību pirmos gados vadīja gandrīz vienīgi kristīgi biedri, kas uzsvēra, ka biedrības mērķis ir ne tikvien veicināt un izdaiļot šejienes latviešu

laicīgo dzīvi, bet arī rūpēties par viņu garīgajām vērtībām un dvēseles svētību. Pateicoties Zīberga neizsmeļamai enerģijai, tiek noorganizēti pirmie dievkalpojumi un vēlāk draudze. Bostonas Latviešu Biedrības rakstvedis J. Bīdermanis izdod pirmo uzsaukumu latviešu valodā 1891. 1. jūlijā, aicinot latviešus uz dievkalpojumu 5. jūlijā. Protokoli liecina, ka pirmās latviešu biedrības un draudzes darbība gājusi paralēli. Kā biedrībā tā draudzē darbojās tās pašas personas.

Bostonas latviešu biedrības dibinātāji: No kreisās puses Alberts Šturms, Bērtulis Bīdermanis, Rūdolfs Hedebergs un Jēkabs Zībergs, iztrūkst — Otto Konrāds, Andrejs Antanovics, un Fricis Amaters.

Ap to laiku ASV bija tikai 90 miljonu iedzīvotāju, vēl varēja par lētu naudu pirkt zemes gabalus farmām par 200 dol. Vēl zeme bija pustukša. Biedrība savā darbā uzrāda tautības saglabāšanu kā galveno mērķi. Neviens no biedriem nepiedalījās amerikāņu sociālos klubos, un tas toreiz arī nebija iespējams, jo latvieši neprata angļu valodu. Pastāvēja arī nerakstīti aizspriedumi pret ieceļotājiem.

Amerikas latviešu vēsture sākas ar Bostonu, tāpat kā pašiem amerikāņiem, kur uzcelti daudzi pieminekļi par brīvības cīņām pret Angliju.

Tagad piemirstajā Prinča ielā (Prinz Street) 24, mazā istabiņā pie drebulīgas gaismas Ziemassvētku vakarā 1889.g. sapulcējās septiņi latvieši, kas visi toreiz dzīvoja Bostonas apkārtnē, nodibināja pirmo latviešu biedrību Amerikā. Zībergs — smalks amatnieks — toreiz bija vislabāk atalgots. Viņš tomēr nevarēja visiem palīdzēt, kad pietrūka naudas uzturam, zālēm, vai istabas īrei. Tad amerikāņiem vēl nebija labdarības iestāžu, kas sniegtu jauniem ieceļotājiem kaut niecīgu palīdzību.

Biedrībai bija svarīgi radīt ,,klimatu'' savā starpā, veicināt satikšanos, jo tad vēl latviešiem nebija savu dzīvokļu, ne māju. Tie mitinājās ,,gultas vietās'' (rooming house), kur nevarēja satikties ar draugiem. Šie apstākļi rosināja satikšanos baznīcā vai biedrības īrētās telpās.

Pēc protokoliem un pārskatiem vērojams, ka grāmatai bijusi svarīga vieta. Tā bijusi kā saite ar tēviju klusajās un vientulības stundās.

Reizē ar ,,naudas lādes'' pildīšanu tiek uzkrātas grāmatas un periodiskie mēnešraksti, top radīta pirmā bibliotēka. Pēc desmit gadiem viņi runā arī par latviešu skolas vajadzību pieaugušajiem, lai cita starpā mācītos latviešu gramatiku. Skaistu nodomu nav trūcis, tikai pietrūcis varēšanas, sajūsmā teiktie vārdi noslīkuši ikdienas skarbumā.

Bostonas Latweeschu Beedribas

otrais gada gahjums.

Bostonas Latweeschu Beedriba noturja tai 24 Dezem. 1891 sawu otro gada sapulzi, kurâ tad dewa ari pahrskatu par pagahjuschas gadu darboschanu.— Bet eekams mehs to talak apskatam, gribu schejeenes Latw. drusku eepasihstinat ar beedribas pirmo gada gahjumu.— Tikai 7 Latwju dehli kuri toreis Bostonâ atradas, dibinaja tai 24 Dezem. 1889. muhsu Beedribu, buhdami tai zeribâ ka, „kaut ari tikai pileeni, bet weenumehr us akmena sisti tam beidsot isehd zaurumu.“ Pirmais kapitals bija tikai $12. un wajadsigas grahmatas mantibâ. — Kad beedriba notureja sawu pirmo gada sapulzi, tad dewa pahrskatu ka beedribai bija 14 beedri un $60 naudas kasê.

Tajadejâ gada sapulzê rewisijas komisija, sinoja ka pagahjuschâ gadâ eestajuschees 15 beedri un istajuschees 3. ta ka tagad ir 26 beedri Beedriba palihdsibu ir sneeguse 10 personahm ar $101.35.— Pagahjuschâ gadâ kase abgrosijuse $205.88. — Tagadejâ beedribas pastawibâ ir $65.76.— Mantibas wertiba $25.29. un Bibliotekâ ir 45 sehjumi.

Beedriba ir apstiprinata tai 24 Oktoberi 1891 Statuti ir drukati grahmatinâs un Konstituzija ir pahrzelta ari Anglu walodâ.

Stat. gram. war dabut katris pirkt, zena ¢10.

Dauds sekmes wehle nakotnê.

N. B. Beedribas korespondenzes suhtamas pee Rakstwedeja

B. BIEDERMAN,

25 West 2nd Street,

So. BOSTON, MASS.

1891. g. 24. oktobrī biedrību reģistrē valdības iestādē

Jaunība, kas toreiz valdīja biedrībā, neapzinājās, ka var tikai nest tik daudz, cik var celt. Taču tā kalpojusi savam laikmetam, kaut arī bijuši trūkumi.

Kāda atstāta Zīberga papīra lapiņa stāsta:

„... toreiz nekur Bostonā nebija vairāk latviešu zināmi, tur nav nekāds brīnums, ka tur katram vienam varēja šaubīšanās uznākt, vai mūsu pārdrošais darbs šeit svešā zemē pie tik maza personu skaita biedrību dibināt, un viņu turpināt, būs sekmīgi. Viena biedrība ar tikai 12 dolāru lielu kapitālu diez vai kaut kur ir dibināta. Tomēr mēs nevaram to dibinātājiem pārmest, kad zinām, ka tie toreiz bija jauni ienācēji, un pie tam viņi dzīvoja diezgan bēdīgos apstākļos. Tādēļ šai biedrībai bija tik dziļš un tautisks nolūks, kā vēl nevienai citai latviešu biedrībai Amerikā. Pirmajā gadā biedrība gāja uz priekšu lēniem soļiem. Tā bija palīdzējusi tikai ar četriem dolāriem. Biedru skaits bija vairojies līdz sešpadsmit un biedrības kapitāls līdz 60 dolāru.

Otrajā gadā biedrībai bija sparīga dzīve. Svarīgākie sasniegumi bija biedrības apstiprināšana, bibliotēkas dibināšana un latviešu dievkalpojumu iekārtošana. Biedru skaits bija sasniedzis 26, bet bibliotēkā 47 sējumi, palīdzība bija sniegta 10 personām ar $101,35 un biedrības kapitāls bija vairojies uz $ 91,05.

Trešajā gadā biedru skaits sasniedza 31. Palīdzība bija sniegta 14 personām, kopsumā $62,50. Bibliotēkā jau bija 139 sējumi. Biedrība bija nopirkusi par 100 dol. Ģetzamenes kapos sev 20 kapu vietas, un biedrības kapitāls vairojies uz $139,41."

Nobeidzot šo pirmo triju gadu pārskatu, J. Zībergs to noslēdz šādiem vārdiem:

„Jūsu nolūks ir daiļš un cēls. Rūpēsimies, ka mūsu

Bostonas latviešu sarīkojumu vieta atradās Košuta hallē. Tur notikušas sanāksmes, teātŗa izrādes, koncerti. Uz kādu laiku iekārtota „Ausekļa" redakcija. Tagad šī nama vairs nav. Pazuduši arī daudzi nami Vašingtona ielā un citur, kur kādreiz dzīvoja ievērojami latviešu emigranti. To vietā paceļas debesskrāpji vai auto novietošanas laukumi.

starpā mīt miers un vienprātība. Biedrības stiprums nepastāv biedru skaitā vai kapitālā, bet biedrības stiprums ir vienprātība un centīga griba ..."

Uz kādas citas lapiņas saglabājies runas fragments, teikts biedrības sestajos gada svētkos:

„Es sajūtu prieku, ka liktenis man ir vēl vēlējis uz šiem sestajiem gada svētkiem pie Ziemsvētku eglītes jūs apsveicināt. Uzticīgu strādnieku nekas tik daudz neiejūsmina un neapmierina, kā tas, ka viņa darbs un pūliņi pie citiem cilvēkiem atrod piekrišanu un atzīšanu. Un tā arī mūsu biedrības biedri var šinī vakarā pilnā mērā priecāties, netikvien tādēļ, ka viņu darbs un pūliņi sekmējas un virzas soli pa solim tuvāk sava mērķa sasniegšanai, bet arī tādēļ, ka viņu centieni atrod atskaņu šejienes latviešu sirdīs. Ka tā tas ir, to pierāda šis labais pulciņš svētku viesu, kuŗi, kā es ceru, nebūs nākuši tik vienīgi paši vien izpriecāties, bet ar savu piedalīšanos būs gribējuši biedrībai rādīt piekrišanu un labpatikšanu.

Tas ir ļoti jauki no jums, godājamie tautieši, ka jūs esat dalību ņēmuši pie šī, kaut maza, bet ļoti nozīmīga sarīkojuma. Par to izsaku jums pateicību. Ceram, ka arī turpmāk jūs dzīvi piedalīsaties mūsu sarīkojumos, pat pie visiem mūsu darbiem. Darba lauks mums diezgan plašs, un darba ļoti daudz. Mēs zinām, ka dalīta nasta ir tikai pusnasta, un dalīti prieki ir divkārtīgi. Taču — kur ņemsim diezgan dalībniekus? Cik jauki gan būtu, un kādus panākumus mēs gūtu, ja biedrība varētu ar vēl lielāku un vēl vairāk spēkiem strādāt?

Jau biedrības pirmajam gadu desmitam tuvojoties beigām, tanī rodas plaisas, kaut arī dibinātāji cenšas tās izlīdzināt. Biedrībā kļūst redzamas šķiru cīņas pazīmes.

Latvijā 1906.g. viņiem draudēja nošaušana vai arī mūža katorga Sibirijā, bet Bostonā šie latviešu politiskie bēgļi baudīja brīvību un cilvēciskas tiesības. Daudzi no šai foto uzņēmumā redzamajiem Latvijā bija tautskolotāji, prasīja brīvību latviešu tautai, bet šos centienus brutāli apspieda cariskā Krievija. Tas bija pirmais mēģinājums, kaut arī nesekmīgs, Latvijai izrauties no Krievijas impērijas. Ieceļotājiem arī neklājās viegli, bet viņi bija brīvi.

Šo foto kādā svētdienā pie Kvinzijas akmeņlauztuvēm uzņēmis Ed. Miķelsons.

Pirmajos gados biedrības sēdes ievadītas ar lūgšanu. Tiem, kas uz Ameriku atbrauca ar sociālisma karogiem, tas nepatika, un viņu saradās vairākumā, kaut tiem jau bija pašiem sava — Bostonas latviešu strādnieku biedrība, dibināta jau 1893. gadā. Bet šai biedrībai nebija tādas palīdzības kases, kāda bija Bostonas latviešu biedrībai. Palīdzība arvien bija vajadzīga neatkarīgi no tā, kam cilvēks tic vai pieder. Vairāk un vairāk Bostonā ieradās nemierīgu cilvēku, kas nesa līdzi nemiera laikus. Patriarchālais laiks biedrībā izbeidzās ap gadu simteņa maiņu. Jēkabs Zībergs bija spiests no savas dibinātās biedrības aiziet. Viņš nekad tanī vairs neatgriežas. Biedrība piedzīvoja 77 gadus, kad tās vārds klusi nozuda no imigrantu apvāršņa.

Brauksim uz Bostonu

Padomdevējs ieceļotājiem

„Ieceļotāji gandrīz visi bija gados jauni kurzemnieki, kas pa lielākai daļai nelegāli pasta „diližansā" pārbrauca Krievijas-Prūsijas robežu ar sagādātiem „dokumentiem." No Vācijas ostām viņi caur Angliju devās uz Amēriku, pirmajiem ieceļotājiem apmetoties Bostonā, bet pēc tam citās lielākās ASV pilsētās — Ņujorkā, Filadelfijā un Baltimorā. Neviens no viņiem neprata angļu valodu, bet strādāja smagu darbu pie dzelzceļu būvēm, raktuvēs vai mežos. Dažiem klājās grūtāk nekā dzimtenē. Ieceļoja zemkopji un amatnieki, dažādi vajātie, bet arī vieglu dienu tīkotāji. Pēc ASV oficiālās statistikas, 1900. gadā ASV bija ieceļojuši 4673 latvieši. Patiesais skaits varēja būt daudz lielāks, jo vismaz daļa uzdevās par krieviem, zviedriem vai vāciešiem, daļa bija ieradušies nelegāli, kādēļ nav atzīmēti.

Ieceļotāju skaits pieauga pēc 1905. gada vajāšanām un Pirmā pasaules kara gados, kad jaunieši nevēlējās kalpot krievu armijā. Pieņem, ka pēc 1905.

gada revolūcijas apspiešanas ASV ieceļoja ap 4000, bet trīs pirms kaŗa gados ap 3000 latviešu. Pēc 1915. gada ieceļotāju skaits mazinājās, 1917. gadā dzimtenē atgriezās neliels latviešu skaits. Pēc kaŗa dāņu Liepājas-Ņujorkas kuģniecības līnija veicināja izceļotāju plūsmas palielināšanos, kas vēlāk atkal mazinājās, jo dzīves apstākļi Latvijā bija uzlabojušies. Tā trīsdesmitajos gados izceļotāju skaits bija tikai ap 100 gadā. 1930. gada ASV skaitīšanā par latviešiem bija uzdevušies 38.091, no tiem gandrīz puse dzimuši Latvijā. Pāris desmitu gadā devās atpakaļ uz dzimteni."

Bostonas Latviešu biedrības zīmogs.

Viļņveidīgi 20. gadu simtenis uzņēmis lielāku vai mazāku skaitu latviešu ASV. Brīžiem šī straume gandrīz apsīkusi, gan ne pilnīgi. Valdībai atkārtoti grozot

ieceļošanas likumus, ne viens vien ieceļotājs iekļuva nepatikšanās. Ne visiem, kas jau bija nokļuvuši ASV, atļāva tur uzturēties. Piemēram, sūtīja atpakaļ tos, kas sirga ar kādu nedziedināmu kaiti, ja valsts ierēdņi to atklāja.

Laikā no 1900. līdz 1914. gadam bija likums, kura ietvaros ieceļotāji nedrīkstēja teikt imigrācijas ierēdņiem, ka darbs Amerikā jau sarunāts. 1948. gadā ieceļošanas likumi prasīja tieši pretējo. DP vispirms vajadzēja atrast sponsoru, kas nodrošināja darbu ieceļotājiem vismaz uz pirmiem diviem gadiem.

Jānis Roķis, kas 1912.g. no Kurzemes gribēja doties uz Ameriku, bija aizbraucis uz Lietuvu. Šauļos viņš redzējis milzīgus plakātus ar kuģu maršrutiem uz dažādām Savienoto Valstu ostām. Lietuvas žīdi, kam viņš prasīja padomu, visu pamatīgi izskaidrojuši. Saņēmuši nelielu atlīdzību, viņi teikuši: „Brauciet uz Liepāju, tur jūs dabūsat ir pasi, ir kuģa biļeti."

Tolaik Liepāja bija kļuvusi par vārtiem uz brīvo Ameriku. No Liepājas ceļā uz Ameriku devušies ne vien latvieši, bet arī prāvs skaits lietuviešu, žīdu, poļu, un krievu. Biļete no Liepājas līdz Bostonai maksājusi 60 cara rubļu. Nezinātājam viss tas licies sarežģīti, bet tiem, kas palīdzēja sagādāt darba spēku Amerikas rūpniecībai, tā bijusi vienkārša lieta.

Bija zināms, ka agrākajā latviešu emigrācijā liela loma bijusi tieši Jēkabam Zībergam. Ne velti emigrācijas ierēdņi jautājuši Zībergam: „Kā tas nākas, ka jūs galvojat par katru latvieti, pat par revolūcionāru?" Zībergs palīdzējis visiem, neraugoties uz prasītāja politisko pārliecību. Ne visi par to bija pateicīgi. Daži — vēlāk — dēvēja viņu par izmantotāju, reakcionāru.

Zībergs bija praktisks cilvēks. Viņš labi zināja, ka ieceļotājiem vispirms jāievēro divas lietas. Pirmā —

turēties pie savas baznīcas, allaž būt savējo pulkā un mācīties angļu valodu. Bez tās tālu netikt, kaut arī labam galdniekam vai mūrniekam.

Toreizējo latviešu saimē Zībergs bija par galvas tiesu pārāks, arī mantiskā ziņā. Savā laikā viņš pircis un pārdevis kādas desmit mājas un uz katru nopelnījis. Mēģinājies arī dzīvokļu namu būvniecībā Džamaika Plēnas rajonā, bet tur viņam kompanjons sagādājis zaudējumus.

Jānis Roķis stāsta:

„Pie Zīberga darbu dabūja visi, kas citur to neatrada. Līdz 1920.g. viņš nodevās arī dzīvokļu būvniecībai. Uzcēla lielu namu ar 24 dzīvokļiem Dorčesterā netālu no baltās baznīcas. Neponseta rajonā nopirka farmu, izbūvēja ielu, namus ar četrām veikalu telpām. Uz dažām lietām viņš zaudēja. Bija tādi, kas nemaksāja īri. Bet šī darbība ārpus klavieru fabrikas vienmēr kaut ko ienesa. Latvieši būvniecību cienījuši visos laikos, tāpēc, ka tur var justies brīvāks. Taču būvniecība ir kā laimes rats, arvien pagadas, ka kādam jābankrotē.

Zībergam ienākumus deva arī mazie, sīkie darbi, kā piem. aģenta darbs apdrošināšanas sabiedrībā Denvinck and Flanders, Inc., latviešu grāmatu galds, kuģu biļešu pārdošana.

Zībergs mācīja arī jaunos ieceļotājus sacīdams: „Nepalieciet tikai algas strādnieki, bet mēģiniet darīt vēl kaut ko blakus."

Starp vecajiem bija tādi, kas atvēra pārtikas veikalus vai dažādas darbnīcas. Bet bija arī citādi saimnieciskie apstākļi. 50-tos gados Amerikā bija spiesti likvidēties vai apvienoties daudzi mazie veikaliņi, kuŗus pārņēma t.s. „supermarketi," tiem blakus ar mazu kapitālu vairs nevarēja pastāvēt. Latvieši ASV pēc Otrā

Trīs brāļi Steiki, visi ar akadēmisku izglītību dzīvoja Bostonā. No kreisās: ķīmiķis Dr. Kārlis Steiks, vidū populārais dzejnieks un mācītājs Jānis Steiks, pa labi mācītājs Pēteris Steiks.

pasaules kara vairumā kļuva par labi samaksātiem algas strādniekiem. Savā laikrakstā *Amerikas Vēstnesis* Zībergs aizrāda tiem, kas grib doties uz Bostonu:

„No vairākiem tautiešiem esmu saņēmis vēstules ar pieprasījumu, vai es nevarētu priekš viņu piederīgiem apgādāt kuģu kartes un pie nokāpšanas malā viņus sagaidīt. Uz to varu atbildēt, ka esmu labi pazīstams ar dažiem kuģniecības līnijas aģentiem un varu kuģa kartes par jau vispār zināmu cenu piegādāt. Protams, tādos gadījumos jāpieprasa, cik maksā ceļš pa dzelzceļu no Bostonas līdz zināmai vietai, kur imigrants grib braukt. Imigranti dabū dzelzceļa biļeti lētāk nekā citi braucēji. Ja imigranti no Vācijas vai Anglijas man dara zināmu, ar kādu tvaikoni viņi brauks uz Bostonu, tad esmu gatavs viņus pie nokāpšanas no kuģa sagaidīt, palīdzēt cauri tikt, cik man tas spēkā stāv. Tikai to atgādinu, ka tie, kas kuģa biļetes pērk, lai uzzina, vai nācēji nav slimi ar acu slimību. Tādiem ir grūti tikt cauri pie nokāpšanas malā."

Imigrācijas ierēdņi Zībergu pazina nevien Bostonas ostā, bet arī citur, pat Ņujorkā. Zībergs bija dzimis diplomāts un šo talantu jau izkopis Kurzemē, kur viņam bija darīšanas ar vāciešiem, krieviem un žīdiem. Kuģa biļetes no Londonas uz Bostonu bija lētas: maksāja 20 - 30 dolāru. Ar Zībergu varēja sazināties jau Eiropā. Tas bija Amerikas latviešu luterāņu kalendārs, tas bija Amerikas Vēstnesis, vārdnīca un citas publikācijas, kas darīja pazīstamu Zīberga un arī mācītāja Rebanes vārdu dzimtenē. Tāpēc Hamburgā, Hullā, Liverpūlē, vai Londonā, kur nejauši satikās latvieši, bēgļi teica: „Brauksim uz Bostonu, tur mums nokāpt palīdzēs Zībergs!"

Grūtāk jau klājās tiem, kas bija devušies uz Ņujorku. Zīberga telegramma imigrācijas ierēdņiem galvoja, ka

tautietis ir vēlams pilsonis. Viņa vārdam bija liela ietekme. Pat tad, ja radi nav varējuši palīdzēt savam tuviniekam atstāt kuģi, lai izkāptu Amerikas krastā, Zībergs to varējis.

Pēc 1905. gada revolūcijas imigrantu skaits strauji pieauga. Gandrīz uz katra kuģa, kas 1906.g. ieradās ASV, bija arī kāds latvietis, bet dažu reizi uz kuģa bijuši pavisam 70 tautiešu. Otru tik lielu skaitu Zībergs neatcerējās Bostonā sagaidījis. Tos izvietot nebija viegli.

Tos, kam nebija ne naudas, ne draugu, Zībergs ņēma pie sevis Kembridžas mājā. Novārgušajiem tautiešiem viņš nokārtoja pārnakšņošanu, izlietojot arī mājas pagrabu. No valdības puses, ieceļotāji nekādu palīdzību nedrīkstēja prasīt. Zīberga māja būs palikusi atmiņā daudziem jo daudziem, kā latviska saliņa, kur varēja baudīt latvisku viesmīlību, sarunāties savā valodā un arī saskatīt ceļu uz darbu un dzīvokli. Daži bija spiesti aizņemties arī naudu; godīgums vēl latviešos pastāvēja un aizdevumus atmaksāja.

Zībergs norāda, ka labākā ieceļotāju zeme ir ASV un, atzīmējot latviešu ieceļošanas jubileju *Amerikas Vēstnesī* rakstīja:

„Šodien, 15. augustā, paiet 15 gadi, kopš J. Sieberga kungs no Kurzemes iebrauca Bostonā. Viņa otrs ceļa biedrs bija Alberts Šturms. Bostonā viņi satika vēl vienu latvieti — A. Antanovica kungu, kurš divi dienas agrāk bij no dzimtenes Bostonā iebraucis. Tanī laikā tas arī bija viss latviešu skaits Bostonā. Toreiz, kad tik reti kāds latvietis ieradās Amerikas pilsētās, viņi nevarēja iedomāties, ka tik īsā laikā šeit ieradīsies tik daudz viņu tautas brāļu. Tomēr J. Sieberga kungs, kurš prata tālu skatīties nākotnē, nevilcinājās aicināt latviešu pulciņu uz kopīgu darbu. 1889. g. viņš kopā ar še esošiem latviešiem

nodibināja Bostonas latviešu biedrību, kuŗas nolūks bija palīdzēt jauniem ienācējiem še svešumā. Pāris gadus vēlāk viņš izlūdza no šejienes Vācu draudzes atvēli ik pārsvētdienas viņu baznīcā noturēt dievkalpojumus. No šīs sadzīves izauga latviešu draudze Bostonā, no kuŗas atkal vēlāk, ar mācītāja Rebanes kunga nenogurstošo darbību un pūlēšanos, vairākas Latviešu luterāņu draudzes citās pilsētās un latviešu nometnēs. Pie visiem šiem darbiem, J. Sieberga kungs ir ņēmis visdzīvāko līdzdalību. Tagad viņš stāv atklātā darbā kopā ar māc. Rebanes kungu pie „Amerikas Vēstneša" izdošanas. Nenogurstošā darbā redz arī labus augļus. Latviešu sadzīve, par šiem gadiem ir gājusi stipri uz priekšu. Tagad visu latviešu skaitu Ziemeļamerikā skaita uz 5000. Kāda starpība starp latviešu aiziešanu uz Braziliju Dr. K. Baloža kunga vadībā un latviešu attīstību Ziemeļamerikas Savienotās Valstīs attīstības virzienā?"

Sajūsmināts par tautas brāļu rosību, īpaši par allaž darbīgo Zībergu, cits Bostonas latvietis — pats gan malā stāvējis — raksta vēstuli „Amerikas Vēstnesim:

Iſ Boſtonas. Boſtonâ Latweeſchi laikam eenems wiſpreekſchſihmigako weetu ſtarp latweeſcheem Amerikâ. Beidſamos pahris gados muhſu zentigee tauteeſchi peerahda, ka wini ir ſpehjigi ari ſcheit ſweſchumâ ko darit, pahrwehrſt ſcho ſweſchatni par pateeſu tehwiju un eenemt tàs paſchas weetas, ko eenem weetejee ſauzamee jenki, Amerikani.

Starp mums Boſtonas latweeſcheem leels daudſums ir eemantojuſchi jau priwatus ihpaſchumus, kà mahjas, farmas, grunts-gabalus un t. t. Wiſam ſcham leelajam wirſeenam bij preekſchtezis mums nifeem labi paſihſtamais un zentigais tauteetis J. Sieberg kungs. Tas bija tas, kurſch kahras pee ſchi darba un ar Deewa palihgu, laikam paejot, eepirka wairakas mahjas.

Sieberga kungs naw tas, kas leek rokas klehpi un ſaka laj ſchis darbs paleek uſ rihtu. Ne! Bet winſch to dara ſchodeen. Uſ ſcho preekſchſihmigo tauteeti ſkatijas ziti tauteeſchi, un ari wineem zenteeni pcepildijas. Pehz nedaudſeem gadeem ihrneeki iſmakſà eepirktas mahjas. Nupat 15. Dezemberî 1914. John Pingeroth kungs eepirka leelu namu Dorcheſterâ. Zik leekàs, tad laikam gan tas buhs leelakais nams kahdu latweetis ſcheit ir eeguwis. Pengeroth kgs ſkaiſto namu eſot pirzis ari zaur latweeſchu Real Estate agenteem, Smith un Johnſon kgeem, 18 Tremont St., Boſton, Mass. Waj naw aprihnojumi, kà wiſs eet uſ preekſchu. Dewinus gadus atpakaļ, kad eebrauzu Amerikà, mums nebija ne latweeſchu agentu, ne ari daudſu latweeſchu mahju.

Bet zik tagad wiſs eet dſihwi, to labi war rakſturot ſekoſchais atgadijums kur man bij jaiſdara eepirkuma makſa mineţâ Smith un Johnson kantorî. Tai ſtundà, kamehr es gaidiju ſawu kahrtu, prahwais kantoris bij pilns ar tauteeſcheem un pa ſtarpàm ari ar Angleem un warbuht zita tautibu publiku. Weenam ir ſchahda dariſchana, otram tahda, atteezibà uſ ſawas paſtahwigàs dſihwes nodibinaſchanu. Taiſni preeks noklauſitees wiſà ſchai zentigà darbibà, kura norit eekſch ſamehrà wehl jaunàs firmas telpam un leezina par wehl jo ſpoſchak attihſtibu uſ nahkamo jauno gadu. Peters

Vairāki latvieši ir ļoti aktīvi sabiedriskā darbā. Piemēram Reinis Kampersāls. Viņš dzied solo Trīsvienības draudzes dievkalpojumos. Vēlāk, trūkstot mācītājam, viņš un Zībergs teic dievvārdus. Turpat 50 gadus ir draudzes priekšnieks. Tādu piemēru nav daudz. Viņš ir arī galvenais ziedotājs baznīcai, īpaši tās būvei. Cits tikpat aktīvs ir Jēkabs Vilsons, pirmā mātes māsas dēls. Viņš darbojas ALTS valdē, ilgus gadus ir Trīsvienības draudzes sekretārs. Rosīgs ir arī Ernests Bīdermanis, latviešu biedrības pirmais sekretārs. Ne

Sava laika darbinieki — Harvarda universitātes studenti: No kreisās: Kārlis Steiks, Pēteris Steiks un Vilis Bachs. Uzņēmums izdarīts ap 1908.g. Foto Ed. Miķelsons.

mazāk laika sabiedriskam darbam velta Edm. Rozenbaums un Ed. Štokmanis. Tāpat arī Henrijs Zībergs, Jēkaba brālēns. Henrijs kļuva pazīstams ērģeļu būvētājs. Cita starpā Henrijs bija iekārtojis ērģeles tālu pazīstamajā Marmoņu „Tabernacle" Salt Lake City.

Zībergs ieteic ieceļotājiem piedalīties valsts politisko pasākumu darbā un mudina iegūt ASV pavalstniecību. To liecina viņa raksts latviešu laikrakstā:

„Katram, kurš nodomājis palikt še uz dzīvi, būtu pienākums naturalizēties un tad ņemt dalību pie politiskās dzīves, prezidenta, gubernātoru un vietējo ierēdņu vēlēšanām. Mums ir labi zināms, cik politiskā dzīve šeit spēlē lielu lomu vietējo pilsoņu labklāšanā un kāpēc tad lai latviešiem tas nebūtu atļauts. Ņemsim tikai piemēru šepat Bostonā. Pilsēta nodarbina vairākus tūkstošus strādnieku un amatnieku pie ielu bruģēšanas, tīrīšanas, ūdensvadu un parku darbiem, kuŗi tagad strādā tikai astoņas stundas dienā. Vienkāršs strādnieks dabū divi dolāri pa dienu. Bet pie pilsētu un valsts darbiem neviens netiek pieņemts, kuŗš nav pilsonis. Un taču zināms, ka pilsētu un valsts darbi ir labi ienesoši darbi. Tā par piemēru Mesačuzetas legislatori nolēma jeb deva Bostonas pilsētai atvēli nākošos četri līdz seši gados būvēt vēl vienu apakšzemes ceļu, un vienu tuneli par apm. 5 mil. dol. Strādniekus drīkst pieņemt tikai tādus, kuŗi ir naturalizējušies. Tā tad nu redzam, ka netik vien politikā, bet arī darba ziņā, mājas dzīves labklāšanā Amerikas pilsonim tiek dota priekšrocība. Un kādēļ gan arī latvietis to lai nepiesavinās? Drīzāk gan neviens nevar par šīs valsts pavalstnieku tikt, kamēr nav še nodzīvojis piecus gadus. Bet pirmos papīrus var izņemt katrs, kaut arī būtu tikai iebraucis. Otru, jeb galīgo papīru

iegūšana katrā valstī ir dažāda. Še Mazečuzetā tikai divus gadus pēc pirmo papīru izņemšanas var dabūt pilsoņu papīrus, kaut viņš būtu šeit nodzīvojis jau 20 gadus. Šo rindiņu rakstītāja vēlēšanās būtu, lai katrs tautietis, kuŗš nodomājis palikt uz dzīvi, liktos naturalizēties un tad ņem dzīvu dalību politikā. Vēlētu amatos tādus vīrus, kuŗi neliktos vadīties no kapitālistiem, un citām ļaužu šķirām, bet valdītu visai tautai par labumu un svētību. Latviešiem caur pilsoņu tiesību iegūšanu nebūtu jāatstāj sava tautība. Tā kā latvietis ir bijis Krievijas valstij uzticīgs pilsonis, tā arī šeit viņš var būt labs un uzticīgs pavalstnieks. Amerikāņu tauta nav vis angļu sakšu tauta vien, kā daži eiropieši to mēdz sacīt. Amerikāņu tauta arī nesastāv no zagļiem un blēžiem, kuŗi no Eiropas izbēguši, kā daudzi domā. Amerikas tauta ir sakusums no visas pasaules ļaudīm, kuŗi še sanākuši labāku, augstāku meklēt un baudīt, un tā caur savu sakusumu un sabiedrošanos palikusi par vienu no enerģiskākām, bagātākām un izveicīgākām tautām pasaulē. Viņa ir pacēlusi tik augstu šo slaveno republiku, pie kuŗas arī šejienes latvietis var būt dzīvs loceklis un baudīt viņas laimi."

Sarunās Zībergs ir apliecinājis, ka viņš neesot nevienu ieinteresējis vai aģitējis atstāt dzimteni, bet vienīgi palīdzējis tiem, kas jau bijuši to atstājuši un izmisuši klīda apkārt pa svešām ostām.

Zīberga vecākā māsa palika dzimtenē, arī māte. Kampersāla ģimene atbrauca 1904. gadā. Ļoti iespējams, ka Zīberga vēstules mājinieki deva tālāk, tādējādi ietekmējot visu Talsu novadu. Šai pilsētiņā dzīvoja viņa māsa Vilsone. Varbūt tā izskaidrojams, ka no Talsu apkārtnes uz Bostonu atbrauc vairāk kā 30 talsinieku! To

liecina arī K. Dziļleja par saviem radiem — Tīfentāliem un citi. Viņu atvases vēl tagad dzīvo Bostonā. Droši sava tēvoča ietekmē Zīberga māsas dēli — Reinis Kampersāls, Kārlis Kampersāls, Jēkabs Vilsons un tēva brāļa dēls Henrijs Zībergs, katrs cīnījās par sevi.

Šī jaunā māksliniece, kas dzīvoja Kembridžā, kaimiņos Zībergam, kuplināja ar dziesmām ALTS sarīkojumus. Tāpat arī Latvijas pirmā gada atceres aktu vēsturiskajā Faneila Hallē.

Piektā gada latviešu emigranti Bostonā. Redzama operdziedātājas Alīdas Vānes ģimene. Toreiz viņa bija vēl maza meitenīte, bet izauga par slavenu mākslinieci, ko pazina slavenajās Eiropas koncertzālēs un operās.

1922. gadā, Vāne, mecenāta atbalstīta, aizbrauca uz Itāliju papildināties operās. Pēc desmit gadiem viņa atkal ierodas Bostonā kopā ar San Carlo Operas Co, kas Amerikā rīko viesizrāžu turneju. Alīda Vāne dzied Faustā, Aidā galvenās partijas. Tas notiek 1932.g. laikā no 7. līdz 19. novembrim Bostonas Operas namā Hantingtona Avenijā. Bostonas latviešos tās būs bijušas lielas sajūsmas dienas. Amerikāņu prese piemin Alīdu Vāni, pakritizē, bet vairāk uzslavē. Vislielākās atzinības sniedza vietējais itāļu laikraksts „Gazzetta del massachusetts." Krēslu rindās sēdēja arī Latvijas goda konsuls Jēkabs Zībergs ar savām meitām, bija ieradies arī dzejnieks Fricis Freidenfelds un citi tautieši.

Tagad pēc sešdesmit gadiem nav vairs neviena starp dzīvajiem, kas varētu vēl kaut ko pastāstīt par šo slaveno latviešu operdziedātāju un Dr. A. Gāteram Hamburgā, kas uzņēmies rakstīt monografiju par Vāni, ir bezgala lielas grūtības sameklēt datus par šīs mākslinieces ceļojumiem lielajā Amerikā.

1904. gada jūlija pašā sākumā *Amerikas Vēstnesis* raksta:

„No Ņujorkas uz Bostonu pārnāca dzīvot divi latviešu jaunekļi: Kiršteina un Roņa kungi. Pēdējās pāris nedēļās no dzimtenes ieceļojis Kampersāla kungs ar savu familiju, Bula kungs un Auziņ jaunkundze no Strazdes pagasta. Kalnamala familija no Emburgas, Unterberga familija no Talsiem un Strautmal un Raman kungi no Rēveles. Daudzi gan baidījās, ka darba dabūšanas apstākļi caur to palikšot sliktāki, bet tiem par apmierinājumu varu teikt, ka Amerika ir liela diezgan, lai varētu uzņemt vēl miljoniem nabadzīgos Eiropas iedzīvotājus. Daži zemkopji ienāk pilsētā sakrāt naudu un tad dodas uz zemēm, lai nodarbotos ar zemkopību. Tad atkal caur

to atbrīvojās darbs rūpniecības iestādēs un fabrikās priekš jauniem ienācējiem. Arī uz Eiropu izceļo diezgan daudz. Izceļoja arī kāds diloņslims latviešu jauneklis, kuŗam šejienes tautieši sameta 50 dolāru.

Mūsu latviešu skaits ir beidzamos gados labi vairojies. Arī ar mūsu draudzi iet labi uz priekšu. Dievkalpojumi vienmēr labi apmeklēti. 3. jūnijā bij apmēram 120 personas un būtu vēl vairāk bijis, ja Strādnieku biedrība tanī dienā nebūtu savus zaļumu svētkus izrīkojusi. Pēc dievkalpošanas tika no mūsu mācītāja Rebanes kunga daži arī salaulāti."

Kad viņa dibinātā draudze 1901. gadā sadalās, tad Zībergs apmierināts raksta:

„Latvietis še Amerikā vairs nav tāds nepazīstams, kā priekš desmit gadiem. Caur savu enerģiju, caur savu darba izturību un caur savu čaklumu latvietis ir še starp cittautiešiem jau izpelnījis ievērību un cienību. Latvieši ir jau ieņēmuši ievērojamas vietas saimniecībā un zemkopības dzīvē. Kolonijas ir dibinātas un iet uz priekšu. Draudžu garīgā dzīve mostas un nostiprinājas pret atkritējiem uz stiprākiem pamatiem ..."

Amerikas Vēstnesis ziņo tikai par Zīberga un Rebanes draudzi, bet ne vārda par to, kuŗā darbojas Jānis Steiks.

Kolonijas vēl nespēja aicināt uz saviem sarīkojumiem spēkus no citām kolonijām. Tam trūkst līdzekļu, jo ienākumi samērā niecīgi. Jāiztiek ar pašu dziedātājiem un lektoriem. To skaits laika tecējumā noplicinās. Attieksmes abu Bostonas draudžu starpā nav labas, drīzāk — asas. Tik asas, ka satikties neuzdrošinas pat pašu pilsētas draudžu gani.

„...Bostonas latv. draudzes Sieviešu biedrība, 16. aprīlī bija sarīkojusi it patīkamu vakaru, kur bija

ieradušies 50 viesi. R. Drauga kunga priekšlasījums par ticēšanu un zināšanu ar savu humoristisko saturu deva klausītājiem patīkamu laika kavekli un dažā ziņā arī nopietnu pārdomāšanu. Edv. Anševica kungs runāja par reliģiju un zinātni un teica, ka tām jāiet roku rokā, lai cilvēce ko patiesu un labu var panākt. Viņš ar nopietniem vārdiem paskubināja jaunos zēnus mācīties un iet skolās, lai var ko panākt. Viņš teica, ka še ir ļoti labas vakarskolas, un ar labākām skolas zinībām katrs būs izveicīgāks savā veikala arodā un dzīvē. Friedenberga jaunkundze labi deklamēja par trim ceļiniekiem. Vakars tika pavadīts jauki un omulīgi ..."

Latvieši bija rosīgi visos laikos un arvien domāja par drošāku un neatkarīgāku dzīvi. Daudzi atzina, ka fabrikas

Sozialistu Partijas Rokiburijas Latweeschu Nosare — Kluba telpās DUDLEY OPERA HOUSE, 113–19 Dudley St., Roxbury, Mass.

Treschdeen, 28. nowembri 8. wakarâ, 1917. g.

Sidraba Schkidrauts

Simboliska drama 5 zehleenos no Aspasijas.
Gnnu tehlos A. Sieberg is Nujorkas. Reschisors: W. Eksteins
Balets no profesionalam dejotajam sem G. Libbija direkzijas.
Dekorazijas pagatawotas no R. Gonnona.
Jauni kostimi un moderni gaismas-efekti
Eeeja 50 zenti Reserwetas weetas 75 z.

Zeturtdeen, 29. nowembri 4 p. p. 1917. g.

Sidraba Schkidrauts

Otreiseja Israhde ar sekojoschu Deju ..
Eeeja 50 zenti Reserwetas weetas 75 z.

W. S. Sidr. Schkidrauta usweschanu sagatawo wisai ruhpigi — laiku un lihdsekkus neschehlojot. Reserwetas weetas eedalija us wairaku mahksias zeenitaju peeprasijumu. Tiketes dabonamas katru wakaru klubâ, ka ari pa wastu adresejos J. Sweineekam, Dudley St. Opera House, Boston, Mass. Atlikum par labu labdarigam mehrkim.

Sludinājums „Amerikas Vēstnesī" aicina tautiešus apmeklēt Aspazijas „Sidraba šķidrautu" Dadlija Operas namā.

darbs ir tikai pagaidu nodarbošanās. Asins balss aicināja turēties pie zemes. Jau agrāk to bija sludinājis rakstnieks Purapuķe. Bostonas apkārtnē zeme bija, bet maksāja bargu naudu. Piemērotu zemes gabalu meklētāji devās izlūku ceļos uz Viskonsinu. Daži arī nopirka zemes gabalus turienes Linkolnas apriņķī. Taču tur zeme bija jāiekopj no paša līduma. Bija jālauž celmi un citādi jākultivē bijušais mūža mežs.

Citi devās vēl tālāk uz rietumiem, uz Oklahomu. Līdzko nopirka zemi, tur aicināja arī citus tautiešus, jo negribējās dzīvot vienam neierastā vietā. Zemes meklētāji ievietoja ziņojumus laikrakstos:

„Vai no Bostonas latviešiem kādi noiet uz Oklahomu, to tagad vēl nevar īsti noteikt, jo daudz tiek prātots un gudrots, tādēļ notikumu iznākums vēl jāgaida. Šinī dienā izbrauks no Bostonas Fritz Janson un Fr. Sander kungi uz Arkanzas valsti zemi apskatīt priekš Latviešu kolonijas dibināšanas.

Vairāki Bostonas latvieši tagad atkal taisās kaut kur Savienotās Valstīs nodibināt jaunu latviešu koloniju un uzsākt zemkopja dzīvi. Tas ir teicams nolūks, jo kamēr vēl esi jauns un spēcīgs, tikmēr fabrikā tu esi derīgs. Vecus un nespēcīgus cilvēkus fabrikās pie darba negrib pieņemt. Pilsētā bez darba stāvēt ir ļoti grūts liktenis. Tādēļ varam tikai priecāties to dzirdēt, ka šejienes latvieši arvien vairāk sāk piegriezties zemkopju dzīvei. Savienotās Valstīs jau tagad atrodas vairākas latviešu kolonijas un nometnes, bet šejienieši meklē un pētī vai nevarētu vēl kādā citā apgabalā labāk un lētāk uzsākt kolonijas dzīvi, nekā tajās vietās, kur jau latvieši tagad atrodas. Zemes jau ir milzīgi daudz, jā, pat miljoniem akru vēl ir zeme dabonama visās rietumu un dienvidu valstīs priekš kolonizēšanas. Jautājums

ir tas: kur ir vislabākais klīmats un kur ir visvieglāk zemkopības dzīvi uzsākt, to pienācīgā kārtā turpināt un veicināt. Daži šejienieši griežot vērību uz Oklahomu, kur šogad, apmēram augustā tiks no valdības atvērtas divas rezervācijas priekš kolonizēšanas un „Homestead" uzņemšanas.

Liekas, ka 1904. gads bijis visai rosīgs latviešu ieceļotājiem Bostonā, par ko liecina *Amerikas Vēstneša* turpmākie ziņojumi:

„Pēdējās pāris nedēļās, bostonieši iekļuvuši labā peļņā vagonu fabrikā. Šimbrīšam tur tiekot uzņemti vairāki simti jaunu strādnieku, īpaši būvgaldnieku un galdnieku. Tagad tai fabrikā strādā jau 20 latviešu. Izgājušā nedēļā Bostonā ieceļoja Otto un Taubes jaunkundzes no Saldus apgabala Kurzemē. Novēlam jauniem ieceļotājiem labu veiksmi jaunajā tēvijā."

„Jauni ieceļotāji ienāca Bostonā 2. jūnijā. Tie tika no J. Sieberga kunga sagaidīti. Tur bija 9 latvieši. Ņujorkā 11. jūnijā ieceļoja 11 latviešu. Drīzumā sagaida Ņujorkā ieceļojam 20 personas latviešu."

„18. aug. Ņujorkā ieceļoja Jānis Matisona kungs ar kundzi un Liezer kungs ar familiju no Reveles un Balod kundze ar bērnu un Ulman kundze ar bērnu no Rīgas. Viņi brauca uz San Francisko un tika paturēti Ellis salā četras dienas, kamēr Sieberga kungs aizgādāja viņiem biļetes tālākai braukšanai. Citi latvieši, kuŗi brauca ar to pašu kuģi, jau nākošā dienā ieradās Bostonā."

Amerikas Vēstnesim bija liela nozīme Amerikas latviešu dzīvē, jo tas ievietoja informāciju par visām latviešu kolonijām Amerikā un radīja Kurzemē noteiktu interesi, ko dara tālajā zemē aizbraukušie tautas brāļi. Toreiz ASV vēl dzīvoja tikai 90 miljonu iedzīvotāju, tagad

pārsniegti jau 200 miljoni. Varēja arī lēti zemi dabūt — par 200 dol. farmas gabalu.

Un atkal *Amerikas Vēstnesis* raksta:

„Jauni iecelotāji šinīs dienās Bostonā ienāca 18. jūlijā. Alberts Glinberga kungs no Dundagas un 24. jūlijā Lībe Zemesarāj jaunkundze no Kārgaļu pagasta un Cecilija un Marta Šnikvald jaunkundzes no Valgales pagasta Talsu apriņķī.

Iz mīļās dzimtenes mūs bostoniešus apciemo skolotājs Jēkabs Silenieka kungs iz Bauskas, ceļodams no Parīzes pasaules izstādes. Viņa paziņojumi par tēvijas priekiem un bēdām mūs ļoti pārsteidz, jo — kad atnāks latviešiem tie laiki, ko citas tautas tagad redz?"

Sarakstei veclatvieši lietojuši Latvijas skatu kartītes. Augšā

minēto skatu kartīti izdevusi Birznieku Latiņa. To tautietis Vikstroms Bostonā rakstījis savai iecerētai Marijai Krūklei 1911.g. 7. nov. Džamaika Plēnē.

„Sveika līgaviņa! Par otrdienas vakaru nevaru skaidri pasacīt, vai būšu, vai ne. Un tad negaidi, aiziešu trešdien, jeb satikšu ceturtdien. Atnāca kartiņa, lai visādā ziņā ietu mācīties teātri uz Thanksgiving. Nezinu vai tur tikšu vaļā, jo laiks ir īss un vajadzīgi daudzi aktieri. Sveika, sveika!"

Pāris gadus vēlāk lasām tanī pašā laikrakstā:

„Iz Bostonas šo pavasari pie mums jau ir ieceļojuši 30 latvieši. Šo vasaru mēs sagaidām ieceļojam vēl labu pulku tautiešu. Jautājums, kur lai viņiem visiem drīzumā darbu sagādā. Šogad Bostonā gan ar darbiem ir ļoti labi. Latvieši ir centīgi strādnieki un labi amatnieki, un visur labi ieredzēti un tāpēc arī darbu atrast nav grūti. Daži no jauniem ienācējiem pat jau otrā dienā dabūjuši darbu. Vēlam arī tautiskā sadzīvē, jauniem ienācējiem daudz prieka un labu satiksmi tautiešu starpā. Lai viņi nejustos ka ir no dzimtenes un tautiešiem šķirti ..."

1912. gadā no Kurzemes atbraukušais Jānis Roķis, draudzes un ALTS darbinieks, stāsta, ka toreiz viņam bijis 21 gads, un viņš vēlāk visu mūžu dzīvojis šai pilsētā. Pirmo darbu dabūjis gumijas mēteļu fabrikā pie latviešiem toreiz labi pazīstamā „Roxbury Crossing" (kur krustojas Tremonta iela un Kolumba Avenija). Tur tuvumā dzīvojuši daudzi latvieši, sevišķi uz Eliota laukuma pusi, Dadleju, Vašingtona ielu, Forta Aveniju un Centra ielu ieskaitot — latviešu bijis kā biezs. Un darbs arī bijis, nekur tālu nebijis jābrauc, ne jāiet. Tremonta un īpaši Vašingtona ielā atradušās daudzas darbnīcas un rūpnīcas, kur iebraucēji ātri varējuši darbu dabūt.

Visvairāk bija ērģeļu un klavieru darbnīcas, kur darbu varēja atrast galdnieki, drēbju krāsotavas, četri alus brūži, mēbeļu fabrikas. Daudzi latvieši strādājuši mūzikāliju darbnīcās, arī dzejnieks Fricis Freidenfelds. Bez Roksberijas vēl latvieši dzīvoja Roslindālē, Dorčestrā ap Fīlds Korneru (Fields Corner) uc.

Netālu no Roksberijas krustojumā atradās ungāru Košuta halle, kur notika teātŗa izrādes, koncerti, sanāksmes, bet vēlāk sarīkojumi bija arī Dadlejas operas namā, kas noplēsts. Divdesmitajos gados latvieši sāka izmantot Norfolkas namu Eliota laukuma malā, tas tagad nojaukts. Uz rietumiem, Parkera ielā bija vācu baznīca, kas deva telpas latviešu dievkalpojumiem un draudžu sanāksmēm.

Agrāk tur bija policijas iecirknis, krodziņi. Varēja satikt vecos latviešu trimdiniekus un izdzert glāzi alus. Bet viņi visu laiku neuzticīgi raudzījās uz savu jaunatbraukušo tautas brāli. Kaut kas viņos bija ieaudzinājis aizdomas un neuzticību, neatklāt sevi. Fricis Freidenfelds šim apvidum veltījis īpašu dzejoli. Latviešiem kaimiņos dzīvojuši vācieši, norvēģi, dāņi un īri.

Bet kur viņi palikuši? Viņš arī brīnoties, nezinot kur, bet viņu vairs neesot.

Roksberiju tagad iekarojuši melnie dienvidnieki no Džordžijas, Misisipī un citām pavalstīm, kas tur novietojās piecdesmito gadu vidū.

Pirms radās automobiļi, daudzi brauca ar divriteņiem, sevišķi uz zaļumiem. Roksberijas latviešiem tādi notikuši svētdienās Franklina parkā. Tur bija kāds liels akmens. Raugoties no tālienes, licies, ka to var viegli apgāzt. Slēgtas derības, bet tās zaudētas un vulkāniskais akmens stāv kā stāvējis.

Kādu svētdienu zaļumnieki, ēdot līdz paņemto azaidu, iztrūkušies un meklējuši Lielo Pēteri. Neviens

nezin kas ar viņu noticis. Tad, skaļi taurēdama, akmenim tuvojusies kāda mašīna. Braucējs bijis Pēteris. Pēc tam Pēteris tur reti ierodas. Ļaudis spriež, ka vainīgs esot viņa automobilis. Beidzot viņš pazuda pavisam. Tāpat notika ar Juri un citiem puišiem, kas skatījās pasaulē tālāk. Uz zaļumiem atnāca tikai tie, kam vēl nebija automobiļa, kas brauca uz sarīkojumiem ar vilcieniem, tramvajiem, vai ar divriteņiem. Toreiz bijis modē sauklis „open place," tiekties ārā no pilsētas un apmesties uz dzīvi mazpilsētās. Iepirka mājas un uz Bostonu brauca ar vilcienu.

Roksberijas četrstūrī Zībergs parādījās svētdienās Parkera ielā un Highland avenijā, bet citādi viņa laiks pagāja Kembridžā, ko toreiz vēl sauca par Kembridžportu. Tur kopš 1904. gada 299 Vašingtona ielā viņam bija sava māja. Tuvumā atradās darba vieta, dzīvoja arī daži tautieši, piemēram, dēliem bagātā Tīfentāla ģimene, fotografs Ed. Miķelsons, māc. Steika brāļi.

Vecas baznīcu statistikas liecina, ka 1896.g. Bostonā dzīvojuši 58 precēti vīrieši, 47 precētas sievietes, 92 jaunieši un 26 jaunietes, 72 bērni, kopā 295 latviešu dvēseles. 1930.g. latviešu ASV bijuši 38,091, no tiem Mesačuzetā dzīvojuši 4,337, bet Baystate kopā — 7000.

Roslindāle — tūlīt pēc Roksberijas — bija otrs iecirknis, kur latvieši mitinājās paši savās mājās, visvairāk divstāvu. Pirmajā stāvā iekārtojās paši īpašnieki, bet otrā — īrnieki. Farmās uzturējās tikai 82 tautieši. Tās visas atradās dienvidvakaros, piemēram, „Bridgewater, „Whitman," „Ashland," „Sunderland" un „Midleborough." No turienes viņi piegādāja dārzājus Bostonai. Daži farmeri tirgojušies arī ar sienu.

Aptauja par Bostonas latviešu strādnieku biedrības locekļu nodarbošanos rāda, ka 200 biedru pulkā 18 proc. bijuši mechaniķi un citu metallu apstrādātāji, 10 proc.

namdari, elektriķi, dārznieki, ierēdņi, veļas mazgātāji, techniskie zīmētāji un formu lējēji. Bijuši arī daži ārsti, advokāti un citu profesiju darbinieki.

Tas reiz bija ... 1948-1952. gadu imigranti šo laiku ir tikpat kā aizmirsuši, jo pagātnes dienu notikumus ir aizēnojušas pašu ikdienas problēmas.

Novērots arī, ka laba daļa jaunās paaudzes pārcēlās uz Kaliforniju. Tur latviešu bērnu tautiskā dzīve pilnīgi izbeigusies. Pašu starpā vairs nav nekādas saskares. Tikai vēlāk — pēc ilgiem gadiem — daži atkal sākuši interesēties par savu senču ceļiem un mēģina noskaidrot savus ciltskokus. Diemžēl, tikai retam tas izdodas. Pēc karjem un revolūcijām, kas gājuši pāri mūsu pašu zemei, radu raksti pagaisuši, daļai pārceļoties uz nezināmām vietām, dažiem pat pilnīgi bojā aizejot.

Amerikas Vēstnesis

1896. gada janvārī Ņujorkā ieradās mācītājs Hansis Rebane, pēc tautības igaunis, kas runāja latviski ar pasmagu akcentu. Uz Ameriku viņu sūtīja vācieši no skolas Vācijā, ko Rebane nesen bija beidzis. Vadījis latviešu pirmo dievkalpojumu Ņujorkā, luterticīgo Pilgrimu mājā, viņš ar vilcienu devās uz Bostonu. Bija runāts, ka viņu sagaidīs Zībergs un vēl daži citi, kas bija galvenie iniciātori, lai Bostonas latviešu draudzei būtu pastāvīgs mācītājs. Mācītājs strādās Misuri sinodes aizgādniecībā, bet reizē būs misionārs latviešiem un igauņiem ASV un Kanadā. Tas nozīmēja, ka jauno mācītāju sagaidīja lieli uzdevumi, bija vajadzīga laba veselība, bet par to saņēma mazu algu. Sinode misiones darba veicināšanai ieteica izdot biļetēnu vai avīzi, jo bez preses nevarot nekādu sabiedrisku pasākumu veikt.

Tā paša gada maijā Rebane ar Zībergu sāka izdot *Amerikas Vēstnesi*, tabloida formātā, uz 4 lpp. Laikraksta galvā bija teikts: „*Nes baznīcas un politiskās ziņas — Iznāk Bostonā, Masačuzetas valstī, Ziemeļamerikā, divreiz mēnesī latviešu luterāņu misiones darbam Ziemeļamerikā par labu.*"

Laikrakstiņu iespieda gotu burtiem vācu bāriņu namā, slavenajā Bruka farmā Vestroksberijā pie Čarla upes un Ģetzamenes kapsētas. Tur iespiedcenas bija lētākas, jo darbu veica mācekļi. Šo vietu Zībergam ieteica Bostonas vācu mācītājs Bīvends, kuŗa baznīca atradās Pārkera ielā, un kas viņam arvien deva labus padomus. Zībergs šo mācītāju atcerējās visu mūžu ar siltu sirdi. Laikraksta izdevējs bija Zībergs, redaktors — H. Rebane.

Avīze bija zem Misuri sinodes kontroles, varētu sacīt pat zem cenzūras, jo māc. H. Rebane raksta:

„Nu tika pārrunāts par to, ka arī visām avīzēm, kuŗas citās valodās sinode izdod, vajag stāvēt zem sinodes pārlūkošanas, lai nenāktu sveša mācība tanīs iekšā, lai viņas veicinātu darbu, kuŗš Dieva vārda mācībai un kristīgai būšanai būtu pretī. Tā nu stāv arī „Amerikas Vēstnesis," kuŗš iznāk latviešu un „Eesti America Postimes," kuŗš iznāk igauņu misionei par labu zem sinodes kontroļa" (Am. Vēstnesis 1897.g. No 2.).

Šis ziņojums svarīgs tāpēc, ka jau tanī laikā sociālisma viļņi skalojās šurpu no Eiropas un laikrakstos amerikāņu dievkalpojumu nodaļā atrodam arī sociālistu „spredikotājus," kā jaunas dzīves mācības nesējus. Tai pašā pavasarī sāk iznākt latviešu sociālistu *Auseklis* ar redakciju Bostonā, bet spiestuvi Klīvlandē.

Izdot laikrakstu, nezinot, cik daudz latviešu toreiz Amerikā bija, ir liels risks. Bet izdevēji ticēja, ka laikraksts ies un ka tas ir nepieciešams. Tas ziņo:

„Amerikas Vēstnesis," ļoti nožēlo, ka viņam nav iespējams naudas ziņā šinī gadā misiones darbu nemaz veicināt, jo viņus pašus tagad spiež parāds no 163 dol. un 90 centiem."

Sinode laikam bija iedomājusies, ka latviešu laikraksts varēs pelnīt un ienest naudu baznīcas vajadzībām. Interesants šai ziņā ir laikraksta pirmā gada kases pārskats. No tā redzams, ka ASV laikrakstam bijuši tikai 175 abonenti, bet Latvijā un Krievijas latviešu centros — 44, kopā nedaudz pāri 200, bet katrs numurs iespiests 1000 eksemplāros. Daudzi no tiem aizgājuši reklāmas veicināšanai, jo kur mācītājs brauca, viņš līdzi ņēma arī paku ar laikrakstiem, ko izplatīt tiem, kas dzīvoja tālu no Bostonas un kam nekas nebija zināms, kas notiek Bostonā Latviešu sabiedriskā dzīvē.

Tā ar laikrakstu un savu mācītāju Bostona kļuva pirmajiem ieceļotājiem par vietu, no kurienes plūda gaisma tumšajās vēl neizveidotajās Amerikas prērijās, kur latvieši bija padoti šīs zemes nenovēršamai asimilācijai.

Avīzi varēja dabūt arī Latvijā, jo pasts strādāja labi un bez krievu cenzūras. Tā bija pērkama grāmatu veikalos Rīgā, Aizputē, Liepājā, Jelgavā un Pēterpilī, kur šī laikraksta izplatīšanu atbalstīja prāv. J. Sanders. Jelgavā avīzi varēja dabūt pie grāmatu tirgotāja H. Alunāna, Lielajā ielā 21 un Šablovska, Katoļu ielā 9. Amerikas Vēstnesis bija vai vienīgais informācijas avots tautai dzimtenē par Amerikā atbraukušajiem brāļiem, jo laikraksti dzimtenē samērā reti rakstīja par izceļotāju dzīvi aizjūrā. Varbūt tiem nebija Amerikā korespondentu, kas pastāvīgi ziņotu par latviešu notikumiem. Protams, vēlāk *Amerikas Vēstnesim* pievienojās daudzi citi izdevumi, kas arī deva informāciju par kolonijām, mazāk par baznīcas dzīvi, bet vairāk sabiedrisko. Zīberga vadītajā avīzē atradās visnepieciešamākās ziņas, kur latvieši Amerikā apmetušies. Laikraksts atstājis samērā vērtīgu materiālu imigrācijas pētniekiem, jo bez tā pilnīgi neiedomājami, kaut aptuveni restaurēt bijušo. Avīze gan ir diezgan neiecietīga pret saviem pretiniekiem, arī pret

otru latviešu draudzi, ko vada māc. Jānis Steiks. Tas bija divu draudžu cīņas laiks, savā ziņā nožēlojams notikums, kuŗa sekas juta pat jaunie ieceļotāji Bostonā vēl pēc 50 gadiem.

No 1900, līdz 1916. gadam laikraksta izmēri ir 11 1/2 X 15 collas. Tad līdz tā beidzamajam numuram tabloida formātā, kāds tas bija arī pašā sākumā uz 6 vai 8 lpp. Beidzamajos četros gados tam ir pielikums „Skola un baznīca," kuŗa salikumu vēlāk Zībergs izmanto savai grāmatai „*Svētdienas skolas lasāmā grāmata*" 1920.

Laikraksta galva mainīta četras reizes, pēdējo gadu izdevumiem to zīmējis gleznotājs G. Āboltiņš Filadelfijā, kas vēlāk atgriezās uz dzīvi brīvajā Latvijā.

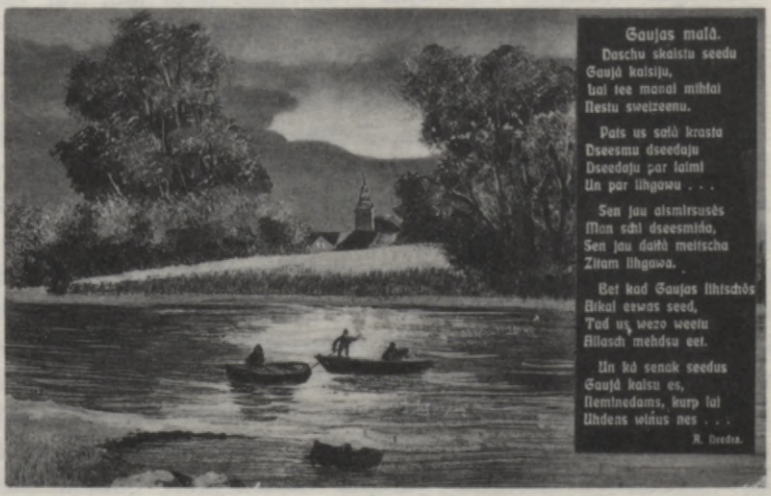

Pastkartītes, kādas tautieši saņēma Amerikā no saviem radiem dzimtenē. Augšminēto kartīti ar Andrieva Niedras populāro dziesmu „Dažu skaistu ziedu ..." bija izdevis L.P. Vītols Rīgā jau pirms 1. pasaules kaŗa.

1897. gadā laikraksta ekspedīcija atradusies 8 Gore avenijā, Bostonā, 1900. gadā — 24 Washington St., Cam-

bridge, no 1901. gada — 2152 Washington St., Cambridgeport, bet sākot ar 1903. gadu — 299 Washington St., Cambridge, paša Zīberga mājā.

Avīze gan slavēta, gan pelta. Dzimtenē to visvairāk kritizēja valodnieki un politiskie pretinieki — sociālisti, ar kuŗiem sākās „ģimenes kaŗš." Rīgas Latviešu biedrības izdotajā Dravnieka Konverzācijas vārdnīcā par Vēstnesi rakstīts šādi:

„Latviešu laikraksts Ziemeļamerikā, iznāk Bostonā no maija 1896.g. Izdevēji luterāņu mācītājs H. Rebane un J. Zībergs, redaktors H. Rebane. Kalpo visvairāk Amerikas latviešu garīgajām vajadzībām; virziens stingri konservātīvs, reizēm sveŗas uz pietisma pusi. A.V. iznāk divreiz mēnesī."

Prometeja redaktors J. Ozoliņš-Burtnieks, kas vēlāk darbojās Rīgas skolotāju institūtā, toreiz Sanfrancisko rakstīja:

„Bībeles šausmīgā ortografija, kuŗa ir vienīgais literārais paraugs visiem tiem sludinātājiem un svētdienas dienu skolotājiem, nav palikusi bez sekām: mēs redzam, cik tālu viņi stāv no tautas dzīvajiem centieniem tādā lielā jautājumā, kā valodas saglabāšana."

Ir jāsaprot, ka Zībergs un Rebane bija preses pionieŗi bez labas latviešu skolas izglītības un tulkoja rakstus vai no vācu vai angļu valodas, pa daļai šo valodu ietekmē. Tomēr *Amerikas Vēstnesis* bija faktors, ar ko sociālisti rēķinājās. Pēdējiem bija „spēka vīri" ar bagātīgu pieredzi dzimtenes presē. Minam kaut vai Dāvīdu Bundžu, Jūliju Vecozolu, Dāvidu Beiku, Sīmani Bergu, Jāni Ozolu, Valdemāru Salno, Mildu Salno, K. Siliņu, Jūliju Vecozolu, Kundziņu, Fr. Roziņu. Viņu izdevumi bija pārāki un arī biežāk iznāca, bet tiem

izdevēji piemaksāja, kamēr Zībergs iztika ar savas ģimenes locekļu darba spēku.

Šo publikāciju iesākot, tika uzsvērts, ka ASV ir jau ap 2000 latviešu, bet kur tie visi bija? Tos atrast toreiz nebija viegli.

Plašā zeme deva iespējas izklīst un pazust. Par šīm problēmām ir ziņa:

Mācītājs Rebane kā misionārs ir pastāvīgi uz ceļošanu, kam pie labākās gribas nav iespējams pie avīzes pastāvīgi strādāt. J. Zībergs ir strādnieks, kam katru dienu jābūt fabrikā cieti pie sava darba, un tad vienīgi brīži, kuŗos viņš pie avīzes var strādāt, ir strādnieka mīļie atpūtas brīži, vakari, naktis."

Laikrakstā neatrodam nevienu bēru sludinājumu, bet gaŗas slejas pildītas ar jaunsaderinātiem un viņu draugu laimes vēlējumiem.

Iespiesta arī kāda vēstule par pazudušo dēlu, kas atbraucis uz Ameriku un nav vairs licies zinis par vecākiem, kaut tie gaidījuši kādu ziņu no sava lolojuma. Kas var zināt, vai dēls vēl bija dzīvs, jo tas notika tais laikos, kad indiāņi un kovboji cīnījās par savām territorijām.

„Kur ir Jānis Gaitnieks no Sasmakas?"

Ar šādu virsrakstu parādās sludinājuma veidā ziņa, ka vecāki meklē savu dēlu Amerikā: *seši gadi pagājuši, kamēr viņš nav saviem vecākiem rakstījis un tie vēlas dabūt zināt par sava dēla palikšanu."*

Būdams praktiskas dabas cilvēks, Zībergs saprata, ka *Amerikas Vēstneša* iznākšana nevarēs balstīties uz algotu darbaspēku. Tādēļ viņš pats izmācījās burtliča amatu. Tāpat to iemācīja savām meitām un māsas dēlam Reinim Kampersālam. Pēdējais palīdzēja Zībergam salikt avīzi ziemas mēnešos, jo tad darba farmā nebija. Tikai

tādā veidā varēja noturēt, kā saka, galvu virs ūdens un nenoslīkt.

Līdz 1911. gadam laikrakstu parakstīja māc. H. Rebane, bet pēc viņa nāves — Zībergs.

Lielie satricinājumi Eiropā un Amerikas iestāšanās 1. pasaules karā skāra latviešus visdziļākos pamatos. No drupām un gruvežiem dzima neatkarīgās Latvijas tēls. Karš atnesa brīvību latviešiem un citām tautām. Amerikas latvieši savās vislabākās domās dzīvoja līdz saviem tautas brāļiem un māsām dzimtenē.

Avīzei jāatspoguļo laikmets un jāveido sabiedriskā doma. Pie pēdējās tagad rodas brīvprātīgi jauni palīgi, kā Līdumnieks, Akots uc. Kad Kurzemi bija ieņēmis Vācijas karaspēks, Līdumnieks rakstīja par Latvijas republiku. Sākumā tā liekas ūtopija, bet pamazām lasītāji pierada un saprata lielo izdevību — nu reiz vēsture dod vārdu latviešu tautai. Laikrakstā parādās G. Āboltiņa karikatūras, kurās mākslinieks zobo „fričus," īpaši uzbrūk ķeizaram Viļumam par vāciešu posta darbiem Kurzemē.

Šī nacionālā aktīvitāte Amerikā toreiz bija kaut kas vienreizīgs! Radās iespēja paziņot priecīgo vēsti par Latvijas republikas nodibināšanos, ko īpašā rakstā bija ietērpis Ernests Minka Filadelfijā. Bet bija žēl, ka tas viss notika bez baznīcas svētības. Toreizējais Bostonas mācītājs nebija sajūsmināts par notikušo varas maiņu dzimtenē, nedeva Latvijai svētību, un šis apstāklis ienesa nevien draudzes, bet visas sabiedrības dzīvē jaunu satricinājumu, kur ar patriota karogu gāja Jēkabs Zībergs.

Savam laikam dedzīgu valodu saka *Amerikas Vēstneša* līdzstrādnieks J. Līdumnieks, kuŗa sauciens arī mūsu dienās ir aktuāls:

„Nav nozīmes kādā zemē cilvēks atrodas, bet no dzimtenes iespaida viņš nekad nespēs atkratīties, un

mēs arī nevēlamies, bet stingri vienmēr uzstājamies „Amerikas Vēstneša" slejās pret internacionālismu, kas melo pats pret savu apziņu, pret savu iekšējo balsi. Amerikas latviešu prese ir vienīgais avots, spējīgs uzturēt un vadīt mūsu nacionālos centienus pa to ceļu, kas ved uz dziļāku un slavenāku Latvijas tautas nākotni starp Amerikas latviešiem. Tie ļaudis, kuŗiem patiesi rūp tautiskie centieni, sāk gaŗlaikoties, tad viņi izrādās par savas tautas kapračiem — tādi ir sociālistisko laikrakstu redaktori, kuŗi luncinas ap vācu kultūru un Viļuma politiku. Par nacionālo jautājumu un latviešu tautas patstāvību Amerikā vienīgi pastāv „Amerikas Vēstnesis," un ja nu nepieliek visus spēkus priekš viņa paplašināšanas, tas norāda, ka arī mums ir daudz skaistu vārdu, bet maza vēlēšanās uz īstu darba lauku. Paplašināšanu var izdarīt tikai tad, ja visi vienprātīgi ķeŗas pie darba. Kamēr „Amerikas Vēstnesis" iznāk lielākā formātā, ir jau kaut kas darīts, bet patiesi tā ir tikai pirmā vaga tīrumā dzīta, vēl vesels darba lauks priekšā, bet priekš labas gribas nekas nav par grūtu."

Zīberga agrākā cīņa par Latvijas patstāvību iesākta divus gadus agrāk, nekā pašā Latvijā! Šie varenie, gaišredzīgie un patriotiskie vīri pretī „gudrajiem" gaŗlaikotājiem sociālistiem, kas toreiz skatījās tik uz saviem toreizējiem Vācijas partijas biedriem, būtu jāceļ godā, un viņu piemiņa jāatjauno!

Atzinīgi jānovērtē šī laikraksta spēja ielūkoties nākotnē, laikus paredzēt, ko sola rītdiena. Samanīt, ka turpat jau durvju priekšā pienākusi izdevība celt dienas gaismā ideju par Latvijas valsti, sākt to iedzīvināt.

Uz Eiropas cietzemes plosoties kaŗa uguņiem, kas nesaudzīgi skar arī latviešu tautas apdzīvoto daļu, ideja

par brīvu un neatkarīgu valsti turpina būt patāls sapnis. Brīvajā Amerikā tas vairs nav tikai sapnis. Par senā sapņa pārvēršanu īstenībā runā Bostonā un citās pilsētās, kur pastāvīgai dzīvei apmetušies latvieši. Šo valodu atbalsis nokļūst arī Eiropā, pat Latvijas territorijā. Bostonā par Latvijas republiku ieskanās praktiski apsvērumi jau 1916. gadā. Šis gadījums — cik zināms — nav sasniedzis vēstures grāmatu autoru ausis un acis. Jau 1916. gada 1. dec. *Amerikas Vēstnesis* ievietojis rakstu, kurā stāstīts par gaidāmiem notikumiem tēvzemē.

Sakarā ar karu un revolūcionāru-komūnistu aktivitātēm 1917. gada svešvalodu ASV prese, tiek pakļauta iepriekšējai cenzūrai. Šai gadījumā Zībergs raksta:

„Sevišķi godātie līdzstrādnieki, kā māc. E. F. Buchrota kgs, Līdumnieks, mākslinieks G. Āboltiņa kgs., Fr. Freidenfelds, Akots, Dzelonis, Jautriņš (pēdējie trīs ir pseidonīmi. Līdumnieka īstais vārds ir J. Stāks) un citi ir daudz līdzējuši mūsu laikraksta popularizēšanā. Bez šaubām, viņi to darīs arī nākamajā gadā, un pāris jaunu rakstnieku piesolījuši arī savam spalvas kātam likt plūst priekš „Amerikas Vēstneša."

Bet redaktors žēlojas arī par „jaunajiem apstākļiem:"

„Kaut gan arī tagad valdības likums mums uzkrauj daudz lielāku darbu un rakstu darbu tulkošanu angļu valodā un iesniegšanu valdībai priekš cenzūras, tomēr apsolāmies no savas puses darīt visu, ka vadītu un izdotu „Am. Vēstnesi" arī nākošajā gadā, tādu, apmierinātu viņa lasītājus ..."

Cenzūras dēļ spiests apstāties *Strādnieks* kā arī pārējā kreisā prese, un to vairs nespēj atjaunot, jo redaktori paši devušies uz Krieviju tās sakurinātajā revolūcijā.

Dažus numurus vēlāk ASV pasta ministrs izdod Zībergam atļauju No 27, kas dod tiesības laikrakstu izdot bez iepriekšējas cenzūras, jo atzīst ka Zībergs ir patriots un persona grata. Laikraksta 20 gadu jubilejā Zībergs Košuta Hallē, Tremonta ielā 1916.g. dziļi patriotiskajā runā saka:

„...katram cilvēkam vajadzētu mīlēt savu tautu, jo kas nemīl tautu, tas nemīl arī savus vecākus un Dievu. Tautu var mīlēt caur viņas literātūras un vēstures pazīšanu. Kas pazīst savu tautu, tikai tas pazīst Dievu, bet kas nemīlē savu tautu un arī cilvēci, tam viņa Dievs ir tik mazs, kā krievu ikona istabas kaktā."

Brīvās Latvijas cīnītājiem uz laiku stāvoklis uzlabojās, jo *Am. Vēstnesis* uz kādu laiku palika par vienīgo latviešu laikrakstu ASV un Kanadā, un tam, ko rakstīja šī avīze, nebija pretī Amerikas valdība.

Par Latvijas neatkarīgās valsts idejas attīstību izteiktas dažādas, nereti pretrunīgas domas. Ir minējumi, ka to idejiskā iztēlē skatījis jau Auseklis. Jau konkrētākā veidolā to izpaudis savos rakstos šī gadsimta sākumā Dr. Miķelis Valters, Pirmā pasaules kara laikā laikrakstā *Līdums* Jānis Lapiņš. Kā politiska prasība ar neapslāpējamu dināmiku tā parādās pēc 1917.g. revolūcijas.

Par Latvijas valsts ideju ASV vispār vēl maz publikāciju, bet fakts, ka laikrakstos ASV cilāta Latvijas ideja jau 1916. gadā, ir neapgāžams. Šo ideju pauduši runās un rakstos nedaudzi cilvēki, kas pa lielākai daļai visi jau ir aizmirsti. Viens no spožākiem tā laika *Amerikas Vēstneša* autoriem bija vēl tagad nenoskaidrota persona ar pseidonīmu J. Līdumnieks, kas vairāk nekā piecus gadus darbojās pie J. Zīberga avīzes Bostonā. J. Līdumnieka īstais vārds bijis J. Staks. Par

Latviešu grupas „kapteinis" Pēteris Roze, vēlākais Džamaika Plēnes latv. lut. draudzes priekšnieks, no viņa pa labi — Gustavs Pinkulis 1919. g. Latviešu patrioti Bostonas ielās vāca naudu karā cietušajiem Latvijā. Angļu valodā uz krūtīm tiem bija lentas: „Palīdziet karā cietušiem latviešiem."

viņu stāsta, ka viņš savā laikā studējis teoloģiju Tērbatā, tā tad bijis izglītots vīrs. Bet viņš palicis nenovērtēts un aizgājis no latviešu sabiedrības, miris kā vientulis Ņujorkā.

Amerikas Vēstnesis 1918.g. aprīlī rakstā „Baltijas stāvoklis pirms viņas krišanas," saka:

„Krīt kauliņi patlaban par visu mūsu tēviju un arī par mūsu dzimteni Latviju, vai iet uz priekšu kā brīvai valstij, jeb slīdēt atpakaļ tumšas neatbildīgas varas bezdibeņos."

Par toreizējo Krievijas Pagaidu valdību J. Līdumnieks pravietiski saka:

„Ja ap šādu varas kombināciju neapvienojas visi apzinīgi slāņi, tad Krievijai nav izejas. Tad jāsaka noteikti, ka revolūcija viņai par agri dzimusi, ka viņa nav izaugusi līdz revolūcijas saprašanai, bet tiecas pati izveidoties atkal par vergu valsti."

1918. g. sākumā Latvijai vēl nebija nekādu solījumu no Francijas, Anglijas un ASV, bet J. Līdumnieks jūt laika balsi un tautas sapņa piepildīšanās tuvošanos. Rakstā *Latvijas brīvvalsts, Amerikas Vēstneša* 1918. g. 1. augusta numurā viņš saka:

„Anglija, Francija un Amerikas Savienotās Valstis neuzspiedīs mums savas valdības formas, bet vienīgi aizsargās mūs no kārīgām kaimiņu valstīm, kuŗas tīko uz mūsu zemes piesavināšanos."

Tālāk viņš saka:

„Ideja par Latvijas brīvvalsti vispirms dzima Amerikā un par viņas realizēšanu visvairāk darbojās Amerikā. Tai dienā, kad tiks pasludināta Latvijas neatkarība, Latvija pati izvēlēs savus priekšstāvjus un savus valdības locekļus.

Citā vietā J. Līdumnieks raksta:

„Vēl daudzi Amerikas latvieši stāv uz krustcelēm un tālumā raudzīdamies viens otram jautā pēc ceļa uz Latviju. Bet uz šiem krustceļiem stāvot tiem dzimst jauna atziņa, kuŗa augšāmcels gadu simteņiem mocīto, nospiesto, vajāto nāciju. Drīzi pienāks tā diena, kad Latvijā plīvosies latviešu karogs un pasludinās pasaulei Latviešu valsts eksistenci. Anglija, Francija un Amerikas Savienotās Valstis vēlas redzēt independentu un brīvu Latviju un garantēs viņas eksistenci uz mūžīgiem laikiem. Latvijas brīvvalsts sastāvēs no Kurzemes, Vidzemes, daļas Vitebskas guberņas un Kauņas guberņas. Viņai nebūs jābaidās no ienaidniekiem, jo viņu aizstāvēs un pabalstīs tie, kas dāvās viņai neatkarību ..."

Tā svešumā, tālu no sakariem ar dzimteni, Latviju savām gara acīm toreiz iztēlo J. Līdumnieks. Viņš iedomājās vēl tālāk un prasa radikālas pārmaiņas arī attiecībā uz Latvijas pretiniekiem. Tie nav saudzīgi vārdi:

„Drīzumā mēs nāksim atklātībā ar to sarakstiem, kuŗi nodarbojas ar Latvijas nodošanu kaimiņu valstij, starp tiem ir rakstnieki, dzejnieki, bet visvairāk ir vienkāršu komūnu boļševiki."

Šāds saraksts tomēr nav publicēts. J. Līdumnieks iztēlojas, ka Rīgā tai dienā plīvos karogi, kad latvieši pasludinās savu republiku. Tas nav vairs tālu, tas laiks nāks drīz ... Viņš nepazīst bezkompromisu:

„Jūs nevarat kalpot diviem, esiet par Latvijas neatkarību, jeb pret viņu, jo mēs nepazīstam kompromisus un vidus ceļus. Ja jūs esat ar mums un vēlaties redzēt brīvu un neatkarīgu Latviju, tad ikviena jūsu pienākums ir atmaskot tos vīrus, kuŗi staigā jēra ādā un pārdod mūsu asinis."

Amerikas Latweeschu Luteranu Kalendars 1909.

gadam.

pehz muhsu Kunga Jesus Kristus peedsimschanas, kam ir 365 deenas.

12. gada-gahjums.

J. Sieberga isdots un wadits.

Ar bildem illustrets.

Maksa 25 zenti.

Published by J. Sieberg.
299 Washington Street Cambridge, Boston, Mass.
1908.

J. Līdumnieka dedzīgā iestāšanās par Latvijas neatkarības ideju, nostiprināja nacionālu pārliecību latviešu ieceļotāju sabiedrībā, kas noveda gan pie Tautiskās savienības dibināšanas, latviešu kongresiem Amerikā un pie latviešu delegāciju pie prezidenta Hardinga, lai ASV atzīst Latvijas de jure.

Latviešu laikraksta jautājumu zīmīgi raksturo Zīberga līdzstrādnieks Fricis Freidenfelds:

„Nu kāda vērtība tad mūsu evaņģelizācijai un mūsu avīžniecībai Amerikas latviešos? Vai viss tik nav niekošanās? Protams, tik liela nozīme tām lietām nav te, kā mūsu dzimtenē, bet neaizmirsīsim, ka Amerikā ir laba daļa pieaugušu latviešu, kuŗi vienmēr domās, runās un strādās latviski un pie kuŗiem mums jāpiestrādā, lai tie nelaistu pasaulē internacionālus jeb starptautiskus bērnus, un lai to pēcnācēji nesajustu nicināšanu, pat riebumu pret mazākām tautām ..." („Jaunā Tēvija" 1914.g. 11. nrā.)

Viņam neviens nav oponējis. Tādi paši bērni varētu rasties bez Freidenfelda ieteiktās „piestrādāšanas..." Drāmatiski to pārdzīvojušas daudzas ģimenes, bet visvairāk cietuši paši literāti, viņu bērni vairs nerunā latviski un sevī nes lielas nācijas uzpūtību.

Pēc melno revolūcijas piecdesmito gadu beigās arī etniskās grupas ir ievērotas un katru valodu uzskata par līdzvērtīgu. Tomēr kādreiz laiki bija citādi — pastāvēja tikai viena pilntiesīga valoda — angļu. Pastāvēja tikai angļu literātūra.

Pienāk Zīberga sudraba kāzas, tās viņš savieno ar *Amerikas Vēstneša* jubileju. Pēc 25 gadu iznākšanas Zīberga avīze atvadās no saviem lasītājiem. Tas notiek 1920. g. 15. augustā, tai pašā datumā, kad viņš pirms 32 gadiem ieradās Amerikā. Zībergs nodod Dr. Krišjānim Rūsim (Dr. Christopher Roos) savu abonementu sarakstu.

Jauno laikrakstu sauks *Amerikas Atbalss*, par tā redaktoru izraudzīts Kristians A. Rāviņš. Avīze iznāks Ņujorkā, Latvijas konsulāta aizvējā.

Amerikas Atbalss 1920.g. 23. sept. numurā ievietota liela formata Zībergu pāŗa attēls. Zem tās divu sleju paraksts, kas iesākas šādi:

„Kā tas mūsu lasītājiem zināms, starp „Amerikas Atbalss" izdevēju un bijušo „Amerikas Vēstneša" redaktoru — izdevēju Jēkabu Zīberga kungu, notika labprātīga vienošanās, caur kuŗu „Am. Vēstn." nobeidz savu ilgo pūliņu svētīgo gaitu un viņa vietā stājas „Am. Atb." ar jaunu garu un jauniem spēkiem, kuŗš dod savu „atbalsi" par notikumiem kā tālā dzimtenē, tā arī par Amerikas latviešu attiecībām pret to. „Am. Atb." turēs atzinīgā piemiņā J. Zīberga pūliņus un ar sevišķu labpatiku ievieto šai numurā atskatu par viņa līdzšinējo dzīvi un darbību ..."

Izskaidrojusi vienošanos, „Amerikas Balss" ievieto Zīberga biografiju:

„Jēkabs Zībergs dzimis 1863. gada 5. martā Strazdes pagastā, Talsu apriņķī. Jau 9 gadu vecumā sāka apmeklēt turienes pagastskolu, kas tikko bija atvērta. Pēc skolas beigšanas, 15 gadus vecu zēnu māte (tēvs bija miris jau mazam) viņu nodeva mācīties galdnieka amatā Kuldīgā. Pēc četru gadu ilgas mācīšanās, sava „kvartala" sēdē meistari viņu paaugstināja feleti kārtā.

1888. gada vasarā J. Zībergs pārceļoja uz Ameriku, un 15. augustā apmetās uz dzīvi Bostonā. Šeit iesākās un attīstījās viņa sekmīgā darbība, tiklab literātūrā, kā arī tautiešu sabiedriskā dzīvē. Palikdams vienmēr uzticīgs saviem principiem un

darbam, J. Zībergs starp Amerikas latviešiem ir piemiņā, kā rosīgs un nenogurstošs sabiedrisks darbinieks.

Jau otrā gadā pēc ieceļošanas, t.i. 24. decembrī 1889. g., kopā ar citiem centīgiem latviešiem, viņš nodibināja „Bostonas Latviešu Biedrību," kuŗa bija pirmā Amerikā un kuŗā ilgus gadus viņš sabija par priekšnieku.

5. jūlijā 1891.g., J. Zībergs iesāka noturēt atklātas dievkalpošanas, kur, vēlāk, pēc draudzes nodibināšanas, viņš sabija par draudzes priekšnieku un priekšlasītāju vairāk kā 20 gadus. Tautieši viņu cienīja kā mācītāju un kā šejienes garīgās dzīves tēvu. Viņa māja bija vienmēr pildīta ar viesiem ieceļotājiem un padoma meklētājiem.

Draudzei viņš palīdzēja nodibināt „Sieviešu" un „Jaunekļu" biedrības, izstrādājot to konstitūcijas un statūtus.

20. sept. 1917. gadā Zīberga mājā un zem viņa līdzdarbības nodibinājās „Amerikas Latviešu Kaŗa Sabiedrība," kuŗa vēlāk kļuva par „Amerikas Latviešu Tautiskās Savienības Bostonas Nozari" un kuŗas priekšnieks J. Zībergs arī tagad vēl ir.

No Zīberga literāriem darbiem varam minēt: „Amerikas Vēstneša" rediģēšanu un izdošanu 25 gadus bez apstāšanās; Angļu valodas mācības grāmatu (trīs izdevumos), Amerikas Latviešu Kalendāri (17 gada gājumos), Konkordijas rakstu krājumu, „Par baznīcā iešanu, „Par bērnu kristību"

Nesen atpakaļ J. Zībergs ar kundzi svinēja savas sudraba kāzas, uz kuŗām bija ieradušies kādu 180 viesu, to starpā daudzi no ārpilsētām, un saņēma

daudzus laimes vēlējumus un apsveikumus no visām pusēm.

Ar atzinību varam teikt, ka Jēkabs Zībergs ir darījis visu, kas stāv viņa spēkā un saprašanā, lai vienotu Amerikā dzīvojošos tautiešus, mācītu tos runāt latviski un lai tie neaizmirstu Latviju. Viņa un viņa kundzes, kuŗa vienmēr ir bijusi viņa pirmais palīgs visos darbos, vēlēšanās ir bijusi redzēt uzlēcam brīvības sauli par tālo dzimteni, kuŗa laimībā apspīdētu Latvijas kalnus un lejas.

Amerikas Latviešu Trešā Kongresā, kurš tika noturēts 4., 5. un 6. septembrī, viņš tika izvēlēts par Amerikas Latv. Taut. S-bas Centrālās Komitejas priekšnieku.

Novēlot ilgas, saulainas dienas J. Zīberga kungam, ar viņa kundzi, paliekam cerībā, ka jo projām viņš nenogurstoši turpinās skaisto darbu."

Latviešu sabiedrībai Dr. Rūša vārds nav svešs, jo viņš bija Amerikas latviešu delegācijas vadītājs pie prezidenta Hardinga un arī ilggadīgs ALTS centrālās valdes priekšnieks. Rūsis vēl piedzīvoja mūsu ierašanos, bet latviskā sadarbība ar viņu vairs neatjaunojās. Gadi bija paaudzes šķīruši ...

Maz zināms par čaklo preses darbinieku K.R. Rāviņu. Īsi pirms nāves viņš dzīvo Filadelfijā. No viņa saņēmu pāris vēstulītes, mēģināju daudz ko noskaidrot, bet diemžēl, viss iegulies aizmirstības miglā. Rāviņa īstais uzvārds bija Kārkliņš, dzimis Rāvas pagastā Kurzemē, bijis revolūcionrs. Filadelfijā viņš bija iemācījies fotografēt.

Amerikas Latviešu Tautiskā Savienība — pirmā centrālā latviešu organizācija Savienotajās Valstīs — objektīvu vērotāju acīs ir tagadējās Amerikas Latviešu

Apvienības priekštece. Tām abām līdzīgi mērķi, kaut arī darbojušās citādu laikmetu situācijās. Nav viegli pateikt, kuŗas darbs bijis vieglāks: toreizējais ALTS vai tagadējās ALA. Zīmīgi, ka nevien pats Zībergs, bet arī viņa laika biedri bija ideālisti, kuŗus stiprināja nesatricināma pārliecība, kas nebaidījās nekādu pūļu. Šie latvieši nešaubījās par Latvijas valstisko nākotni. Skaidrs un tīrs ideālisms bija viņu centienu un rosmju pamatā. Viņus var salīdzināt ar stūŗakmeņiem, kas pat visbangainākās vētrās prot un spēj novadīt savas laivas uz pareizām ostām. Viņu centienus un pūles nespēj mazināt kreiso aprindu pretrīcība, jo viņi taču gara acīm it kā saskatīja austam Latvijas brīvības sauli, kaut arī neziņas dūmākas skartā pamalē.

Par sevi Krišjānis Kārkliņš — Rāviņš 1954.g. no Filadelfijas rakstīja:

„Esmu dzimis 1886. g. 18. maijā Rāves pagastā, Liepājas apriņķī. Pašizglītību ieguvis Amerikā, kur ieradies 1906. g. Rakstiem pseidonīmu ņēmis no sava pagasta. Mans pareizais priekšvārds ir Kristaps, kaut gan visi mani pazīst un domā esam Kārli un es savu vārdu parakstu CHR un nevis CHS. Es kādreiz padzejoju un šo to uzrakstīju, bet par to runāt nav vērts ...”

Rāviņš divdesmito gadu sākumā darbojās Latvijas konsulātā Ņujorkā, kur saņēma algu, bet brīvlaikā gatavoja „Amerikas Atbalsi.” Rāviņš pēdējos 30 gados, tas ir, līdz piecdesmito gadu pusei dzīvojis Ņujorkā un tikai 1953. pārcēlies uz Filadelfiju, kur vēl saticis savu jaunības cīņu biedri Dr. Rūsi. Ar izcilo darbinieku Rūsi un tāpat Ņujorkā ar Gustavu Danci bija notikušas lielas garīgas pārmaiņas nacionālos uzskatos. Vai nu propagandas iespaidā, vai kādu citu iemeslu dēļ, šie kādreiz cienījamie un godājamie patrioti sadarbojās ar PSRS

aģentiem un noticēja, ka visi tie, kas kara gados devušies uz Vāciju, ir fašistu piekritēji ... Rūsis bija biologs, Kirchenšteins Latvijā vitamīnu speciālists, bet viņu politiskās aktīvitātēs ir zināma līdzība.

Vēl divdesmitajos gados svarīgs bija „nedalāmās Krievijas" jautājums, ko rietumos aizstāvēja izbēgušie krievu monarķisti. „Amerikas Atbalss" 1921.g. 15. dec. rakstīja:

„Līdz ar Vašingtonas konferences sanākšanu, Savienotās Valstīs ieradās daudz nelūgtu viesu un, starp citiem, arī nedalāmās Krievijas aizgādņi ar Miļukovu priekšgalā, kaut gan no prezidenta Hardinga jau iepriekš bija aizrādīts, ka tā kā Krievijā patlaban nav valdības, kuŗu konferences dalībnieces valstis varētu atzīt, tad delegāti no Krievijas netiks pielaisti un, protams, vēl jo neiespējamāki būtu atzīt tādus priekšstāvjus, kuŗu centrāle atrodas ārpus Krievijas.

Šie bijušie cara valdības kalpi un Ķerenska valdības pilari ir darījuši ļoti daudz, lai celtu visādu neslavu mazajām Baltijas tautām un tā aizkavētu to neatkarības atzīšanu no ārvalstīm. Šīs pretaģitācijas visstiprākais cietoksnis bija Savienotās valstis; pirmkārt tāpēc, ka še netrūka vajadzīgo līdzekļu. No Kerenska valdības noslēgtais aizņēmums par 53 milj. dolaru, tika nodots viņu rīcībā un kā liekās, viss šis kapitāls ir izlietots dažādiem propagandas nolūkiem. Otrkārt, bijušam Kerenska valdības sūtnim Bachmetjevam, kuŗš kaut gan smieklīgā kārtā, vēl sevi par tādu dēvējās, ir še daudz „radu un draugu," galvenā kārtā starp dažādām ziņu aģentūrām un preses priekšstāvjiem. Tas arī ir iemesls, ka mums nācās grūti un, daudzos gadījumos pat neiespējami, lai ievietotu dienas laikrakstos artiķeļus, kas

apgaismotu Baltijas tautu likstas un cīņas viņu patiesā gaismā. Un ar to izskaidrojama šo tautu neatkarības idejas neveiksme Savienotās Valstīs, kur pati tauta ir tā sakot gluži neziņā par Baltijas tautu civilizācijas stāvokli un viņas politisko gatavību.

Pēc vairākkārtējiem mēģinājumiem atlika tikai viens ceļš un tas bija, griesties tieši pie valdības Vašingtonā. Šo ceļu esam centušies izmantot pēc labākās iespējas un saprašanas. Grūtību saprotams mums bija daudz un dažādu. Nav mums ne tuvu ne tālu radinieku starp atbildīgajiem valsts vīriem un nav arī mums tādu starp tautas priekšstāvjiem — kongresa locekļiem.

Caur ticību uz taisnības un brīvības uzvaru un Latvijas spožāku nākotni, esam guvuši sev daudz vērtīgu un uzticamu draugu starp brīvības cīnītājiem un tagad Baltijas tautu pašvaldības ideja atrod daudz siltu piekritēju starp dažādiem valdības vīriem. Tai pašā laikā esam izlietojuši katru gadījumu ieinteresēt presi un sabiedrību un beidzamā laikā ar sevišķi labiem panākumiem."

Cepure jāceļ nost cīnītāju priekšā. Bet kas notika ar Rūsi un daudziem citiem latviešu patriotiem Otrā pasaules karā. Kāds stulbums tos dzina krievu murdā? Dr. Rūsis, ko esam daudzkārt pieminējuši cildenā nozīmē un kas bija ALTS un Amerikas latviešu delegācijā pie ASV prezidenta, kļūst par sovjetu atbalstītāju, darbojas viņu organizācijā „Relief fot Latvia, Inc." Tai piekļaujas vēl otrs filadelfietis, Dr. Dreimanis, otrs Amerikas latviešu delegāts 1922. g. pie prezidenta Hardinga, toreiz prasot Latvijai de jure atzīšanu, nu kļūst par tās kapraci. Šiem delegātiem vēl pievienojas ņujorkietis, godkārīgais Gustavs Dancis, māc. Kārlis Podiņš, divi baptistu mācītāji

P. Bušmanis un Dr. J. Daugmanis. Padomju Latvijai pantiņu rīmējis arī 1905. gada revolūcijas vadonis Jānis Ozols ar sievu Klāru.

Kāds vīrs Bostonā stāv vientuļš kā sirms ozols. Tas neliecas, kaut arī ap viņu dejo neskaitāmi sarkanie velni un raganas. Šis vīrs ir Jēkabs Zībergs, kas ir uzticīgs Latvijai.

Pāris reizes Bostonā satikos ar Kārli Bauderu, „Strēlnieku tēva" J. Goldmaņa jaunības draugu no Daugavas krastiem. Viņš arī darbojies pie „Amerikas Vēstneša" un par manu grāmatu „Amerikas latvieši" bija ļoti sajūsmināts, kad es viņam iedevu autografētu eksemplāru ar veltījumu. Dots devējam atdodas. Pēc Baudera nāves viņa meita Mekdonalda kundze Votertaunā man atdeva sava brāļa atstāto mantojumu — pirmo latviešu Konverzācijas vārdnīcu.

Bieži jo bieži satikāmies ar Frici Freidenfeldu, ilggadīgu *Amerikas Vēstneša* līdzstrādnieku, kas mums daudz stāstīja par agrāko šejienes latviešu dzīvi un tās strāvojumiem. Darbojāmies kopā Latviešu preses biedrībā, 65 gadu jubilejā viņam pasniedzām Nameja gredzenu. Viņa spriedums bieži bija nesaudzīgs, viņš pareģoja, ka ar mums notikšot tas pats, kas ar viņiem. Arī viņiem bijusi rosīga kultūras dzīve, kā bišu stropā. Katru sestdienu tautieši nākuši uz teātŗa izrādēm, priekšlasījumiem vai koncertiem. „Viss tāpat arī mums bija toreiz ...," viņš rezignēti teica: „Un nedomājiet, ka ar jums būs citādāk!"

Liktenis bija lēmis Freidenfeldam pa otrai reizei darboties *Amerikas Vēstnesī*, kad Oļģerts Liepiņš to atjaunoja pēc 35 gadiem. Te Freidenfelds iespieda savas recenzijas par jaunākām filmām, aprakstus par kultūras aktivitātēm un pa laikam arī dzejoļus, jo citas avīzes tos neiespieda.

Bija dzīvs un reizēm publicējās pie Liepiņa vēl baptistu dzejnieks Ādolfs Hauns, un arī pats Jēkabs Zībergs, kas deva otram *Vēstnesim* savu svētību. Fr. Freidenfelds šim gadījumam apcerot abus *Vēstnešus* rakstīja:

„Šogad paiet 60 gadi no pirmā „Amerikas Vēstneša" iznākšanas Bostonā 1896. gadā. Cik zināms, tas bija pirmais latviešu laikraksts emigrācijā, pastāvēdams līdz 1920. gadam. Tam bijis arī garākais mūžs emigrantu avīžniecībā — 25 gadi.

Sešdesmit gadus atpakaļ daudzi otrā „Amerikas Vēstneša" dibinātāji un līdzstrādnieki vēl nebija dzimuši. Neatkarīga Latvija toreiz bija tikai nenoteikts, neskaidrs, miglains, tāls dzejnieku un patriotu (Ausekļa, Pumpura, Kronvalda u.c.) sapņojums. Krišjānis Valdemārs pat atklāti „cīnījās pret Baltijas separatismu" (skat. Vecajā Konversācijas Vārdnīcā, 1921.g.) Latvijas neatkarības ideju latviešu patrioti izteica tikai simbolos: Lāčplēša, Imantas, Antiņa raksturos.

Bet Jēkabs Siebergs un citi veclatvieši Amerikā piedalījās gan kā publika, gan kā dziedātāji starptautiskajā dziesmu izrīkojumā Bostonas vēsturiskajā Faneuil'a Hallē 1912.g., starp citām dziesmām nodziedādami „Dievs, svētī Latviju."

Pirmais „Amerikas Vēstnesis" nevar pretendēt uz pirmšķirīgu literāru vērtību. Viņa tendence bija „konservatīva, reizēm svērdamies pat uz pietisma pusi," kā pareizi uztvēra Vecā Konversācijas Vārdnīca 1906. g. Neaizmirsīsim, ka pirmie Amerikas latviešu emigranti gandrīz visi bijs fiziska darba strādnieki, bez augstākas izglītības. Izglītība bija tikai dažiem. Tikai vēlāk, pēc 1905. g. revolūcijas, Amerikā ieplūda akadēmiski izglītoti latvieši. Mācītāji, skolotāji, aktieri, studenti. Daži rakstnieki

un žurnālisti — J. A. Burtnieks, Līvu Jurka, Kārlis Puriņš, Dāvids Bundža, V. Dermanis un varbūt vēl kāds — padzīvoja Amerikā dažus gadus un atkal aizbrauca. Nebija tik daudz profesionālu rakstnieku, dzejnieku, zinātnieku un angļu valodas pratēju, kā tagad iespējams piesaistīt jaunajam „Amerikas Vēstnesim."

Rets no vecajiem emigrantiem, ieceļodams Amerikā, prata angļu valodu. Daudzi mācījās vakarskolās. Daži izlauza ceļu uz augstāku izglītību un kļuva profesionāli darbinieki. Purnis, Akermanis, Mūrnieks, Rūss, Eimanis, O. Friedenbergs, Hermansons, Engels, Kārlis Steiks (Jāņa brālis), J. Ozols, J. Daugmanis u.c. Daži iesaistījās amerikāņu sabiedrībā un rakstīja angļu valodā. Mūrnieks un Akermanis pazīstami ar saviem rakstiem amerikāņu zinātnieku aprindās. Akermaņa raksti par aeronautiku minēti pat „Britannica" enciklopēdijā.

Sākumā mācītājs Rebane (igaunis) un J. Siebergs gandrīz vieni paši pierakstīja „Amerikas Vēstnesi," bet vēlāk laikrakstu atbalstīja ar rakstiem J. Līdumnieks, K. Bonders, F. Freidenfelds, ar gleznu reprodukcijām un karikatūrām G. Āboltiņš u.c. Tas deva laikrakstam, ja ne tik daudz literāru, tad vismaz žurnālistisku vērtību. Paškirstot „AV" gada gājumus pēc pirmā pasaules kaŗa, varam redzēt, cik augstu uzsita veclatviešu patriotisma vilnis gan prozā, gan dzejā.

Ir ievērojama parallēle starp abiem „Amerikas Vēstnešiem." Tiem abiem ir bijusi un ir patriotiska kvēle: saglabāt latviešu valodu, kopt latviešu mākslu un vēstīt par latviešu sabiedrisko dzīvi. Jaunais „Amerikas Vēstnesis" atsāk, ko vecais „Amerikas Vēstnesis" vecuma dēļ pameta 35 gadus

atpakaļ. Vēlēsim jaunajam laikrakstam labas sekmes un gaŗu mūžu! Cerēsim, ka tas būs politiski demokratisks, žurnālistiski brīvs un mākslinieciski augstvērtīgs.

Atļaujiet man kā žurnālistu veterānim un varbūt pēdējam veclatviešu dzejniekam Savienotās Valstīs citēt no „Amerikas Vēstneša" 1917. gadā savā ziņā pravietiskus vārdus pēc marta revolūcijas:

Pēc gadiem trīspadsmit
Vai manai dzimtenei
Nu brīves stunda sit?

Ievērojamais veclatviešu sabiedriskais darbinieks, 92 g. vecais J. Siebergs, kas savā laikā pāri par 25 g. izdeva Bostonā tautisko Amerikas Vēstnesi, tāpat kā daudzus citus rakstus, apsveic jaunā Amerikas Vēstneša iznākšanu, nododams tam sava laikraksta vārdu un labu sekmju novēlējumus.

Uzņēmumā sirmais tautas darbinieks un jaunā Amerikas Vēstneša galvenais redaktors Oļģerts Liepiņš latviešu Baltā Nama priekšā Bostonā.

Tā rakstīju kādā dzejolī „A V." kad biju nodzīvojis Savienotās Valstīs trīspadsmit gadu.

0 0 0

Nezinu, vai kādā ASV bibliotēkā atradīsim pilnus *Amerikas Vēstneša* 25 gadu komplektus. Pat no Rīgas nāk ziņas, ka tiem trūkstot daži numuri. 1978. g. Bostonas publiskā bibliotēkā dir. Meknifs bija saaicinājis latviešu pārstāvjus, kuŗiem viņš ar savu palīgu Gunāru Rutkovski izskaidroja jauno bibliotēkas nodomu, cik iespējams restaurēt visu etnisko presi, kas savā laikā iznākusi Bostonā. Bija izdevība visu nofilmēt. Bibliotēkā ir *Amerikas Vēstneša* foto kopijas no 1900 — 1904. gadam un daži numuri pirms tam, kā arī pilni komplekti no 1916. līdz 1920. gadam. Pēdējos bijām spiesti aizņemties no rakstnieka Henrija Moora Ņujorkā. Pētniekiem sevišķi svarīgi pēdējo gadu komplekti, kur atspoguļojas latviešu lielais saviļņojums prasīt Latvijas patstāvību un palīdzēt savai tēvzemei.

Laikraksta kopijas filmā glabājas arī DV bibliotēkā Trimdas draudzes namā un ir pieejamas lasītājiem — pētniekiem. Viss nav zudis, daļa paglabājusies un palīdzējusi uzrakstīt šo grāmatu.

Vienpadsmit gadi konsula krēslā

J. Zīberga iecelšana par konsulu nebija pārsteigums. Viņa sekmīgā darbība ALTS bija labi zināma Latvijas valdības aprindām, piemēram, Z.A. Meierovicam, K. Ozolam un O. Grosvaldam. Zībergs konsula amatu uzņēmās 1924. gadā, kad ALTS darbību sašaurināja Bostonas mērogā, jo bija jau iestājušies miera laiki un sācies klusāks dzīves tecējums. Tas bija laiks, kad agrākie bēgļi varēja brīvprātīgi izšķirties, ko darīt, palikt uz dzīvi Amerikā vai braukt atpakaļ uz dzimteni, kas bija brīva no gadu simteņu ienaidniekiem. Braucēji aizbrauca. Taču bija arī tādi, kas turpu brauca vērot, kā attīstās dzīve dzimtenē. Nav trūkuši arī tādu, kas gribējuši atpakaļ doties, bet nav bijis naudas šim ceļojumam, un jaunā valsts nevarējusi viņiem neko palīdzēt.

Par Zībergu iestājās ģenerālkonsuls A. Ļūļe Ņujorkā, rekomendēdams to Latvijas ārlietu ministrijai kā cienījamu vīru, kas spējīgs reprezentēt Latvijas valsti un aizstāvēt tās intereses. Šim rakstam līdz gāja Latvijas sūtņa Vašingtonā Ludviga Sējas ieteikums. Katram konsulam ASV bija savs iecirknis, kurā viņš operēja, un tas nebija mazais. Laikam ārlietu ministrs Z. Meierovics bija

tas, kas lielu svaru piešķīra ASV, ieceldams tur septiņus konsulus, Klīvlandē, Čikagā, Losandželosā, Filadelfijā, Sanfrancisko, Galvestonā (Teksasā) un Bostonā. 1926. g. kā konsuļi rīkojās divi latvieši: Jēkabs Zībergs Bostonā un Jānis Ulmanis Čikagā. Par pēdējo ļoti maz ziņu, viņš šķiet ir „noklusēts." Vēlākos gados nāca Rūdolfs Šillers Ņujorkā, bet pārējie bija cittautībnieki: Galvestonā — R. Gudže, Sanfrancisko — H. Glusors, Losandželosā — H. Reisings, Klīvlandē — M. Šulcs.

Zīberga konsulārajā apgabalā ietilpa četras valstis: Mesačuzeta, Meina, Vermonta un Ņuhempšaira. Tur bija daudz ostas, kur ieradās arī Latvijas kuģi, un dzīvoja krietns skaits latviešu, ko apciemoja tautieši no dzimtenes. Konsulam te bija darba diezgan, tautiešiem nevajadzēja mērot tālo ceļu uz Ņujorku.

Konsuli sekoja „konsulāram reglāmentam", ko izdeva Latvijas valdība. Noteikumi tika grozīti 1925., 1928., 1932. gados, bet beidzamie pieņemti 27 punktos 1935. g. 7. decembrī un ar prezidenta A. Kviešа parakstu publicēti tai pat dienā *Valdības Vēstnesī*.

Reglamenta II paragrafs noteic vissvarīgāko: konsula pienākums ir aizstāvēt Latvijas intereses un tiesības, it īpaši tirdzniecības, rūpniecības, kuģniecības, lauksaimniecības, finanču un citas ekonomiskās dzīves nozarēs, kā arī cienīgi reprezentēt Latviju savu pilnvaru un stāvokļa robežās un veicināt ekonomiskās un kulturālās attiecības starp viņa dienesta darbības valsti un Latviju."

Zībergs nebija Latvijas pavalstnieks, tāpēc viņam deva goda konsula amatu. Par tiem sauca tādus konsulus, kas no Latvijas valsts līdzekļiem atalgojumu nesaņēma. Parasti tie nebija Latvijas pavalstnieki. Ja konsuls nomira svešā zemē, viņu uz valsts rēķina pārveda

Jacob Sieberg

Consul of the Republic of Latvia

Begs to announce his appointment
by the

Government of Latvia

as

Consul at Boston, Mass.

With the States of Maine, Massachusetts, New Hampshire and Vermont as Consular District

Consular Office
84 Salem Street
Boston, Massachusetts
Tel. Richmond 2115

Residence
299 Washington Street
Cambridge, Mass.
Tel. Porter 1962-M

Konsula vizītkarte ar paziņojumu par iecelšanu un oficiālo rakstu galvu

apbedīšanai uz dzimteni. Konsuliem bija jārūpējas par Latvijas pilsoņiem, kas dzīvoja distrikta robežās, jāsastāda viņu saraksts, jāpagarina pases, jāizdod apliecības, jādod pagarinājumi iesaukšanai kara dienestā, ja jauneklis mācījās un bija jānobeidz iesāktā izglītība, jādarbojas par tulku. Ja nomira Latvijas pavalstnieks un viņam palika mazi bērni, konsulam vajadzēja rūpēties par tiem, līdz tiesa iecēla bāriņiem aizbildni.

Šis uzņēmums izdarīts „Hercoga Jēkaba" pirmajā braucienā uz Ameriku, tā sagaidīšanā Ņujorkas ostā 1939. gada jūlijā. Ar to brauca no Latvijas divi korespondenti — Vilis Veldre no „Brīvās Zemes" un Jānis Plaudis no „Jaunākām Ziņām."
No kreisās „Hercoga Jēkaba" kapteinis Miķelsons, Latvijas konsuls Ņujorkā Rūdolfs Šillers, Latvijas sūtniecības Vašingtonā sekretārs Dr. Anatols Dinbergs, vēlākais sūtniecības vadītājs, un Vilis Veldre.

Latvijas valsts pirmajos gados meklēja speciālistus saimnieciskās un kultūras dzīves nozarēs, tādus, kas bija augstas skolas beiguši cariskā Krievijā vai Rietumeiropas valstīs. Uz brīvajām vakancēm visvairāk pieņēma cilvēkus no Krievijas skolām, tad rietumu, bet vismazāk ar Amerikas izglītību. Amerikas mentālitāte Latvijā bija grūti saprotama. Tāpēc uz Latviju pārcēlās tikai daži, kā skolotājs un literāts Jānis Burtnieks, gleznotājs Georgs Āboltiņš, Pēteris Rizga, bet pēc izlūku gaitām atpakaļ uz Ameriku atgriezās prof. J. Akermanis un Miķelis Kazaks. Nedaudz latviešu atgriezās dzimtenē, kas nopirka namus Rīgā vai Liepājā vai arī iegādājās lauku saimniecības. Uz Latviju gribēja dabūt diplomētu agronomu Alfrēdu Ķirsonu, kas bija studējis Cirichē un bija darbojies arī Latvijas brīvības revolūcionāru kustībā. Viņš tomēr palika Masačuzetā pie latviešu dārznieka Pēteŗa Miezīša, kur kultivēja jaunas rodendronu šķirnes. Par Ķirsonu

J. Zībergs ar kundzi uz kāda Latvijas kuģa, kas ieradies Glosteras ostā. No kreisās: Zībergs ar kundzi, apkalpes vīri un bostonieši, kas apciemoja iebraukušos.

iestājās viņa cīņu biedrs J. Krasts Prāgā, kas Ķirsona lietu lika priekšā Zemkopības ministrijas agr. J. Lažem.

No Detroitas uz Latviju izbrauca, kā to ziņoja *Riga Times* latviešu lieluzņēmējs Plēsums, un uz Latviju raudzījās arī miljonārs Cimdiņš.

Goda konsuls J. Zībergs ar kundzi Emīliju. Ģenerālkonsuls A. Ļūļa un vicekonsuls Nikolajs Āboltiņš no Ņujorkas. Pēdējais kā bēglis pārdzīvojis komūnistu un vāciešu okupāciju pēc II. Pasaules kaŗa ieradās atkal Amerikā. Darbojas ne vairs kā diplomats, bet iztiku pelnīja kā apdrošināšanas sabiedrības aģents.

Pienākot vecumam, došanās uz Latviju bija jau daudz grūtāka. Jaunie asni — bērni jaunajā zemē aizkavēja vecākus atgriezties, kā to rāda brīvības cīnītāja Ernesta Minkas liktenis Filadelfijā, par ko varētu rakstīt īpašu stāstu. Sapni par atgriešanos dzimtenē iznīcināja 2. pasaules karš ar Latvijas iznīcināšanu. Pat sarkanie latvieši no Amerikas tad vairs nav mēģinājuši pārcelties.

Kad Zībergu iecēla amatā, viņam jau bija 61 gads, konservatīva nosliece uzskatos. Viņš vēl strādāja *Ivers and Pond* klavieru uzņēmumā kā „boss," bet pārslēgties valsts atbildīgā amatā nebija grūti. Savā maizes darbā viņš bija kļuvis rīkotājs un arī jaunajos pienākumos jutās drošs. Viņam labs palīgs bija ģenerālkonsuls Ļūļa, kas sūtīja savu darbinieku Nikolaju Āboltiņu uz Bostonu, ja

Latvijas kuģis Glosteras ostā (Ziemeļos no Bostonas) 1925. g. Kuģa apmeklētājos bostonieši ar goda konsulu J. Zībergu un kundzi (piektais no kreisās puses). Neviens vairs neatceras šī kuģa nosaukumu ne arī kapteiņa vārdu. Zina tikai to, ka kuģis ar sāls kravu ieradies no Portugales. Dažus bostoniešus turpu vedis Jānis Roķis, vienam, kam no 5 Bostonas latviešiem, toreiz bijis savs auto.

kaut kas sarežģījās. Āboltiņam laikam bija vicekonsula titulis, jau agrāk viņš diplomāta gaitas izgāja Varšavā. Konsuli iekasēja no Latvijas pavalstniekiem pasu nodevas pēc „konsulārā tarifa." Tas varēja sodīt kuģa kapteini par nepaklausību ar naudas sodu. Nav īsti zināms, cik no iekasētām naudām konsuls varēja paturēt, jo reglaments nosaka, ka pasu nodevas nosūtāmas ģenerālkonsulam vai sūtniecībai, kā arī praktizēja.

Ierodoties Bostonā, Zīberga pirmā apmešanās vieta bija Sēlemas iela (amerikāņu vārds Jeruzalemei), un tai pašā ielā, bet 84. numurā, kur 36 gadus vēlāk atvēra Latvijas konsulātu. Šī vieta atrodas Bostonas ziemeļdaļā, kur mitinās visvairāk itāļu. Domājams tādēļ to jo bieži sauc par „Mazo Itāliju."

Notikumu atzīmēja arī prese — Latvija bija oficiāli iegājusi Bostonā. Jāpiezīmē, ka vēlāk šīs ielas iesākums nojaukts un tur vairs nav tā laika ēku. Liekas, ka vieta nav bijusi pietiekami reprezentabla, kāpēc Zībergs vēlāk pārcēlis konsulātu uz biroju namu Tremonta ielā 10. Tā bijusi toreiz un vēl tagad laba vieta, blakām agrākajam Skaleja skvēram, ko pazina daudzi pasaules jūrnieki.

Tagad tur atrodas lieliskais Bostonas „City Plaza" laukums ar grandiozo pilsētas valdes namu, Federālās valdības Džona F. Kenedija namu un tiesu namiem ielas otrā pusē. Uz durvīm bija liels uzraksts: Consulate of the Republic of Latvia. Zībergs neņēma atlīdzību no Latvijas valdības, pats maksāja arī telpu īri, kas gadā sasniedza 1000 dolārus — tajos laikos liela summa. Ja vienpadsmit gadus viņš tā nostrādāja un vēl piemaksāja Latvijas labā, tad var sarēķināt prāvu summu, ko amata laikā noziedojis konsuls Bostonā. Šinī laikā Zībergs atturējās no sabiedriskā darba Bostonas latviešu organizācijās, centās būt neitrāls, bet, ja aicināja, labprāt ieradās un klātesošos sveica kā Latvijas pārstāvis.

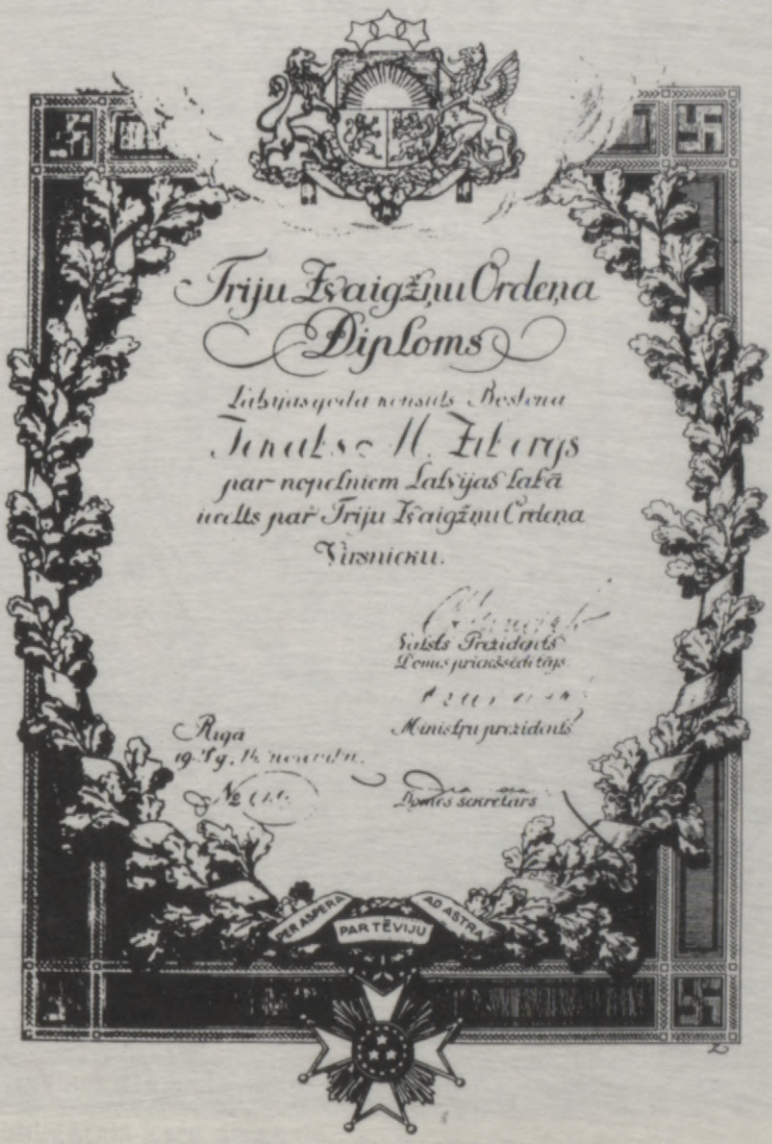

Diploma numurs 649, tas izdots 1928.g. 14. novembrī Rīgā ar valsts prezidenta G. Zemgaļa un ministru prezidenta parakstiem, J. Zībergam kā Triju Zvaigžņu ordeņa virsniekam.

Latvieši svešumā: Bostonas Amerikas Latviešu Tautiskās Savienības priekšniecība. — 1. rindā no kreisās: J. Kalnarājs, pr-ka vietn. J. Karulis, pr-ks, J. Ziebergs dir. (Latvijas konsuls), E. Pētersons, rakstv. 2. rindā: A. Lēns, kaseris, J. Liepiņš, dir., Roberts Cers, bibliotēkārs, C. Rolavs, dir., J. Vilsons, finanču kas., Grīvāns, no karoga komit.

ALTS valde 1930. gadā

No toreizējiem darbiniekiem nav vairs neviena dzīvajo vidū. Visi viņi bija dedzīgi patrioti, kas gan mūžu pavadīja tālu no dzimtenes, bet darbojās savas tautas godam.

1928. g. Latvijas valsts prezidents G. Zemgals viņu apbalvoja ar Triju Zvaigžņu ordeni. Tas bija gandarījums par patriotisko darbu. Savu amatu viņš augsti vērtēja, to liecina ieraksts viņa kapa akmenī, Getzamenes kapos uzstādītajā piemineklī, kur, dzīvs būdams, Zībergs lika iekalt arī savu vārdu un titulu: Consul of the Republic of Latvia.

Konsulārās darbības laikā Zībergam bieži iznāca tikties ar Lietuvas konsulu, advokātu Osvaldu Šalnu, izveidojot labas attiecības brāļu tautu starpā. 18. novembŗa sarīkojumos Šalna nekad netrūka. Tagad, diemžēl, šī sadarbības tradīcija Bostonā vairs neturpinās.

Kaut uzskatām Feliksu Cielēnu par spējīgu ārlietu ministru, viņš kļūdījās, slēgdams Latvijas sūtniecību Vašingtonā, atstādams tur vienīgi ģenerālkonsulātu. Valdībām mainoties, mainījās arī nostāja pret Ameriku. Par konsulu nāca R. Šillers, kas stājās agrākā ģenerālkonsula Kalēja vietā. Par sūtni tika iecelts Dr. Alfrēds Bīlmanis, kas pirms tam bija līdzīgā postenī Maskavā.

Iekārtot sūtniecību par jaunu, nav viegls uzdevums. Veicot šo uzdevumu, Bīlmanis ceļoja pie atvaļinātā konsula, prasīt padomu.

Katru dienu Zībergs ieradās konsulātā un tur uzturējās darba stundās. Ar viņa starpniecību daudzi bostonieši apmeklēja dzimteni, jo viņš varēja izdot vīzas. Viņš arī palīdzēja Latvijas jūrniekiem, mantojumu un karŗa klausības lietās.

Bostonas baptistu mācītājam Ernestam Spīgulim, kas tolaik Ņutonā studēja teoloģiju, ik gadus vajadzēja ziņot par studiju gaitu, jo viņam bija Latvijā jākalpo obligātais karŗa dienests.

Ernests Spīgulis stāsta:

„Man pie Zīberga tēva konsula birojā vajadzēja ierasties diezgan bieži, sakarā ar maniem karŗa-

klausības gadiem. Gar nelielā biroja sienām bija novietoti tūrisma plakāti. Tur bija Latvijas karte, daudzi Latvijas notikumi bija parādīti uz šīs telpas sienām. Uz rakstāmgalda stāvēja Latvijas karodziņš un mazais valsts ģērbonis. Uz durvīm vizītkarte: „Jackob Sieberg, Honorary Consul of the Republic of Latvia."

Man bija jāparāda dokumenti no koledžas, ka esmu jau dažus pārbaudījumus nolicis. Konsuls papīrus apstiprināja un virzīja tālāk uz Latvijas iestādēm. Pēc tam Zībergs brīvi sarunājās, bija vaļsirdīgs un atklāts. Sarīkojumos viņš man un citiem studentiem, kas še bija atbraukuši no Latvijas, iekārtoja publiskas uzstāšanās. Tas visvairāk notika 18. novembrī un vietējos kapu svētkos. Pēc tam viņš aicināja mūs, jaunos teologus, pie sevis mājā, kur tikām cienāti uz vislabāko. Svētdienās tas mums bija svarīgi, jo koledžā tad ēst nevienam nedeva. Arī skolas administrācija kārtoja, lai svētdienās studenti neciestu izsalkumu, organizēja tikšanos ar turīgiem tautiešiem, vai arī varējām ciemoties amerikāņu ģimenēs.

Kad bija jāatgriežas Amerikā pēc gadiem desmit, pēc II pasaules kaŗa, atkal sastapu Zībergu — nu jau gados. Viņš sēdēja Džamaika Plēnes latviešu baznīcā, pēdējo rindu solā, itkā citu piemirsts. Bija priecīgs, kad sniedzu roku, jo bijušo studentu atcerējās."

Pēc daudziem gadiem vēl tagad latvieši kā retu piemiņu glabā J. Zīberga vīzētās ārzemju pases, kas deva tiesības ceļot uz Latviju un tur uzturēties. Ar Latvijas sūtņiem J. Zībergam vienmēr bijušas vislabākās attieksmes. Viņš tos balstīja arī pēc tam, kad pats vairs nebija konsula amatā.

Viesojoties pie Zīberga Bostonā, sūtnis Bīlmanis pārnakšņojis pie viņa 299 Vašingtona ielā. Konsuls rādīja gultu, kurā sūtnis gulējis. Šo sirsnību Bīlmanis augstu vērtējis, kārtēji sūtot Zībergam gan vēstules, gan apsveikumus uz svētkiem.

1937. gadā Bostonā tika atzīmēti Latvijas valstssvētki, piedaloties arī sūtnim Bīlmanim. Pēdējais runājis Dadlejas operas namā. Ziņojumu presei par lielo notikumu sagatavojis Zībergs. Savā runā Bīlmanis pieskāries palīdzībai, ko — Pirmā pasaules kara nobeigumā — Amerika sniegusi Latvijai. Latvija ilgi maksājusi Amerikai parādus, ar ko atlīdzināts par piegādātām

J. Zībergs strādnieku vidū „Ivers and Pond Piano Co." klavieru būvētavā Kembridžā. Te Zībergs strādāja 33 gadus (līdz 1936. g.), darbu sāka kā galdnieks 1903.g., vēlāk kļuva „subkontraktors" — priekšstrādnieks un reizē bija arī vēl Latvijas konsuls. Pats viņš fizisku darbu vairs nestrādāja. Darbdienās konsulātā bija dažas stundas, bet piektdienās un sestdienās visu dienu. Uzņēmumā redzamie strādnieki ir visi latvieši.

sarūsējušām lāpstām, sapuvušām siļķēm un vairākām citām nederīgām precēm.

Pēc Bīlmaņa nāves par sūtni Vašingtonā nāca Jūlijs Feldmanis, kas Latvijas lietas līdz tam kārtoja Šveicē. Pēc Feldmaņa ieteikuma ALA pirmais kongress Zībergu ievēlēja par ALA goda biedru.

Zībergam nebija sveši arī pārējie Latvijas diplomāti, kā Dr. Anatols Dinbergs, vēlākais sūtniecības vadītājs Vašingtonā, bij. konsuls un vēlākais preses atašejs Rūdolfs Šillers.

Aizejot no konsula amata, viņu augsti novērtēja Latvijas ministru prezidents un ārlietu ministrs.1936. g. 28. febr. vēstulē:

Dec. 27, 1935.

Ļoti godātais Ministru Prezidenta kungs!

Ar šo es pagodinos Jums iesniegt savu rezignāciju no Goda Konsula amata. Nu jau paiet vienpadsmit gadu, kopš es pēc savas labākās iespējas esmu kalpojis mīļai dzimtenei - Latvijai.

Tagad es Jūs laipni lūdzu atbrīvot mani no še Bostonā ieņemamā Konsula amata.

Esmu priecīgs, ka es savā amata laikā piedzīvoju Latvijas atdzimšanu 15. maijā 1934. gadā, un novēlu no sirds Jums, augsti godātais Ministru Prezidenta kungs, tāpat citiem Latvijas vadoņiem bagātīgu Dieva svētību, pacietību un spēku vest Latvju tautu pretī saulainai nākotnei.

Ar augstas cieņas apliecinājumu

J. Siebergs

Augsti godātam
Latvijas Ministru Prezidenta un
Latvijas Ārlietu Ministram Dr. K. Ulmaņa kungam.

Noraksts.

VALSTS KANCLEJA.

1936.g. 21.februārī.

Nr.2039.

....

ĀRLIETU MINISTRIJAI.

Uz Nr.A.123/5128.

Valsts kanceleja paziņo, ka Ministru kabinets š.g.20.februāra sēdē atbrīvoja no ieņemamā amata uz paša lūgumu Latvijas ģoda konsulu Bostonā, A.S.V., Amerikas Savienoto Valstu pilsoni Jēkabu SIEBERGU.

Valsts kanclejas direktors: (Paraksts) D.RUDZĪTS.

Nodaļas vadītājs: (Paraksts) R.BULSONS.

Par noraksta pareizību: E. Ozoliņš

Personālliet u pārzine.

LATVIJAS
ĀRLIETU MINISTRS.
MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGÈRES
DE LETTONIE.
RIGA.

Nr.A.123/6371.

Rīgā, 1936.g. 28.f bruārī.

Ļoti godātais kungs,

Caur sūtni Vašingtonā sapēmu Jūsu atlūgumus no amata, kuŗu Jūs vairāk kā 11 gadus izpildījuši apzinīgi un ar lietpratību. Saskaņā ar Jūsu vēlēšanos, ministru kabinets savā š.g.20.februāra sēdē atbrīvoja Jūs no Latvijas goda konsula pienākumiem Bostonā.

Ar nožēlošanu zaudējot Jūsu personā ilggadēju un kompetentu līdzdarbinieku, turu par savu patīkamu pienākumu Jums pie šī gadījuma izteikt valdības un ministrijas vardā mūsu atzinību un izjustu pateicību par Jūsu pašaizliedzīgo darbību Latvijas labā.

Ar augstu cieņu

K. Ulmanis

Ministru prezidents un
ārlietu ministrs.

Ļoti godātam
J. S I E B E R G A kungam,
B O S T O N Ā.

Ministru prezidenta un ārlietu ministra Kārļa Ulmaņa pateicības vēstule J. Zībergam.

Stāstot par 1921. gada etnisko grupu festivālu Ņujorkā, „American Making" grāmata pirmo reizi vērtē Amerikas latviešus. Latviešus toreiz sauca par „Letts."

Latviešu komitejā toreiz darbojās Charles Carrol, John W. Ozols, Mary Boshen un Charles Newman. Visi tīrasinīgi latvieši — tikai vārdi amerikanizēti.

Toreiz Amerikas latvieši cerēja uz 500 latu atbalstu no Latvijas valdības, bet nesaņēma. Tas sarūgtināja.

Cita starpā izstādē rādītas vairākas prof. Purviša gleznas, latviskas istabu iekārtas un citas mēbeles.

Latvijas diplomāti un viņu likteņi

Latvijas sūtnis Vašingtonā (no 1926. līdz 1931. gadam) Ludvigs Sēja tika ieslodzīts vācu koncentrācijas nometnē Štuthofā, kur Gestapo ievietoja viņu par darbošanos Latvijas neatkarības atjaunošanas labā. Pēc Vācijas kapitulācijas Sējam izdevās nokļūt Polijā. Par sazināšanos ar ASV sūtniecību Varšavā, komūnistiskā vara Sēju deportēja uz Padomju Savienību. Atlaists — viņš nomira 1962. gada 20. februārī Rīgā. Sējas dzīvesbiedre izkļuva brīvībā. Viņas dzīves gaitas izbeidzās Kalifornijā.

Kārlis Ozols

Latvijas valdības pirmais pārstāvis ASV un Amerikas latviešu delegāts Miera konferencē Kārlis Ozols vēlāk bija sūtnis Maskavā. Krievu čeka sūtni Ozolu un viņa znotu Jāni Benjāmiņu, „Jaunāko Ziņu" ārlietu redaktoru, arestēja 1940. gadā Abi tika deportēti uz Sibiriju, kur viņi miruši bada nāvē vergu nometnē. Benjāmiņa dzīvesbiedre Marija dzīvo Bostonā.

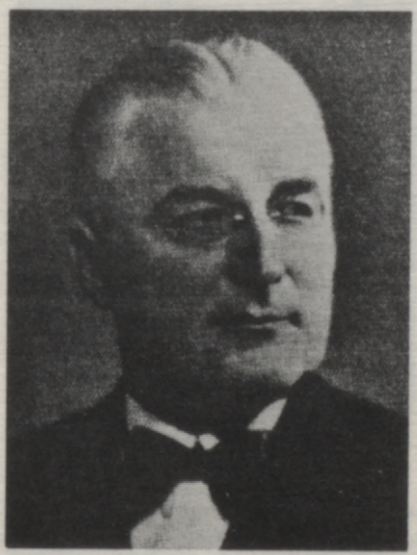

Artūrs Ļūļe
Latvijas ģenerālkonsuls Ņujorkā no 1923. - 1938. gadam. Pēc iebrukuma Latvijā, padomju iestādes viņu arestēja 1941. g. un deportēja uz Krievijas vergu nometnēm, kur tas mira. Viņš dzimis 1882. g. Popularizēja Latviju ar rakstiem un brošūrām angļu valodā, diplomātiskā laukā cieši sadarbojās ar Jēkabu Zībergu.

Latvijas konsuli ASV 1926. gadā

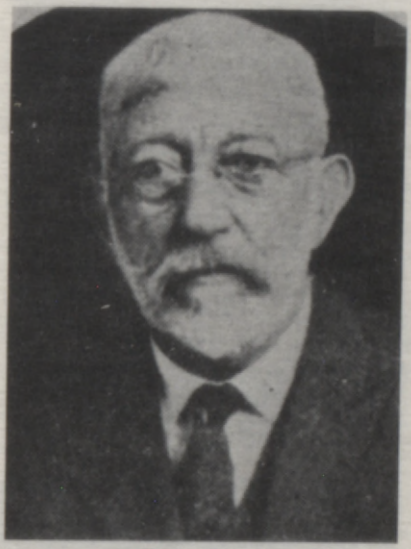

FILIPS GUDLEJS — Latvijas konsuls Filadelfijā, Pensilvēnijā.

E. GUDŽE — Latvijas vicekonsuls Galvestonā, Teksasā

J. ULMANIS — Latvijas konsuls Čikagā, Illinojā

H. GLENSORS — Latvijas konsuls Sanfrancisko, Kalifornijā

M. ŠULCS — Latvijas konsuls Klīvlandē, Ohaio

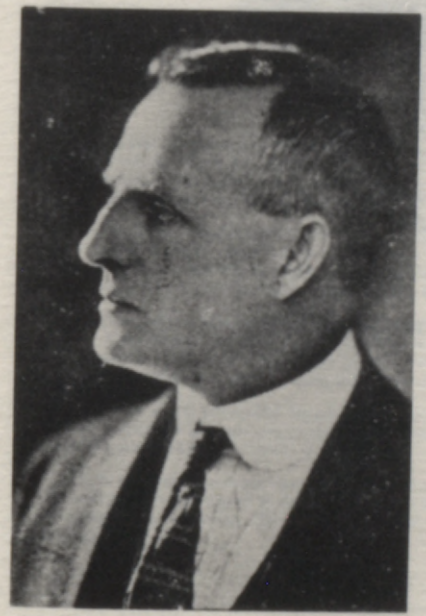

H. RAISINGD — Latvijas vicekonsuls Losandželosā, Kalifornijā

Pirmais latviešu konsuls Ņujorkā bija kādreizējais draudzes koŗa diriģents J. Kalniņš. Viņu nominēja Viliberts Kalējs, kas tur ieradās no Latvijas.

Alfrēds Bīlmanis
Latvijas sūtnis Vašingtonā

AMERICANS OF LATVIAN LINEAGE

From Latvia the Farmer Follows West to the Fertile Fields of America

THE Letts come from Latvia, one of the newly-formed Baltic republics. Although in the past Lettish immigrants in America have been classified as Russians, the Letts are an entirely distinct people of Indo-European origin, and the Lettish language has the distinction of being of all living languages the nearest to the ancient Sanskrit from which all Indo-European languages originated.

The principal contribution made by Letts to America is skilled labor and the trades in which the Lettish immigrants are especially proficient are cabinet-making, carpentry, gardening and machine construction; besides that, the Letts have contributed to this country sailors, farmers, and also professionals, such as doctors, engineers, lawyers and musicians. Lettish women are exceptionally skilled needleworkers.

The Letts arriving in this country do not group themselves into colonies, but rather prefer to scatter throughout the country. Thus the Letts assimilate very easily, forming a very pliable material for Americanization. Owing to this fact, the contributions of Letts to America are difficult to estimate. But wherever they go they display their characteristic traits of industriousness, conscientiousness and perseverance.

The festival of song presented by this group consists of a vast chorus from three cities. To the accompaniment of this vocal orchestra are given tableaux, contrasting Lettish agriculture from the days of the wilderness to modern times in Latvia with pictures of the happy farmer in America.

The Lettish Section has chosen for its exhibit a cottage furnished with characteristic furniture and decorated with needlework designed and executed by Americans of Lettish lineage. In front of the cabin a little garden is arranged with various plants and flowers. Thus the entire exhibit illustrates, concretely, cabinet-making, carpentry, needlework and gardening.

"American Making" 1921.

„American making" 1921. New York.

Vēsturiskā Faneila Halle Bostonā, pie Kvinsija tirgus, kur 1919. g. 18. novembrī bostonieši atzīmēja Latvijas republikas pirmos gada svētkus.

Ministru kabinets 1935. g. 28. novembrī ir pieņēmis un Valsts Prezidents izsludina šādu likumu:

Konsulārais reglaments

1. Konsulārā dienesta virsvadība piekrīt ārlietu ministram. Ārlietu ministrs vada un pārrauga konsulāro ierēdņu amata darbību un dienesta gaitu.

2. Konsulārā dienesta pārraudzība piekrīt attiecīgā valstī akreditētam sūtnim, kuŗš ir visu tur iecelto konsulāro ierēdņu priekšnieks.

3. Konsulārie ierēdņi ir:

1) ģenerālkonsuli,
2) konsuli,
3) vicekonsuli un
4) konsulātu sekretāri.

Konsulārās pārstāvības ārzemēs ir:

1) ģenerālkonsulāti,
2) konsulāti un
3) vicekonsulāti.

reizē darbojas arī kā ģenerālkonsuls un šā reglamenta noteikumi par ģenerālkonsulu un ģenerālkonsulātu ir attiecināmi arī uz viņu un uz viņa vadīto sūtniecību.

6. Konsuli un vicekonsuli ir:

1) tādi, kam ir savs patstāvīgs konsulārs iecirknis un kas līdz ar to ir patstāvīga konsulāta vai vicekonsulāta vadītāji, un

2) tādi, kam patstāvīga konsulāra iecirkņa nav, bet kas ir kāda ģenerālkonsula vai konsula palīgi un darbojas viņa iecirknī.

Piezīme. Ar šajā reglamentā lietoto nosaukumu konsuls vai konsulāts jāsaprot arī ģenerālkonsuls un ģenerālkonsulāts, vicekonsuls un vicekonsulāts, ja vien pretējais nav tieši sacīts vai neizriet no kopsatura.

7. Konsuli ir vai nu valdības uz ārzemēm sūtīti algoti valsts ierēdņi — karjēras konsuli, vai arī ārzemēs attiecīgā konsulārā iecirknī izraudzītas noderīgas un šā amata cienīgas personas — goda konsuli, kas no valsts līdzekļiem algu nesaņem. Goda konsulu vadītās konsulārās pārstāvības sauc par goda konsulātiem.

Kā atlīdzību par izdevumiem goda konsulātu uzturēšanai vai sekretāra algošanai ārlietu ministrs var, saziņā ar Valsts kontroli, atstāt goda konsula rīcībā vai nu noteiktu daļu no konsulārā tarifā paredzētiem ieņēmumiem vai visus tos, izņemot nodevas par pasu pagarināšanu, iesniegšanu vai atjaunošanu un soda naudas (25.p.), kuŗas iemaksājamas valsts ieņēmumos.

8. Konsulārā dienesta izpildīšanai pie konsulātiem var pēc ārlietu ministra ieskata iecelt konsuliem tieši padotus konsulārus ierēdņus: vicekonsulus, konsulātu sekretārus, kā arī brīva līguma palīgierēdņus — kancelejas darbiniekus. Pēdējie var arī nebūt Latvijas pilsoņi.

9. Patstāvīgas konsulāras pārstāvības vadītājam ierādāms noteikts konsulārs iecirknis, kuŗa robežās jānotiek viņa amata darbībai, kā arī nosakāma tā vieta (pilsēta) iecirknī, kur jāatrodas viņa amata sēdeklim. Tāpat arī sūtniecībām 5. pantā paredzētā gadījumā nosakāms tiešās konsulārās darbības iecirknis.

P i e z ī m e. Ģenerālkonsula iecirknis, kuŗā viņš uzrauga un vada konsulātu darbību, var aptvert arī divas vai vairāk valstis uz divu vai vairāk pilnvaru un eksekvaturu pamata.

10. Bez ārlietu ministra piekrišanas konsuls nevar pieņemt nevienu amatu, nedz uzdevumu no kādas citas valsts valdības, kā vien no tās, kuŗas pavalstnieks viņš ir.

Karjēras konsuli un citi štāta konsulārie ierēdņi nevar bez ārlietu ministra atļaujas nodarboties tirdzniecības vai rūpniecības uzņēmumos vai kredītiestādēs.

11. Konsula pienākums ir aizstāvēt Latvijas intereses un tiesības, it īpaši tirdzniecības, rūpniecības, kuģniecības, lauksaimniecības, finanču un citos ekonomiskās dzīves laukos, kā arī cienīgi reprezentēt Latviju savu pilnvaru un sava stāvokļa robežās un veicināt ekonomisku un kulturālu attīstību starp viņa dienesta darbības valsti un Latviju.

Konsulam vērīgi jāseko saimnieciskās, politiskās un kulturālās dzīves norisei savā darbības iecirknī un jāsniedz ziņojumi Ārlietu ministrijai visos jautājumos, kas varētu interesēt Latvijas valsts iestādes un saimnieciskās aprindas.

12. Konsuls ved savā darbības iecirknī dzīvojošo Latvijas pilsoņu reģistru, sniedz palīdzību viņu tiesu, administrātīvās, kaŗaklausības, pavalst-

niecības un pasu lietās, kā arī sarga un aizstāv Latvijas pilsoņus viņu personiskās, mantiskās un citās tiesībās un taisnīgās interesēs un palīdz viņiem ar padomu.

13. Konsuls ved civīlstāvokļa aktu reģistru grāmatas par savā iecirknī dzimušiem un mirušiem Latvijas pilsoņiem. Izrakstiem no šīm grāmatām ir likumisks dzimšanas un miršanas apliecību spēks.

14. Gadījumos, kad ārzemēs dzīvojošiem nepilngadīgiem bāriņiem vai vājprātīgiem Latvijas pilsoņiem nav iecelti aizbildņi, kas dzīvotu turpat, konsuls pēc sava amata ir šo viņa iecirknī dzīvojošo bāriņu un vājprātīgo aizbildnis un aizgādnis. Šī aizbildnība izbeidzas, tiklīdz bāriņu tiesa ir aizgādni vai aizbildni iecēlusi, pēc Latvijas Notariāta nolikuma noteikumiem.

Notariāliem aktiem, kas ir pienācīgi sastādīti un ar konsula parakstu un zīmogu apliecināti, piešķiŗama tāda pati publiska ticamība, un tiem ir tādas pašas juridiskas sekas, kā kad tie būtu taisīti pie Latvijas notāra.

16. Konsuls apliecina parakstu un zīmogu nospiedumu īstumu un dokumentu sastādīšanas saskaņu ar attiecīgās valsts likumiem, kā arī izdod ārzemniekiem vizas ceļojumiem uz Latviju un transitā caur to, saskaņā ar pastāvošiem likumiem.

17. Konsuls var pieņemt kā uzglabāšanai, tā arī pārsūtīšanai Latvijas pilsoņu naudu, vērtslietas, vērtspapīrus un dažādus dokumentus, ciktāl līgumi ar attiecīgo valsti un tās likumi nav tam par šķērsli. Uzglabāšanai nodotie testāmenti var atrasties arī aizzīmogotās aploksnēs.

18. Ja kāda goda konsulāta likvidēšanas vai pārorganizēšanas dēļ goda konsulam jāatstāj savs

amats, vai arī ja neatkarīgi no tam goda konsulu, kaut arī bez viņa vainas, atsvabina vai atlaiž no amata, ieceļot viņa vietā citu, goda konsuls n e v a r prasīt nekādu kompensāciju. Tomēr, ja goda konsuls — vai arī kosulāta ierēdnis — ir Latvijas pilsonis un vēlāk iestājas Latvijas valsts dienestā kā algots ierēdnis, tad goda konsula amatā vai goda konsulāta dienestā pavadītais laiks viņam ieskaitāms kā pensijas un atalgojuma pakāpes, tā attiecīgos gadījumos arī diplomātiski-konsulārā dienesta pakāpes izdienā. Pārcelšanas gadījumā viņiem atlīdzināmi ceļa izdevumi uz Latviju vai jauno dienesta vietu, saskaņā ar pastāvošiem likumiem un noteikumiem.

19. Goda konsulāta darbinieks, Latvijas pilsonis, kas ieskaitīts valsts civīldienestā, pielīdzināms, sākot no viņa iecelšanas dienas, valsts civīliestāžu darbiniekiem kā pienākumu, tā tiesību ziņā, kaut arī viņu algotu goda konsuls, tomēr ar ierobežojumu, ka pēdējā gadījumā viņš pa dienesta laiku goda kosulātā nebauda tiesības uz piemaksu pēc amata kategorijas izdienas pakāpes un uz ģimenes piemaksām.

20. Izņēmuma apstākļos ārlietu ministrs ar Ministru kabineta piekrišanu var arī goda konsulu — Latvijas pilsoni — pielīdzināt, sākot no viņa iecelšanas dienas, valsts civīliestāžu darbiniekam vai paplašināt viņa tiesības un pienākumus līdz valsts civīliestāžu darbinieku tiesību un pienākumu apjomam.

21. Goda konsula — Latvijas pilsoņa — amata kategoriju noteic Ministru kabinets, bet goda konsulāta štāta darbinieka — Ārlietu ministrija, saskaņā ar valsts civīldienesta amatu sarakstu. Ārlietu ministrijai arī piekrīt goda konsulāta

ārštata ierēdņu vai valsts dienestā neieskaitīto darbinieku pielīdzināšana amata kategorijai Valsts civīldienesta nolikuma (1935. g. izdevums) 7. panta 4. punktā noteiktā kārtībā.

22. Kad savā dienesta vietā, izpildot amata pienākumus svešā zemē vai pavadot piešķirto atvaļinājumu, nomirst konsuls, kas ir Latvijas pilsonis, vai kad, izceļoties nemieriem, kaŗam, svešinieku vajāšanām vai notiekot slepkavībai, viņu nonāvē un ja viņa piederīgie vēlas viņu pārvest uz Latviju, viņa līķis ar pienācīgiem goda parādījumiem pārvedams uz Latviju ar valsts gādību un līdzekļiem. Šinīs gadījumos valsts gādā arī par viņa piederīgo un mantas pārvešanu, sedzot izdevumus par to saskaņā ar Valsts civīldienesta nolikuma un citiem attiecīgiem noteikumiem.

23. Apstākļus un ziņas, kas konsulam nākuši zināmi vai tieši uzticēti pēc viņa amata stāvokļa un kas pēc savas dabas vai uz tiešu priekšrakstu ir konfidenciāli, konsuls nekādā gadījumā nedrīkst izpaust. Šis klusēšanas pienākums neizbeidzas, arī konsulam amatu atstājot.

24. Latvijas tirdzniecības kuģa avarijas gadījumā tie izdevumi, kas konsulam rodas sakarā ar kuģa kravas glābšanu un avarijas turpmākās procedūras gaitā, t.i. sastādot avarijas protokolu, un tāpat arī konsulārās nodevas par darījumiem, kas stāv sakarā ar konsula darbību avarijas lietās, — liekami uz kuģa un kravas rēķinu, pie kam vajadzības gadījumā šos izdevumus var atvilkt no apdrošināšanas summas.

25. Par Ārlietu ministrijas instrukcijās norādīto pienākumu neizpildīšanu, ciktāl tie zīmējas uz Latvijas tirdzniecības kuģniecību, konsuls var sodīt

Latvijas tirdzniecības kuģa kapteini ar naudas sodu līdz 100 latiem.

26. Par konsulāro darbību ņemamas nodevas saskaņā ar Konsulāro tarifu, kuŗu apstiprina ārlietu ministrs saziņā ar finanču ministru un valsts kontrolieri

Pilsoņu trūcības un nelaimes gadījumos konsuls var šīs nodevas pavisam vai pa daļai atlaist.

Dokumenti un raksti, kas apmaksāti ar konsulāro nodevu, ir atsvabināti no zīmog-aktu un kancelejas nodevām.

Konsulārās nodevas, pilsoņiem izsniegtie aizdevumi un konsulātu faktiskie izdevumi, kas cēlušies sakarā ar kādu ierosinātu konsulāru darījumu, piedzenami valsts neapstrīdamu prasījumu kārtībā.

27. Šā reglamenta piemērošanai ārlietu ministrs izdod instrukciju.

Ar šo atcelts Konsulārais reglaments un tā pārgrozījumi (Lk. kr. 1925. g. 17 1928. g. 23 un 1932. g. 16).

Rīgā, 1935. g. 7. decembrī.

Valsts Prezidents A. Kviesis.

Starp brīvības un vētru gadiem

Draudžu kaŗi, 1905. g. revolūcijas atbalsis, strēlnieki un Latvijas starptautiskā atzīšana.

Neveiksmīgajam krievu - japāņu kaŗam dzimst meita — 1905. g. revolūcija, kas sašķoba cara impēriju, un tās viļņi atplūst pāri okeānam uz mierīgo latviešu imigrantu sabiedrību, kas iesnaudusies itkā atpūtā pēc vētras.

Priekš pieciem gadiem te norisinājās visniknākais baznīcu kaŗš, kas nav vairs otreiz piedzīvots latviešu sabiedrībā. Vai to tiešām radīja mācītājs un toreizējais laikraksta *Amerikas Latviešu Avīzes* redaktors, vai arī citi apstākļi, bet Zībergs ar mācītāju Rebani atstāja 1894.g. dibināto Bostonas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzi, piederīgu pie Misuri sinodes. Katrai pusei nodibinājās savi sekotāji. Lieta nonāca tiesā, lai izšķirtu, kuŗai pusei pieder draudzes materiālais mantojums. Amerikāņu tiesa draudzes mantu bija piešķīrusi nevis tai pusei, kur stāvēja mācītājs, bet gan tai, kas palika bez draudzes gana — respektīvi draudzes kodolam — palicējiem. Tomēr abas draudzes vēl ilgus gadus pēc tam

nesa līdzīgus nosaukumus, vienīgi sevi atšķirot ar numerāciju — pirmā vai otrā. Līdz ar to atkrīt bieži vēl nesen teiktie jautājumi; kuŗa ir Bostonas vecākā draudze, Selmera vai Graudiņa?

1901. gada 10. jūlija sēdē vienbalsīgi pieņemts lēmums par draudzes inkorporāciju un akceptēts J. Mežraupa ierosinājums izbeigt prāvošanos ar otru latviešu draudzi, pakļaujoties štata Augstākās tiesas spriedumam.

Pirmie pieci gadi paiet lielā nesaticībā vienai draudzei ar otru. Pirmā draudze meklē sev mācītāju dzimtenē, un tas velkas ilgi. No Kaukaza Krievijā ierodas mācītājs un dzejnieks Jānis Steiks, arī otrs kandidāts mācītājs Juris Rozēns ir pazīstams literārā pasaulē.

Rozēns atbrauc gan uz Ameriku, bet spiests mācītāja svārkus Sanfrancisko apmainīt pret advokāta svārkiem un līdz ar to Bostona nonāk Steika ideju un dziesmu pasaulē. Savā *Dieva Sveiksmē*, ko Steiks izdod 1906. gadā, viņš pravietiski — vismaz vārdos — liek pamatus latviešu nacionālai kustībai, kādai tai vajadzētu izveidoties.

Steiks ir pilnīgs pretstats māc. Hansim Rebanem, kas noliedz, draudzes locekļiem spēlēt teātri un ir ļoti stoiciski noskaņots, īsts vārda kalps, Augsburgas ticības apliecinātājs, kam tautības uzturēšanā maza loma. Vēlākos gados latvieši atraisījušies no Misuri sinodes aizgādības, jo jaunajiem ieceļotājiem tās gars bija svešs.

J. Steiks nāk kā jaunas ēras sludinātājs, sacīdams savā īpatnējā valodā:

„Lati Eiropā nedrīkst aizmirst, ka tiem dzīvo brāļi Amerikā. Latva Eiropā nevar pamest novārtā, kā nomalē savas tautas dēlus un meitas, kas cītīgi cenšas uzturēt ticību un tautību kā dārgāko mantu."

Vai arī:

„Dzimtenei še būtu pienākums nodibināt pie Latiem krietnu misiju. Katrs lielākais punkts lai būtu misionāru sēdeklis, tad mums būtu dabīgs sakars ar tēviju, kas atnestu tautai divpusīgu svētību."

(„Dieva Sveiksme" 1906.g.)

J. Steiks raksta ludziņas un spēlē teātri, kaut par to otrs mācītājs ir vai zili melns no dusmām par savu amata brāli kaimiņos. Savā Ņujorkas dzīves laikā, Bostonu atstājis, J. Steiks uzraksta veltījumu Vudro Vilsonam, kā Tautu Savienības idejas raisītājam, un kādu operu, kuŗas tekstu nesen dabūjis literātūras vēsturnieks J. Krēsliņš, izteikdams, ka opera rakstīta ļoti modernā formā un saturā, 70 gadus pirms autora dzīves laika.

J. Steika darbība Bostonā tomēr nav laimīga. Draudzes lielākā bēda ir lietprātīgas vadības trūkums, jo trūkst tāda sabiedrības virzītāja, kāds bija Zībergs otrā draudzē. Mācītāja alga smieklīgi maza, 5 dol. no dievkalpojuma reizes, tā pati dažreiz pat par divi gadi nav izmaksāta. Mācītāja maizes rieciens jāiegūst ārpus draudzes, jāuztur arī divi brāļi, kas studē Harvardā. Sākumā draudze zināmā mērā atplaukst, bet drīz arī parādas Steika dīvainības, kaut draudzes protokolos tās nekur nav pieminētas. Steiks šķirās no draudzes 1918. g. janvārī. Tas bija neiedomājams intrigu rezultāts, kas līdzinās dēku stāstam. Kāds draudzes loceklis 1917. gadā pat denuncēja Steiku amerikāņu drošības iestādēs, apvainojot viņu par Vācijas spiegu, kas no kanceles it kā kūdījis latviešus, lai tie necīnās pret vāciešiem. Avīzēs par to parādījās sensacionāli raksti ar apsūdzētā mācītāja ģīmetni, un tas nevarēja būt patīkami. Protams, Steiku atzina par nevainīgu, kaut arī viņš uz dažām stundām uzturējās cietumā.

Zībergam bija jādzīvo starp diviem dažāda rakstura mācītājiem, kuŗiem arī sabiedriskā dzīvē bija lielāka ietekme tajos laikos, kad inteliģences nebija daudz starp latviešu ieceļotājiem. Zībergs, aiziedams kopā ar Rebani, nevarēja slavēt pretējo pusi, un tāpēc *Amerikas Vēstnesī* maz ko varam atrast par Steika darbību un viņa draudzi.

Zībergs saprot, ka vienā pilsētā divām draudzēm nav vietas, kur ļaudīm sabangoti prāti ar revolūciju. Katram latvietim ausīs atskan toreizējā revolūcionāru dziesma:

Lai viļņi brāžas,
Lai vētra kauc —
Uz priekšu, uz priekšu
Latvija brauc!

Vai arī sauklis: „*...Ne mums, ne mums, bet Tev, Latvija!*"

Smagas barjēras bija saceltas bostoniešu sabiedrībā, kuŗas vairs nevarēja nogāzt. Zībergs atzīst, ka saskaldītais stāvoklis nav labs, un ierosina 1906.g. draudžu apvienošanos. 1906.g. 7. janv. tika sasaukta 714 Parkera ielā Roksberijā ārkārtēja sapulce, lai uzklausītu sarunu rezultātus. Protokolēts šādi:

„*J. Zīberga kgs nolasīja protokolu, kas tika uzņemts abu draudžu vecāku sapulcē 13. dec. 1905.g. 299 Washington ielā, Cambridge, Mass. Zīberga mājā:*

1. Vai abu draudžu vecākie atzīst to par derīgu un vajadzīgu, apvienot abas draudzes? Atbilde: Visi atzina par derīgu un vajadzīgu vienoties, bet mācītājs H. Rebane šaubās, vai vienošanās būs viņa draudzei par svētību.

2. Māc. H. Rebanes draudzes vecākie liek priekšā, ka vienošanās ir tikai tad panākama, kad māc. Steika draudze pievienojas pie māc. Rebanes draudzes.

3. Māc. Steika draudzes vecākie liek priekšā reorganizēt abas draudzes par vienu draudzi.

4. Māc. Rebanes draudzes vecākie liek priekšā, ka vienotā draudze lai notur savus dievkalpojumus tanī baznīcā, kur tā notur dievkalpojumus. (Tanī laikā Steika draudzes dievkalpojumi notika Barlett ielas norvēģu baznīcā).

5. Māc. H. Rebanes draudzes vecākie vēlas, lai mācītājs Rebane paliek par šīs vienotās draudzes mācītāju.

6. Abu draudžu vecākie apsolījās šos punktus likt savai draudzei priekšā janvāra mēnesī dēļ pārgrozījumiem."

Tālāk protokolā teikts, ka *„M. Bolšteina kungs aizrādīja, ka nebūtu derīga vienošanās, jo viņš domājot, ka būšot atkal pēc vienošanās tāda pat šķelšanās, kā toreiz ir bijusi, un var atkal nopostīt mūsu draudzi ..."*

Lietu liek uz balsošanas: par — nodotas tikai divas balsis, pret — 25. Kā redzams, savās prasībās Rebanes draudze ir nepiekāpīga un dominē.

Kur paliktu māc. Steiks, ja vienošanos panāktu, nav nekur pieminēts. Kaut arī pirmajam punktam visi piekrita, pārējos priekšlikumos draudzes domas dalījās un plaisa baznīcu starpā palika uz visiem laikiem.

Zībergs tomēr neatlaižas un vēlreiz mēģina pārrunāt draudžu lietas, kad māc. Rebane vairs nav dzīvajo vidū. Tas notiek māc. Jurevica laikā, bet panākumus nedod, kaut arī ierosinātāji, īpaši Stokmanis domā, ka vajadzētu radīt latviešu sinodi, un tad nebūtu šķēršļu, kas dala latviešus. Šī polēmika parādās arī Zīberga laikrakstā, bet bez rezultātiem, un tie paliek pēdējie mēģinājumi. No viena celma turpina augt divas atvases, kalpojot vienam Dievam.

Zībergs jau bija uzrakstījis savas grāmatas, kas pēc viņa domām bija visvairāk vajadzīgas. Tā bija angļu

valodas vārdnīca un reliģiska satura grāmatas *Par baznīcā iešanu, Bērnu kristība, Kāpēc mums nebūs no Lutera vārda kaunēties, Konkordijas rakstu krājums* un beidzot 1920.g. klajā nākusi *Svētdienas skolas lasāmā grāmata,"* kas turpinājumos iepriekš parādījās *Amerikas Vēstneša* pielikumā — *Skolai un baznīcai.* Garīgā laukā ar to, šķiet, bija pietiekami rakstīts, tagad tuvojās jauni

Tā bija nevien Zīberga, bet visu Amerikas latviešu diena, kad ASV prezidents pirmo reizi pieņēma latviešu delegāciju un iepazinās ar mūsu tautas likteņiem.

Amerikas latviešu delegācijas sastāvs pie ASV prezidenta Hārdinga 1921. g. 30. maijā. No kreisās: Jānis Ozols, Kongresa deputāts V. Šanlers, Latvijas sūtnis Ludvigs Sēja un arch. Kundziņš. Stāv no kreisās: G. Neimanis, E. Stokmanis, Dr. Kr. Rūsis (Roos), Dr. J. Eimanis, red. Jēkabs Zībergs un P. Volmārs.

satricinājumi. Tas bija I pasaules karš, kas ierāva arī ASV un še dzīvojošos latviešu vīrus un jaunekļus karā. Ir taisnība, Zībergs pret carisko Krieviju bija lojāls, respektēja caru, tāpat kā Amerikas prezidentu. Pirms kara krievu bruņotie kreiseri viesojās Amerikas ostās, kur uz tiem dienēja latviešu kapteiņi un matroži. Nebija kauna lieta viņus apciemot uz kuģa, un ikviens lepojās, cik tālu tikuši latvieši. Satiksme ar dzimteni bija samērā brīva, ne tāda, kāda Krievijai ir pēc nākošās revolūcijas.

Zībergs caur *Amerikas Vēstnesi* bija jau krievu — japāņa kara laikā sūtījis sainīšus latviešu cīnītājiem.

I pasaules karš bija citāds, jo tas postīja latviešu zemi un tautu. Ilgi no dzimtenes atrautais latvietis nespēja būt vienaldzīgs pret vācu iebrukumu Kurzemē, kur cieta viņu piederīgie, nevarēja palikt malā stāvētājs, kad dzimtenē atskanēja sauklis: pulcējieties zem Latvijas karogiem, kuŗu rezultātā radās teiksmainie latviešu strēlnieku bataljoni.

Zībergs atkal griežas pie tautiešiem, ir jāpalīdz cīnītājiem, kas aizstāv savu zemi, ir jāpalīdz bēgļiem, kas padzīti no mājām, izmisuši klīst pa Krievijas dubļainajiem ceļiem. *Amerikas Vēstnesī* ik numurā parādas ziedotāju vārdi un tiek minētas naudas summas, kas nosūtītas domniekam J. Goldmanim uz Pēterpili. Šai palīdzības darbā Zībergs iesaista savu ģimeni, prasības pieaug un pārsniedz tās spējas, ir vajadzīga organizācija, un tā 1917.g. 20. sept. Zīberga mājā nodibinās *Bostonas latviešu kaŗa biedrība.*

„Zem šāda vārda, ceturtdien, 20. sept., Sieberga kunga dzīvoklī, nodibināja jaunu biedrību, kuŗa spraudusi par savu uzdevumu: veicināt un pabalstīt latviešu tautu, līdz ar viņas lojāliem Latviešu Strēlnieku Bataljoniem šinī kaŗā pret vāciešiem, kur un cik vien varēdama, tas ir: vākt un lasīt naudas

līdzekļus ne tikai vien starp Amerikā dzīvojošiem latviešiem, bet arī starp sveštautiešiem — amerikāņiem, lai caur to kaut cik varētu sniegt pabalstu latviešu trūkumcietējiem dzimtenē, latviešu strēlniekiem, bāriņiem un kaŗavīru atraitnēm. Šī organizācija nebūs vis kaŗa veicinātāja, bet centīsies kaŗa briesmas mazināt.

Dažs labs latvietis ir savu artavu ziedojis, bet ar to vēl nepietiek. Mēs vēl neesam darījuši visu, kas stāv mūsu spēkā. Tagad tāda organizācija ir nodibināta, un viņa uzaicina katru vienu latvieti pie šīs organizācijas ņemt dalību — iestāties viņā par biedri. Katru mēnesi organizācija noturēs sapulci. Iestāšanās par brīvu, biedru 25 centi mēnesī. Visa savāktā nauda tiks noguldīta bankā un kvitējumi izsludināti angļu avīzēs un „Amerikas Vēstnesī." Par biedri var iestāties katrs vīrs ar astoņpadsmit gadiem, vienalga vai viņš dzīvo Kanādā, vai Dienvidamerikā, ja tikai viņš maksā savu 25 centi mēnesī."

(„Amerikas Vēstnesis," 1917.g. 1. okt.)

Amerikas demokratiskais uzskats un biedrību organizāciju spēks ir labi saprotams Zībergam, ko arī viņš veicina latviešu sabiedrībā. Atkal tiek vākta nauda ne vien ASV un Kanādā, bet arī Brazilijā. Ko Zībergs savāca un varēja nosūtīt, tā summa tagadējos laikos neizklausās liela, bet tas bija citādi laikos, kad dolāram bija vērtība. Galvenais jau bija tas, ka ziedotāji stiprināja strēlnieku un vēlāk Latvijas atbrīvotāju morāli. I pasaules kaŗa notikumi skrēja kā ar vēja spārniem.

Pēc 17. gada revolūcijas ārzemēs dzīvojošiem latviešiem bija jāpatur skaidras galvas un vēss prāts. Revolūcija Pēterpilī nesolīja latviešu tautai brīvību, nedz arī patstāvīgu valsti. Amerikai izbeidzot kaŗu pret Vāci-

ju, latviešiem nācās likvidēt savu karja biedrību. 1918.g. „Labor Day" nedēļas nogalē Zīberga mājā pulcējas tautieši, lai izbeigtu vienu biedrību un tūlīt dibinātu otru: Amerikas Latviešu Tautisko Savienību. Tās mērķi bija popularizēt un atbalstīt Latvijas neatkarības ideju savējo un amerikāņu aprindās. Pēc diviem mēnešiem un 12 dienām Rīgā tiek pasludināta Latvijas valsts. Tā ir priecīga ziņa un, *Amerikas Vēstneša* vārdiem runājot:

„Kur tik klausās: visi runā un spriež par Latvijas nākotni, par atpakaļ braukšanu, par satikšanos ar ilgi neredzētiem ..."

Šīs organizācijas vadību uzņemas Zībergs un stājas sakaros ar latviešu politiskajiem darbiniekiem Z. A. Meierovicu, K. Ulmani, J. Goldmani, Grosbergu, kā arī amerikāņiem. ALTS piedalās un reprezentē latviešus amerikāņu parādēs, latvieši pērk karja aizņēmumu bondus.

Augstu sit ASV patriotisma vilnis karja laikā visu tautību vidū. Toreizējie ASV politiķi, īpaši senators Henrijs Kabots Lodžs aizstāv mazo tautu tiesības, kaut šajā lietā pats prezidents Vilsons, izsludinādams savus 14 punktus, nonāk pretrunās. Krievu monarchisti un komūnisti stāv par nedalāmu Krieviju, to pārvarēt latviešiem, lietuviešiem, igauņiem, ukraiņiem nav viegla lieta. Lietas tomēr toreiz virzas uz labo pusi, jo latvieši bez Lodža, Senāta ārlietu komisijas priekšsēža, iemantojuši daudz draugu arī citur.

Filadelfijā 1919. gadā trešā brīvības aizņēmuma kampaņā, pulcinot ap 700 latviešu, runā vairāki izcili amerikāņi.

Virstiesnesis Jos. Bufingtons, turēdams rokās Latvijas karogu, teica:

„Tagad jūs, latvieši, esat zaudējuši savu dzimteni. Vācu imperiālisma pūķis ir saminis un izpostījis lat-

IMPERIAL RUSSIAN EMBASSY
WASHINGTON

Nov. 12, 1915.

Mr. Jacob Sieberg,
299 Washington St.,
Cambridge, Mass.

Dear Sir;

By some regrettable mistake your letter of July 26th in which you were good enough to inform the Ambassador that funds had been collected by Lettish people of Boston to be used for relief in the Baltic Province, did not reach me until now. I am very sorry that I was unable to transmit to you earlier, His Excellency's response, which he had written on your letter the very day of its reception.

Thanking you and the Lettish people of Boston for their good work, the Ambassador advised you then to send the collected money to the Embassy to be forwarded to Her Majesty the Empress Marie Feodorovna for distribution among the needy Latvian refugees.

Now, if you have not yet made use of your collection, it can still be done in the above mentioned way.

Very truly yours,

Loris-Melikov

First Secretary of Embassy.

Cariskās Krievijas vēstniecības paziņojums sakarā ar Zīberga nosūtīto ziedojumu latviešu strēlniekiem. Parakstījis pirmais sekretārs Loriss — Meļikovs.

Kādas operetes izrādes dalībnieki pirms 70 gadiem Košuta Hallē. No labās: Kungs, Smilga, Krēbs, Alma Liberte. Toreiz latviešiem bija daudz izdevīgu vietu teātŗa izrādēm. Tagad Bostonā pēc veco sarīkojumu zāļu noplēšanas iespējas samazinājušās. Daudzos gadījumos jāīrē pilsētas centrā telpas par dārgu naudu, vai arī sarīkojumu vietas jāmeklē tālu ārpus Bostonas, kā piem. Veleslejā u.c.. Lai tur nokļūtu, vajadzīgi savi spēkrati.

viešu zemi, bet nebūs ilgi, kad jūs atkal varēsat atgriesties savā vecajā dzimtenē. Tad atkal plivināsies Latvijas karogs, un ap to pulcēsies izklīdušie zemes arāji."

Brīvības aizņēmuma komitejas ārzemnieku nodaļas priekšnieks Stētsburijs viens pats apsolījies ziedot 1000 dolāru.

Latvija bija vēl zem vācu papēža, to vajadzēja atbrīvot. Sākās latviešu sasaukšanās kopējam darbam un pēc 4 kongresiem, kas notikuši Ņujorkā, un Bostonā, Amerikas latvieši izvēlēja inž. Kārli Ozolu par savu pārstāvi Miera konferencē Parīzē. Uz Latviju sūtīja Kongresa locekli Valteru M. Čandleru, kas pēc apmeklējuma sastādīja ziņojumu par stāvokli Latvijā un pārējās Baltijas valstīs. Ar Čandlera palīdzību, strādājot par t.s. lobijistu, kā arī ar Hūvera ieteikumiem, republikāņu prezidents Hārdings piešķīra Latvijai atzīšanu — de jure.

Amerikas Atbalss 1921. gada 21. janvāŗa numurā raksta par kongresmeņa Čandlera misiju:

> Amerikas Kongreſa lozeklis un Latwijas legalais preekſchſtahws ar kugi „France" ſchoriht aiſzeło uſ Eiropu. Pehz ihſas uſtureſchanas Londonê un Pariſê winſch nekawejoſchi doſees uſ Latwiju, kas ir wina teeſchais zeła mehrkis.
>
> Chandlers wehlas perſonigi pahrleezinatees par truhkumzeeteju behrnu apſtahkłeem un winu teeſcham wajadſibam. Tas winam dos eeſpehju atteezigas eeſtahdes informet behrnu leetas labâ.
>
> 1919 gadâ Chandlers apmekleja Latwiju, kad walſts bij tiko ſahkuſe ekſiſtet. Nu jau ir pagahjuſchi diwi gadi pehz Latwijas brihwwalſts dibinaſchanas, par Latwiju ſpreeſch, domâ un runâ wiſâ paſaulê. Ari Amerikas tauta un waldiba wisſpehzigakos argumentus Latwijas atſihſchanas labâ ir dſirdejuſi no Chandlera, leelâ mehrâ pamatotus uſ wina, kà azuleezineeka, eeſpaideem.

Nahkoſchâ republikaņu Kongreſa ſehdem ſahkotees, Chandlers grib Amerikas Waldibai no jauna zelt preekſchâ Latwijas neatkaribas un atſihſchanas jautajumu un tamdehk perſoniga Latwijas politiſko un ekonomiſko apſtahkļu ekſamineſchana buhs par leelu pabalſtu ſchim darbam. Eejuhſminats no Latwju tautas progreſa un wiņas ſihwàm zihņam ſchai laikmetâ, buhdams pats noruhdits un wihriſchkigs politiſkâs zihņâs, Chandlers pehz atgreeſchanas no Latwijas ar jaunu entuſiaſmu ſludinàs Amerikas tautai un waldibai Latwijas tautas wehleſchanos un eeſpaidus par wiņu.

Chandlers wed ſew lihdſ wehſtuli Latwertņes Sapulzes Prezidentam, kurâ pulzinſch muhſu tauteeſchu, preekſchſtahwi no Nujorkas, Boſtonas un Filadelfijas latweeſchu organiſazijam, ſuhta no Amerikas latweeſcheem ſweizinajumus un laimes wehlejumus Latwijas tautai.

No tahs paſchas grupas tika nodota Chandleram pateizibas wehſtule iſjuſtos wahrdos par wiņa nenogurſtoſcho darbibu Latwijas labâ un ſirſnigu koopereschanu ar Amerikas latweeſcheem.

Kādreiz J. Zībergs izteicās, ka pēc priekšpēdējā kongresa CK pārgājusi uz Ņujorku, bet kas šinī beidzamajā kongresā runāts, nolemts un kādas personas ievēlētas, paliek nenoskaidrots, jo autora rīcībā trūkst par to jebkādu liecību. Kongresa priekšvakarā *Amerikas*

Atbalss (1922. g. 1. sept.) deva rakstu *Kas būs tālāk*, kur izstāstīja par stāvokli, kādā atrodas ALTS nodaļas. Rakstā starp citu teikts:

„Analizējot Savienības pagurušo stāvokli, mums tagad jāievēro, ka Tautiskā Savienība bija kaŗa laika bērns, un kā tādai, viņas darbība bija rosības un svētības pilna tikai tik ilgi, kamēr tā bija nepieciešama Latvijas trūkumcietējiem. Un tik ilgi, kamēr Savienības locekļiem palīdzības sniegšana bija vienīgais un augstākais mērķis, viņi strādāja sparīgi un ar teicamiem panākumiem. Bet tiklīdz, pateicoties zināmiem šķēršļiem, mērķis nedeva vairs pietiekoši lielu interesi, viens un otrs sāka palaist strenģes un daži augstprātības dzīti, pavisam izpērās ārā. Iesākās vienkārši vai nu indiference, vai savstarpēja rīvēšanās. Tāpēc nav brīnums, ka pašreiz, kā tas no vairākiem ziņojumiem redzams, katra darbība Savienībā ir apstājusies. Arī biedru skaits gājis lielā mērā uz leju ... Ir tomēr savādi, ka vietējās latviešu kolonijas, vismaz līdz šim, vēl nav bijušas spējīgas uzstādīt sev tādus vietējus mērķus, kuŗi dotu kādas zināmas organizācijas locekļiem lielāku darba interesi, kā redzam pie citām vietējām tautībām ... Varbūt, ka starp latviešiem trūkst vadītāju, kuŗi varētu uzstādīt daudz maz noteiktākus mērķus, un ap tiem apvienot daudz maz vienādi domājošus tautiešus. Pagājušā gada kongresā tas pa daļai tika mēģināts, un uzstādītā programma Savienības darbībai varēja būt apmierinoša, bet panākumi, kā to redzam, ir bijuši vairāk kā niecīgi, un darbības pārskati rāda, ka izņemot „American Making" izstādi, vienīgais un uzrādāmais darbs ir bijis tas, kas vēl tik nepietiekoši bija darīts Daugavpilī plūdos cietušiem.

Ar sāls kravu no Portugāles Glosterē (Gloucester) ostā 1925. g. ieradies Latvijas kuģis. To apmeklē bostonieši, jo ir priecīgs gadījums satikt jūrniekus no dzimtenes. Uz turieni ar savu auto dodas arī Jānis Roķis, vezdams glītās Vālodžu meitas. Toreiz Bostonā, kā viņš atceras, automobiļi bijuši tikai 5 latviešiem. J. Roķis vairs neatceras ne kuģa, ne kuģa kapteiņa vārdu, kaut arī viņš fotografējis šo skatu. Pirmajā rindā no labās otrā Emilija Zīberga, kuģa kapteiņa sieva. Otrā rindā konsuls Zībergs un kuģa kapteinis. Trešā rindā redzams Alfrēds Pinkulis un māc. K. Selmers.

Galvenais iemesls, kāpēc Amerikas latvieši nevar uzstādīt apmierinošus kopdarbības rezultātus, ir tas apstāklis, ka viņu skaits še nav tik liels, kā citām tautībām. Latvieši ir izkaisīti pa visu Ameriku un nav nometušies vienkopus lielākās grupās. Pat tādās pilsētās, kur latviešu skaits ir samērā lielāks, viņi nevar koncentrēties vienā iecirknī, bet ir izkaisīti pa visām pilsētas daļām. Vēl otrs iemesls,

kāpēc Amerikas latvieši nav panākuši sabiedriskā dzīvē redzamus rezultātus, ir tas, ka viņu dzīve Amerikā ir tā ievadīta, ka ar laiku irst pat atsevišķu ģimeņu kopdzīve. Jaunā paaudze, ar maz izņēmumiem, galīgi nošķiras, viņa meklē sev tādu sabiedrību, kuŗa viņai liekas būtu vairāk piemērota. Ikkatrā sabiedriskā kustībā ir vajadzīgas jaunas asinis, jauna enerģija un jaunas idejas. Šinī ziņā jaunatnes piedalīšanās būtu visvēlamākā. Ja arī jaunie kādreiz pārkāpj zināmas robežas, tad tas pa daļai notiek enerģijas pārpilnības dēļ, kas, atmodinot vientulīgā dzīvē pa daļai iestigušos vecos darbiniekus, varētu nākt tikai par labu ... Bet latviešiem, izņemot dažas baptistu draudzes, acumirklī nav zināma neviena sabiedrība, kuŗas mērķis būtu vietējai latviešu jaunatnei mācīt savu mātes valodu. Šis būtu viens darba lauks, kur Tautiskā Savienība varētu kaut ko darīt ... Vēl var piebilst, ka luterānismam, kā gavenai latviešu ticībai, ir vismazākā iespēja saturēt latviešus kopā, jo luterāņu mācību var uzskatīt par vienu no visbrīvākām ticībām. Cilvēce vēl nav nākusi pie tāda attīstības stāvokļa, kur tā bez piespiešanās un attiecīgas pamudināšanas pulcētos ... Cerams, ka tautieši, kas sekmīgi darbojās kritiskos brīžos, atradīs līdzekļus tikpat sekmīgai darbībai tagad normālos apstākļos ..."

Kongress Bostonā notika zem laimīgas zvaigznes tanī ziņā, ka ASV valdība vasarā (1922. g. 28. jūlijā) bija atzinusi Latvijas de jure. Šis ieguvums it kā atņēma sparu, un tāpēc kāds ALTS darbinieks Bostonā ir teicis šādus vārdus: „Pēc kongresa viss palika klusu kā nomiris ..."

Vēl dažus atzinības vārdus gribam veltīt ASV Kongresa loceklim Valteram M. Čandleram Ņujorkā, kas 1919. gadā apceļoja Baltijas valstis un iepazinās ar šo tautu centieniem. Kauču arī viņš par saviem pūliņiem pieprasīja $2.250.-atlīdzību, jo vairs Kongresā neatradās, viņa nozīme Latvijas de jure atzīšanā nav mazā. Viņš nevien devis daudzus rakstus par Baltijas valstīm „Amerikas Atbalss" angļu valodas pielikumā, bet ar Latvijas brīvības lietu iepazīstināja amerikāņu sabiedrību, senātorus, kongresa loceķļus un presi. Čandlera ziņojums uzņemts arī valdības dokumentos „Hearings before the Commitēē on Ways and Means, House of Representatives, January 19, 1920, Part 4."

o o o

„*Pēc Bostonas viss palika klusss,*" un ne tik pašā Bostonā, pēc pēdējā ALTS kongresa nodaļas likvidējās arī citās pilsētās.

Trimdinieki savu mērķi sasnieguši var doties mājās, bet prombraucēju ir maz. Nav vairs īstu mērķu un ideālu, kam strādāt, nav arī vairs vadītāju, jo pēc izkaŗotām cīņām visi paguruši. Baptisti vēl kaut ko kārto, izdod grāmatu Rīgā 1927.g., kuŗas ievadā saka:

„*Lai neietu zudumā daži ievērojami dzejnieku darbi, kuŗi līdz šim izkaisīti laikrakstos un arvien paliek nepieietami nākošām paaudzēm, lai aizpildītu sen sajustu vajadzību pēc reliģiski tikumiskas dzejas.*"

Tur savākti baptistu dzejnieku Kr. Spoģa, Kr. Nātras, J.A. Blumberga dzejoļi, un tas arī ir viss, atskaitot vēl marksistu izdoto krājumu *Nemiers*. Sākās nesaudzīgais latviešu asimilēšanās laiks. Neveidojas organizēti sakari ar dzimteni, un Latvijā Amerikas latviešus sāk uzskatīt par savas tautas „nokaltušajiem zariem."

Kad viņi vēl bija jauni ... No kreisās: Reinis Kampersāls, Jēkabs Graudiņš, otrā rindā Jānis Roķis un A. Krauklis.

Zīberga liktenis personīgā dzīvē sāka iezīmēties ar traģiskiem notikumiem: meitas apprecējās ar svešzemniekiem, mazbērni nerunāja ne vārda latviski un bija kļuvuši katoļticīgi. Kad pats vairs neko nespēja darīt, lai likteņa gaitu grozītu, Jēkabs Zībergs stoiciskā mierā panesa triecienus, nenovērsdamies ne par soli no savas jaunībā uzsāktās gaitas. Tā ir apzinīga vīra gaita, kas deva un strādāja savai tautai, cik spēja.

o o o

Ar skumjām jāatzīst, ka jaunie ieceļotāji negrib mācīties pašu svarīgāko no tā saucamā „veclatviešu esperimenta." Pēc 40.000 latviešu dzīves piemēriem ASV varēja paredzēt, ka jaunie ieceļotāji neatkārtos veclatviešu kļūdas: neizklīst periferijā, bet novietoties un dzīvot viens otram tuvumā. Taču notiek tas pats, par ko raksta 1921. gadā. Jaunie ieceļotāji par maz Vācijā bija brīdināti, kas var notikt, un par maz tiem bija zināma Amerika ar tās labajām un ļaunajām pusēm.

Auto rūpniecības uzplaukums deva iespēju ērti ieceļotājam iegādāties savus spēkratus, kas savukārt pavedināja nopirkt īpašumus pie ezeriem, jūrmalās, mežos, tuvāk dabai, tālu vienam no otra. Tie devās uz mazpilsētām, izsmidzinājās vēl vairāk, dodamies uz Meinu, Ņuhempšairu, Vermontu. Rezultātā Bostonā palikuši pāris simts vecāku cilvēku, kas ir galvenie sarīkojumu un dievkalpojumu apmeklētāji.

Tāds ir viensētnieku liktenis Amerikā, kas atkārtojas un ir nemainīgs mūsu tautas raksturā.

Kad iedegas zaļās ugunis

Kad Latvijas valsts ir nodibinājusies un tās diplomāti ārzemēs sāk savu darbu, kad ASV prezidents Hardings ar telegrammu ir apsveicis Latvijas prezidentu Jāni Čaksti, tad Bostonā sākas liela saviļņošanās. Sarkanie tautas nodevēji, zaudējuši cīņu, turpina ārdīt un sabotēt Latvijas prestīžu ASV, cik vien iespējams. Netiešs viņu sabiedrotais Bostonā kļūst mācītājs Kārlis Buchrots, baltvācietis, kas aizliedz saviem draudzes locekļiem jebkādā veidā atbalstīt Latvijas valsti. Viņš iet pat tik tālu, ka nosauc Latvijas patriotus par spitālīgiem un tamlīdzīgi. Tas notiek laikā, kad latviešu tauta cieš trūkumu, kad bads tuvojas un palīdzība no ārzemēm ir ļoti nepieciešama.

Savas dzīves 20 gadus Zībergs bija veltījis Trīsvienības draudzei. Tāpat arī viņa dzīvesbiedre Emīlija, kas bija Sieviešu biedrības priekšniece. Viņu abu laikā draudzes darbība vērsās plašumā. Jau 1919. gadā draudze uzsāka būvēt savu dievnamu Hailand Avenijā, Roksberijā. Tad draudze, kā kuģis, bija uzskrējusi svešu ūdeņu sēkļos. Buchrots bija citādi sirsnīgs un pašaizliedzīgs

Bostonas Latw. Ew. Trihsw. draudſes „Jauneklu Beedriba" un „Seeweeſchu Beedriba"

Kopigi iſrihkos

Seſtdeen 1. Junijâ 1907. Konant Hallê.

20 Conant Street, Roxbury Mass.

Memorial deenas peeminu

ar

Dſeedaſchanu un preekſchneſumeem

1

1 Neleekule! preekſchlaſijums no — — — — — — — — — J. Wilſon
2 Raug upite. — — — — — — — — — — — — — — — Wihru koris
3 Pateeſibas pehrle. — — — — — — — dſeedâs K. Kamperſahl
4 Uſ preekſchu drihſi. Upenais — — — — deklamès — — A. Krauklis
5 Es neſaprotu. — — — — — Original dekl. — — — J. Klein

2

6 Seedona apſweizinajums. — — — — — — — — Jaukts koris
7 Gahdiba par dſihwes wajadſibam. — — — — — — K. Dundur
8 Juhrmalâ. Pawaſaru Jahnis. Deklamés A. Krauklis
9 Wezaku mahju atſtahjot Deklamès J. Klein
10 Mahtes ſirds. Solo dſeeſma R. Kamperſahl

3

11 Kreetnis beedris. — — — — — — — — — — Wihru koris
12 Schwindleru beſ ſkaita. Kupleja. R. Kamperſahl
13 Anſi, kaſa rudſos. — — — — — — — — — — J. Wilſon
14 Welk un dſeedè. — — — — — — — — K. Kamperſahl
15 Abes Abramkes duets P. Mangelſon un F. Sieberg

4

16 Rihmju kalejs, Kupleja, R. Kamperſahl
17 Eeſpehjams tas teeſcham buhtu, Kupleja H. Sieberg
18 Schihdu gaudas — — — — — — — — — J. Wilſon
19 Waj tam, kam juhtas dahwajis Deews! S. Ed. deklamés M. Behrſin
20 No wiſas dwehſles wehlu. Swarg Edw. deklamès A. Krauklis

Sahkums pulkſten 8 wakarâ.

Eeeja kungeem 35 c. dahmam 25 c.

Rihkotaju komiteja.

cilvēks, bet pretinieks katram centienam un brīvības ideju popularizēšanai, kā latviešu, tā amerikāņu sabiedrībā. Zībergs jau 1916. gadā bija veiksmīgi nobeidzis ziedojumu vākšanu latviešu strēlniekiem.

Nāca kārta palīdzēt jaunajai Latvijas valstij, bet to mācītājs savai draudzei noliedza. Latviešu patriotismam nebija vietas Buchrota vadītajā draudzē.

Tieši 1919. gadā dzimtene visvairāk gaidīja atbalstu no saviem tautas brāļiem Amerikā, bet svešais mācītājs nesaprata latviešu cilvēka dvēseli un brīvības ilgas. Zībergam un pārējiem patriotiem tas nebija ilgāk izturams.

Ar sūtņa Kārļa Ozola mērauklu vērtējot, Latvijas ienaidnieki tad attīstījuši neiedomājamu propagandu pret nacionāliem latviešiem, ka tāda Latvija nemaz nevarot būt, jo latvieši taču iznīcinot kultūras vērtības.

Viņš runāja vienkārši, bet aizrautīgi, arvien savās runās ielikdams kādu vispārēju dzīves gudrību. Tie bija iespaidīgi vārdi, kas atrada atbalsi klausītāju pulkā. Zībergam netrūka sekotāju, jo viņš latviešu ieceļotājus veda pretim skaistam mērķim. Kur viņš gāja, viņam kā latviešu Mozum sekoja draudze, kas ticēja, ka Zībergs viņus ved no posta pretim saulei. Pats viņš pazemībā ierakstījis savos papīros kādu pazemīgu pantiņu:

Ja es būtu dzīvē savā
Nocirsts tautas zars?
Vai pastāvētu cīņas spars?
Es tautu mīlot aizlūdzu:
Dievs svētī mīļo Latviju!

Tā laika vecajiem ieceļotājiem bija skaidra domāšana, nelokama ticība cīnīties par Latviju, šaubām nebija vietas. Un mērķis bija, lai no Amerikas puses latviešu tautai būtu laimīgs iktenis.

Tā laika vērtējumos mums uzglabājušās vēl liecības par ALTS kongresiem, un par tā laika sabiedriskiem darbiniekiem dots šāds raksturojums:

„Bostonas delegāti: Stokmaņa kungs — noteikts, stingrs, Zīberga kungs — īsts „celmu lauzējs" vispārības labā, Pētersona kungs — miermīlīgas dabas, sekmēja kongresa sēdes ... Godājamais mācītājs J. Steiks visu kongresa laiku apkaŗoja nesaprašanos, par ko viņam var izteikt vislielāko atzinību ..."

Zībergam pienāk viņa mūžā trešā liktenīgā izšķiršanās. Pirmā bija aiziešana no paša dibinātās Bostonas latviešu biedrības. Otra notika 1901. gadā, kad viņš ar daļu draudzes sekoja mācītājam Rebanem, kas radīja divas draudzes un nesaprašanos sabiedrībā uz ilgāku laiku. Tagad bija pienākusi trešā reize. Liekas, ka draudze atkal bija sašķēlusies, vai arī tā bija par vāju, lai atlaistu mācītāju Buchrotu.

Zībergs neaizgāja no draudzes viens, viņam sekoja vairāk par simts draudzes locekļu, arī viņa dzīves biedre, līdz vezdama Sieviešu biedrību, un māsas dēls Vilsons. Draudzē palika Reinis Kampersāls, kas vadīja šo palikušo draudzi 50 gadus!

Trīsvienības draudzei šis trieciens bija liels, vajadzēja atlikt turpat uz 10 gadiem iesākto baznīcas būvi. Tas bija nepiedzīvots skandāls, kas beidzās ar to, ka tomēr Buchrotam vajadzēja atstāt Bostonu, jo viņš bija kļuvis par Bostonas latviešu nelaimi.

Bez baznīcas Zībergs nedomāja iztikt, šis lēciens nebija atkrist no baznīcas, bet tai vajadzēja jaunu trauku un jauna gara. Kaut *Amerikas Vēstnesis* šai laikā vairs nebija jāizdod, laiku paņēma Amerikas latviešu kongresi un Amerikas Latviešu Tautiskās savienības darbības izveidošana.

Bostonas latvieši kādā izbraukumā zaļumos tautieša Kiršfelda fermā, Melrozē. Uzņēmumā redzama arī mūsu sabiedr. darbiniece M. Ķempeļa kundze, kas šovasar apciemoja Amerikas Savienoto Valstu latviešus.

Uzņēmums izdarīts 1937. g., kad ceļi uz dzimteni bija brīvi abos virzienos. Tāds stāvoklis pastāvēja visu neatkarības laiku. Padomju okupācijai sākoties, 1940. 17. jūnijā krievi Latviju un tās tautu noslēdza kā cietumā no ārpasaules. Amerikas latvieši vairs nedrīkstēja apmeklēt savu vecāku kapus, savas dzimšanas vietas, palīdzības saiņus nesamērīgi muitoja un vēstules, sūtījumus cenzēja vēl vairāk kā kaŗa laikā. Latvijas paaudze, kas to tik karsti mīlēja, iegūlās kapos Sibirijā.

Un tad ceļrādī sāk spīdēt zaļās ugunis. Mācītāja J. Steika draudze ir panīkusi un viņš pats gatavojas atgriesties dzimtenē. Visi sanāk kopā, tie, kas atstājuši māc. Buchrotu un pievienojas tai no kuŗas bija aizgājuši pirms 20 gadiem. Apvienošanās un reorganizēšanās notiek 1922 g. 25. jūnijā, netālajā Valtamā, tieši Jāņu dienā,

3

Meld.: Mans Deews, es tewi ſlawet ſahkſchu.

Ak, moſtees, tauta, azis weri, Kas tewi kalpina, to noſweeſt ſteidſ! Tad ween tu zehlcem mehrkeem deri, Ja beſdeewjeem un gekeem klauſit beidſ. Pee Deewa nahz ar behrna droſchibu, Winſch ween war tewi darit ſwabadu

Ak, luhdſ jel, tauta, tluſâ garâ, Lai Deews tew ſchehligs, mihligs parahdas; Taws liktenš tikai wina warâ. Winſch ari tewi atkal preezinàs, Ka tukſchàs weetas plaukt un ſakot ſahks, Un atgreeſigee Deewa namâ nahks.

Ak, tizi tauta, kà ſendeenàs; Kad tehwu tehweem Deewa wahrds bij dahrgs, Lai wiņu ſirdis pee to ſeenas, Kas tizigeem ir mihlſch, bet launneem bargs, Ka paſchtaiſnibas ſtutes luhſt un kriht, Un wiſa ſirdis Deewa Gars ween miht.

Ak, mihlè, tauta, ſirds lai kwehlo Un pukſt preekſch tehwuſemes laimibas; Lai tautas brahlis brahli ſchehlo Un kluſe waidus, ſchahwè aſaras. Lai ſwehtas juhtas latw,u behrnus ſeen, Ka weena ſirds un dwehſ'le tee arween!

4

Doxologie

Lai palihdſ Deews. Kas tikai luhdſ Scho luhgumu no pilnas kruhts,
Tas droſchs uſ Deewa palihgu War uſſahkt ſawu gahjumu.
Un lai ar kà nuhs ſahpes mahz Un breeſmas ſazeļ ſkauga prahts,
Tas iſnihks, wiſs nuums iſdoſees, Ja luhgſim tik: lai palihdſ Deews.

līgo ieskaņās, sevi uzskatot par dibinātu 1894. gadā. Par jauno mācītāju pieņem Kārli Celmu, kas arī dzimis Strazdē, bet vēlāk saucas Selmers.

Šim gadījumam ir iespiesta lapiņa ar dziesmām un dažām vispārējām ziņām.

Tas notiek laikā, kad ASV beidz iznākt tautiskā prese un informāciju par šo notikumu sniedz vienīgi *Bostonas latviešu luterāņu draudzes Apskats* 1923. g. janvārī:

1922. gads kà Reorganisazijas gads.

Ja Bostonas latweescheem war parmest kahdu pelamu ihpatnibu, tad ta ir nesatiziba winu sabeedriskajà darbà. Protams, schi parahdiba jau naw sweschà neweenà Latweeschu zentrà, tomehr bostoneescheem wina bijusi sahpigi sajuhtama — sewischki schejeenes kristigajo starpà.

Jau wairak kà 20 gadus sche Bostonà pastahw diwas masas lutertizigo draudsites, katra ar aom. 200 lihds 250 dwehselu skaitu. Tomehr lihds schai deenai naw bijis eespehjams wisus schos kristigajos apweenot weenà kopigà draudsè, kaut gan abas draudsites sawàs deewkalposchanàs leeto tàs paschas dseesmu un zitas basnizu grahmatas. Daudsi draudses lozekli jau sen ir ilgojuschees pehz sawstarpejas labakas sapraschanàs un draudschu apweeenoschanas un tas ar Deewa palihdsibu 1922. gadà leelà mehrà tapa paweikts.

Kad Bostonas patriotiskee latweeschi noorganiseja „Amerikas Latweeschu Tautisko Saweenibu" preeksch palihdsibas sneegschanas Latwijai un tureenes truhkumu zeetejeem, tad mahzitajam Buchrotham kà wahzeetim,

tas rahdijas kà ſkabargs azis. Winſch ſkatijas nelabwehligi uſ teem ſawas draudſes lozekkeem turi darbojas Tautiſkajà Saweenibà. Winſch aiſleedſa ſawà draudſè iſdalit ALTS iſrihkojumu programas, neatwehleja iſſludinat un uſaizinat wiņa draudſes lozekļus uſ 18. nowembra ſwinameem Latwijas Neatkaribas ſwehtkeem un pat atklahtà draudſes ſapulzè noſauza tos ſawas draudſes lozekļus, kuri peedereja pee minetàs Saweenibas, par „ſpita.igeem.“ Tas protams, radija plaiſmu ſtarp mahzitaju un draudſes lozekkeem, un reſultats bij tas, ka 1921. gada beigàs no Buchroiha draudſes iſſtahjas apm. puſe waj wairak draudſes lozekļu.

Nu bij peenahzis reorganiſazijas laiks. Schee no Buchroiha draudſes iſſtahjuſchees d audſes lozekli ſtahjas ſakarà ar Boſtonas Latw. Trihsw. draudſi uſ 774 Parker Street, kura patlaban bij bez mahzitaja. Tapa weſtas kriſtigas apweenoſchanas ſarunas un panahkta pilniga ſapraſchanàs ſtarp wiſàm frakzijam. Jauna draudſes konſtituzija uſ demokratiſkakeem prinzipeem tapa iſſtrahdata, pahrzelta Angļu walodà un eeſneegta waldibai preekſch apſtiprinaſchanas. Aprila mehn. 18. deenà 1922. g. tapa Reorganiſeta wezà draudſe un noſaukta par „Boſtonas Latweeſchu Luteranu Draudſi.“ Wiņu lozekļu ſkaits aug wairumà ar katru ſapulzi. Auguſta mehn. pag. gadà draudſe aizinaja par ſawu mahzitaju Karli W. Selmer kgu, kurſch patlaban bij nobeidſis ſawas teologijas ſtudijas Mount Airy Seminarijà, Filadelfià, Pa.

Tà 1922. gads Boſtonas latweeſcheem ir bijis leels un eewehrojams gads. Wiſi ir preezigi un Deewam pateizigi par draudſes reorganiſazijas labeem panahkumeem. Winſch ir dewis to gribeſchanu ka ari padariſchanu. — Winſch wadis muhs ari tahlak.

Deewkalposchanas Dseesmas

Bostonas Latweeschu Luteranu Draudses

Reorganiseschanas Swehtkos

un

Jahnu Swehtkos

Swehtdeen 25 Junija 1922 gada

Waltham Mass.

Pastkartes, ko Latvijas radi sūtīja savējiem uz Ameriku. Marijai Vitei 1927. g. 18. novembrī no Talsiem raksta:

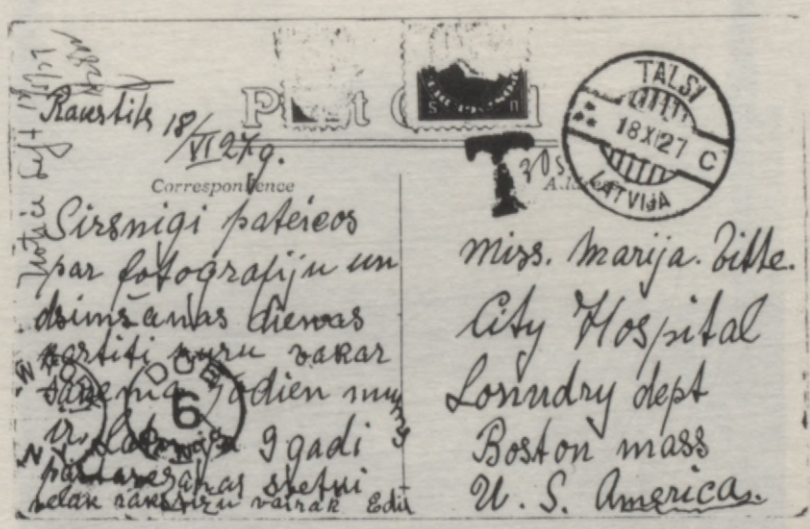

„Sirsnīgi pateicos par fotografiju un dzimšanas dienas kartīti, kuru saņēmu vakar.

Šodien mums ir Latvijas 9 gadu pastāvēšanas svētki. Vēlāk rakstīšu vairāk. Edi."

Džamaika Plēnes Latviešu luterāņu dievnams 100 Rockview Ave. Džamaika Plēnē 80-to gadu sākumā.

Bostonas Latweeschu Luteranu Draudses

Apskats.

Draudzes mahzitaja adrese:
Rev. CARL W. SELMER
774 Parker St, Roxbury, Mass.

Deewkalposchanas weeta:
774 Parker Street
Roxbury, Mass.

TELEPHONE: Roxbury 2442

Bostona **Januari** **1923.**

Draudzes apkārtraksts, kas tagad iznāk māc. F.H. Ruperta redakcijā, gan citādā technikā.

Kad veclatviešu sabiedriskos darbiniekus nomainīja jaunais ieceļotāju vilnis ... Zīberga godināšanas mielasts Džamaika Plēne latv. draudzē, 1954. g. kur šo svinību laikā E. Auniņa vadībā nodibināja J. Zīberga fondu.

No kreisās: māc. N. Ozols, māc. J. Graudiņš, Selmere, māc. K. Selmers, J. Zībergs, Dr. A. Grīnups, Oļģ. Liepiņš, P. Liepiņa, māc. A. Galiņš. Aizmugurē: Auniņš un draudzes Sieviešu biedrības pr-ce Eba Šķoba.

Foto Vilis Grāvītis

Pārorganizētajā draudzē, kuŗa mitinās 774 Parker St. Roxbury, pilnsapulcē par priekšnieku ievēl J. Zībergu, viņa vietnieku — V. Osterbergu, rakstvedi — J. Roķi, kasieri E. Kalniņu, finanču rakstvedi — J. Vilsonu, mantzini — J. Leimani. Direktori ir: P. Mangelsons, E. Pētersons, P. Roze.

Draudze darbojas jaunā veidā 4 mēnešus, tātad sākot ar 1922. g. augustu, kristīti četri bērni, laulāts viens pāris, miruši trīs; pie svētā vakarēdiena gājuši astoņdesmit, dievkalpojumi notiek Parker ielas vācu baznīcā. Taga-

dējais draudzes mācītājs Fricis H. Ruperts draudzes 70 gadu atcerē rakstījis:

„Tagad tā ir Bostonas Latviešu luterāņu draudze. Tā paša gada septembrī draudze dabū jaunu mācītāju, kas nācis no pašu draudzes locekļu vidus. Celmu ģimene (tolaik rakstīja Zelms) bija ieceļojusi Savienotās Valstīs ap 1903. gadu no Strazdes, kad nākošajam mācītājam bija tikko vienpadsmit gadu. Jauneklis beidz teoloģijas studijas Filadelfijā, top ordinēts 1922. gadā un, izraudzīts par Bostonas Latviešu luterāņu draudzes mācītāju, nokalpo tai kā Kārlis Selmers (1892 - 1960) visu mūžu, 37 gadus, līdz aiziet penzijā 1959. g. rudenī un šķiras no dzīves 1960. g. 10. jūnijā (Viņa godināšana amata 35 gadu atcerē notika 1957. g. Pateicības dienā, piedaloties māc. Richardam Zariņam no Ņujorkas O.A.)

Reorganizētā draudze ātrā laikā atplaukst un jau 1928. gadā spējīga iepirkt paprāvu baznīcu 100 Rockview ielā, Jamaica Plain, kas ir mūsu baltā latviešu baznīca vēl šodien. Rockview iela iet pār diezgan stāvu kalnu, pati baznīca ir ielas dienvidpusē, lēzenā vietā. Ielas augšējā daļā atrodas vulkānisks akmens bluķis, pie kuŗa savā laikā baptistiem esot bijušas brīvdabas sapulces. No šīs vietas bijis jauks skats uz Džamaikas klajumu, no tā arī ielas nosaukums. Šis akmens bluķis vēl joprojām atrodas kādas latviešu mājas dārzā, jo Rockview ielā gandrīz katra otrā māja pieder kādam latvietim. Baznīca atrodas jaukā vietā, viegli sasniedzama no visām Bostonas pusēm. Jamaica Plain priekšpilsēta ir latviešu centrs Bostonā ... Bet baznīca ir bijusi kā ceļa maize tālo ceļu gājējiem, tā bijusi vieta, kur tālu no Latvijas visi varējuši justies kā savas dzimtenes baznīcā ...”

Kādreizējais padomes loceklis zina stāstīt, ka starp māc. Selmera pirmiem iesvētītajiem jauniešiem bijusi arī Alīda Vāne, vēlākā Latvijas operas dziedone.

Draudzes sieviešu biedrība

Kāds pārskats mums stāsta:

Šodien 12. novembrī 1967. gadā esam pulcējušies šeit, lai atzīmētu mūsu draudzes Sieviešu biedrības 65 gadu dibināšanas dienu.

Pārdomās atgriežoties pie 1902. g. 2. oktobŗa dienas, kad septiņas sievietes pulcējušās draudzes mācītāja dzīvoklī, lai kopīgi organizētu vienību, kas kristīgā garā kalpotu Dievam un savai draudzei, mēs, kas darbojamies šodien šai iesāktā darbā, gribam lūgt:

Kungs, gaismu dod no sava gara,
Labu domāt, darīt, strādāt.
Par to Tu vien vari gādāt.

Pirmās dibinātājas bijušas:

Olga Kārkliņ
Berta Smith
Emma Pinkul
Anna Biederman
Madlene Pinkul
Dorothea Smith
Zenija Pinkul

Ne visas sapulču protokolu grāmatas ir uzglabājušās, bet no pieejamām vien var konstatēt, ka galvenais biedrības uzdevums ir bijis palīdzības darbs. Lai iegūtu līdzekļus šim darbam, ir rīkoti dažādi vakari un pēcpusdienas. Sākumā biedreņu skaits nav bijis liels un dažreiz sanākušas kopā pat mazāk kā desmit biedrenes, bet laika tecējumā to skaits ir ievērojami audzis un darbība ļoti paplašinājusies. Ir jāapbrīno biedreņu nesavtīgā nostāja, ziedojot biedrībai gan naudā, gan dažādos priekšmetos.

Šīs biedrības darbība iekrīt laikā, kad trako divi pasaules kari un starplaikā, lielā saimnieciskā depresija. Uz visām šo lielo, baigo notikumu nelaimīgajām sekām, biedrība ar devīgu roku ir atsaukusies, un ziedojumi plūst uz visām pusēm.

Apbrīnojami vispusīgs ir organizāciju saraksts, kam šī relatīvi mazā pašaizliedzīgā grupa ir ziedojusi naudas summas, biedreņu darbu un atsaucību. Pārsteidz pat lielu spēcīgu organizāciju aicinājumi atbalstīt tās.

Tāpat biedrība ir bijusi palīdzētāja privātu personu dzīves likstās un nedienās.

Visā biedrības pastāvēšanas laikā, ir pastāvējusi slimo apmeklētāju grupa, kas neaizmirst biedrības un draudzes slimos, apciemojot tos un stiprinot tos viņu ciešanās.

Pārlasot vecos kases pārskatus, var konstatēt, ka mūsu priekšgājējām ir bijis vairāk pieticības gara un ka viņu darbam ir bijis vairāk svētības.

Visus biedrības pastāvēšanas gadus protokolu un kases grāmatas ir rakstītas latviešu valodā, pat nav atrodami norādījumi, ka būtu bijusi vēlēšanās pāriet uz angļu valodu. Tāpat aizkustina fakts, ka

1908. gadā, biedrenes ir izteikušas vēlēšanos iegūt latviešu grāmatas, kas, kā liekas, nav bijis viegli panākams. Bet ar tā laika draudzes mācītāja palīdzību, tas ir izdevies. Galvenā kārtā interese ir bijusi par latviešu lugām, liekas, lai tās varētu izrādīt biedrības sarīkojumos.

Pirmo reizi sastopams brīvās Latvijas vārds, jo 1921. gada 3. novembrī nosūtīts ziedojums Latvijas iekšējai misijai.

Kad draudze 1928. gadā iegūst baznīcu savā īpašumā, biedrības aktivitāte jo sevišķi izpaužas. Tā piedalās pie baznīcas nomaksas, pie neskaitāmiem remontiem un jaunu baznīcas priekšmetu iegādes.

Ar otrā pasaules kaŗa emigrantu ierašanos, biedrības darbība vēl vairāk paplašinās. Tiek sarīkoti koncerti, bazāri un dažādi citi vakari, jo palīdzība ir vajadzīga daudziem kaŗa seku upuriem un bez dzimtenes palikušiem līdzcilvēkiem.

Šai laikā biedreņu skaits atkal pieaug, jo vēlēšanās strādāt citu labā rodas tām sievietēm, kas pašas ir redzējušas kaŗa ļaunās sekas. Šis ir vēsturisks pagrieziens biedrības dzīvē, jo satiekas divu kontinentu piederīgie, lai kalpotu vienam mērķim. Tad palīdzība sāk plūst uz Eiropu un pat Āziju. Uz Sibiriju deportētiem, tuberkulozes slimiem kaŗavīriem Vācijā, Austrijā trūkumā nonākušiem emigrantiem un daudzām atsevišķām personām Vācijā un Amerikā. Tāpat latviešu kulturāliem pasākumiem, kā latviešu skolai Bostonā, studējošo stipendijām. u.c.

Pēdējos septiņos gados draudzes baznīcai tiek atkal izdarīti lielāki remonti, pārbūves un jauni priekšmeti iegādāti. Visos šais pasākumos Sieviešu biedrība ir piedalījusies ar lielu atsaucību. Kā jaunu

dziesmu grāmatu iegādē, altāŗa pārbūvē, altāŗa gleznas iegādē, un dāvinājusi altāŗa telpas grīdsegu. Tāpat pašreizējās baznīcas piebūves papildus līdzekļu sagādāšanā.

Katrai organizācijai, lielai vai mazai, ir nepieciešams vadītājs. No biedreņu vidus arvienu ir bijusi atsaucība, uzņemoties šo svarīgo un atbildīgo darbu. Lai ar cieņu pieminām bijušās biedrības priekšnieces:

1902. g. Olga Kārkliņ
1905. g. Anna Biederman
1907. g. Lizzie Punkul
1908. g. Anna Biederman
1910. g. Olga Kārkliņ
1912. g. Anna Biederman
1913. g. Minnie Patmalniek
1914. g. Emma Pinkul
1916. g. Otilija Lehns
1917. g. E. Stockman
1918. g. P. Kronberga
1919. g. Emma Pinkul

Pēc tam īsāku vai gaŗāku laiku:

Līna Rozenbaum
Klāra Klainberg
Elizabete Sedlin
1952. g. - 1954. g. Emilija Gutberga
1954. g. - 1962. g. Ebba Šķoba
1962. g. - 1966. g. Anete Benson
1967. g. Patreizējā priekšniece Elza Šmit.

Šai dienā gribētos teikt paldies aizgājušām biedrenēm, par viņu siltām sirdīm un pašaizliedzīgo darbu. Bet mums, kas to vēl turpinām, jālūdz Lielais Palīgs, ka spējam saprast darbu, ko esam uzņēmušās. Ka paturam gaišu prātu un atsaucīgas sirdis,

mīlestībā kalpojot Dievam, savai draudzei un līdzcilvēkiem.

o

Ar šo baznīcu Zībergs saistās uz visu mūžu. Uz baznīcu viņš iet kopā ar meitu Ermīni, mazmeitu Ieviņu. Sēd parasti solu pēdējā rindā. Varbūt tāpēc, lai redzētu, cik baznīcēnu atnākuši, un, lai sevi nesaistītu ar kādu iedomību vai lepnumu, sēdēt pirmajās rindās. Gan mācītāja Selmera, gan mācītāja Ruperta darbības laikā šeit atzīmētas Zīberga dižās jubilejas, kuŗās piedalās visa Bostonas latviešu sabiedrība. Atzīmējot Zīberga 91. dzimšanas dienu, sabiedriskā darbinieka Ernesta Auniņa ierosinājumā nodibinājās Jēkaba Zīberga Fonds, kuŗā piedalījās Bostonas organizāciju pārstāvji.

Kaut Zībergu ievēlēja par goda biedru, ALA, Latviešu Preses Biedrībā, ALPF un ALTS-a, vislielāko uzmanību viņam tomēr veltīja Džamaika Plēnes draudze. Tur katru gadu — pēc Zīberga 90 mūža gada sasniegšanas — tika svinēta viņa dzimšanas diena.

Ar 1960. gadu draudzē par mācītāju nāk Fricis H. Ruperts, kas pirms tam bija darbojies tanī pašā apvidū Kanādā, kur savā laikā māc. Rebane. Zīberga ievadītais draudzes darbs turpinās, mainās gan sejas draudzes pārvaldē, bet baznīca un draudze paliek — ir LELBA locekle. Māc. Ruperta laikā draudze pārbūvēja baznīcas priekštelpas, iegādājās mākslinieka Jāņa Cielavas altārgleznu. Te notikusi Austrumpiekrastes mācītāju konference, pēc ALTS namu pārdošanas ik nedēļu kāda sabiedriska organizācija izmanto to sarīkojumiem, izstādēm, koncertiem. Tur pastāvīgas mēneša sanāksmes Bostonas latviešu pensionāriem. Zāli grezno vairākas mākslinieku gleznas, vēsturiski foto attēli no draudzes dzīves, R. Maura darinātā J. Zīberga biste. 1980. māc. Ruperts atskatījās uz 20 gadiem šinī draudzē.

Abās draudzēs darbojas latviešu mācītāji, kas abi ir iecelļotāji, dzimuši Latvijā. Viņi labāk saprot savējo problēmas, tāpēc abas draudzes uzplaukst, piepulcina jaunus draudzes locekļus. Abām draudzēm ir sabiedriskās telpas pašu baznīcās, kur norit laicīgā daļa.

Jēkaba Graudiņa vadībā līdz viņa nāvei draudze nostabilizējusies un par veciem laikiem klusē. Tad par mācītāju no Kanādas nāk Kārlis Kampe. Viņa laikā godina Kampersālu par viņa 50 gadu ilgo darbību draudzē. Kampes darbības laikā notiek nepatīkams gadījums, kas sagrauj tās eksistenci. 1977. g., vadot Lieldienu dievkalpojumu, ielaužas baznīcā melnie jaunieši, aplaupa

Bostonas ev- lut. Trīsvienības draudzes vadība 50 gadu svētkos. No kreisās: A. Amoliņš, A. Tiltons, —— Ķelders, māc. J. Graudiņš, R. Altmanis, R. Kampersāls un ērģelnieks Selmers. Pēdējais savā amatā kalpoja ilgus gadus.

baznīcēnus, un tos piekauj. Apkārtne nedaudz gados bija pārvērtusies par melno kvartālu, bet latvieši vēl tur turējās, cerēdami, ka baznīcēnus neviens neaiztiks.

Daugavas Vanagi jau bija savu Kenilworth namu pārdevuši, jo par apmeklētāju drošību nevarēja galvot pat policija. Tā arī Trīsvienības draudzes baznīca pārgāja melno rokās, jo draudzes locekļi vairs neriskēja tur piedalīties dievkalpojumos.

Pagaidu vietas dievkalpojumiem tika raudzītas Bekbejā un Roslindālē. Pēc māc. Kampes nāves par mācītāja vietas izpildītāju darbojās kaimiņu draudzes (Misijas) mācītājs Nikolajs Ozols (1910 - 1980). 1978. g. 16. jūlijā abas draudzes apvienojās, skaitā ap 300 locekļu un pieņēma jaunu nosaukumu — Trīsvienības Misijas draudze. Pēc mācītāja Ozola nāves dievkalpojumus vada evaņģelists Ārijs Kučers, bet draudzes padomē darbojas Ludvigs Reiters un Jānis Postiljons.

1981. g. sākas sarunas par abu šo vecāko draudžu apvienošanu, ko prasa pati dzīve un šo gadījumu varēs uzlūkot par laimīgu atrisinājumu, ...

1982. g. 4. martā šī draudze apvienojās ar Džamaikas Plēnes latv. luterāņu draudzi un tagad saucās Džamaikas Plēnes latviešu Trīsvienības luterāņu draudze, kur bez māc. Friča Ruperta darbojas arī māc. Ārijs Kučers. Tā noslēdzies gaŗais posms draudžu dzīvē, kas pastāvēja 80 gadus un nesa nemieru vietējā sabiedrībā. Draudzes līdz ar šo apvienošanos un šķirtajiem ceļiem iegājušas miermīlīgā sadarbībā, sakusdamas atkal par vienu vienību kāda tā bija sākumā — draudzes dibināšanas laikā pag. gadsimta 80.-tos gados. Tā kā bostoniešiem nav vairs sabiedrisku telpu, tad šī draudze dod telpas arī cita rakstura sarīkojumiem, lai neapsīktu latviešu kultūras dzīve.

Reinis Kampersāls, kas bija 50 gadus draudzes pr-ks, savas ģimenes vidū 1969. gadā Holistonā. Arī viņa pēcnācējus piemeklējis bargais emigrantu liktenis, no viņiem neviens vairs nerunā latviski.

Par Trīsvienības draudzes ietekmīgāko personu uzskatīja Zīberga māsas dēlu Reini Kampersālu, kas 50 gadus darbojās savā draudzē par priekšnieku. Viņu saistīja jaunības draudzība ar mācītāju Jēkabu Graudiņu. Būdams viens no turīgākajiem tautiešiem, ikgadus viņš ziedoja krietnas summas savai draudzei. Viņš darīja visvairāk, lai Highland ielā paceltos savs dievnams, ko uzbūvēja latviešu amatnieki. Kampersāls dzīvoja Holistonā, kur viņam bija pienotava. Tur notika latvisko Jāņu svinēšana. Ar savu enerģiju Kampersāls pierādīja, ka arī viņa draudze ir dzīvotspējīga un nes svētību latviešu kolonijai. Kad iebrauca jaunie ieceļotāji, abas draudzes gandrīz vai sacentās viesmīlībā, centās pievilkt jaunus draudzes locekļus un palīdzēja, cik vien varēja. Neaizmirstamu palīdzību tās sniedza tiem, kas ar zvejas laivām kā pilgrimi ieradās no Zviedrijas.

J. Zībergs sastopas ar Latvijas sūtni Dr. A. Spekki un toreizējo ALTS priekšnieku Aleksandru Cīruli mūzeja atklāšanas dienā.

Dzīves saulrietā

Pēc kārtējā nedēļas darba rūpnīcā 1961. gada vasaras svētdienā apciemoju Zīberga tēvu, lai aprunātos ar viņu — par dzirdēto uzrakstītu piezīmes. Šajās piezīmēs saglabātais stāsts par diženo Kurzemes ozolu tanīs dienās, kad viņam jau tuvojās 98. mūža gads.

Mans gājiens veda uz Bostonas priekšpilsētu Kembridžu, kur tolaik — Vašingtona ielas 299. mājā — mitinājās kādreizējais Latvijas goda konsuls, *Amerikas Vēstneša* izdevējs, latviešu delegāts pie ASV prezidenta Hardinga, kam viņš prasīja, lai Savienotās Valstis atzīst Latviju de jure. Šis namiņš daudz pieredzējis pirmajā plašākajā latviešu imigrācijā ASV. Te sapņota arī Latvijas brīvība, kad strēlnieki pirmo reizi pacēla savus durkļus. Tas ir namiņš, kur simtiem tautiešu pārlaiduši pirmo nakti Amerikā, tur ierodoties pēc garā ceļojuma pāri Atlantijas okeānam.

Turpat 98 gadu ilgie gadi atstājuši viņa paskatā, domāšanā pēdas, no kurām nevar izvairīties ne prezidenti, ne karaļi. Zīberga tēvs atnācēju sagaida, sēžot saliekamā dārza krēslā. Sēdētāja kājas slaidi izstieptas, galvā salmene, galvu apvij baltu matu vainags.

„Man kāja jātur visu laiku silta," žēlojas vecais vīrs, „citādi neganti sāp. Nekādas zāles vairs nelīdz." Zīberga meita Kirka kundze, mēģina tēvam visādi palīdzēt. „Arī ar redzēšanu slikti, nevaru vairs pats avīzes lasīt. Biju slimnīcā, bet dakteri teica: — Jūs par vecu, lai mēs kaut ko varētu jums palīdzēt. Ar dzirdi vēl samērā labi." Tāpēc Zīberga tēvs lūdz meitu Ermīni, lai palasa priekšā laikrakstus, ko viņš abonē. „Ko Zīberga tēvs grib uzzināt no avīzes?" jautāju Kirka kundzei. „Viņam interesē viss par latviešiem." Pats Zīberga tēvs papildina: „Sabiedrisku darbu es vairs nevaru darīt, bet jūtu tam līdz, saprotu, kas labs un derīgs." Ar īpašu interesi viņš jautā: „Kā ir ar mūzeju?" Protams, tas atrodas ALTS namā, bet vēl nav pietiekami izveidots. Viss apstājies, kā sākumā radīts. „Es vēl varētu iedot dažas grāmatas, ja tautiešiem tās interesētu." Kad ieminos, ka komponistam Jānim Mediņam Zviedrijā drīzumā piepildas 70 gadu un ka man ir līdz arī ziedojumu liste, Zīberga tēvs kā pirmais nodod savu velti.

Nama māte, kas še dzimusi un augusi, pasniedz mums vēsu, vieglu džinu un sodā maisījumu gaŗās glāzēs, kas valodas atdzīvina.

„Dažas lietas atceros ļoti labi, bet citas ir aizmirsušās. Dažas ir tepat mēles galā, bet ja jūs man jautāsit, tās „aizbēgs" un ilgi maldīšos, kamēr kautko atcerēšos," stāsta Zībergs. „Visvairāk aizmirsušies personu vārdi, jo cik cilvēkus gan savā mūžā neesmu saticis un palaidis gaŗām. Visi mana laika cilvēki sen jau apmiruši, tikai es viens vēl esmu palicis, kā vientuļš koks. Biju domājis, ka mācītājs Selmers mani apbedīs, bet viņš aizgāja pa priekšu."

Dažreiz avīzēs minēts, ka pieminekli pirmam Amerikas latviešu un igauņu mācītājam uzcēlusi draudze. Bet tā nebija, būtībā es to izdarīju. Nevienam ne-

interesēja, vai mācītāja kaps zaļo ar zālēm, vai zied ar puķēm. Tad *Amerikas Vēstnesī* sāku rakstīt un aicināt tautiešus dot naudu, lai varam uzcelt pieminekli. Pats izmērus devu akmeņu kalējam, pats izmeklējos Bībeles pantiņu, ko iekalt. To pieminekli visi var redzēt Ģetzamenes kapsētā vēl šodien. Kad biju konsuls Bostonā, darbojās trīs latviešu mācītāji, bet man bieži bija vairāk garīdznieka daba ne kā viņiem. Reiz atbrauca no Ņujorkas ģenerālkonsuls Ļūļe un gribēja mani satikt. Liels bija viņa izbrīns uzzinot, ka konsuls izvada līķi uz kapsētu. „Vai tad Bostonā nav vairs mācītāju, ka konsulam jānodarbojas ar šādām lietām!", izsaucies Ļūļe. Reiz man ziņoja, ka nomiris bērns, lai nākot uz kapiem. Dziļš sniegs un mājas tā ieputinātas, ka netiek klāt. Mājā visi slimi, pilnīgs posts. Tikko zārciņu bijām atstājuši pie kapiem līķu mājā, pienāk ziņa, ka miris arī otrs bērns ... Tādi gadījumi bija vairāki. Ne jau visiem vienmēr gāja labi ..." Tā klausos tālos, senos stāstos, kas nekur vēl nav rakstīti, kas vēl glabājas šī cilvēka atmiņās. Vasara elpo pilsētas ielās. Cilvēki nāk ārā no dzīvokļiem, kur karsts neciešams gaiss.

Kirka kundze izmēģina jauno moderno „piknika" pavardu dārzā un dod nogaršot ceptās desiņas. Viņa precējusies ar bankas ierēdni, laulībā piedzimusi meita Elaine, kas latviski sauktos — Ieviņa. Jaunkundzei jau 15 gadu. Kad sēžam pie galda, viņa latviski noskaita lūgšanu, diezgan pasvešā izrunā, tomēr latviski.

No mazbērniem Zīberga tēvam Elaine laikam vismīļākā, jo viņa te augusi un dzīvojusi kopā vienā mājā. Viņš stāstījis Ieviņai savu dzīves stāstu. „Katru vakaru papus pastāstīja viņai kādu nodaļu no savas dzīves," apliecina Kirka kundze. Zīberga tēvs nokārtojis testamentu, ka māju manto meita, pie kuŗas viņš dzīvo.

Kā Poruka stāstā Kukažiņa, kas ciemojas pie savām meitām, tā arī Zīberga tēvs šad tad ciemojas pie otras meitas Ženijas, kas izprecēta pie importfirmas pārstāvja Lanona un dzīvo bagātnieku rajonā Miltonā. Tikai trešo meitu viņš reti redz, tā mīt Kalifornijā, bet Zīberga tēvs tik tālu nekad nav bijis.

Lai žurnālists labāk saprastu, mājas māte nones dārzā dažas mapes un albumus. „Redziet," viņa kautrīgi saka, „arī par mums kādreiz rakstīja avīzēs." Tur ir gaitu izbeigušā laikraksta *Boston Post* 1924. g. numurs, kur redzamas blondā Ermīne un brunete Žēnija Zībergas. Par viņām gars raksts ar interviju, kā viņas kopj skaistumu.

„Ženijai vienmēr bijis jāiet gājienu priekšgalā „Liberty Bond" akcijās un citās, kur vajadzēja latviešiem reprezentēties," stāsta māsa. Nav brīnums, ka pēc tik daiļām meičām daudzi tīkoja. Labs paziņa tagadējai Kirka kundzei bijis filmu aktieris Česters Morris, no kuŗa viņai ir foto ar veltījumu.

Ženijai bija izdevība rīkot viesības, kuŗās būtu arī demokratu partijas prezidenta kandidāts Kenedijs, bet šīs viesības pagaidām tika atliktas.

Zīberga tēvs parāda savu māju. Rāda gultu un saka: „Te gulēja mūsu sūtnis Dr. A. Bīlmanis, tikko kā ieradies no Latvijas. Kad prof. Spekke bija Bostonā, es viņu apsveicu šādiem vārdiem: „Man ir gods spiest jums roku, kā ceturtam neatkarīgās Latvijas sūtnim. Esmu visus redzējis un visus esmu reiz Bostonā sveicis."

Zībergu cildināja arī kaimiņu — baltiešu darbinieki. Lietuvas konsuls Šalna 18. novembŗa apsveikumā Zībergu nosauca par „latviešu Vašingtonu."

Atceros arī pašu pirmo ciemu pie Zīberga. Tas bija priekš trīsdesmit gadiem, 1950. gada ziemā, kad tikko biju ieradies no Vācijas. Zībergam tad bija 87 gadi, bet vēl viņš bija fiziski stingrs un garīgi spraigs. Tā kā Bostona

man toreiz bija sveša, tad kā ceļa biedrs līdz nāca kādreizējais *Tēvijas* dziedonis Rūdolfs Valdmanis. Viņam bija lieli plāni, sāka izdot savu avīzi *Bostonas Ziņas*, varbūt cerēja, kā izdevējs nostāties blakus Rudzītim Ņujorkā. Par pēdējo iespēju veclatvietis Roberts Cers gan smīnēja: „Rudzītim nauda jau bija priekšā. Priekš kaŗa veclatvieši cītīgi izrakstījuši „Grāmatu Drauga" grāmatas un naudu iemaksājuši bankas kontā."

Kas to lai zin, bet Valdmanis ilgi nespēja turēt un drīz pameta Bostonu, šķīrās no dzīves biedres, zobārstes un pārcēlās uz dzīvi Ņujorkā. Tur otrreiz apprecējās un atkal izšķīrās.

Zībergs bija priecīgs par manu ierašanos un vaicāja, kas ir mans galvinieks — sponsors. Bija nedaudz pārsteigts, kad atbildēju: „Mācītājs Osvalds Blūmītis!" Tas bija cilvēks, kas galvoja par visiem un neatteica parakstīt papīrus. Viņš bija drošs, ka neviens latvietis nekad šai zemei nebūs par slogu. Kā pati dzīve liecināja, papīru parakstīšana bija tikai formāla lieta, iestādes nevienam „sponsoram" grūtības nesagādāja.

Bija norūpējies par manu iekārtošanos, prasīja, vai man esot gulta un galds.

Jau kopš pirmajām sarunām ar vietējiem tautiešiem Zībergu visi dēvēja par Amerikas latviešu tēvu, bet man labāk patikās viņu uzrunāt par konsula kungu. Pēc manas pirmās vizītes biju pārsteigts, ka Zībergs man uz Parka ielu Dorčestrā kopā ar znotu bija atvedis galdu un gultu. Viņš nesa mēbeles bez pūšanās.

Tur bija arī melni svārki, un es viņam jautāju: „Vai tie būtu konsula amata svārki?" Viņš pasmaidīja un atteica, ka konsuls nēsā tādus svārkus, kādi viņam ir. Vēl viņš man piekodināja: „Nekad nepalieciet tikai pie algota darba. Mēģiniet atrast vēl kaut ko blakus!" Šo padomu neesmu varējis īstenot, jo rakstīšanu avīzēs jaunajos

apstākļos bija grūti skaitīt par atalgotu darbu, bet daudziem tautiešiem tas ir noderējis.

Atceros, kā esmu ciemojies Zīberga mazajā kambarītī, kur vietas bija trīs cilvēkiem, lai tie varētu apgriezties. Skats uz ielu. Pie sienas Eiropas karte, gan nepatīkama, jo Baltijas valstis 1918. g. tur vēl atzīmētas kā vecās Krievijas provinces. Reiz par to protestēju karšu izdevējam.

Kas gan šinī kambarītī nav bijuši! Viesi no brīvās Rīgas: Anna Ķēniņa, Ķempele, mākslinieks Brunevalds, Ada Benefelde, Pauls Sakss, Alīda Vāne, konsuls Ļūļe un Latvijas sūtņi, kas brauca pie diplomāta konsultēties. Jaunākā laikā pie viņa bijuši vēsturnieks Dr. Edg. Andersons un nelaikis Kārlis Skapars.

Tā kā Latvijas bojā eja sakrita ar Zīberga dzīves biedres un drīzi arī meitas nāvi, tad varam saprast, ka šie personīgie triecieni bijuši smagi. Sekoja 30 atraitņa gadi. Zībergs gan piedalās ALTS un draudzes dzīvē, kā arī American Baltic Society of New England dibināšanā 1951. g., kur viņu ievēl par vicepriekšnieku. Bez viņa tur vēl darbojas Lietuvas kosuls, pēc nodarbošanās advokāts Osvalds Šalna un lielais igauņu mākslinieks, rīdziniekiem pazīstamais Ludvigs Juhts. Pēdējais kā garīgās Igaunijas milzis ar visiem spēkiem cīnījās pret robusto Krievijas sarkano lāci. Pretēji citiem godkārīgiem vai politiski nenosvērtiem tautiešiem, kas grupējās ap Relief for Latvia, komūnistiski noskaņoto organizāciju, Jēkabs Zībergs darbojās Latvian Relief Inc. Šī organizācija Ņujorkā palīdzēja ap 12.000 latviešu bēgļiem atrast jaunas mājvietas Amerikā.

Pret Padomju Krieviju, baltiešu zemju okupantu prezidenta Ruzvelta laikā, baltiešiem vajadzēja dzīvot klusiem kā pelītēm un tāpēc šī biedrība reģistrēta ar

tiesībām rīkot koncertus un darboties citās kultūras nozarēs, bet ne politikā.

Neatlaidīgais, nemiera pilnais baptistu mācītājs Dr. Jānis Daugmanis bija iecerējis izdot mēnešrakstu „Ausma." Zībergs žurnālu atbalstīja un cerēja, ka tas nesīs svētību bēgļiem Vācijā, bet Daugmaņa rīcība daudzreiz bijusi neaprēķināma, jo ne par velti sūtnis Bīlmanis „Ausma" sauca par „Šausmu," jo redaktoram nebija politiskas stabilitātes Latvijas jautājumā.

1948. gadā pārsteigumu radīja latviešu bēgļi no Zviedrijas. Pirmā zvejas laiva „Svea" ieradās Floridā ar latviešu bēgļiem, pēc tam „Gundel," „Skagen" un „Masen." Šie komūnisma upuri, kas laimīgi izbēguši, braukuši labā ticībā, ka Amerikā varēs palikt un dzīvot, bet iebraukušajiem, kuŗus prese dēvē par „vēlīniem pilgrimiem," draud deportācija. Nevienam nav iecelošanas vīzas. Zībergs un Latvijas sūtniecība Vašingtonā darīja iespējamo, lai bēgļus neizraidītu. Pateicoties šīm pūlēm, „Gundeles" gadījumā toreizējam kongresmenim Džonam F. Kenedijam, Kongress pieņēma īpašu likumu, dodot tiesības „latviešu pilgrimiem" palikt Bostonā.

Mani interesēja Zīberga un pārējo latviešu dzīves laiks Bostonā. Tas bija tik jauns un nezināms, nevienā grāmatā vēl neaprakstīts. Jautāju par veciem laikiem, kas sen jau aizgājuši, tomēr tie likās svarīgi arī mūsu dienās. Ja būtu mazāk eksistences rūpju, varētu veco kungu apmeklēt biežāk un iztaujāt visos sīkumos, lai jaunais imigrācijas vilnis neatkārtotu iepriekšējās imigrācijas kļūdas. Bija jābrīnas, ka tādu, kā šo rindiņu rakstītāju bija gaužām maz, es brīnījos par Bostonas akadēmiskām aprindām, kam Zībergs šķita pilnīgi nenozīmīgs.

Visi sāka neganti strādāt, slaucīt sviedrus un krāt dolārus. Pilnīgi neievērots palika mans ierosinājums

LATVIAN RELIEF, INC.

President's War Relief Control Board License No. 512

November, 1945

From the Boston Directors

Because of the Nazi and Communist onslaught, hundreds of thousands of Latvians were compelled to flee their country to save their lives. Their homeland still is occupied by a brutal and hostile foreign force, the soldiers of which have plundered, looted and raped at their will. The terroristic regime which they introduced in Latavia is at its height, and return to their homeland to any of these refugees would mean certain death. Wretchedly, they roam through most European countries, homeless, hungry and cold. Ministers, statesmen, scientists and judges, as well as ordinary workingmen, are appealing for help. Where possible, they are working as farmers, and in lumber camps, using their wet working clothes as their covers at night. Their children are dying, and in most countries where they roam, all their babies are born dead. These tragedies must be met — relief must come quickly and effectively.

The Boston Directors of the Latavian Relief, Inc., operating under the President's War Relief Control Board License No. 512, are appealing to you for help. Please give now, and give generously. Give clothes, or give money to be used towards the cleansing, packaging and shipping of clothing or to be used in the purchasing of vitamins and medicines. Give your voluntary services for sorting, repairing and packing. Make your home a collecting center—organize a group of volunteers yourself. For further information, write to any of the Directors.

Rev. Jacob Graudin, 318 Beach Street, Roslindale, Parkway 3573-M.
Rev. Carl Selmer, 268 Chestnut Ave., Jamaica Plain, Arnold 1589.
Mr. Jacob Sieberg, 299 Washington St., Cambridge, Trowbridge 6356.
Mrs. Oscar Poeld, 4 Marbury Terrace, Jamaica Plain, Arnold 2290.
Rev. Oswald A. Blumit, 58 Parkside Ave., Braintree, Braintree 2126.

For assignments of duties, please call Arnold 2290, in the morning. For picking up packages of clothes and other items suitable for relief, please call Braintree 2126 any time day or night, or President 5123 between 9 and 5 P. M.

On behalf of the war sufferers of Latvia,

(Signed) Jacob Graudin
Carl Selmer
Jacob Sieberg
Mrs. Oscar Poeld
Oswald A. Blumit

uzņemt veco kungu filmā. Dzirdēju piezīmi: „Kas viņš par latvieti, uz Latviju nekad neaizbrauca!"

Līdz 95. mūža gadam Zībergs allaž bija redzams 18. novembŗa sarīkojumos, arī toreiz, kad ieradās nākamais ASV prezidents Džons F. Kenedijs, Zēnu Latīņu skolā. Viņa svārkus šai dienā grenoja Latvijas Triju zvaigžņu ordenis. Bostonieši viņam deva vietu pirmajā rindā. Lai tiktu uz Latīņu skolu, bija jābrauc liels gabals no Kembridžas pāri Čārļa upei un tad ar pazemes tramvaju tālāk. Brauca viens, spieķīti bakstot pa priekšu, un es jutu, ka viņa mājā latviešu lietai tikai viņš viens vairs seko. To bez kādām šaubām liecināja mirdzošais ordenis svārka stūrī.

Pēc akta Zīberga tēvu pavadīju uz Hantingtona gatvi, palīdzēju iekāpt tramvajā, gar kuŗu vilka novembŗa vējš, dažreiz birdinādams sniega pārslas. Līdz Parka stacijai ceļš mums bija kopējs.

Mazās sapulcēs, kādas toreiz jaunajiem ieceļotājiem notika diezgan bieži, organizējot jauno sabiedrisko dzīvi, Zībergu lūdza runāt. ALTS gada svētkos viņš teica īsas, kodolīgas, optimisma pilnas runas. Viņš aicināja jauniebraucējus neķildoties, bet visur kopīgi darboties Latvijas labā.

Mēs, jaunie, Zīberga tēvu neredzējām spēka gados, mēs viņu pazīstam kā vīru, kam tuvojas gada skaitlis ar trīs cipariem. Kas viņu redz, visi viņu noskatas, apbrīno.

Tas ir Zīberga tēvs, dzird tautiešus sačukstamies. No tramvaja piestātnes viņš nāk kājām uz baznīcu, noklausās mācītāja spredikļi, pēc tam sasveicinās ar baznīcēniem. Tie viņam sveši, viņa laika cilvēki jau nomiruši. Viņš iet kā pa citu pasauli un tomēr priecīgs, ka ap viņu kā bites lasās kopā tautieši un runā latviski. Viņa tēze vienmēr bijusi: Mīli savas tautas vēsturi! Kas to pazīst un mīlē savu tautu, to mīlē arī Dievs!

Zībergs, līdzīgi latviešu politiskajiem bēgļiem, bija sarūgtināts par Sabiedroto vienaldzību Latvijas un tās kaimiņu jautājumā. Karš gan bija beidzies, bet latviešu un lietuviešu partizāni mežos un purvos vēl cīnījās un gaidīja uz sabiedroto palīdzību. Vai tāds drīkstēja būt kara iznākums, nodot brīvas tautas kādas citas lielvalsts virskundzībā? Zībergs zināja mūsu leģionāru lomu Otrā pasaules karā. Viņš teica:

„Mums, latviešiem nevar pārmest mūsu cīnīšanos vācu pusē. Sabiedrotajiem vajadzēja nokārtot kara beigas ne tā, kā tas notika, bet ko no Trūmena varēja sagaidīt? Viņš bija tikai farmeris. — Kas tik gan pa kara laiku netika krieviem sūtīts! Tur aizgāja 93 kuģi ar ieročiem, pārtiku. ASV armijai vajadzēja aiziet vismaz līdz Berlīnei, nevajadzēja atdot komūnistiem Vācijas bagātākos apgabalus. Tā bija gļēvulība, ne varonība.

Piedevām baltieši ar lielu piesardzību tika ielaisti Amerikā. Pārbaudes, kas notika Ventorfā un Gronā, varēja radīt protesta jūtas katrā bēglī. Baltieši, kas izceļoja uz ASV, jau Eiropā bija pakļauti stingrām pārbaudēm un bieži tās salīdzināja. Sacīja, ka kamielim ir vieglāk izlīst cauri adatas acij nekā baltiešu bēglim tikt cauri Amerikas konsulātam. Baltiešus turēja aizdomās, ka tie būtu fašisti, jo esot cīnījušies pret krieviem. Vai tad viņi domāja, ka Baltijas republikas būtu brīvas, ja baltieši būtu cīnījušies plecu pie pleca ar krieviem pret vāciešiem."

Zībergam tas nebija jāpaskaidro, viņš zināja visu. Krievu priekšā iztapīgi locījās Anglijas lordi. Kāds augstāks ārlietu ministrijas ierēdnis saņēmis rakstu par kādu austrumeiropieti, par ko bija teikts, ka viņš esot

pretkomūnists. Angļu ierēdnis ciniski pāri papīram uzvilcis atzīmi: „Tad viņš ir noteikti fašists!"

Sabiedrotie krieviem atdeva pusi Eiropas, un šai sadalei uzticīgi kalpoja ziņu mediji. Prese izvairījās pieminēt Baltijas valstu brīvības centienus. *The Associated Press, News Annual 1945* ne ar vārdu nepieminēja Latviju, Lietuvu, Igauniju, it kā zemes trīces būtu šīs trīs brīvās republikas pilnīgi pazudinājušas no Eiropas kartes. Vēl atlika cerēt uz daudzajām pēckara konferencēm, bet arī tur dominēja PSRS pārspēks līdz beidzot ASV prezidents parakstīja bēdīgi slaveno Helsinku nolīgumu. Savādi, ka arī Baltais nams, uz kurieni vērsti visas pasaules apspiesto skati, nav nekā darījis 30 gados, lai atvieglotu padomju žņaugus Baltijā. Neraugoties uz šo vilšanos ASV ārpolitikā, iecelotāji Amerikā centīgi strādāja, krāja dolārus, pirka mājas, auto, skoloja bērnus un drīz uzsitās augstāk. Nebija mazums starp vietējiem, kas apskauda bēgļus, kas bez dolāra kabatā bija ieradušies šai zemē. Un tomēr bēgļi ticēja brīvības ideāliem un prezidenta vēlēšanās cerēja, ka ievēlēs vīru, kas palīdzēs krievu apspiestai latviešu tautai. Bija jābrīnās, cik vāji amerikāņu žurnālisti pazīst Eiropas tautas. Ne jau tas, ka latviešus un lietuviešus viņi bāza vienā maisā, bet neizprata tādus apzīmējumus, kā komūnistu deportācijas, nacionālizācijas, rusifikāciju. Verdzība viņiem šķita nākam tikai no Hitlera un viņu brūnajiem komandieriem. Kad šie avīžnieki intervēja iecelotājus, DP nometnes, notikušais viņiem bija pilnīgi svešs. Tādēļ nav brīnums, ka nākamajā dienā, lasīdami interviju atstāstījumus, paši intervētie brīnījās. Tur bija teikts, ka viņi cietuši Hitlera koncentrācijas nometnēs, kaut gan DP nometnes, kurās viņi dzīvoja, iekārtoja sabiedrotie.

Zībergs priecājās par jauno ieceļotāju mundrumu un drosmi, zaudēto māju vietā dzimtenē celt atkal še jaunas. Šīs mājas izstaroja latvisko gaisotni ar grāmatām, gleznām un glītām piemiņas lietām. Latvietis atkal kļuva pašapzinīgs.

„Latvieši ir labi ļaudis," arvien apstiprināja Zībergs, bija uz tautas brāļiem lepns. Zībergs šķīrās tai laikā, kad vēl eksistēja „vecā Amerika" un nepieredzēja daudzos politiskos atentātus, kas sekoja pēc 1963. gada, melno cīņu — sociālo, kas ASV pārveidoja 20 gados līdz nepazīšanai, bet kur latvieši palika novērotāja lomā.

o

Pirms mūsu ieceļošanas Zībergs sarakstīja vēsturisku apceri *Latviešu tauta ar slavenu pagātni*, kas nobeidzās šādi: „... *latviešiem ir slavena pagātne un nevienam latvietim nav vajadzīgs no savas tautas kaunēties.*"

Viņa manuskriptos atrodama arī kāda klade ar sentimentālām mīlestības peršiņām. To sācis Lielstraupē 1904 .g. novembrī kāds P.A. Janitēns, tad turpinājis E. Veitmanis, A. Vagulis. Ieraksti atzīmēti Siguldā, daži sievišķīgi rokraksti, bet 1908. g. jau datēts Vrenhamā (Mass.) Amerikā. Ir pazīstamu autoru dziesmas, bet vairums pašsacerējumi vai arī ziņģītes briesmīgā laika, kad šinī gadsimtā gāzās pirmais varmācības vilnis ar ieročiem, dedzināšanām, nošaušanām, cilvēku pēršanām un izsūtīšanām Sibirijas katorgā. Tas bija 1905. gads.

Savā laikā Zībergs bija saņēmis no Vācijas latviešu organizāciju sūtītas grāmatas. Tur redzējām J. Jaunsudrabiņa miniatūrgrāmatiņu *Piemini Latviju.* J. Goldmaņa — *Triju zvaigžņu atspulgi* un citus izdevumus.

99. dzimšanas dienā laikraksti *The Cambridge Chronicle* un *Cambridge Sun* 1962. g. 8. martā par Zībergu deva virsrakstu ar Metuzāla teicienu: „*Es*

pateicos Dievam, ka Viņš man palīdzējis tik daudz darīt." Amerikāņu žurnālistu apciemojumi viņam ļoti gāja pie sirds.

Zīberga tēvs un grāmatas autors pirmā simtajā dzimšanas dienā 1963. gada martā.

Tautieši, kas tuvāk pazinuši Zībergu, zināja teikt, ka viņi visvairāk apbrīnojuši šī cilvēka lielo mieru. Kaut sabiedriskā darbā bieži rodas nesaskaņas, Zībergs ar savu personību allaž pratis tās izlīdzināt. Varbūt, ka šī rakstura īpašība ir palīdzējusi viņam sasniegt Metuzāla vecumu. Līdz šim viņš ir vienīgais, kas sasniedzis tik lielu vecumu un kas neatlaidīgi darbojies tik ilgi savas tautas labklājības druvā svešumā.

Jubileju bija izkārtojis Zīberga fonds, tā bija cienīgi noorganizēta vecajam kungam, kaut arī reizē bija atvadīšanās no viņa. Arī šo rindiņu autors tad viņu redzēja pēdējo reizi, jo gaviļniekam pēc 5 mēnešiem bija jāaiziet mūžībā. Pēc 100. dzimšanas dienas Zībergs kļuva vārgāks

un meita vairs nespēja viņu apkopt. To aizveda uz Mekkartija veco ļaužu patversmi, un tur viņš palika, kaut ciemošanās pie Zīberga izbeidzās jau pirms tam.

Znotam nepatika, ka ciemiņi sarunājās tikai latviski. Kad tur aizgājām, znots sēdēja pie televizijas lodziņa un ignorēja tos, kas atnāca pie sievastēva. Viņš negribēja mūs ne redzēt, ne dzirdēt.

1963. gada 21. augustā apstājās pukstēt šī tālu ceļu braukušā latvieša sirds. Toreiz atrados atvaļinājumā Mensfīldā, inž. Kalniņa farmā. Nu bija jāgādā par nekrologiem. Māc. Fricis H. Ruperts mūsu patriarchu izvadīja no pašu baznīcas. Sķirstam pāri klāts bija Latvijas karogs. Ar runām un ziediem noslēdzās pēdējais ceļš uz Getzamenes kapiem, kur viņš jau uzcēlis pieminekli sev un savai ģimenei. Tur bija iekalti svarīgi vārdi: „*Latvijas konsuls Bostonā*," trūka tikai pēdējā dātuma ...

Sen vairs nav redzēts 299. numura Vašingtona ielas namiņš. Tur, kur kādreiz ieceļotāji pavadīja pirmās naktis, tur, kur dzima ALTS, kur tika kalti plāni, kā palīdzēt jaunajai Latvijai, nekādu zīmju nav vairs no Zīberga, nedz viņa pēcnācējiem.

Noslēdzas tautības lokā drūma aina; plūst gan vēl dzīslās kaut kur latviešu asinis, bet mēle vairs nespēj izrunāt vārdus latviešu valodā. Satrūkušas plašās kurzemnieku dzimtas turpinātāju saites ar latviešu sabiedrību.

Kā tas rodas, ka dēli vairs negrib runāt tēva valodu?

Šīs plaisas starp vecākiem un bērniem Amerikā bija daudz lielākas, nekā Blaumaņa Indrānu tēvam un mātei ar dēlu Edvardu par ošiem, kas auga viņu sētā. Cīņa un skandāli ar asarām un kliegšanām notika tautības dēļ, jo vecākiem bija nesaprotams, ka viņa dēls vai meita pagriež muguru latvietībai. Vecāki labi zināja par t.s. bīzmaņiem un kārklu vāciešiem, kuŗus visi zoboja. Valsts

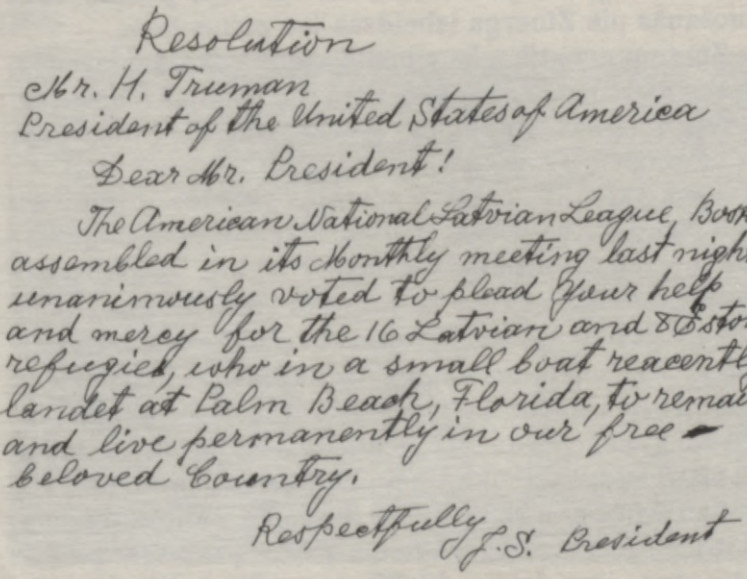

Resolution
Mr. H. Truman
President of the United States of America
Dear Mr. President!
The American National Latvian League, Boston assembled in its Monthly meeting last night, unanimously voted to plead Your help and mercy for the 16 Latvian and 8 Estonian refugees, who in a small boat recently landed at Palm Beach, Florida, to remain and live permanently in our free - beloved Country.
Respectfully U.S. President

Arī citos gadījumos Zībergs uzrakstīja angliski latviešu petīcijas valdībai vai amatpersonām un presei par latviešu lietām.

ar savām iznstitūcijām stāvēja bērnu pusē, un vecāki kļuva zaudētāji. Valdība uzskatīja ieceļotājus par nesaudzējamiem asimilācijas objektiem. Skolas, darba vietas bija īstie vāramie katli, kur izkausēja latvietību kā tvaikus, lai aizmirst ātrāk savu valodu.

Bērni auga, kā apkārtne spieda — viņi nedrīkstēja domāt, ka ir latvieši, bet gan amerikāņi un tikai amerikāņi. To mēs vērojām, apmeklējot kādu veclatviešu ģimeni. Uz jautājumu jaunākai ģimenes loceklei, kāpēc viņa nerunā latviski, viņa lepni atcirta: „I am American!" Vai ar nezināšanu var lepoties, un vai amerikānis nedrīkst runāt svešvalodas? Ar tādām domām atstājām šo māju.

J. Zīberga Fonda valde sešdesmitajos gados. Uzņemts Zīberga mūzejā. No kreisās: Ernests Jēkabsons, Ernests Auniņš un Alfreds Pinkulis. Aizmugurē: O. Akmentiņš un A. Augustāns.

Septiņdesmitie gadi ir daudz līdzējuši ieceļotājiem, kad latviešu valoda ir nostādīta līdzvērtīga angļu valodai. Ieceļotāji var sarunāties savā valodā darba vietā ar savējiem un „bosi" vairs nedrīkst aizrādīt, nicināt vai izrādīt citādi nepatikšanu, kas gan vēl piecdesmitajos gados notika un ko rūgti izbaudījām.

o o o

J E K A B A Z I B E R G A 1 0 0 G A D U
dzimšanas dienas pieminas brīdis, gaviļniekan piedaloties
1963.gada 3. martā, svētdien, Daugavas Vanagu zālē, Bostonā.

I

Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils. Kopēji nodziedāts 1. pants.
A mighty Fortress is our God, 1-st stanza.

Par katru stundu Dievam pateicos. J. Kalnipš
For every hour I'm grateful to the Lord.
Solo Jānis A b o l i p š

L ū g š a n a. P r a y e r. Rev. F. H. R u p e r t s

Teici to Kungu. Praise to the Lord. J. S. Bach
"Līgas" koris J. Austruma vadībā

II

Ievada vārdi. Introduction. Voldenārs L a n b e r g s

A p s v e i k u n i. Greetings.

"Jākabs Zībergs un latviešu enigrācija uz Ameriku"
Osvalda A k n e n t i p a referāts.
"Jacob Sieberg and Latvian Enigration to America"
Speaker Mr. Osvalds A k n e n t i p š.

III

Ak, tēvija! O, Native land! K. Baumanis
Tēvzeme runā. My country's talking. Tekla Ilstere
Male octet "T ē v i j a".

Dzimtenei. To my native land. K. Skalbe
Runā aktrise Ance R o z ī t e.

Nāk sīvi vēji. The gales are coming. Voldemars Ozolipš
Dievzemīte. God's Own beloved land. Adolfs Skulte
Vīru dubultkvartets "T ē v i j a".

Lūgšana. Supplication. A. Jurjāns
Trombone solo Alb. G ē l i p š.

Es Dievu lūgt par tēvu zemi mācījos. Jānis Norvilis
I learned to pray for my fathers' land.

Daudz baltu dieniņu. Many more bright days.
"Līgas" koris J. A u s t r u m a vadībā.

Klavieru pavadījuni Ilona V i l d e.

Veterāns apsveic jauno kosmisko laikmetu J. Zībergs ar amerikāņu astronautu attēliem savā 99. dzimšanas dienā.

Zīberga tēvs savas ģimenes un znotu vidū 1955. gadā. No kreisās: Emma Treija, J. Zībergs, Elaine Kirka, Ženija Lanone. Otrā rindā: Ermīne Kirka, znoti: Kirks un Lanons.

Foto Vilis Grāvītis.

Zībergi nodzīvoja laulībā 46 gadus. Dzīvesbiedre Emilija mira 70 gadu vecumā pēc rosīgas darbošanās latviešu sabiedrībā. Viņa nomira 1940. gada 8. jūnijā un tika apbedīta Getzemenes kapsētā zem balta pieminekļa. Turpus arī Zībergа tēvs un viņa meita Herta, kas bija inž. K. Ozola posma sūtniecības darbiniece.

Zībergа vienīgais dēls Viktors bija miris agrā bērnībā. Tāpat arī meita Lilija. Gadus desmit vēlāk kapu kalniņam pievienojusies Ermīne Kirka.

Vecāko meitu Emmu apprecējis latvietis, daiļkrāsotājs Jānis Treijs, laulībā dzimusi meita Elenora. Viņa apprecējusies ar amerikāni Robertu Budu un dzīvo Sanfrancisko. Viņiem piedzimuši divi bērni. Meita Ženija apprecējās ar Josefu Lananu un dzīvoja Miltonā Mass., vēlāk Florīdā; dzimuši dēli Josefs un Ronnis Lanani, pēc izcelsmes īri, tāpat kā Kirks, kas apprecēja jaunāko meitu Ermīni, un kuŗu laulībā piedzimusi meita Elaine. Meita Milda bijusi liela palīdze Zībergam *Amerikas Vēstneša* iespiešanā, labi pratusi latviski. Lanani ir alkoholisku dzērienu importētāji, bet Kirks — Federālās Rezerves bankas revidents Jaunanglijā.

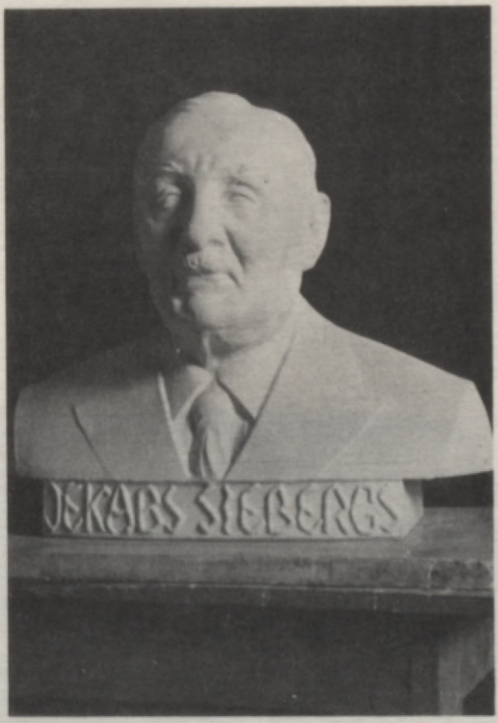

Tēlnieka Rikarda Maura veidotais krūštēls, kas mūzejā bija redzams, līdz ar spiestuves mašīnu, uz kuŗas Zībergs bija iespiedis tūkstošiem iespieddarbu Bostonas latviešiem ilgajos darbības gados.

Krūštēla viena kopija atrodas Džamaika Plēnes latviešu draudzes dievnamā, otra — Fonda rīcībā.

Pēkšņi no latviešu apvāršņa nozuda Elaine, kā pusaudze — apprecējās un vairs latviešu sabiedrībā nerādījās. Agrāk viņu redzējām vectēva godināšanas svinībās. Jādomā, ka Zībergs smagi izjuta savas dzimtas iziršanu un ieplūšanu citas tautas ķermenī, bet kā stingrs luterānis, šo likteni pieņēma dziļā pazemībā, kā Visuvarenā lēmumu. Viņa znoti bija katoļi un, būdami stūrgalvīgi īri, necieta ne citu valodu, ne tradicijas. Ar mazbērniem un znotiem sarunājās tikai amerikāniski.

Mūža beigās Zīberga tēvs kļuva svešinieks pats savā mājā, kur bija nodzīvojis 60 gadus. Šī māja kādreiz bija viena no vislatviskākām visā Bostonā, kur čaloja latviešu valoda, bet par mājas harmoniju rūpējās nama māte — Emīlija Zīberga. Nevar noklusēt viņas īpašo lomu Zīberga personiskajos panākumos. Viņiem abiem bija vieni un tie paši ideāli. Jaunie ieceļotāji gan vairs neredzēja Zīberga dzīvesbiedres, bet laika biedri stāsta tikai patīkamo. Savu brīvo laiku Zīberga veltīja tautiešiem: palīdzēja ieceļotājiem sameklēt darbu, palīdzēja slimajiem, apciemojot tos veselošanās vietās. Sevišķi rosīgi viņa darbojusies Trīsvienības draudzē, kur viņa bijusi Sieviešu biedrības priekšniece.

Vēlāk viņa iesaistījās palīdzības darbā Latvijai. Pārorganizētās draudzes Sieviešu biedrības darbā viņa vairs neatgriezās, bet par saviem 20 darbības gadiem saņēma jubilejas balvu — sudraba biķeri. Emiliju Zībergu uzskatīja par Amerikas latviešu māti.

Viņa vēl dažus gadus darbojās ALTS sieviešu komitejā, šuva, adīja un gatavoja saiņus, ko sūtīt uz dzimteni.

Aiz Zībergiem paliek pulks mazbērnu un tālāki zari, nezdami katrs citādu uzvārdu. Viņi nekad vairs neradojas, nepulcējas, kā tas latviešiem parasts, lai pieminētu savu senci, uz ko gan varētu būt lepni.

Okupanti Latvijā iekārtojuši Talsu novada mūzeju, kur rāda šī novada dižākos dēlus un meitas. Velti tur meklēt Jēkaba Zīberga vārdu un biografiju, jo viņš bija diktātoru pretinieks.

Nākotnē, kad runās un pētīs latviešu imigrāciju Amerikā, Zībergu atcerēsies kā nemainīgu tautas garīgo avotu sargu svešumā.

Noslēdzot šo lapas pusi 1980. g. rudenī, gribu citēt kāda sabiedriski politiska darbinieka vārdus:

„Latvijas „valsts latvieši" aiziet no aktīvās dzīves un noslīgst uz zema saimnieciska līmeņa. Jaunie un vidējie vairs nedomā kā savas valsts cilvēki. Viņi it kā skatās no ārpuses. Tos ietekmējusi vietējā izglītība. Brīžiem tomēr vēl paspīd cerība — vai tad tiešām negadīsies kāds dusmīgs jaunais kas jutīs vismaz tikpat karsti, kā melnais Āfrikā, un iestāsies par savas tautas tiesībām? Ja nē, tad mūsu jaunie — visumā lāga bērni, labi kopti un labi izauguši — paliks tikai akadēmiski pilsoņi. Viņi varētu pat rakstīt grāmatas un lasīt lekcijas, bet tur spīdēs cauri anglo-sakšu filozofija — no vienas puses jau taisnība, bet no otras ..."

Namiņš 299 Washington St., Cambridge. No 1903. g. šeit dzīvoja Jēkabs Zībergs ar savu ģimeni. Bostonas latviešu kaŗa biedrība. Tur dzima ALTS un notika apspriedes ar tautiešiem I. pasaules kaŗa laikā par Latvijas nākotni. Tā bija pazīstamākā latviešu māja Bostonā.

Bērni vairs nesaprot vecāku traģēdiju un tautas ideālus ... Un tā tas turpinās no gada uz gadu, atstājot Amerikā dziļas saknes bez latviskām atvasēm.

Vai varam veclatviešu jaunatni vainot? Jau no skolas sola tā juta asimilācijas spiedienu. Sākot ar bērnu dārzu, bērnus atbrīvoja no tēvu valodas.

Dažas nianses nepagāja garām arī jaunajiem ieceļotājiem, staigājot Bostonas ielās. Kad mēs sarunājāmies latviski, kāds aiz muguras nošņācās: „Speak English!"

„Speak English!" cik gan tas nav dzirdēts! Pat tramvajā braucot, latviešu mātei bērns, ierāvies solā kā ezītis, aizrāda: „Hush, speak English!" Apkārtējie skatās uz viņiem, un to bērns nevar izturēt, gandrīz vai raud, ja māte grib viņu ignorēt.

Darba vietās „boss" aizdomīgi klausījās un skatījās, kad trīs latvieši savā starpā sarunājās savā valodā, un kaut ko skicē uz papīra, itkā mēs būtu spiegi! Savādi, ka tieši pārangļotie īri bija visneiecietīgākie un nesaudzīgākie valodas pretinieki. Tie, kam Anglija bija atņēmusi savu valodu, kļuva derdzīgi pret tiem, kas savu valodu gribēja paturēt! Un mums līdz ieceļošanai nebija nekādas darīšanas ar angļu valodu!

Amerikā dzīvo jau vismaz 12 latviešu paaudzes, bet viņu pavardos vairs nekvēlo latviešu ugunskurs. Velti pūst uguni uz oglēm, kas jau sen izdzisušas!

Pirmais latviešu mūzejs

Pēc daudziem Amerikā nodzīvotiem gadiem, Zībergs runāja angliski tikpat labi kā latviski un vāciski. Viņš pazina šejienes dzīves labās un nevēlamās parādības. Viņam bija uzkrājusies bibliotēka: dažādi iespieddarbi, dokumenti, vēstules. Kas notiks ar visu sakrāto? Viņa paša ģimeni bija piemeklējis bargais asimilācijas lāsts. Vecais vīrs tur nekā vairs nevarēja grozīt. Kad šos apstākļus uzzināja viņa cienītāji, tie 1954. gadā nodibināja Jēkaba Zīberga fondu, ar nolūku iekārtot mūzeju, kurā savāktu arī citus imigrācijas lieciniekus. Sākumā Zībergs bija domājis par bibliotēkas nodošanu kādai amerikāņu institūcijai. Latvieši vēlējās to paturēt sev, lai no šīs krātuves, kas likās īstais zelts, varētu papildināt un turpināt kultūras dzīvi, kam šejienes apstākļos apgrūtināts ceļš. Sevišķi dedzīgs jaunās idejas atbalstītājs un iedzīvinātājs bija rūjenietis Ernests Auniņš. Ar viņa entuziasmu un mērķtiecīgo neatlaidību varēja nodibināties fonds bez līdzekļiem. Pirmajā valdē darbojās ALTS pārstāvis Dr. A. Grīnups, LPB — O. Liepiņš, Misijas draudzes — māc. N. Ozols, Bostonas ev. lut. draudzes —

J. Zībergs uz baznīcas kāpnēm kopā ar meitu Ermīni un mazmeitu Elaini 1952. g.

Ernests Auniņš un žurnālists O. Akmentiņš. Sākās mantu pārvešana uz ALTS namu Sigourney St. Džamaika Plēnē, kur šī organizācija ierādīja brīvu telpu mūzeja iekārtošanai. Fondam vajadzēja rūpēties par Zīberga piemiņas saglabāšanu un atstāto darbu apzināšanu. Tā rīcībā bija nodota vērtīgā Manceļa Spredikļu grāmata un Bībele, kā arī citas simtgadīgas publikācijas latviešu valodā. Uz tām Zībergs personīgi uzspieda fonda zīmogu: Property of J. Sieberg Fund," lai tās nenokļūtu svešās rokās.

Kad gaidu vadītāja G. Kalnāja kopā ar palīdzēm pabeidza reģistrēšanas darbu, numerācija sniedzās pāri tūkstotim. Fonda uzdevumā pazīstamais tēlnieks Rīkards Maurs izgatavoja Zīberga bisti mākslīgā marmorā.

Mūzeju atklāja Zīberga dzimšanas dienā 1953. g. 6. martā, piedaloties Latvijas sūtnim Dr. A. Spekkem. Ieradušies bija latviešu mācītāji, plaša publika, kas aplūkoja retos eksponātus. Tādu notikumu agrāk nebija. Kad jau četras organizācijas viņu bija ievēlējušas par savu goda biedru, Rūdolfs Birznieks viņam veltīja dzejoli, no kuŗa citējam pirmo pantu:

Kur Strazdes birztalās šalc vēji savas dziesmas,
Pār Talsu pakalniem, kur lielceļš vijas palss,
Tur kārts tev šūpulis un pirmos soļus spēri,
Kad mūžu iesāki kā muižas kalpa dēls.
Ar sirdi dedzīgu Tu dzīvē meties kvēls
Un tālā aizjūŗā sev laimes durvis vēri,
Tur priekšā gavilēja droši Tava balss,
Kad Dievzemītē iekvēlojās brīves liesmas.

Reizē ar mūzeja atklāšanu A. Augstuma spiestuvē Linkolnā iznāca neliela illustrēta brošūra *Jēkabs Siebergs* ar viņa foto uz vāka. Līdz tam laikam presē viņa vārdu rakstīja „Siebergs," bet pēc valodnieku ieteikuma

vēlāk — Zībergs. 29. lapaspusē Osvalds Akmentiņš, Oļģerts Liepiņš un mācītājs Nikolajs Ozols sniedz toreizējā skatījumā ziņas par Zīberga darbību latviešu sabiedrībā.

Rakstiskus sveicienus sūtīja Vilis Māsēns:

„Komiteja Latvijas brīvībai vārdā apsveicu dižo ozolu Zīberga tēvu izcilā mūža gājuma atcerē. Patiesā cieņā un atzinībā novēlam veselību un izturību vēl ilgiem gadiem!"

J. Goldmanis, strēlnieku tēvs:

„Kad strēlnieku laikā audās pie debess sarkanbaltsarkanais karogs, tad Jēkabs Zībergs bija viens no dedzīgākiem jūsmotājiem par to. Tāds tas arī ir šodien. Lai sumināts dižais latvju patriots Jēkabs Zībergs sīkstā mūžā!"

ALA priekšsēdis, prof. P. Lejiņš:

„Amerikas latviešu vēsturē Jēkaba Zīberga vārds būs ierakstīts zelta burtiem un viņa darbs Amerikas latviešu labā un latviešu kultūras saglabāšanā ir ar neatsveramu vērtību, Jēkaba Zīberga fonda vadība, iekārtojot Zīberga mūzeju, ir veikusi ļoti lielu un sevišķi nozīmīgu darbu latviešu kultūras saglabāšanā, par ko Amerikas latviešu apvienības vārdā izsaku Zīberga fonda vadībai pateicību un lielu atzinību. Novēlu, lai pasāktais darbs latviešu kultūras saglabāšanā ar panākumiem veidotos tālāk plašumā un dziļumā par svētību latviešu tautas nākošām paaudzēm."

Šādu apsveikumu un vēlējumu nav mazums, — ir taču pirmais latviešu mūzejs Amerikā!

Fondā darbojas E. Jēkabsons, V. Lambergs, E. Brencis, A. Pinkulis, A. Banga, L. Tomsons, vēlāk E. Dzelzkalējs, V. Eglītis, valodniece Ņina Postiljone, An-

druškēvičs, māc. Fr. Ruperts un citi sabiedriski darbinieki.

ALTS mūzejam ierādīja vienu telpu nama augšējā stāvā, kas vēlāk bija jādala ar skolu. Tāpēc telpiskā ziņā mūzejs nevar izplesties un apmeklētājiem parādīt, kas glabājas šai kultūras krātuvē. Fonds rīkoja dažādas izstādes, smeļot kā no zelta bedres kultūras vērtības, kas bēgļu gados nebija redzētas vai bija aizmirsušās. Lielas izstādes bija saistītas ar Latvijas presi, Satversmes Sapulces sasaukšanu, kā arī lielu personību pieminēšana, piem. Garliba Merķeļa, Ausekļa, Raiņa, K. Ulmaņa, Poruka, Jaunsudrabiņa. Tautā populāra bija ceļojošā skate ar latviešu laikrakstiem. Fondam ir plašākā kalendāru kolekcija, kādas nav nekur brīvajā pasaulē. No fonda darbiniekiem aizsaulē aizgājuši Dr. Grīnups, E. Jēkabsons, E. Auniņš, N. Postiljone, V. Lambergs.

Mūzeju dibinot, bija cerības, ka tas izveidosies par nozīmīgu kultūras pasākumu un krās tālāk imigrācijas materiālus. Laika plūsmā izrādījās, ka Bostonas latviešu sabiedrība viena pati bez atbalsta no ārpuses bija uzņēmusies pārāk smagu nastu. Tā nespēja mūzeju uzturēt un noturēt, tam bija jālikvidējas. Vēlāk mūzeja vadība nonāca privātu personu rokās un darbojās bez sabiedrības kontroles.

Pirmās krizes radās ar telpām, pārvietoties iznāca no vienas telpas uz otru. Daudzie ugunsgrēki ALTS namā vairākkārt izpostīja nama iekārtu, bet tiešus zaudējumus mūzejam nenodarot. Mūzejs tika apdrošināts un durvis stāvēja neaizslēgtas, katrs varēja tur iet un nākt bez atļaujas un uzraudzības. Rezultātā mūzejs zaudēja divas relikvijas par nesamaksājamām summām: Bībeli (1825) un Manceļa Spredikļu grāmatu" (1675) abas iekaltas smagos ādas vākos. Tās pazuda bez vēsts ... un vēl daudz cits.

Kad vēl vecie ozoli zaļoja ... No kreisās: Roberts Cers, saukts „Bostonas Misiņš", kas iekārtoja ALTS bibliotēku, J. Zībergs, Fricis Freidenfelds. Otrā rindā: Osvalds Akmentiņš un „Kurzemes Vārda" izdevējs un redaktors Kristaps Grāmatnieks.

1980. g. jūlijā nezināmi ļaundari ALTS namam atkal bija pielikuši uguni un tas izdega, nodarot lielus postījumus. Mūzeja adrese ir 38 Greenough Ave. Jamaica Plain, Ma. 02130. Tautieši baidījās apmeklēt sarīkojumus, jo juta naktīs nedrošību šinī rajonā. Tas pamudināja ALTS pārdot namu tā paša gada 30. septembrī ar pilnsapulces lēmumu.

Pēc notikušā no ALTS nama bija jāizvāc mūzeja piederumi, ar to beidzās tā pastāvēšana. Mūzeja piederumi izvietoti pie vairākiem valdes locekļiem, galvenā kārtā pie E. Dzelzkalēja. Mirušās Ņinas Postiljones vietā tagad darbojas Dr. H. Roženkovska. Zīberga fonds ir popularizējis Zīberga vārdu un viņa pūliņus. Mūzejs uzliek neparasti lielu nastu, sabiedrībai jāgādā vispirms bezmaksas telpas. Kamēr tas Bostonā nebūs atrisināts, ir jāšaubas, vai kādreiz mūzejs vēl darbosies.

Aiziešana

Ziņas par Zīberga nāvi izplatījās ātri, ne vien latviešu, bet arī amerikāņu sabiedrībā. Nekrologus ievietoja visi Bostonas lielie laikraksti.

J. Zībergs šķirstā pārsegts ar Latvijas nacionālo karogu, kas kalpoja viņa konsulatā. Simti no viņa atvadījās bēru dienā 1963. g. 25. augustā Džamaika Plēnes latviešu draudzes dievnamā.

Ņujorkas *LAIKS* vēstīja:

Ar Jēkabu Zībergu viņā saulē aizgājis dižens latvietis, kas daudzējādā ziņā var būt piemērs mums — dzīvajiem. Nodrošinājis svešā zemē eksistenci un apguvis tās valodu, viņš nav domājis tikai par sevi, bet visus savus spēkus veltījis citiem tautiešiem — ieceļotājiem, un vēlāk jaunajai Latvijas valstij. Vēl sirmā vecumā Jēkabs Zībergs dzīvojis līdz šejienes latviešu pasākumiem, ja ne vairāk, tad — pēdējos gados — esot klāt vismaz dievkalpojumos un sarīkojumos ..."

Bēru dienā pie Zīberga kapa ar vainagiem stāv organizāciju pārstāvji: Eba Šķoba, E. Auniņš, māc. Fr. Ruperts, J. Ķuze. Pa kreisi Zīberga dzīves laikā uzceltais piemineklis.

Zībergu apbedīja piektdienā, ko kopš seniem laikiem dēvēja par nedēļas skumjāko dienu. Apkārt šķirstam bija uzplaucis augsts ziedu kalns, daudz vainagu. Pēdējie rotāti ar Latvijas nacionālām krāsām. Tur atvadījās organizāciju pārstāvji. Satraukti, daži varēja pateikt nedaudzas frazes un noliekt galvu aizgājēja šķirsta priekšā, bet bija arī nozīmīgas runas, kas raksturoja simtgadīgo mūžu. Salīdzināja viņu ar Kurzemes ozolu, kas nolūzis svešumā.

Nozudis funerālijas masīvajā, melnajā limuzīnā, viņa šķirsts virzījās ar pusiedegtajām gaismām uz kapsētas pusi. Sekoja vismaz divdesmit automobiļu ar bēriniekiem.

Miris izcils emigrācijas darbinieks

Jēkabs Zībergs dzīvojis 100 gadus 5 mēnešus un 15 dienas — Vēstule Austrālijas Latvietim no ASV

21. augustā pl. 1-os naktī Mekartija atpūtas namā Bostonā, ASV, mūža mierā aizgāja Jēkabs Zībergs. Līdz šim viņš bija vecākais latviešu imigrants ASV un arī vecākais mūsu kultūras darbinieks. Latviešu imigrācijas vēsturē Jēkaba Zīberga vārds ierakstīts neizdzēšamiem burtiem. Laikmetam patika viņu izvirzīt visur pirmajās vietās.

Ar Zīberga ierašanos ASV 1888.g. sākās latviešu organizēta ieceļošana. Viņš bija visu pirmo pasākumu pionieris un pamata licējs sabiedriskā un preses darbā: dibināja pirmās latviešu biedrības, draudzes, izdeva laikrakstu, kalendāru un grāmatas. Zībergs ar visiem spēkiem atbalstīja Latvijas valsts ideju svešumā un devās delegācijā uz Vašingtonu, lai ASV valdība atzīst Latviju de jure.

Starp saviem tautiešiem viņš vāca līdzekļus latviešu strēlniekiem, bēgļiem un Latvijas sūtniecībām. 13 gadus Zībergs darbojās par goda konsulu Bostonā. Viņš bija Amerikas latviešu tautiskās savienības dibinātājs un ilgus gadus tās priekšnieks. Nebūdams vairs oficiāls konsuls, pat otrā pasaules kaŗa laikā Zībergs lika lietā savu veco pazīšanos ar ASV iestādēm, lai palīdzētu latviešu bēgļiem.

Tautieši Zībergu cienīja un viņu godināja par Amerikas latviešu tēvu. Arī vecumdienās tas nebija aizmirsts. Par viņa labklājību rūpējās meita Hermīne Kirka, bet tautieši dzimumdienās sūtīja ziedus vai atcerējās citādi. Latvijas valdība viņu apbalvoja ar Triju Zvaigžņu ordeni, un Latvijas valsts prezidents Kārlis Ulmanis ar pateicības rakstu. Četras lielas ASV latviešu organizācijas to ievēlēja par savu goda biedru. Šogad martā, kad Zīberga tēvs atcerējās 100. dzimšanas dienu, viņu sveica ASV prezidents Džons F. Kenedijs, vairāki senātori un Mesačuzetas gubernātors.

Jau dzīvam esot, nodibinājās J. Zīberga fonds, kas uzsāka Zīberga mūzeja iekārtošanu ALTS namā. Tur ir tēlnieka R. Maura veidota Zīberga biste, Manceļa spredikļu grāmata, Bībele, citi izdevumi un iespiežamā mašīna.

100. dzimšanas diena Zīberga tēvam jau bija pavisam gurdena. Viņš dzīvoja it kā pa sapņiem. Šogad jūlijā, kad Bostonā karstums sasniedza 97 gradus, Zīberga tēvs saslima. Viņš atsacījās ēst un stipri sagura. Piederīgie to pārveda uz Kembridžas pilsētas slimnīcu. Ārsti nekādu palīdzību nespēja dot, bet ieteica ievietot atpūtas namā. Piederīgie Zīberga tēvu novietoja Mekkartija atpūtas namā,

kas atrodas viņa mājas tuvumā. Tur slimnieks palika visu laiku gultā un no tās vairs nepiecēlās.

23. augustā aizgājēju izvadīja no Džamaika Plain latviešu luterāņu baznīcas. Mazais dievnams pusdienas laikā, kad visi vēl atrodas darbā, bija bērinieku pilns. Masačuzetas gubernātors Pībodijs sūtīja savu pārstāvi majoru Glīsenu. Solu pirmajā rindā sēdēja Zīberga tēva 3 znoti un 2 meitas, tālāk

Zībergs uzrunā tautiešus zaļumos — „piknikā" — Ģedzamenes birztalā 50-to gadu vidū. Tālāk redzams rakstnieks Olģerts Liepiņš ar kundzi un māksliniece Ludmila Špechte.

Tai pašā laikā ir satikšanās ar radiem un veciem paziņām. No labās: Rainis Kampersāls, J. Zībergs, Otto Frīdenbergs (ilggadīgs draudzes koŗa diriģents) un tautiete Rozenvalde.

citi radinieki. Pretim altarim bija novietots šķirsts ar Zīberga tēva mirstīgām atliekām. Šķirstu klāja Latvijas karogs — tas pats, kas reiz kalpoja Latvijas konsulātā Bostonā, bet nelaiķa krūtis greznoja Triju Zvaigžņu ordenis. Sēru mūziku uz ērģelēm spēlēja pianiste I. Vilde. Mācītājs F. Ruperts vadīja piemiņas aktu un cildināja aizgājēja darbīgo mūžu, ko viņš ziedoja latviešu tautai. Draudze dziedāja Tuvāk pie Dieva kļūt sirds ilgojas. Bērinieku rinda slīdēja gaŗām šķirstam, atvadoties pēdējo reizi no Zīberga tēva. Bija daudz atvadvārdu. Vairākas organizācijas novietoja skaistus vainagus ar nacionālo krāsu lentām.

Bērinieki gaŗā auto karavanē devās uz Ģedzemenes kapiem, kur dus J. Zīberga dzīves biedre

un meita. Tur aizgājējs jau agrāk bija paredzējis savas mūža mājas un arī uzcēlis piemiņas akmeni. Uzraksts uz tā liecina, ka Jēkabs Zībergs ir Latvijas goda konsuls. Notika īsa atvadīšanās no Zīberga tēva un viņa kapa kopiņu klāja liels ziedu kalns. Raksti par Zīberga tēva nāvi parādījās visos Bostonas laikrakstos un sēru ziņu pieteica arī radio.

Osvalds Akmentiņš.

Ko saka Zībergа laika biedri

Par Jēkabu Zībergu izsakās sūtnis Kārlis Ozols šādi: „*Pēc nostāstiem, kuŗi man bija jādzird Amerikā par pirmajiem ieceļotājiem, ar kuŗiem ir iesākusies Amerikas latviešu sabiedriskā dzīve, ir uzskatāms Jēkabs Zībergs ar saviem nedaudziem biedriem, kuŗš vēl šodien ir spējīgs Bostonā izpildīt Latvijas goda konsula pienākumus. Uz Ameriku viņš aizceļojis ap astoņdesmitiem gadiem un apmeties uz dzīvi Bostonā. J. Zībergs ir uzskatāms par vienu no centīgākiem latvju tautas gara paudējiem. Savā ziņā apbrīnojami, ka šis vienkāršais strādnieks — speciālists ar ļoti mazu skolas izglītību, nostrādādams visu savu ilgo mūžu vienā fabrikā, tajā pašā laikā ar saviem personīgiem līdzekļiem ir izdevis laicīgās un garīgās grāmatas un vispopulārāko savā laikā Amerikas avīzi „Amerikas Vēstnesi." Viņa pieaugušie bērni, dzimuši Amerikā, runā kā īsti latvieši. Viņa mājas tikumi ir latviski. Pilnīgi objektīvi spriežot, viņu var uzskatīt par ievērojamu un latvju emigrācijas kustībā vēsturisku personu. Latvija varētu lepoties, ja viņai būtu daudz*

tādu dēlu, kuŗi lojāli kalpodami savai jaunajai tēvijai, nekad neaizmirst arī savu sirmo dzimteni — senču zemi ..."

Sabiedriskā darbiniece Anna Rūmane — Ķēniņa, kas savā laikā viesojās ASV, „Jaunākās Ziņās" raksta:

„*Esmu līdz šim viesojusies daudzās pārtikušās latviešu ģimenēs, bet tikai divās esmu atradusi Latvijas laikrakstus. Tādos apstākļos mums it īpaši jāciena un jāuzsveŗ to latviešu darbība, kas še tālumā stāvējuši nomodā par latvju vārda cieņu, kopdami un audzinādami latvju garu ieceļotāju starpā. No tādiem latviešiem Amerikā vispirmā kārtā jāmin tagadējais Latvijas goda konsuls Bostonā — Zīberga kungs. Pēc savas jaunības amata namdaris (patiesībā galdnieks), tas jau pirms 40 gadiem izceļojis no Latvijas un ar neatlaidīgu darbu un inteliģenci nodibinājis Bostonā materiāli labi nodrošinātu stāvokli. Ilgus gadus izdevis laikrakstu latviešu valodā, izdevis vairākus kalendārus, dažas tikumiska satura, angļu — latviešu mācības grāmatas u.t.t. Kā latviešu biedrības un luterāņu draudzes priekšnieks Bostonā J. Zīberga kungs aizvien stāvējis Bostonas latviešu dzīves centrā. Nav arī Amerikā bijis neviena plašāka latviešu kongresa, kuŗā Zīberga kungs nebūtu spēlējis jo redzamu lomu vai nu kā iniciators, vai arī ar savu gudro nosvērto padomu. Vispatīkamāki pārsteidz tas, ka Zīberga kunga darbībā nevar saskatīt to lielīgo pašcildināšanos, to nesaticības un otra nonicināšanas garu, kas tik kupli zeļ starp Amerikas latviešu darbiniekiem. No kongresu protokoliem, bet sevišķi no ļaužu liecinājumiem redzams, ka Zīberga kungs aizvien bijis lielisks savās runās, jo viņu nav vadījusi nekāda cita doma, kā vienīgi dzimtenes mīlestība,*

griba kalpot jaunības tēvijai, tamdēļ arī Zīberga kungam nedzird naidnieku lāstus, kaut arī viņu pēc savas dabas un uzskatiem, ieskata kā „veco laiku" cilvēku. Bet sirds krietnība, neapšaubāms godīgums, cenšanās saprast savu pretinieku un redzēt viņa patieso gribu uz labu, radījusi visā Amerikas latviešu sabiedrībā patiesu cienību pret Zīberga kungu, ja arī kreisi noskaņotie to ne labprāt gribētu apliecināt vārdiem...

Pirms trim gadiem, Amerikā viesojoties, man bija laime uzturēties vairākas dienas kā viešņai Zīberga kunga laipnajā mājā un arī iepazīties ar viņa kundzi. Kā Zīberga kunga, tā arī viņa kundzes sirds pa šiem ilgajiem prombūtnes gadiem nav mitējusies silt priekš agrākās dzimtenes, kaut arī starp to dzimteni, kuŗu tie atstājuši pirms apmēram 40 gadiem, un tagadējo tik liela starpība. Trīs daiļas meitas kuplina šo reti sirsnīgo un patiesi latviski noskaņoto ģimeni. Tikai meitas še dzimušas, še skolā gājušas, gan runā tekoši latviešu valodu, bet ar stipru angļu akcentu un tagad viena pēc otras apprecas ar īstiem amerikāņiem un pazūd tai tautai, kuŗai viņu tēvs neatlaidīgi veltījis savas labākās domas un pašaizliedzīgo darbu. Iegūt vispārīgu cienību ir grūti visur, bet it īpaši man šķiet, še starp Amerikas latviešiem. Mums, latviešiem, vispār bez lielām pārdomām var pierakstīt epitētu — nesaticīga tauta. Bet šis nesaticības raksturs it spilgti izpaužas starp latviešiem svešumā, kur taču, patiesībā, vajadzētu būt otrādi..."

Baptistu mācītājs Ekšteins *Kristīgā balsī* par sastapšanos ar Zībergu izsakās:

„...Br. Bermaks mani ieved Latvijas konsula Zīberga kunga kantorī. Tur man bija gods iepazīties ar

cienījamo tautieti, kas savu laiku ziedo brīvprātīgi par labu mūsu valstij, izpildot konsuļa pienākumus Bostonā. Ja mūsu valstij būtu vairāki tik ideāli darbinieki, tad mēs varētu būt droši, ka mūsu valsts tiktu tālu ..."

Amerikas Balss raksta: „*Ar cienību varam teikt, ka Jēkabs Zībergs ir darījis visu, kas stāv viņa spēkos, un saprašanā, lai vienotu Amerikā dzīvojošos tautiešus, mācītu tos runāt latviski un lai tie neaizmirstu Latviju. Viņa un viņa kundzes, kuŗa vienmēr ir bijusi viņa pirmais palīgs visos darbos, vēlēšanās ir bijusi redzēt uzlecam brīvības sauli par tālo dzimteni, kuŗa laimībā apspīdētu Latvijas kalnus un lejas.*

Pēdējā Brīdi saka: „... *No latviešiem šādu lomu pret savu dzimteni izpilda goda konsuls Bostonā Jēkabs Zībergs. Viņš ir viens no pirmajiem latviešu emigrācijas pionieriem Amerikā: viņš atbrauca uz šejieni savas jaunības gados, pirms četrdesmit gadiem. Viņa kapitāls bija jaunības spēks un enerģija ... Apm. pirms 35 gadiem Zībergs ar dažiem citiem latviešiem nodibināja Latviešu Labdarības Biedrību. Konsuls Zībergs vēl tagad strādā ar jaunības enerģiju un dara divkāršu darbu: vēl arvien viņš rūpējas par saviem dzimtenes biedriem, pabalsta nacionālo kultūru savu līdzpilsoņu starpā un propogandē to starp amerikāņiem.*"

Dzejnieks Fricis Freidenfelds — 1943. gada jūnijā „Ausmā" — rakstīja: „ *Ne katrreiz sabiedriski darbinieki ir nesavtīgi personīgā dzīvē. Par Zībergu jāsaka, ka viņš arī privātā dzīvē ir bijis pašaizliedzīgs, kas raksturīgi viņa personībai. Ja arī ne tik daudz apdāvināts runas dāvanām, aktieŗa spējām vai īpatnējām manierēm, viņš savu darbību,*

vienkāršību valodā un izturēšanās, ierakstījis savu vārdu Savienoto Valstu latvju koloniju vēsturē neizdzēšamiem burtiem.

Daudziem latvju ieceļotājiem, sevišķi pirms un pēc 1905. gada., viņš ir palīdzējis nokārtot imigrantu papīru formalitātes un atrast darbu. Bieži viņa māja bijusi pārpildīta ar ieceļotājiem, kur tie ēda, gulēja un atpūtās, līdz viņus varēja novietot savā pašu dzīvē. Kāda piezīmju grāmatiņa rāda, ka viņš aizdevis naudu, 886 dolārus, vairākām personām bez jebkādiem parakstiem vai procentēm. Dažiem arestētiem latviešiem viņš aizdevis galvošanas naudu ... Zībergs ir apmeklējis daudzas Bostonas un apkārtnes slimnīcas un cietumus, palīdzēdams cietējiem tautiešiem padomiem un ar naudu. Viņa un laulātās draudzenes nama viesmīlību baudījuši vairāki latvju inteliģentie, kuŗi dzīvojuši Amerikā dažus mēnešus vai gadus, kā dziedonis J. Brunevalds, operdziedone Alīda Vāne, komponists Alfrēds Kalniņš, rakstniece Rūman — Ķēniņa, advokāts Ķempelis un kundze, inženieris Kārlis Ozols, diplomāti Ludvigs Sēja, Dr. A. Bīlmanis un citi.

Esmu darbojies kopā ar Zībergu vairākus gadus gan pie „Amerikas Vēstneša" gan pie „Ausmas" un esmu mācījies viņu pazīt kā vienkāršu cilvēku, sadarbīgu biedru, demokrātisku amerikāni, sirsnīgu latvieti un mākslas mīļotāju, kas vajadzīgā brīdī nebaidas izteikt savas domas ..."

Evelīne Duka — Grāmatniece stāsta: „*Tas bija Vācijā, Rotveilas pilsētā. Patlaban tur valdīja „Austrālijas drudzis." Daži no maniem ģimenes locekļiem posās turpu, mani aicināja līdz. Es tomēr negribēju doties uz Austrāliju. Domāju, ka mūsu cilvēkiem jācenšas nokļūt zemē un vietā, kur valda*

kaut cik Latvijai līdzīgs klimats. Jau UNRA's aptaujās biju teikusi, ka vēlos izceļot uz Amerikas Savienotajām Valstīm. Gluži tāpat domāja arī daži citi manas ģimenes locekļi. Bez tam saņēmām no Amerikas ziņas, ka turienes baznīcu organizācijas plāno bēgļu uzņemšanas akcijas. Latviešu kristīgo ļaužu grupas priekšgalā esot Zībergs. Sadabūju adresi, uzrakstīju vēstuli, kuŗā izteicu viņam savas bēdas. Tāpat teicu, ko vēlos un lūdzu. Atceros, ka uzsvēru: „Man nevajaga galvotāja, vai uzturētāja. Lūdzu palīdzēt iekļūt Amerikā. Tad pati atradīšu darbu, strādāšu un pati sevi uzturēšu.

Pēc laiciņa pienāca Zīberga vēstule, laipna un nomierinoša. „Tā akcija ir sākusi darboties" viņš rakstīja: „Esmu drošs, ka pienāks arī Jūsu kārta. Tikai vēl drusku pacietības un viss būs labi." Oh, — tas bija labs balzams toreizējam dvēseles nemieram un prāta neziņai! —

Kad ierados Bostonā, satiku Zīberga tēvu. Mēģināju viņam pateikties. Kā? Ar acu smaidu un rokas spiedienu, kā tad citādi? ... „Ja" viņš teica. „Toreiz bija daudz darba. Bet, paldies Dievam, ir izdevies labi."

...Man no sirds žēl, ka Zīberga tēva vēstule toreiz, izceļošanas nemiera pilnajā kustībā ir gājusi zudumā."

Diženas sirds cilvēki

Vēstulē Toronto *Brīvai Balsij* Takomas tautiete Marta A. raksta: „*Mūsu dzīvē tas tā laikam iegājies, un ieaudzis jau kopš paaudzēm, ka par citiem cilvēkiem biežāk mēdzam pastāstīt sliktu kā labu. Taču šoreiz man ļoti gribas pastāstīt ko labu.*

Kamēr vēl mitām Vācijā, bet arī kad esam jau Amerikā, daudz reiz ir nācies lasīt un dzirdēt nievu un pārmetumu vārdus tā saucamajiem veclatviešiem, t.i. tiem mūsu tautiešiem, kas Amerikas kontinentā dzīvo jau daudzus gadu desmitus. Varbūt, ka tā ir vienkārša sagadīšanās, bet, patiesībai par godu man tomēr jāliecina, ka šajos divos gados, kas pavadīti Amerikā, man tomēr ne reizi nav nācies viņu vidū saskārties ar sliktiem cilvēkiem. Taisni otrādi: veco latviešu vidū esmu ieguvusi daudzus ļoti labus draugus — izpalīdzīgus un ļoti mīļus sirds cilvēkus. Šoreiz man gribas pastāstīt un saukt vārdā divas ģimenes no viņiem: Zīberga tēvu un Edgaru Jirgensonu, abus Bostonā, kuŗus, pie tam, personīgi nekad neesmu pazinusi un miesīgām acīm nekad redzējusi.

Vācijā nīkstot, man un manas ģimenes atlikušajai daļai visādu bēdu un dažādu grūtību bija atliku likām, bet arī ne vairāk un arī ne smagāku kā daudziem citiem, kas toreiz bijām kopā. Šajos apstākļos man nācās sākt kārtot kādu grūtu ģimenes lietu, kas izžuburojās vismaz trijos kontinentos, bet sakņojās Amerikā. Es aizrakstīju nelaikim mūsu sūtnim Alfr. Bīlmanis. Savā atbildē viņš man starp citu norādīja griezties pēc padoma arī pie Zīberga tēva Bostonā un piezīmēja, ka arī sūtniecība no savas puses Zīberga tēvu par manu lietu jau informējusi.

Bet pirms sadomājām, ko un kā darīt, es saņēmu no Zīberga tēva vēstuli un tūlīt pēc tam, „Care" saini! Drīz sekoja atkal sainis un vēstule. Pēdējā Zīberga tēvs man norādīja arī uz tautieti Edgaru Jirgensonu Bostonā. Drīz arī no pēdējā vispirms pienāca „Care" sainis, pēc tam vēstule un tad liels un ļoti vērtīgs dāvanu sainis! Un abi viņi sāka palīdzēt kārtot manas lietas.

Pagāja laiks. Manam vīram pa tam palaimējās iegūt ieceļošanas galvojumu Amerikā. Taču pēdējais bija ne uz Bostonu, pat ne tās tuvumā, bet pilnīgi uz otru Amerikas malu — Takomu, Vašingtonas štatā. Un mēs nokļuvām un esam tur.

Bez dažām jaunieceļojušo latviešu ģimenēm, kas mums te jau bija priekšā, mēs ļoti drīzi Takomā un Sietlā un citur apkārtnē sastapām daudzas veclatviešu ģimenes, kas mūs saņēma neviltoti sirsnīgi un bija ļoti izpalīdzīgas iekārtoties un iedzīvoties jaunajos apstākļos un svešajā vidē. —

Lauztin laužas uz papīra un prasīt prasās pieminēt un nosaukt vārdā „veclatviešus." Sirmo kurpniekmeistaru Konrāda tēvu un viņa, Amerikā dzimušo un izaugušo, arī jau sirmo dēlu, skolotāju;

Amerikā dzimušo un izaugušo fotografu Rudzīti, kuŗa jau tuvu simtgadus vecā vecmāmiņa pēc sava pusmūža pavadīšanas Amerikā nav vēl paguvusi iemācīties angļu valodu, bet toties sirsnīgi noņemas lai viņas bērnu bērnu bērniem skaidra un saprotama paliktu latviešu valoda; nu jau mirušo mūrniekmeistaru Danča tēvu un viņa dzīves biedri, kuŗu abu pirmais un beidzamais lūgums jauniešiem bija: precēties pie laika un dzīves draugu izvēlēties tikai no savas tautas vidus; dzīves prieka un spēka pārpilno „piektgadnieku" Čukstes tēvu, kas joprojām vēl atmin un jauki prot skandēt tādas dziesmas un dzejoļus, zina stāstīt un citēt tādus notikumus un stāstus no kādreizējiem laikiem, ka kā saka, mute paliek atvērta klausoties; bet daudzi, daudzi citi paliek vēl nepieminēti, kaut nav neviena šeit zināma, kas mūsu tautai būtu darījuši negodu, bet katrs pakalpojuši un turpina kalpot jaunieceļotājiem, kur un kā vien mācēdami un varēdami. — Taču es gribu nobeigt pastāstīt par Zīberga tēvu un Edgaru Jirgensonu Bostonā.

Kad bijām nomaksājuši prāvos ceļa izdevumus uz šo tālo krastu un nokārtojuši citus parādus un jau pavisam labi šeit iekārtojušies, bet mūsu labvēļi Bostonā vēl joprojām nepiekusuši turpināja pūlēties mūsu grūtās lietas labā, tad tik attapāmies, ka sen jau pagājis laiks, kad mums būtu bijis vajadzīgs papūlēties — viņiem atdot atpakaļ vismaz to, ko viņi mūsu labā izlikuši skaidros dolāros. Un tad mēs sarēķinājām, un es viņiem aizsūtīju daļu no šīs naudas. Nepagāja daudz dienu, kad es savu sūtīto naudu saņēmu no viņiem abiem atpakaļ!

„Tā taču nav palīdzība, par ko ņem naudu, un tā nava dāvana, par ko saņem atlīdzību," raksta viens.

„Jums pašiem nauda vēl ilgi noderēs vairāk kā mums," raksta otrs, un abi aprāja manu rīcību.

Ko lai vēl piebilstu? — Godbijībā zemu noliecu galvu šādu cilvēku priekšā un vēlētos būt viņiem līdzīga."

Savā vēstulē Zībergam bijušais Latvijas vicekonsuls Ņujorkā Nikolajs Āboltiņš raksta:

„Atceros konsulu Zībergu kā īstu goda vīru, kas bij tik vienkāršs un dabīgs un liels, kā viens simtgadīgs ozols. Toreizējie latvieši bija mācījušies angļu valodu pēc Zīberga sastādītās grāmatas. Viņu cienīja kā tēvu. Mūsu sadarbība ir vairāk kā 50 gadus atpakaļ! Tāpēc Jūs sapratīsat, ka nekādas detaļas man vairs nav palikušas.

Ja nu Jūs esat tikai 66 gadus vecs, tad Jums vēl vesels cilvēka darbīgā mūža laiks priekšā. Un Jums kā „retired" cilvēkam nu ir visi ceļi vaļā darīt, kas visvairāk patīk, un izvest galā dažu labu lielāku plānu, kas vēl nav darīti. Novēlu Jums labas sekmes, veselību un dzīves prieku un saulainas dienas."

I. B. REINHERZ

Bankeers un kugu-kartu agents,

84 Salem Street, BOSTON, Mass.

Dehl kuga-kartem un winas zenam kà ari ar naudas ſuhtijumeem greeſchatees taiſni pee muhſu repreſentanta preekſch Latweeſcheem Amerikâ

Mr. J. Sieberg

299 Washington Street, Cambridge, Mass.

Uſmanat, jo ar kuga-kartu pirkſchanu noteek daudſ kluhdas, kur pahrnahzejeem wehlak jazeeſch, waj pat teek ſuhtiti atpakal, tadehl pehrkat kartes pee uſtizamas perſonas, kurſch Juhs ſaprot Juhſu paſchu walodâ.

Peenemam naudas ſuhtijumus uſ Kreewiju un wiſàm poſaules daàam.

Muhſu kuga-kartu zenas uſ wiſàm kugneezibas linijam ir arween tàs lehtakàs.

Zībergs bija arī ceļošanas kuģu biļešu aģents

Latvijas konsuls Tālos austrumos, Madžūrijā un Ķīnā Ed. Zilgalvis 1948. g.

Sabiedrisks darbinieks Vladimirs Eglītis atceras Zībergu:

„Tikko iebraucis Bostonā aizgāju pie Zīberga pēc padoma. Prasīju kā uzsākt dzīvi svešumā. Vajadzēja atrast dzīvokli un aizņemties naudu. Bez ierunām viņš naudu man aizdeva, ko toreizējie apstākļi man prasīja. Gribēju dot kvīti par naudu, bet Zībergs atteica: „Ko tas papīrītis dos? Ja atdosi būs labi, ja ne, arī būs labi!" — Ļoti vienkārši kad abu partu starpā valda goda prāts.

Par peeminu J. Sieberga kgm un kdsei

winu 25 gadu laulibas deenâ,
1894. 29. julijâ 1919.

Kad rudenis klaht rahdas peenahzis,
Tad semkopis smaida, kaut salihzis;
Suhrus sweedrus Deews swehtijis tihrumâ,
Preezigu prahtu winsch, — sekmes spihd wisumâ.
Atminas lido gar behrnibas birstalu,
Kur strautinsch gahsch lejâ dsihwibas kristalu.
Tas juht, un wakars klaht peenahzis
Un galwu kâ wahrpu plahwejs drihs eewahzis.
Ari schodeen Juhs, draugi, apstahjuschees,
Atminâ baudit, ko reis solijuschees:
Pee mihlestibas oglem wehl sildotees,
Juhs wehlâs lai ari tahlak wehl palihdi Deews.
Bij laime, bij asaras muhscha deenâs,
Darbs ruhdija rokas, waigs grumbâs seekâs
Un pelnits ar soli gruhts, katris gadinsch
Tâ galwâ jau sibrabots daschs balts matinsch.
Mihlestibu, ko solijuschees, to swehtijis Deews,
Un behrni, — kâ seedu smarschu Jums sirdis lees:
Ar tizibu, zeribu, mihlestibu ihstu,
Pee muhschibas altara dwehsele lai kristu.
Lai wainags Jums wihts pee mihlibas kwehlem,
Un draugi mehs Juhs sweizam un laimes wehlam.
Par godu lai wistrotos matos Jums wij,
Kur skaitlis diwdesmit peezus gadus mij.

Ir tik weena bagatiba, kas der — — — mihlestiba.
Ir tik weens mantojums, kas labs — — mihlestiba.
Ir tik weens nopelns, kas pastahw — — mihlestiba.
Kâ bagatiba, mantojums un nopelns
lai Juhs puschko — — mihlestiba.

Wehlê Cambridschneeki.

Veltījums no laika biedriem — kembridžniekiem

Jēkaba Sieberga mūža darba nacionālpolītiskā nozīme

Vērtējot Zīberga mūža darbu, Oļģerts Liepiņš rakstīja:

„Gandrīz pilnais gadu simtenis, ko J. Siebergs piepilda ar savu dzīvi, ir bijis ārkārtīgi straujām un dziļām pārmaiņām bagāts. Plašos vilcienos to varētu apzīmēt par nacionālisma un internacionālisma cīņu. Katram no šiem cilvēces polītiskās domāšanas virzieniem ir bijuši savi uzplūdi un atplūdi. Tie vairākkārt nomainījuši viens otru. Pagājušā gadu simteņa sākumā Napoleona karī radīja visā Eiropā nacionālisma uzliesmojumu. Tā paša gadu simteņa divdesmitajos gados anglis Ņutons Ovēns un francūzis Šarls Furjē izveidoja pirmās modernās sociālisma mācības un arī mēģināja tās iedzīvināt. Četrdesmitajos un piecdesmitajos gados Napoleona trešā vara Francijā. Italiešu patriotu apvienošanās tieksmes un vācu studentu un demokratu kustības atkal spēcināja nacionālismu. Sešdesmitajos un astoņdesmitajos gados Kārlis Markss sarakstīja savu Kapitālu, kas ir sociālistu bībele. Sociālisti tautiskumu atzīst visai maz, bet savu spēku meklē

internacionālās organizācijās. Latvijā sešdesmitos gadus uzskata par tautiskās atmodas sākumu, bet deviņdesmitajos gados arī pie mums jau plaši ieviešas sociālisma mācības. Tautisko sasniegumu kalngals bija brīvvalsts nodibināšana 1919 - 1920.g.; saliedētu, koncentrētu nacionālisma nozīmi vēlreiz uzsvēra prezidents Kārlis Ulmanis, kuŗa autoritārās valdīšanas laiks 1934 - 1940.g. sakrita ar tā sauktā totalitarisma laikmetu Eiropā. Beidzot pēc otrā pasaules kaŗa atkal nākušas cieņā un godā internacionālas varas, un kā to upuri latviešu trimdinieku desmittūkstoši ir atskaloti šurp Amerikas Savienoto Valstu krastā.

Abi raksturotie virzieni cīnījušies gadu desmitiem ilgi un cīnās vēl tagad latviešu emigrantu vidū. Uzskatama vieta tiem abiem ir Bostona. Te visaugstāk viļņojusi agrākā laika imigrantu tā saucamo „veclatviešu" kulturālā dzīve, un bez savas valodas un citām tautiskām pazīmēm nevar būt kultūras. Bet te ir arī dzīvojuši un aģitējuši niknākie revolūcionāri — piektgadnieki (1905. g. dumpinieki un bēgļi), un līdz pat pēdējam laikam te uzglabājies Amerikas latviešu komūnistu nozīmīgākais miteklis — „sarkano" klubs.

Latviešu emigranti 19. gadu simtenī nebija spiesti izceļot savas nacionālās pārliecības dēļ, kā tas notika nesenā pagātnē. Pirmie latviešu ieceļotāji ASV stāsta, ka šurp uz brīvības zemi braukuši tādēļ, ka viņiem dergusies bargā cara vara. Īpaši ilgais kaŗa dienests „krievos." Otrs cēlonis bijis saimniecisku izredžu trūkums, mazturība galvenokārt Kurzemes mazpilsētās, no kurienes nākusi pirmatbraucēju liela daļa. Kaut arī šie motīvi svarīgi,

tomēr tos nevar atzīt par pirmnozīmīgiem, kas piemēram, saistītos ar eksistences apdraudējumu. Toreiz izceļotājus no Latvijas visumā varēja uzskatīt par labākas laimes meklētājiem. Tādēļ lielais tautiskais dzejnieks Andrejs Pumpurs, pats daudzas svešas zemes pārstaigādams un tautiešus priekšā atrazdams, vēlāk izsaucās:

„Kādēļ klīdāt tāļi, tāļi
Jūs no mīļās tēvijas?
Vai nav vietas, brāļi, brāļi,
Še iekš mūsu Latvijas."

Arī citām tautām ir bijusi emigrācijas problēma. Īpaši 19. g.s. izceļoja daudz angļu, īru, itāliešu, vāciešu, kas vēl nesen zūdījās, ka viņiem trūkstot tiešām „dzīves telpas" jeb „vietas," par ko runā Pumpurs. Daļa izceļotāju pārtautojās, īpaši, ja mazāks skaits apmetās jaunās saimnieku tautas vidū. Daļa saglabāja savu tautību, izveidoja kolonijas Savienotās Valstīs, kuŗās saplūda sevišķi daudz dažādu tautību un ticību cilvēki, pazīstamas kā „kausējamais katls," kas diezgan īsā laikā ieceļotājus amerikanizē. Tomēr arī te ir samērā veselas, vienkopīgi izveidotas tautību grupas, kas nav pazaudējušas savu valodu un tikumus, atceras „izcelšanās zemi" un izrāda patriotismu pret to. Tādi ir: īri, itālieši, poļi un arī lietuvieši, tā tad vairāk katoļu tautas. Par latviešiem nostiprinājies uzskats, ka tie asimilējas samērā ātri, jau otrā, vēlākais trešā paaudzē.

Nākotne rādīs, cik stipra un cik dzīvīga būs latvietība tagadējos ieceļotājos, kas atbraukuši pēc otrā pasaules kaŗa. No pirmiem mūsu ieceļotājiem, kas šurp atbrauca pagājušā gadu simtenī un ap 1905. g. maz kas vairs palicis pāri. Tikai „vecie celmi" vēl turas pie latvietības, bet to atvases, bērni un bērnu

bērni jau pārgājuši cittautiešos un pazuduši mūsu apzinātājam skatam. Ar savu ārējo dzīves veidu un parašām, ar mentalitāti un arī valodu viņi vairs nekādā ziņā neatšķiras no šejienes iedzīvotāju vairākuma. Tālais zemes stūrītis pie Baltijas jūras viņiem vairs neko nenozīmē.

Varbūt tas arī tādēļ tā, ka „veclatviešu" jaunībā bija modē internacionālās idejas, mācība par to, ka „strādniekam visur vienādi labi." Izšķir tikai saimnieciskie apstākļi. Uzmanīgāk iepazīstoties ar dažādām „veclatviešu" aprindām redzam, ka vispilnīgāk tiešām pārtautojušies bijušie revolūcionāri jeb kreisie. Tautiskās idejas viņi nav cieņā turējuši, tās tiem bijušas vienaldzīgas. Arī savus revolūcionāros saukļus tie nav varējuši šeit īstenot. Kautgan latviešiem piekritusi samērā ievērojama loma Krievijas iekārtas pārmaiņās, Savienoto Valstu varenais kapitālisms ir pilnīgi salauzis viņu cīņas sparu, marksisma saukļiem te nav bijušas dzirdīgas ausis. Tā kādreizējie dumpinieki un cīnītāji kļuvuši par vienkāršiem eksistētājiem, pat savu jauno paaudzi viņi nav varējuši ne par kādām idejām iekvēlināt, kā paši atzīstas.

Bet vīrs stāvēja šiem pretī, kam netrūka ne pārliecības, ne domu, ne sajūsmas. Tas bija Jēkabs Siebergs, kas par spīti populārajām sociālisma un materiālisma mācībām un asimilācijas tieksmēm jau tūlīt pēc atbraukšanas šurp pacēla tautības un ticības karogu. „Turies pie savas tautības un ticības, tad tev labi klāsies," šādu pamācību Siebergs devis līdz kādam tautietim, kas pārgājis dzīvot uz rietumu krastu, un šo svētīgo ieteikumu tas atceras vēl tagad, pēc vairākiem gadu desmitiem.

Kā tad Siebergs iesāka savu cīņu?

Apzināti vai neapzināti viņš gāja to pašu ceļu, ko latviešu tautiskās atmodas darbinieki dzimtenē pagājušā g.s. sešdesmitajos un septiņdesmitajos gados. Viņš atrada domu biedrus un nodibināja biedrību, Amerikas Latviešu Tautisko Savienību, ar centru Bostonā un nodaļām citās pilsētās.

Pretstatā sociālistu biedrībām un klubiem, ALTS nepropogandēja šķiru cīņu, bet sludināja visu tautas locekļu kopību, aicināja turēties pie pašu valodas kultūras. Kaut arī veclatviešu vidū nebija tik daudz inteliģences kā tagadējos atbraucējos, viņi pēc saviem spēkiem taisīja sarīkojumus, tāpat kā mēs to darām tagad. Siebergs saprata iespiestā vārda nozīmi tautiešu pulcināšanā un viņu apziņības uzturēšanā, tādēļ viņš izdeva gan kalendārus, gan arī laikrakstu Amerikas Vēstnesi, ko vadīja 25 gadus. Būdams apgaismots cilvēks, Siebergs atzina, ka izglītība nevar būt par ļaunu tautības uzturēšanai, tādēļ viņš pats sarakstīja pirmo angļu valodas mācības grāmatu latviešiem.

Sākumā latvieši Savienotajās Valstīs, kas bija luterāņi, klausījās vācu mācītāju dievvārdus. Siebergs bija viens no pirmajiem, kas saprata centienus, kam tik daudz ievērības veltam mūsu dienās, proti, ka jācenšas panākt, lai katras tautas piederīgie evaņģeliju varētu dzirdēt savā mātes valodā. Viņš rūpējās par latviešu mācītāju sagatavošanu un aicināšanu latviešu draudzēs. Un tā kopš tā laika gadu desmitiem cauri, baltās un nebaltās dienās ir pastāvējušas latviešu draudzes Amerikā kā svētīgi kristīgās, bet arī nacionālās dzīves centri. Tas, ko mēs tagad cenšamies darīt latviešu draudzēs un latviešu baznīcā, ir pa lielākai

daļai to metu atkārtojums, ko pagātnē ar pareizu skatu un veiksmīgu roku izveidoja „Amerikas latviešu tēvs," Jēkabs Siebergs.

Tomēr ideāls par stipru latviešu koloniju ASV nepiepildījās. Arī nacionālie un ticīgie latvieši ilgstoši nespēja turēties pretī asimilācijai, jo nesaņēma vajadzīgo kultūrālo un morālisko atbalstu no senajām tēvu mājām. Likās, ka Latvijas valsts šo jaunajā pasaulē zaļojošo tautas zaru pavisam aizmirsa, tā kā tas ar laiku sāka nokalst. Dziedoņu Adas Benefeldes un Paula Saksa koncertceļojums, ko subsidēja valsts, bija gandrīz vienīgā Latvijas uzmanības zīme šejienes tautiešiem un tas arī notika pirmajos patstāvības gados.

Kad šurpu atskalojās imigrantu vilnis, ko tagad saucam par „jaunlatviešiem," tad šejienes tautas zars ieguva jaunu dzīvību un sāka atkal zaļot. Biedrību archīvos, tautiešu bibliotekās atrodam daudz liecību par tiem dažādajiem un plašajiem pasākumiem, ko savā laikā bija iedzīvinājuši „veclatvieši," bet kas diemžēl nebija vairs saglabājušies līdz mūsu dienām. Tam par cēloni ir dažādas kļūdas, radušās gan no Latvijas valdības puses neatkarības laikā, gan arī pašu šejieniešu pielaistas. Mūsu pienākums — no neveiksmēm mācīties un darīt to labāko, kas vien iespējams. Bet mūsu tagadējais darbs nebūtu veicams bez tā vērtīgā mantojuma, ko sakrājuši un atstājuši „veclatvieši." Uz viņiem raugoties, mums jāmeklē pēc piemēriem un pamācībām ne jau kreisajā pusē, pie internacionālistiem. Un tur kā impozanta figūra paceļas konsuls Jēkabs Siebergs, ko Dievs svētījis ar patriarcha mūžu, un kuŗa raženās darbības augļus grib pētīt un saglabāt nākamām paaudzēm viņa vārdā nosauktais fonds

„jaunlatvieši" sabiedrisko darbinieku iecerēts un dibināts. Mums ir liels gandarījums, ka 92 gadi vecais Sieberga tēvs vēl ir mūsu vidū un var līdzi darboties kā autentisks sava laikmeta izskaidrotājs. Tik tuvu viņam latviskās lietas pie sirds, ka viņš cenšas neizlaist nevienu svarīgāko tautiešu sanāksmi un sarīkojumu, bet allaž būtu klāt par priekšzīmi jaunajiem. Kā viņš, tā mēs priecāsimies, ja viņa ievadīto un mūsu turpināto latviešu nacionālpolītisko darbu Amerikā vainagos sekmes."

Līdzīgi Olģertam Liepiņam, arī citi uzmanīgi un atzinīgi vērtē Zīberga tēva lomu un sekmes ik vienā novadā, kur viņš pielicis savu roku.

Izlietājot paša Zīberga sakopotos materiālus par latviešu ieceļotāju garīgās dzīves un luteriskās baznīcas sākumiem Amerikā, kas atrodami viņa sarakstītā grāmatā *Svētdienas skolas lasāmā grāmata*, māc. Nikolajs Ozols bija sagatavojis apceri, kurā viņš dēvē šo vienreizīgo kurzemnieku par latviešu garīgās dzīves tēvu un celmlauzi.

Sasummējot savas pārdomas, māc. Ozols secina, ka Zīberga mērķi un centieni allaž balstījās uz domu: kaut latviešiem labi klātos, tie Dievu lūgtu un turētos cieši pie savas tautības un savas baznīcas.

Raksti amerikāņu presē

Boston Globe Zīberga tēvu godina savā 1938. g. 15. augusta izdevumā:

„Five hundred persons, including visitors from New York, Washington and Philadelphia, gathered at the Martin Luther Orphan Home grounds, Baker St., West Roxbury, yesterday, to honor Jacob Sieberg of Cambridge, the „Father of American Letts," on the occasion of the 50-th anniversary of his immigration to America.

Mr. Sieberg and his wife were presented a purse from their children and from three Lettish congregations in Boston. A telegram was received from Alfred Bilmanis of the Latvian Legation at Washington, congratulating Mr. Sieberg on his work for his fellow-countrymen and expressing regret that business in Mexico prevented his attendance.

Mr. Sieberg, wearing his decoration from the Latvian Government, the Order of the Stars, was assisted in the reception line by his four daughters,

Mrs, James Hart, New York city; Mrs Joseph Lannan, Milton; Mrs. John Trey, Roslindale, and Miss Ermine Sieberg, who lives with her parents at 299 Washington St., Cambridge.

Large delegations were present from the Boston Lettish Lutheran Church, headed by Rev. Carl W. Selmer; Boston Congregation of Trinity Lettish Church, led by Rev. Jacob Graudin, and the Lettish Baptist congregation."

Tāpat viņu slavē:

„Mr. Sieberg is mentioned in a „Who's Who" in Latvia, listing the outstanding men who have emigrated to other lands, as follows: „In Boston, is Jacob Sieberg, an institution in himself." The appropriateness of this statement, as was evidenced by the sincere tribute yesterday, is demonstrated by the half century of the history of the Lettish people in the United States.

Mr. Sieberg was one of the six original immigrants to this country from Latvia, who came here Aug. 15-th 1888. Led by Mr. Sieberg, these men, and another who came a year later, maintained their contact with each other and, eight years later, organized the first Lettish church in America, in Roxbury.

As a Lettish clergyman was unheard of this country, German Lutheran ministers conducted the services for the little band. As the numbers increased, the group met at the German Lutheran Church, 714 Parker av., Roxbury. Many times Mr Sieberg led the services and preached in his native language.

Educating his people im English, while retaining a love of the culture of their homeland, became the life work of Mr. Sieberg.

He wrote an Anglo-Lettish dictionary in 1896, the first ever published. Three larger and more complete editions have been published by him since.

In order that his people would not lose their faith in a strange land he published a book of Bible stories, illustrated fully, and had it printed in his native language in order that the immigrants could read the Bible stories to their children. These books are still in use and many of the guests sought copies yesterday. He also published a Latvian newspaper with news from the colonies here and from Latvia.

During the 25-th years of its publications, Mr. Sieberg worked at the Ivers & Pond Piano Co. in Cambridge. He was employed for 33 years and did the newspaper publishing in his spare time. Each of his children helped with setting the type by hand. He also imported many books from Latvia and set up a library for his people, loaning them translations of many English books into the lettish, and also the imported books. He printed the literature used in the church work and in the Sunday schools.

His people regarded him as the father of the American Letts and when the drive to sell Liberty Bonds started, he set up a Latvian booth on Boston Common and sold Liberty Bonds to all his people.

He served as consul for Latvia for many years, resigning from this office in 1935 because of his age. He traveled all over New England seeking employment in machine shops and elsewhere for every Latvian immigrant who came here. It is said that when an immigrant had no place to sleep he took him to his home in Cambridge, and sometimes the house would be filled with immigrants waiting to secure work and a home."

By Emilie Tavel

Staff Writer of The Christian Science Monitor — 1955.g.

Jacob Sieberg has only three daughters, but his official family reaches into the thousands.

Latvian-American in Greater Boston call him „Sieberg Tehws," the affectionate title of „father," in recognition of all he has done to help immigrants from his homeland.

Yesterday his children — actual and „adopted" — crowded into a room of the Latvian National League in Jamaica Plain to dedicate a museum in his honor.

Latvian Prayer Book

Containing mementoes of Mr. Sieberg's 67 years in America, the museum also presents a representative picture of Latvian Immigration to this country.

There is the Sieberg family Bible, more than 100 years old, a Latvian prayer book 300 years old, as well as 200 books from the library of Mr. Sieberg's yellow frame house in Cambridge.

Most touching in its sentimental value, perhaps, is the little hand printing press which did so much to hold together the early band of Latvians in Boston.

In the attic of the Sieberg house at 299 Washington Street, it turned out church notices, entertainment programs, and Latvian calendars with words of spiritual ancouragement.

Mr. Sieberg's married daughters, Ermine Janet, and Emma can remember the evenings they helped their father set type for the little press.

But this was only a small part of Mr. Sieberg's printing operations. Knowing the loneliness of being

in a strange land and a foreign tongue, he printed a newspaper, „The American Messenger" for 25 years.

At first a monthly, and later appearing more frequently, it carried news from Latvia, of newcomers arriving in America, and of the Latvian colonies growing in cities troughout the United States.

Jacob Sieberg arrived in Boston in 1888, a skilled cabinetmaker with no knowledge of English. His first job was in a banjo and mandolin shop, making handles, frets, and inlays.

He taught himself to speak and read English, and obtained employment at the Ivers & Pond Piano Company in Cambridge, where he worked for 30 years.

The year 1894 is an important waymark in Mr. Sieberg's life. He returned to Latvia to claim as his bride the girl who had waited for him for five years.

From that time on there seemed to be no end to what Mr. Sieberg and his young wife would do for their countrymen arriving in this country.

He would go to the boats to meet them night and day, bring them to their home to stay until they could find a place to live. His daughter, Mrs. Ermine Quirk of Cambridge, says their 10-room house was „like hotel" with people staying in the attic and even in the cellar.

When husbands wanted to bring their families to America, Mr. Sieberg would lend them money, „I was no rich man, but I had steady work and I could do that," he says today.

During World War I he solicited funds for the Latvian soldiers. He rejoiced to see his country free

itself from Russia. A strong anti-Communist today, he longs to see his homeland free from the Communist yoke.

Always working in his spare time to provide the needs of his people' Mr. Sieberg founded the Latvian Benefit Society, the National Latvian League with branches in five cities, and the Boston Latvian Lutheran Congregation.

He traveled all over to find jobs for his Latvian friends. Once he walked from Boston to Braintree to locate jobs for two men in a railroad shop.

The Latvian Government honored him for his work by making him consul in Boston from 1925 to 1936.

Mr. Sieberg, now in his 92-nd year, summarizes his lifework humbly and briefly, „I thank God that God helped me to do so much."

Today Mr. Sieberg lives in the Cambridge house with his daughter, Mrs. Quirk and her family, still keeps his license to sell insurance, gardens in the summer, and when the snow falls in winter, he insists upon doing the shoveling himself.

The Cambridge chronicle and the Cambridge sun
Thursday, March 8, 1962

„I thank God that God has helped me to do so much."

This was the comment of Jacob Sieberg, of 299 Washington st., on reaching his 99-th birthday, Monday.

And with God's help, he has done much — all of it for his fellow man.

During his active years he befriended so many immigrants from his native Latvia that literally

hundreds of them call him „Sieberg Tehws," father Sieberg.

Warm Welcome

Whenever a boat with Latvian immigrants arrived in Boston harbor, day or night, he would meet it and welcome them to America.

If they had no place to stay, he would house and feed them in his own home. If they were sick, he and his family would nurse them back to health. If they needed money, he would loan it to them.

He was tireless in helping them get jobs. Once he walked from Boston to Braintree to help two of them obtain railroad employment.

He prepared, and published „Siebergs Guide and Calendar," written in Latvian and distributed in that country to give prospective immigrants to the United States information about this country and how to get along here. He also published a Latvian-English dictionary.

Printed by Chronicle

He wrote and published the first newspaper in this area for Baltic immigrants, „American Vestnesis (Messenger)." He and his family set the German script type by hand in his Washington street home. Then he would take the pages of type by wheel barrow to the Cambridge Chronicle plant, then at 83 Austin St., where his paper would be printed.

Mr. Sieberg and his family also did a lot of printing on their own. Working in their attic at night, by the light of kerosene lamps, they printed hundreds of church notices and tickets and programs for

Latvian-American affairs. Nobody could beat Mr. Sieberg's prices; he did it all free of charge.

Founds Societies, Church

Here are some of the other things which he, with God's help, managed to do: —

He played a key role in the founding of the Latvian Benefit Society, the National Latvian League with branches in five American cities, and the Boston Latvian Lutheran congregation.

The Jamaica Plain Lutheran Church, which traces itself back to this original congregation, will honor Mr. Sieberg as a founding father at a birthday party to be tendered him after morning worship next Sunday.

A room in the Latvian National Museum, Jamaica Plain, is named in his honor and contains copies of his publications and records of his activities in behalf of immigrants.

He was cited by the American government for helping to sell Liberty Bonds during World War One.

From 1925 to 36 he served as Latvian consul in Boston, and in 1930 was presented by the grateful Latvian government with its highest honor for civilians. The Order of the Three Stars.

Arrived in 1888

Mr. Sieberg came here from Latvia in 1888 when 25 years of age. He quickly taught himself to speak, read and write English.

A skilled cabinet maker, he found employment in his trade, worked hard, saved his money and in 1894 went back to Latvia, married the sweetheart who had waited for him and brought her back to the United States.

In 1903 he went to work for the Ivers and Pond Piano Company in Cambridge, rising to be head of the finishing department, and retiring in 1936 after 33 years there.

Rogers Block Resident

His first home in Cambridge was in the old Rogers Block on Main st., now razed to make way for the building of Technology Square. For the past 60 years he has lived at his present home, 299 Washington St.

He has three daughters, Mrs. Ermine Quirk, with whom he makes his home; Mrs. Janet Lannan of Milton; and Mrs. Emma Trey, of California. He also has five grandchildren and 12 great grandchildren.

His friends are legion; he received birthday cards from scores of people he had helped over the years. These cards were sent from all over the United States, from Canada and even from Argentina.

Although he is not physically very active, his mind is alert and he kept in close touch with the news of Astronaut John Glenn's successful attempt to orbit the earth.

„Im thrilled," he says, „ that John Glenn did it for America."

George Croft

Boston Daily Globe-Tuesday, April 7, 1953

„Give me a house by the side of the road and let me be a friend to man."

Personification of this creed is 90-year-old Jacob Sieberg of 217 Washington st., Cambridge, who has given most of his life to aiding immigrants from Baltic countries.

Jacob was 26 when he came to Boston in 1889 from Latvia, a tiny country gobbled up by the Russians prior to World War II.

He could not speak English, only Latvian and German, so steamship agents sent him and others to a Salem St., boarding house operated by former German immigrants.

With seven other Latvians, Jacob organized the American Latvian Society dedicated to assisting fellow countrymen find jobs and housing.

The society assisted immigrants from Poland, Estonia, and Lithuania, as well as Latvians and its fame spread through the Balkan countries.

Unable to find work in Boston Jacob traveled to Chicago where he worked for the Pullman Company, at the exhibit of Imperial Russia at the Columbia World's Fair in 1893. Parker st., and published a Sunday school book.

He read and preached there until a minister arrived to take over the duties in 1896.

This church divided into the present day churches on Rockview st., Jamaica Plain, and Highland st., Roxbury.

Returned to Homeland

A depression closed factories at that time so Jacob returned to Latvia in 1894, where he made arrangements to print a calender and guide for Latvian and other Balkan immigrants about to trek across the ocean to America.

Sieberg's Guide and Calendar contained 49 pages of United States history, a lot of general matter such as what to do upon arrival, and famous fires, including the Chicago and Chelsea conflagrations.

He returned to Boston with other immigrants and a wife six months later and started a Latvian-English dictionary published in Latvia in 1937.

It was at this time that he organized the „American Vestnesis (Messenger) a newspaper for Baltic immigrants.

Jacob was earning his living all this time as a cabinet maker. His extracurricular activity were completed late at night and on Sundays.

During his 33 years with the Pond Piano Company, of Cambridge, Sieberg rose to head the finishing department. He retired in 1936.

Thousands of members joined the society, which is still in operation, and branches appeared across the country. When the Germans overran Latvia, during the war the society sent food, clothing and money to refugees.

Now they assist those Latvians lucky enough to escape to Norway or Sweden, but Mr. Sieberg said „there are not many who do escape."

More than 1000 Latvians fled their homeland when the country was taken over in 1940 by the Russians, Sieberg said.

—

Served as Latvian Consul

Following World War I, Jacob became the Latvian Consul in New England and in 1930, for his outstanding work, was presented the highest order for civilians, the „Order of Three Stars" by the grateful Latvian Government.

The United States, his adopted homeland, also honored him for his work in the Liberty Loan drives of World War I.

Savā izdevumā „The Beacon" International Institute of Boston 1963. g. aprilī raksta:

„On Sunday, March 3-rd, there was a great gathering to celebrate the 100-th birthday anniversary of Jacob Sieberg, one of the very earliest Latvians to settle in the Greater Boston area. He was a writer and publisher and, for many years, the Latvian Consul. On his 90-th anniversary some of us were also present and saw the museum items at the American-Latvian League clubhouse, where his collections are on exhibition. Now he sat among fellow countrymen, joy and happiness on his face.

Mr. Sieberg was probably the first Latvian in Greater Boston, having arrived 75 years ago. He helped other Latvian immigrants as they came over a period of many years. One of the Latvians commented that his help was of a kind that International Institute now gives to newcomers, a friend and guide to help them get a start. With his newspaper, he provided not only interpretation of the new country but news from the old world. Latvia became independent after the first World War, and there was a flowering of the hopes of pioneers in America as well as in Latvia.

The 100-th anniversary celebration was held in the hall of Daugavas Vanagi, an organization of veterans at 23 Kenilworth Street in Roxbury. Choruses of men and women in the Latvian folk costume sang hymns, classical numbers and birthday greetings. One traditional song was called „Many White Days," meaning days of gladness. A dramatic and stirring trumpet music added to the pomp and ceremony."

The Boston Globe 1963. aug. 23 ziņo:

Jacob Sieberg of 299 Washington st., Cambridge, known as „The Father of American Latvians," died Wednesday in a Cambridge nursing home. He observed his 100-th birthday last March.

Born in Latvia, he came to the United States in 1889. He was unable to find work in Boston and travelled to Chicago, where he worked for the Pullman Co. at the exhibit of Emperial Russia at the Columbia World's Fair.

Mr. Sieberg spoke only Latvian and German when he arrived here, but soon taught himself English.

In 1894 he made a brief return to his homeland and managed to print a calendar and guide for Latvian immigrants planning a trip to the United States.

Following his return here he settled in the Boston area and lived for more than 70 years at the Cambridge address. He was a cabinet maker by trade and worked for more than 30 years for the Ivers & Pond Piano Company in Cambridge.

Much of his life was devoted to aiding fellow countrymen who arrived in this country either for a visit or to remain here permanently.

He died still cherishing the hope that his native land would again enjoy its independence.

While Latvia has long existed as a separate Baltic state with its own language and culture, it was successively ruled by Poland, Sweden and Czarist Russia before falling after 22 years of independence from 1918 to 1940 — under Soviet rule.

In 1937 he published a Latvian-English dictionary. He also established the American

Messenger, a newspaper for Baltic immigrants, which he published for 25 years.

His home on Washington st. was the focal point for much of the Latvian-American activity in this part of the country. In the attic of his home he printed brochures which were helpful to new immigrants.

Mr. Sieberg founded the Latvian Benefit Society, Latvian National League and the Boston Lutheran Congregation.

He leaves three daughters, Mrs. Emma Trey of San Francisco, Mrs. Ermine Quirk of Cambridge, and Mrs. Janet Lannan of Milton; four grandchildren and 10 great-grandchildren.

The funeral will be held Friday at 2 p.m. in the Latvian Lutheran Church, Rockview st., Jamaica Plain.

Boston Record American

„A cabinet maker by trade, Sieberg devoted much time in writing and producing brochures designed to help newly-arrived Latvians.

He also published a Latvian English dictionary and for 25 years published the American Messenger, a newspaper for Baltic immigrants.

Sieberg lived in the Boston area for the past 70 years, nearly all of that time at the Cambridge address.

He founded the Latvian Benefit Society, Latvian National League and the Boston Lutheran Congregation:

He is survived by three daughters, Mrs. Emma Trey of San Francisco; Mrs. Ermine Quirk of Cambridge, and Mrs. Janet Lannan of Milton; four grandchildren and 10 greatgrandchildren.

Vēstules grāmatas autoram

Cambridge, 11. novembrī, 1948. g.

Ļoti god. O. Akmentiņa kungs!

Jūsu laipno vēstuli saņēmu un Jūsu lūgumu par iecelošanu pārdomāju, bet ar vislielāko gribu nevaru Jums lūgumu tagad izpildīt.

Kā Jūs zinat, esmu vecs cilvēks un vairākus gadus kā nestrādāju nekādā fabrikā, kur varētu dabūt kādu darbu priekš ienācējiem. Tieši tagad, kur nu sāk ienākt vairāki iecelotāji, darba vietas tiek drīzi aizņemtas. Tomēr par darba dabūšanu nebūtu jābaidas, it sevišķi sievietes var ātri dabūt darbu, bet sāpīgākais jautājums ir par dzīvokļa dabūšanu. Mums ir tāds dzīvokļu trūkums, ka pat bijušo karavīru ģimenēm jādzīvo šķūņos un skolu namos. Daudziem šejienes tautiešiem ir DP radi un tie jau sauc tos iekšā. Varbūt ka vēlāk varēsim ko vairāk darīt. Lūdzu rakstiet un lūdzat par iecelošanu mūsu tautietim, kas tiešām var palīdzēt Jums iecelot. Viņa adrese ir: Mr. Roberts Hiršs, 159 Singleton St. Woonsocket, R.I. Viņš ir pārticis cilvēks, pašam savs veikals.

Ar sveicienu J. Siebergs

Cambridge, 1. februārī 1949. g.

God. O. Akmentiņa kungs!

Pirms dažām dienām aizsūtīju Jums vēstuli ar Sav. Valstu karti un es ceru, ka ar to Jūs varēsiet daudzmaz iepazīties ar Ameriku. Viņai ir 48 valstis jeb stati un dažas territorijas. Nākošie štati būs Alaska un Havaiju salas.

Pēdējā vēstulē Jūs šaubaties par iekļūšanu ASV. Tā nevajaga. Jātur cerības, ka Jūs varēsiet iebraukt. Ir gan tiešām grūti un paņems daudz laika, kamēr vairāk D.P. varēs ienākt. Tagad jau 7 mēneši pagājuši un tikai 5000 D.P. iecelojuši. Visādi strādnieki jau varēs dabūt darbu, bet visātrāk ielaiž laukstrādniekus, tekstīlstrādniekus, būvstrādniekus un amatniekus. Ienācējiem pieņemti darbi var būt arī tikai pagaidām, kamēr atrod sev piemērotāku darbu. Iesūtiet fotografijas no Jums un kundzes un bērniem un aprakstiet vairāk ko Jūs varētu strādāt. Es neapsolu, ka es Jūs jau varēšu ievest Amerikā, bet es darīšu Jums par labu, cik varēšu.

Mūsu tagadējais ieceļošanas likums ir nejēdzīgs ar to, ka ienācējam jāgalvo dzīvoklis un darbs. Mums pilsētās ir tik liels dzīvokļu trūkums, ka daudzi amerikāņi meklē dzīvokļus vairāk mēnešus un nevar dabūt.

Bet ir cerības, ka Kongress mainīs likumu un atļaus četru gadu laikā ieceļot 400,000 D.P.

Mums Amerikas latviešiem nav iespējams ievest daudz mūsu tautiešu un tā mums jāgriežas pie lielām amerikāņu organizācijām un jālūdz lai palīdz mums vairāk ievest mūsu tautiešus. Tas, protams, savienots ar grūtībām un aizņem ilgu laiku. Bet mēs darām, cik varam.

Nepērciet un nesūtiet man nekādas grāmatas un netaisiet izdevumus. *Nedēļas Apskats* man pienāk, bet es nezinu, kas to sūta? Vai gan laikam Jūs? Kā par to lai samaksāju?

Ar sveicienu

J. Siebergs

Cambridge 22. septembrī, 1949.g.

Godātais O. Akmentiņa kungs!

Jūsu vēstuli saņēmu. Ar šīm rindiņām izsaku Jums sirsnīgu pateicību par to, ka Jūs savos rakstos pieminiet un cildiniet manu vārdu, ko es neesmu pelnījis.

Sava vecuma gados gan vēl arvienu darbojos sabiedriskā dzīvē, bet nevaru vairs tik daudz darīt cik vajadzīgs. Pa šiem trimdas gadiem esmu no D.P. saņēmis vairāk kā 2000 vēstules ar dažādiem lūgumiem un pa daļai gandrīz visiem atbildējis.

Par pirmās Latv. Biedrības Amerikā dibināšanas svinībām nezinu, vai kaut kas iznāks, jo ko var svinēt par tādu biedrību, kas snauž pussarkanā miegā.

Kā jau esmu agrāk rakstījis, mēs Amerikas latvieši nespējam izsniegt tikdaudz ieceļošanas galvojumus, jo lūgumu pienāk daudz, bet mēs griežamies pie amerikāņu lielākām organizācijām un lūdzam, lai palīdz ievest vairāk mūsu tautiešus un to viņas arī dara.

Tāpat arī Jūsu ieceļošanas lūgums ir nodots. Nebaidieties, Amerika nepametīs D.P. Vācijā. Redzēs cik varēs ievest līdz 1. jūlijam 1950. gadam.

Ar sveicienu,

J. Siebergs

God. O. Akmentiņa kungs!

Es domāju, ka Jums nevajadzētu neko rakstīt vai teikt Tautiskai Savienībai par manu dzimšanas dienu. Es nevēlos tautiešus apgrūtināt ar kādām darīšanām ar manu personu.

Ja kāds vēlas mani apciemot un apsveikt 5-tā martā manā mājā, tie taps laipni un mīļi uzņemti.

Domāju tā būs labāk.

Ar sveicienu

J. Siebergs

Sveicieni 85. dzimšanas dienā

Ņujorkā, 1948. g. 5. apr.

Mr. J. Sieberg,
299 Washington St.
Cambridge 39, Mass.

Augsti godājamais Sieberga kungs!

Man ir visai žēl, ka par Jūsu 85-to jubileju dabūju zināt tikai pēc tam, kad lasīju Bostonas draudzes Apskatu. Es labprāt būtu dzirdējis kaut īsu ziņu, lai varētu Jums savlaicīgi nosūtīt sveicienus. Tagad varu pievienoties Jūsu svinībām ar vislabākiem novēlējumiem, kādi izteikti godinājuma rakstā.

Mēs no sirds lūdzam par Jums Dievu, lai Viņš uztur Jūs vēl gadu gados mums par svētību. To es saku dziļā nopietnībā, jo Jūs esiet latviskuma simbols Amerikā un luteriskās baznīcas stūrakmenis Jaunajā pasaulē.

Ir tik grūti dzirdēt, ka Amerikas nepazīneji atļaujas nepareizus spriedumus par šejienes latviešu dzīvi un darbu, sabiedrisko nopelnu; un dzirdēdami citu grupu skaļumu, domā, ka mūsu luterticība nav nekas un meklē glābiņu, kas vairāk sola.

Bet pietiek atcerēties Jūs, mīļais Sieberga kungs, lai atkal būtu labi: Jūs esiet mūsu pamatu licējs, Jūs bijāt pirmais, un tik pamatīgs un liels, ka tas atsveŗ visu.

Tā arī ar lielu sajūsmu uzrakstīju par Jums apcerējumu no *Apskata* un *Ausma* lasītiem materiāliem, un aizsūtīju uz Stokholmu Zviedrijas latviešu avīzei *Latvju Vārds*. Lai viņi un visi Eiropā un Amerikā lasa un atzīst, kādas lielas lietas darījuši Jūsu vadībā Amerikas latvieši un luterāņu baznīca. Tas ir neaizmirstams nopelns, ko Jūs esiet paveicis.

Lai Dievs Jūs svētīdams svētī!

Ar cieņas pilnu sveicienu

ar Jums vienots Kristū

Jūsu R. Zariņš

1948. g. 21. dec.
Vircburgā

Ļoti godājamais J. Sieberga kungs!

Latviešu veco strēlnieku kopa Vircburgā, sanākdama šodien uz sapulci lai noorganizētu tradicionālās strēlnieku atceres svinības 6. janvārī 1949. gadā un atceroties Jūsu lielo labvēlību strēlniekiem Pirmā pasaules kaŗa laikā, lūdz Jūs pieņemt dziļi izjustas laimes vēlējumus jaunajā 1949. gadā. Lai Visaugstākais dod Jums veselību, spēku un veiksmi Jūsu darbos, zinot ka še trimdā mītošie strēlnieki, kuŗiem bargais liktenis licis rūgto dzīves kausu izdzert līdz dibenam sausu — vienmēr ir tā paša spara un gribas pilni kā tajās dienās, kad tie lika savas dzīvības uz spēli par Latvijas un latviešu tautas laimīgākiem laikiem.

Savus labvēļus, kā Jūs, augsti godājamais Sieberga kungs, mēs latviešu vecie strēlnieki neaizmirsīsim nekad, nekad!

Seko 23 paraksti. Vēstuli sacerējis strēlnieku tēvs J. Goldmanis, bet starp parakstītājiem daudzi strēlnieki un sabiedrībā pazīstami darbinieki, piem. rakstnieks P. Ērmanis, žurnālists Rūdolfs Vilde uc.

23. Oldenburg i/O
Lettenlager Dobben-Teiche
British Zone, Germany

Ļoti godātais Sieberga kungs!

Sūtu Jums sirsnīgu sveicienu un vislabākos vēlējumus Jaunajā gadā. Lai mīļais Dievs dod Jums labu veselību, izturību, un darba prieku un lai arī nākošajā gadā Jūsu un Jūsu dibinātās organizācijas palīdzības darbi vainagotos tādiem pašiem panākumiem kā līdz šim.

Ar lielāka vairuma tautiešu ieplūšanu Amerikas Savienotās Valstīs, Jūsu organizācijas darbībai būs arvien lielāka nozīme, tāpat kā Jūsu personīgiem lietpratīgiem aizrādījumiem un padomiem — Daudzi runā par iespējamiem grozījumiem emigrācijas likumā tuvākā nākotnē par sliktu baltiešu DP. Varbūt, ka arī šinī lietā Jums izdodas kaut ko darīt, lai šādu varbūtību novērstu.

Mēs šeit gaidām jaunus skrīningus un, kā raksta no Genevas, tad arī tie attiecībā uz baltiešiem būšot daudz stingrāki. Iemesli tam esot divejādi. No vienas puses esot ienākušas vairākas sūdzības par baltiešiem no kādas tautas pārstāvjiem, kuŗai immigrācijas likums neesot tik labvēlīgs kā baltiešiem. No otras puses, kaut kāds emigrants no bijušiem DP, latviešu tautības, esot vadījis žīdu grautiņus. Tas esot radījis ārvalstu presē nelabvēlīgas atsauksmes pret baltiešiem un sakarā ar to arī stingrāka pārbaude pie emigracijas. Cik visam tam ir pamats nezinu, neesmu arī nekur lasījis par tādu latviešu vadītu žīdu grautiņu, bet ja tāds gadījums būtu bijis, tad gan rastos aizdomas, vai tik tur nebūtu notikusi apzināta provokācija no bolševiku puses. Maz ticams, ka kāds tautietis, kuŗš tikko no visām nelaimēm izkļuvis brīvā pasaulē, atkal būtu meties politisko kaislību virpulī un pie tam tik neglītā veidā, labi zinot ko ar tādu rīcību viņš nodara pārējiem tautiešiem.

Līdz šim uz skrīningu nebiju aicināts, tikai nupat 22. un 23. decembrī tas notika un nu gaidu rezultātus no kādas augstākas, par vietējo, instances. Var jau būt ka IRO aprūpi man atņems, bet kas jau būs, būs! Kā reliģiozs cilvēks paļaujos uz Visuvareno tautu, tā atsevišķu cilvēku likteņa noteicēja svēto prātu. Lai notiek tas! Cik reiz nav bijis stāvoklis vēl

neskaidrāks vēl draudošāks un tomēr paldies Dievam, izeja vienmēr ir atradusies un tāda atradīsies arī tagad.

Personīgas lietas pieminēju tā garāmejot, ne lai sūdzētos un kaut ko lūgtu vai gaidītu no Jums vai Jūsu organizācijas. Ir tautieši kuŗiem palīdzība daudz vairāk vajadzīga nekā man. Pagaidām esmu siltumā un paēdis un pusotras pēdas gaŗa skaista eglīte stāv uz galda istabiņā. Arī orandžu apkārt netrūkst... Un Jums esmu mūžīgu pateicību parādā jau par to vien, ka savā laikā mani bijāt atcerējušies un uzņēmušies pat pūles sameklēt caur laikrakstiem manu uzturēšanās vietu Vācijā

Ar mīļu tautisku sveicienu un novēlējumiem Jums pateicīgais

R. Bangerskis

Augsti godājamam Jēkabam Sieberga kungam, Bostonā
1955. gada 1. martā
Augsti godājamam O. Akmentiņa kungam,
Jēkaba Sieberga Fonda vadībai Bostonā,
64 Sigourney Street,
Jamaica Plain, Mass.

Ļoti godājamais Akmentiņa kungs,

Pateicos par Amerikas Latviešu Apvienībai piesūtīto ielūgumu piedalīties Jēkaba Sieberga mūzeja atklāšanas svinībās un Sieberga tēva 92. dzimšanas dienas atcerē š.g. 6. martā Bostonā, Latviešu mājā.

Nevarēdams personīgi būt 6. martā Bostonā, sūtu Amerikas Latviešu Apvienības un savā vārdā Sieberga tēvam sirsnīgākos sveicienus 92. dzimšanas dienas atcerē un novēlu labu veselību un spēku turpmākām panākumiem svētītām mūža dienām.

Amerikas latviešu vēsturē Jēkaba Sieberga vārds būs ierakstīts zelta burtiem un viņa darbs Amerikas latviešu labā un latviešu kultūras saglabāšanā ir ar neatsveŗamu vērtību.

Jēkaba Sieberga Fonda vadība, iekārtojot Sieberga mūzeju, ir veikusi ļoti lielu un sevišķi nozīmīgu darbu latviešu kultūras saglabāšanā, par ko Amerikas Latviešu Apvienības vārdā izsaku Jēkaba Sieberga Fonda vadībai pateicību un lielu atzinību. Novēlu, lai šis pasāktais latviešu

kultūras saglabāšanas darbs ar panākumiem veidotos tālāk plašumā un dziļumā par svētību latviešu tautas nākošām audzēm.

Ar cieņu
Prof. P. Lejiņš
Amerikas Latviešu Apvienības
Centrālās valdes priekšsēdis

Vircburgā, 24. III 48

Ļoti godājamais Sieberga kungs!

Atļaujiet man pievienot tiem sumināJumiem kādi Jums izsacīti Jūsu 85 gadu dzimšanas dienas svinībās arī manējo. Ja nemaldos, tad Jūs esat tas pats lielais patriots kas Krievijas Valsts Domes laikā sūtīja man Pēterpilī ziedojumus latviešu strēlniekiem. Vai tiešām nav savādi, ka tādos laikos kad ļaunums, vienaldzība, cietsirdība triumfē, atrodās cilvēki kuŗi visu savu mūžu par to vien domā kā cilvēkiem labu darīt, kuŗiem lielākie dārgumi nav vis mirdzošie briljanti, bet gan visdziļākā pateicībā mirdzošas acis. Tāds sirdscilvēks esat Jūs, ļoti godājamais Sieberga kungs, it sevišķi ja viss grozās ap latviešu tautas laimi un labklājību.

Es lasu laikrakstos par Jūsu lielo rosību arī tagadējā laikā, kur visas latviešu tautas un viņas valsts likteņi tiek svērti svaru kausos. Tā vienmēr liekās, ka visu to lūgumi Visaugstākajam, kas zin un atzīst Jūsu patriotismu un latvisko rosību tiešām ar tiek ievēroti un vaiņagoti ar augstiem gadu skaitļiem mūžā. Ticiet tiešām, ka latviešu tauta ikreiz kad vien pieminēs savus labākos dēlus — minēs arī Jēkaba Sieberga vārdu. Ir tiešām tā kā dzejnieks teica: „Ja ikviens tik zemē sētu, vienu graudu veselu..."

Lai Dievs dod Jums veselību un spēku piedzīvot to — ka variet rakstīt sava svētīgā mūža ilgumu nevien ar diviem bet ar trijiem skaitļiem.

Ar patiesu cieņu

J. Goldmanis

J. Goldmanis
Wurzburg/ Bay
Central DP Camp
United States Zone
Germany

Apsveikumi 90. dzimšanas dienā

A. g. Jēkabam Sieberga kungam.
Cambridge, Mass.
Mīļais Sieberga tēv,

Amerikas latviešu dzīvē un vēsturē Jūsu vārds ir ierakstīts neizdzēšamiem burtiem, jo Jūs esiet visu savu gaŗo un Dieva svētīto mūžu latviešu ieceļotājiem veltījis.

Jūs esat te pirmās vagas dzinis nevien biedrību un draudžu laukā, bet arī presē un grāmatniecībā, kam ir tik liela nozīme latvietības saglabāšanā. Latviešu rakstnieki un žurnālisti patiesi apbrīno Jūsu 25 gadus vadīto Amerikas *Latviešu Vēstnesi* un kalendāru, kam vispār nav otra piemēra latviešu emigrācijas vēsturē. Jūs mēs arvien uzlūkosim kā cildenāko piemēru starp latviešu ieceļotājiem, kam krūtīs arvien karsta bijusi un ir latvieša patriota sirds.

Pēc tik bagātiem un gariem darba gadiem novēlam Jums saulainu mūža novakari, un lai Dievs Jums dod piedzīvot dienu, kad uzausīs Latvijai brīvība.

Patiesā cieņā
Osvalds Akmentiņš
(Latviešu Preses biedrības sekretārs)

A. Stefenhagena apsveikuma runa 90-tā dzimšanas dienā, 8. martā 1953. gadā

Mīļais jubilār, ļoti cienītie jubilāra tuvinieki, augsti godātie klātesošie!

Mums šodien visiem ir patīkams brīdis un reta izdevība sumināt vienu no mūsu tautas dižākajiem dēliem — Jēkabu Siebergu, viņa 90 gadu dzimšanas dienas atcerei.

Suminot caurmēra cilvēkus, mums dažkārt jādomā ko teikt, bet šoreiz ir otrādi: jādomā, kā lai varētu pateikt kaut tikai daļu no jubilāra gandrīz 70 gadu sabiedriskā darba savas tautas druvā un labā, kas ir bijis ļoti daudzpusīgs. Viņš darbojies gan kā garīgs audzinātājs, grāmatu sarakstītājs, žurnālists, laikraksta un grāmatu izdevējs, latviešu organizāciju dibinātājs, sabiedrisks darbinieks, kurš vienmēr ir bijis kopā ar savu tautu viņas priekos un bēdās.

Jubilārs Amerikā ienāk latviešu tautas atmodas, vētras un dziņu laikmetā, kad tauta modusies un mēģina atbrīvoties no svešas aizbildniecības, vēlas tikt uz savām kājām, tikt pie garīgas patstāvības un materiālas neatkarības. Daudzi tanī laikā dodas svešumā.

Svešums jubilāram nekaitē, viņa saites ar dzimteni nepārtrūkst. Viņš dzīvo līdz visiem latviešu tautas vēsturiskiem notikumiem sākot ar latviešu strēlnieku bataljonu dibināšanu, palīdzības organizēšanu izpostītajai Latvijai viņas patstāvības sākumā un lielo darbu, panākt Latvijas valsts atzīšanu no ASV, tādēļ, ka mazas valsts pastāvēšanai, kādas ir Latvija, nepieciešams lielo valstu atbalsts.

Otrā pasaules kaŗa posts, kas ievērojamu daļu no mūsu tautas izsijāja pa plašo pasauli, atkal padarīja jubilāru par aktīvāko savu piemeklēto tautiešu atbalstītāju, un es nezinu, kurš vēl būtu vairāk ziedojis un palīdzējis šiem nelaimīgiem cietējiem kā viņš, šinī liktenīgajā piemeklējumā.

Es varbūt esmu viens no jaunākiem, kuŗam bijusi izdevība ar jubilāru kopīgi darīt sabiedrisko darbu, bet man jāliecina, ka

1946. gadā satiekoties ar viņu Amerikas Latviešu Tautiskā Savienībā, es biju saticies ar garīgi lielu cilvēku, ar to, ko mēs saucam par personību.

Jubilāram nav negātīvu īpašību, ko apzīmē par pārgudrību, pašiedomību vai citādi. Viņš savus uzskatus aizstāv godīgi, cilvēkus nešķeļ, bet vieno. Katru ar cieņu un vērību uzklausa un to pašu manto pretī no citiem. Es nezinu ne viena no šeit dzīvojošiem tautiešiem, kuŗš būtu tā ievērots un cienīts, neatkarīgi no šo citu cilvēku uzskatiem un dzīves uztveres.

Un, jo vairāk mēs vērojam jubilāra darba lielumu un dažādību, jo interesantāks un pievilcīgāks tas mums šķiet. Ja mēs vēlētos to uzskatāmi salīdzināt, tad es gribētu teikt, ka tas ir labi slīpētam dārgakmenim līdzīgs, ko, jo vairāk aplūko, jo brīnišķīgākus atspulgus mēs redzam, bet, gan, ar to starpību, ka dārgakmens tiek citu veidots bez iekšēja spēka un gribas līdzdalības, kamēr šeit mums jārunā par paša veidošanos, ko devis šis iekšējais spēks un griba.

Ejot vēl soli tālāk un jautājot, kas ir šī spēka un gribas saturs, kas piešķīris tādu apbrīnojamu virziena skaidrību un pastāvību, tad laikam, tas būtu jāizsaka vārdiem: ticība Dievam, augsta pienākuma apziņa un mīlestība pret tuvāko. Tie ir tie virzošie spēki un cietie pamati uz kuŗiem jubilārs stāv droši pretim visām dzīves likstām, ar kuŗām dažkārt arī viņš smagi piemeklēts, un neveiksmēm, kur daža laba sēkla palikusi bez augļiem un iznīkusi nedodama prieka. Bet ticība patiesām atziņām devusi izturību nenogurstoši turpināt teicamus darbus un iet pareizo ceļu.

Mēs suminām godāto jubilāru un vēlam tam vēl ilgu mūžu, priecādamies redzēt to mūsu vidū. Lai dzīvo jubilārs! Sekosim viņa pēdās, kas izteikts vārdos: Dievs, pienākums, mīlestība.

A. Stefenhagen

A. Stefenhagens, kas ieceļoja pēc II Pasaules kaŗa Bostonā, viens no pirmajiem darbojas Zībergam par sekretāru, jo Zīberga pasts bija vairāk simtu vēstules dienā.

Uz 100 gadu sliekšņa

Jacob Sieberg — Father of American Latvians

Jacob Sieberg (Jēkabs Zībergs) was an unusual personality among the immigrating Latvians. He was endowed with immense organizating talent and became the best known of all Latvians in America as well as in Canada. He was the founder of the social and cultural life of Latvians in Boston and was also instrumental in stimulating Latvian activities across the country, from Boston to Los Angeles, to establish Latvian parishes, associations, social clubs, etc.

The first Latvian association in the U.S. was founded in 1889, which was called the Boston Latvian Society. In 1894 Jacob Sieberg helped to establish the Latvian Parish, and in 1919 the American National Latvian League.

Jacob Sieberg pioneered the first Latvian newspaper, the American Herald and with help of his own family continued it for 25 years. He published also books, calendars and an English-Latvian Dictionary, designed to help the immigrating Latvians.

Because of his patriotic activities the Latvian government appointed him as the Honorary Consul in New England. From his office in Boston, 10 Tremont Street he conducted his duties for 11 years. Shortly before WW II Jacob Sieberg was awarded with the highest medal in peace time — Triju Zvaigžņu Ordenis (Three Star Orden).

After WWII a new wave of Latvian immigrants came to America, and Jacob Sieberg was once again the most helpful personality among all. For his unrelenting activities he was awarded as Honorary Member by many Latvian organizations and a special foundation was established in his name — Jēkaba Zīberga Fonds, to preserve the records of immigrating Latvians, their work and achievements.

For many years Jacob Sieberg lived at 299 Washington Street, Cambridge, and by heart this address was known by many Latvians.

I am delighted to add my warm congratulations to those of your many friends and admirers who are honoring you on

your 100-th birthday. During the 75 years since your immigration from Latvia you have made many honorable contributions to the literary and cultural as well as religious heritage of the Latvian -American community. Your devotion to the democratic principles of freedom and justice. For all men you have earned the respect and gratitude of all your fellow Americans. I am very pleased to commend you for your long and productive career and to wish you many more years of success and personal satisfaction, with every good wish.

President John F. Kennedy

Lielajam latviešu patriotam un izcilam tautas darbiniekam viņa mūža simtā gada slieksni sasniedzot sūtu savus sirsnīgus sveicienus un laba vēlējumus.

A. Spekke, Latvijas sūtnis Vašingtonā

Jacob Sieberg, care Rev. F.H. Ruperts
76 Tower St., Foresthills, Mass.

Accept the good will of the people of Boston and my personal best wishes on your 100-th birthday. Your devotion to the welfare of your countrymen and the civic life of our community certainly merits the tittle father. May God continue to bless you with that energy which has kept you so active these many years,

John F. Collins — Mayor of Boston

United States Senate
Washington D.C.
March 5, 1963

Dear Mr. Sieberg:
Congratulations on your 100-th Birthday.

You have witnessed a *fascinating* period in our history. I know that you must have many pleasant memories to look back upon and many friends to share them with.

Mrs. Saltonstal and I would like to Join with them in extending to you our very best wishes,

Sincerely

Leveret Saltonstal

March I, 1963

Dear Mr. Sieberg:

Many congratulations to you on your 100 birthday. As the father of Latvians in the U.S.A. you have done great deal to make this state a famos one.

I want to wish you many more happy birthdays and to thank you in the name of the Commonwelth, for the serves you have rendered.

Best Wishes

Endicott Peabody
Governer of the Massachusetts

Mīļais Sieberga tēv:

Sirsnīgi sveicinu Tevi izcila mūža gadījuma atcerē 100 dzimšanas dienā.

Tu — latvju Metuzals, ar dižo gadu nastu.
Kas savai tēvzemei ir ziedojis tik daudz.
Mēs Tevi suminam un ilgi dzīvot vēlam —
Lai mūža vakarā vēl spoža saule mirdz.
Tev darbā rūdīta un izturīga sirds
Ka latvim diženam un krietnam tautas dēlam.
Jo mīlē Radītājs, dod svētību un saudz.
Lai simtam tālu pāri dzīves sparu rastu!

Ar cieņu

Ernests Auniņš
J. Sieberga fonda iniciators
un bijušais priekšnieks

Bostonā
1963. gada 6. martā.

Diženajam latvju tautas ozolam
Jēkabam Zībergam
100-tā dzimšanas dienā
Mīļo jubilār!

Jūs esiet viens no sīkstākiem latviešu tautas dēliem, kas, spītēdams visskarbākām nedienu vētrām, sasniedzis tik ievērojamu vecumu.

Mēs, pašreizējā trimdinieku saime, ar Jums varam arī pamatoti lepoties tādēļ, ka esiet cildens paraugs tik daudziem: kaut sava mūža lielāko daļu pavadījuši svešumā, tomēr

neesiet aizmirsuši ne mūsu dzimto zemi Latviju nedz savas tautas valodu. Svešumā ikvienam ieceļotājam ir jāpārvaŗ arī visdažādākās grūtības eksistences cīņā un gaišāka dzīves ceļa nodrošināšanai. Arī šo uzdevumu Jūs esiet veikuši sekmīgi un godam!

Jebšu tik daudzi, kam liktenis lēmis savu mūžu vadīt ārpus dzimtenes, kā nokaltuši zari atlūzuši savas tautas dzīvības kokam pavisam, Jūs tomēr visus šos gadus esiet zaļojuši kā dižens un varens ozols, pārvarēdams visas dienas nebaltās. Taču tas bijis iespējams vienīgi tāpēc, ka esiet ticējuši Dievam, kas deva Jums veselību, stipru gribas spēku, možu garu un čaklas rokas, tā sekmēdams iegūt nevien materiālo labklājību, bet sasniegt arī Metuzāla vecumu.

Diženo jubilār, cienīdama Jūs kā tautieti un krietnu savas tēvzemes dēlu, arī Latviešu Kaŗa Invalīdu Apvienība sirsnīgi sveicina Jūs šodien, novēlēdama dievpalīgu un veselību padzīvot vēl daudz baltu dieniņu, par svētību saviem tuviniekiem un visai latviešu tautai.

Dievs lai Jūs sargā un vada!

Latviešu kaŗa invalidu apvienības

Valdes priekšsēdis

Honorable Jacob Sieberg
Consul
Republic of Latvia
Boston, Massachusetts.

Dear Mr. Sieberg:

Permit me to add a word of cordial greetings and congratulations to the many tributes you are receiving on this your 100-th birthday. Blessings on you whom God has rewarded with a long and fruitful life. You have earned the love and devotion of all Latvian Americans who have come to know your generous heart and helping hand. Our Nation has been enriched by your example. God bless you and your loved ones on this memorable day.

Sincerely yours,

John W. McCormack

The Great Courlander

This book, *Lielais Kurzemnieks Amerikā* (The Great Courlander in America) is dedicated to Jacob Sieberg (in Latvian Jēkabs Zībergs) and is published commemorating the 100-th anniversary of the arrival of the first Latvians who emigrated to the United States.

History tells us in the words of Dr. E. Anderson that *„Latvian migration to America was intermittent at first. In 1640 a few Latvian and Estonian settlers were taken along by some Swedes to New Sweden in Delaware and Pennsylvania, and in 1687 a group of Latvian immigrants from a Couronian colony on the West Indian Island of Tobago settled in Boston. Until the late 19-th. Century, a small but steady number of Latvians settled in New York, Pennsylvania, the Mid-West and California. The 1850 Census, which counted Latvians and Lithuanians together because a similar language, indicated 3,160 Latvians and Lithuanians in the United States."*

J. Sieberg stated that *„nothing is known about any Latvian Settlement in America before the year 1888. The first Latvian permanent settlement in America began at Boston, MA in 1888 when myself and a few of my countrymen settled down in Boston."*

They arrived in Boston on August 15-th, 1888 on the steamer „Kansas" out of Liverpool, England. The first two Latvians who arrived in America came to Massachusetts in 1888: Jacob Sieberg — a cabinet-maker and Albert Sturms, a mechanic. Within two weeks they were joined by Andrew Antinowitz, a Latvian from Lithuania. Like many Latvian immigrants who followed them, the newcomers came, upon their arrival in Boston, to a Salem Street boarding and lodging house recommended by the steamship agent, where they could speak Russian and

German since they knew no English and no one in this country.

Who was Jacob Sieberg?

He was one of the noblest among the Latvian immigrants, distinguished by his religious convictions and nationalism. He emerges as an unforgettable figure among the first immigrants.

Jacob Sieberg was born on March 5-th, 1863 in Strazde, Kurzeme (Courland) part of Southern Latvia. His childhood was a bitter one and his father died when Jacob was only six years old. The father was employed as a servant in a German estate. The Siebergs had many children, several of whom died in early childhood for lack of doctors and proper medical care. The situation became more severe when the family lost their father and breadwinner.

Jacob only attended the local school for six winters and he was an excellent student. In school he acquired a basic knowledge of the German and Russian languages. At age 6 he started working during the summertime as a swineherd in his godfather's farm. After his confirmation in the Lutheran Church, he became an apprentice in a joinery shop belonging to a German craftsman in the city of Kuldiga. There he learned a profitable trade which guaranteed him employment for life.

Sieberg recognized that in their homeland, Latvians were second-class citizens without opportunities for a better life. (Latvians under German-Russian rule enjoyed only limited civil rights, but young Sieberg dreamed of a better living and of being financially independent like his masters), Latvian sailors who returned from their foreign trips told him wonderful stories about America, a country where there was freedom and many opportunities to improve one's condition in life. Yong Jacob also started

dreaming of travelling to the Klondike, discovering gold and becoming a rich man.

Sieberg made a dramatical exit from his homeland in 1888 when Russian authorities started to implement their policies of Russification to the Latvian people, just as the Soviets are doing today.

This policy against the Latvian people was broken by WWI when Latvians succeeded in forming their own independent republic. Of his three-week long journey to America, Sieberg left us a few short remarks in his diary which has become an important document in the history of Latvian immigration to America.

The beginning of a new life for the Latvian pioneers in America was not easy. The streets were not paved with gold and they had to work very hard for a living. They could only afford to stay in the North End boarding house for a few days because their pockets were empty. Their first job was to go to the Moosehead lake area in Maine to help build the railroad line from Maine to Montreal, Canada. Work was very hard, using a spade and shovel, but it was not too bad for a yong and strong man like Siebergs. He earned $ 1.50 a week and payed 50 cents for the meals. They lived in tents where conditions were primitive and soon were surrounded by lice and other insects. After the first Indian Summer was over the weather turned bitterly cold and they were forced to return to Boston where they met other countrymen who had arrived that summer from Latvia.

Jobs were scarce in the late eighties and the immigrants' meager funds dwindled. When the opportunity to work on railroad construction jobs in Maine presented itself, Sieberg and Antinowitz took it. Sturms preferred to work in a New Hampshire lumber camp where in 1889 he met two other Latvians, Biederman and Herderberg.

Within a year these men had quit their chance employment and reentered their former trades, cabinet-making and mechanics. Thereafter, a number of Latvian immigrants followed this general pattern of adjustment. Many Latvians in search of work would walk from Boston to their New England destinations and after a few months of unskilled labor, found jobs in their own trades. When Sieberg became a foreman in the Ivers and Pond Piano Company in Cambridge, he was able to help many of his contrymen who arrived later on. He worked at Ivers and Pond as a foreman for thirty-three years.

Although by 1889 there were seven Latvians in Boston, and six of them unemployed, they nevertheless banded together and Siebergs organized the „Boston Lettish Benefit Society." Its purpose was to aid newcomers from Latvia, especially in obtaining work, and to accumulate funds for illness and death benefits.

Four year later Mr. Sieberg established the first Latvian Lutheran parish in America — Boston Lettish Ev. Lutheran Church and spent his life time in church life.

The Latvians used their knowledge of German and Russian and it kept them in good stead with their German landlady with whose help they acquired the first rudiments of English. Mr. Sieberg related that „it was a painful study" but nevertheless he mastered the language and four years later wrote the first Latvian-English dictionary which was printed in Latvia in 1895 with two subsequent editions printed in different years.

In June 1896 the first Latvian newspaper (a small church paper *Amerikas Vēstnesis* (American Messenger) was published and edited by Rev. Rebane and J. Sieberg, and after the death of Rev. Rebane in 1911, Sieberg continued its publication until 1920, when it was combined

with the *Amerikas Atbalss* (American Echo) in New York.

During WWI Sieberg's newspaper (Amerikas Vēstnesis) became a very important publication which stood against Marxism and popularized the idea of Latvian independence. There were good contributors such as J. Staks-Lidumnieks, Ernest Minka, Fr. Freidenfelds, etc. who helped the cause of the Latvian state in 1916, two years before the Declaration of the Independence of the Latvian Republic.

Since *Amerikas Vestnesis* was in favor of keeping the status quo here and in Latvia during the war, it was published and distributed under Permit Nr 797 authorized by a Presidential Act of October 6-th., 1917. It was published steadily without interruption and took an active part in the publicity of the five Liberty Loan Drives.

In August 1920, Sieberg voluntarily transferred *Amerikas Vestnesis* with its list of subscribers to the newly-founded Latvian weekly paper, *Amerikas Atbalss* (American Echo) in New York. *Amerikas Vestnesis* was the only Latvian paper in America published without interruption for 25 years. Mr. Siebergs then went back to his homeland for a wife who turned out to be Emilija Silevica. In 1894 Sieberg left Boston for short time and travelled to Chicago where he worked for the Pullman Railroad Wagon Co. and also at the World Exhibition. He took the manuscript of the first Latvian-English Dictionary and Grammer Book to his homeland to be printed. There he married Emilija to whom he was wedded by the local German minister during a great ceremony in the old Lutheran church of Courland.

In 1897 the young couple returned from Latvia, took citizenship papers and bought a brand-new house on 299 Washington Street in Cambridge (at that time Cam-

bridge-Port) in 1902. Four daughters were born of the marriage: Emma, Milda, Zenija and Ermine. They were a great help to their father in the newspaper business and Milda later worked at the Latvian Consulate in New York. Sieberg hoped that the Latvian traditions and spirit would continue to be observed in his house but his daughters all married Irishmen and after their mother's death, catastrophic assimilation hit the Siebergs family and the Latvian language disappeared from the home. The Siebergs were married for 46 years and both played important roles in Boston community life.

His two-decker family home in Cambridge became an institution for Latvians. There, organizations like the Latvian War Society (1917), the American National Latvian League (1918) and several Church organizations etc., were established.

Frequently, Sieberg was called the "Father of Latvians" in America for his numerous social activities among his countrymen. From 1924 to 1936 Siebergs was the Latvian Consul in Boston, and was decorated by the Latvian government with the order of the Three Stars for his faithful work on behalf of Latvia and Latvians in America. In addition to the *Amerikas Vēstnesis*, he published the *American Latvian Calendar* for 17 years, three editions of his Latvian-English Dictionary, 256 page Sunday-School book, the *Concordia* and others. His wife Emilija was no less active in social and charitable work. For more than ten years she was the dominant figure of the Women's Society and always acted as hostess during their many social and professional functions. She was most rightfully called "The Real Latvian Mother."

The years following the war were scarcely less difficult for Latvia than the war itself had been. The German Army of von der Goltz with the approval of the

Allies, resumed its Baltic Campaign against the Latvian Bolsheviks charging the native population by acts of brigandage. The American National Latvian League organized with headquarter in Boston by Jacob Sieberg in 1917, raised money throughout the United States to send food and clothing (including money also) to the war-impoverished women and children of Latvia.

The American-Latvian National League was the Largest Latvian organization in America, with branches in New York, Philadelphia, Cleveland and Chicago. Its members took active part in the several National Parades and Liberty-Loan Drives. The League sent money on auto-truck to the Latvian Red Cross and several thousand dollars in money and clothing for war victims in Latvia. Mr. Sieberg alone, through his paper, collected and sent to the eight Latvian battalion units as well as to the Latvian Provisional Government donations for the victims of the war. The League sent a special Committee, including Mr. Sieberg of Boston, to Washington who together with Representative Chandler and Senator King pleaded with President Warren Harding and Senator Henry Cabot Lodge, Chairman of the Senate Foreign Relations Committee, to grant Latvia „De Jure" recognition.

The establishment of the Latvian Republic and its inclusion as a member of the League of Nations in September 1921, settled some of the more controversial issues among Latvians in Massachusetts.

Latvians who associated with the American National Latvian League were simple, common working people but with a great convictions, idealism and unusual activism in favor of the cause of a free homeland. On the occasion of this organization's 65-th anniversary, Dr. V.

Klīve, Chairman of the American Latvian Association in the United States in 1983, compared political conditions during the 1918-20 years and Latvia's situation today. In 1918-20 conditions were relatively easy because the big powers (Germany and Russia) were broken and weak. Latvia's recognition and liberation were much more successful than today, even in the diplomatic field where Latvians achieved great prominence and reached important positions. Today the former Russia (the Soviet Union) with Western support has become a giant threatening the Free World.

J. Sieberg in his speeches always emphasized unity as the main factor for Latvian survival in the United States and stressed that any schism would weaken the community's strenght. Sieberg was a great fighter against Socialists and Marxists who were and are the declared enemies of the Church and anything religious. His philosophy was stated in *Amerikas Vestnesis* 20-th jubilee: „*Those who know the history of their people love their homeland. Love for one's homeland comes out of knowing its history, but those who do not love their homeland, God does not love.*"

After WW II about 50. 000 Latvians arrived in the U.S., and 2000 of them settled in Boston and vicinity. They were all well-educated and full of love for their lost homeland. They came by US Army transport, ships crossing Atlantic from barracks and camps in Germany, Austria and Italy. They brought the history of Latvia alive in their hearts; they were eyewitnesses of the freedom-fights of Latvia's liberation struggle of 1918-20 in which many of them had taken an active part. They were the builders of the Latvian Republic with great pride in their hearts.

But there was also bitterness and disappointment. They could not understand why the United States did not demand from its former war ally, The Soviet Union, the Freedom of Latvia. The foreign invader treated Latvian patriots brutally and many of them found death in Siberian concentration camps although Soviet agents in foreign countries told lies and spread disinformation about the occupation of Latvia.

As usual, the refugees had no friends who could support in a practical sence the cause of Latvia's freedom in the State Department. But the new immigrants were loyal to the United States and later became citizens and supported everything America stands for. Christian Herter, at that time governor of Massachusetts, stated that the Latvian newcomers did "unpaid propaganda for America against Communism."

J. Sieberg appealed several times to the US government and there are letters attesting to this fact. When the first refugees arrived in Florida from Sweden in the fishing boat „Svea," Sieberg asked Senators to grant asylum to these people. They came without papers, afraid of the Communist treat in Sweden. After the „Svea," the fishing boats "Gundel," "Skagen" and "Masen" arrived with more Latvians and these were called "Delayed Pilgrims." People from the "Gundel" received help from then Congressman: John F. Kennedy.

Sieberg received many letters from Latvian refugees in Germany who asked for affidavits, the Latvian organization in the US were too weak and thus unable to help them. Then Sieberg turned to wealthy American welfare organizations for help. Immigration Laws certainly did not favor Latvian DP's (Displaced Persons) because they required that sponsors guarantee them jobs as well as housing.

Sieberg severely criticized the Western Allies who gave a free hand to the Communists in the three Baltic countries of Latvia, Estonia and Lithuania. The war was ended without the application of the principles proclaimed by the Atlantic Charter and half of Europe became part of the Soviet Empire with the Iron Curtain separating it from the Free World.

Together with Oswald Shalna, Consul of Lithuania, he tried everything in this power to help the Baltic war victims. Sieberg was President of the American Baltic Society in New England and was one of their founders in 1942.

During the war, Sieberg organized Latvian Independence Day in the Latvian community of Boston on November 18-th, till the newcomers arrived. Usually he delivered short speeches giving them some worldly wisdom, appreciating America as a good country for all immigrants because of its freedom and also advising them not to stay at one job in a factory but to try to manage some business, open shops or stores in order to be financially independent within a relatively short period of time.

The newcomers honored Sieberg on his birthdays with a Church ceremony. He also participated in the Latvian Independence Day in 1955 when John F. Kennedy delivered a speech at the Boy's Latin school, comparing Latvians to "evergreens, hardy and full of life, always reaching upwards because they believe in freedom."

Jacob Sieberg gave his blessing to a newspaper which was published with the same name of *Amerikas Vestnesis* as he had done long before. This time the publisher was Olgerts Liepins, (1906 - 1983) a former newspaper editor from Riga.

Sieberg, who was a living symbol of Latvian resistance, reached his 100-th birthday. The honoring ceremony was jubilant and he received telegrams and many greetings from Europe and Australia along with a message from President Kennedy. This was his last birthday. A short time later, Sieberg suffered an illness and was placed in a Cambridge nursing home where he died after five months on August 21-st., 1963. "The Boston Globe" wrote: *„He died still cherishing the hope that his native land would again enjoy its independence."*

Saturs

Ievads 7
Nākamais Kurzemes emigrants 11
Pirmās darba gaitas — cūkgans 15
Galdnieka māceklis Kuldīgā 17
Skrundas romantika 20
Divi latvieši aiziet 23
Dienas grāmata — iecelošanas dokuments 25
Odi un utis 31
Strazdes pagasts 35
Pirmie kurzemnieki Amerikā 39
Uz divdesmitā gadsimta sliekšņa 47
Pēc sievas uz Kurzemi 57
Organizēšanās sākumi 66
Brauksim uz Bostonu 78
Amerikas Vēstnesis 101
Vienpadsmit gadu konsula krēslā 127
Latvijas konsuli ASV 1926. gadā 147
Konsulārais reglaments 153
Starp brīvības un vētru gadiem 161
Kad iedegas zaļās ugunis 180
Draudzes sieviešu biedrība 195
Dzīves saulrietā 204
Jaunie dzimtas zari 223
Pirmais latviešu mūzejs 228
Aiziešana 235
Miris izcils emigrācijas darbinieks 238
Ko saka Zīberga laika biedri 243
Diženas sirds cilvēki 249
Jēkaba Sieberga mūža darba
nacionālpolitiskā nozīme 255
Raksti amerikāņu presē 263
Vēstules grāmatas autoram 277
Sveicieni 85. dzimšanas dienā 279
Apsveikumi 90. dzimšanas dienā 284
Uz 100 gadu sliekšņa 287
The Great Courlander 291

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA
0301020432

93-4
L90

J. Zibergs 25 gadu vecumā,
drīz pēc iecelošanas Bostonā

Ojāra Jēgera vāks